

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГРАДА КРАЉЕВА

На основу члана 32. тачка 4. и 6. а у вези са чланом 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07), члана 26. тачка 5. и 9. и члана 121. став 1. Статута града Краљева ("Службени лист града Краљева" број 15/13 – пречишћен текст), члана 5. 6. 8. и 10. Одлуке о приступању изради Стратегије развоја града Краљева ("Службени лист града Краљева" број 10/2008 и 5/2013),

је Скупштина града Краљева, на седници одржаној 29. јануара 2015. године, донела

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ГРАДА КРАЉЕВА ЗА ПЕРИОД ОД 2015-2020. ГОДИНЕ

I

Усваја се Стратегија развоја града Краљева за период од 2015 – 2020. године.

II

Саставни део ове Одлуке је Стратегија развоја града Краљева за период од 2015-2020. године, и биће објављена на интернет страни града Краљева www.kraljevo.org.

III

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Краљева".

СКУПШТИНА ГРАДА КРАЉЕВА

Број: 011-30/2015-III

Дана: 29. јануара 2015. године

Председник
Скупштине града Краљева
Сретен Јовановић

Садржај

Увод	5
Социо – економска анализа	13
Основне карактеристике	14
Географски положај (локација)	14
Општи подаци	14
Приказ смањења броја становника по насељима у процентима у периоду од 2002-2011. године	18
Клима	19
Локална самоуправа (администрација)	19
Историја, традиција и културно наслеђе	21
Природни ресурси	23
Рељеф	23
Хидрографија	23
Минералне, термалне и термоминералне воде	24
Рудна богатства	25
Шумски ресурси и зелене површине	25
Биодиверзитет	25
Људски ресурси	27
Становништво (број становника)	27
Становништво према типу насеља	27
Витални догађаји	28
Становништво према брачном стању	29
Старосна структура становништва	30
Полна структура становништва	32
Етничка структура становништва	37
Структура становништва према вероисповести	38
Структура становништва према матерњем језику	39
Становништво према активности	39
Образовна структура становништва	46
Породице и домаћинства	48
Породице	48
Домаћинства	55
Миграције становништва	57
Пројекција становништва	58
Стамбени ресурси	59
Стамбена статистика	59
Стамбена изградња	62
Привреда	64
Привредна структура по делатностима	64
Индустрија	67
Пољопривреда	70
Наводњавање	77
Пољопривредна механизација	80
Сточни фонд и пчеле	81
Пољопривредни објекти	85
Радна снага и активности на газдинству	88
Фонд за развој пољопривреде града Краљева	92
Шумарство	93
Привредна друштва према броју запослених	93
Спољнотрговинска размена подручја РПК Краљева	93
Јавне финансије	97
Приходи и примања градског буџета	97
Расходи и издаци буџета, 2012.	98
Установе	98
Јавна комунална предузећа	99

Јавна предузећа	100
Финансијске институције	101
Инвестиције	102
Структура инвестиција	102
Индустријске зоне и индустријски паркови	104
Локација индустријских зона	104
Локације за инвестирање	106
Трошкови везани за изградњу капацитета и пословање на територији града Краљева	109
Олакшице које нуди локална заједница	111
Порези – национални и локални	111
Национални порези у Републици Србији:	111
Примања јединица локалне самоуправе	114
Процес издавања дозвола	123
Радна снага	124
Број и структура запослених	124
Запосленост по делатностима	124
Просечне зараде	125
Запошљавање	126
Незапосленост	126
Стопа незапослености	127
Незапосленост према степену образовања	128
Незапосленост према дужини чекања	128
Незапосленост према старосној структури	129
Јавни ресурси	131
Саобраћајна инфраструктура	131
Друмски саобраћај	131
Железнички саобраћај и инфраструктура	134
Ваздушни саобраћај	134
Комунална инфраструктура	135
Водовод и канализација	135
Систем даљинског грејања	135
Енергетика	136
Телекомуникациони систем	137
Здравствена и социјална заштита	139
Образовни капацитети	140
Ресурси животне средине	143
Квалитет ваздуха	143
Квалитет земљишта	144
Квалитет вода	145
Управљање чврстим комуналним отпадом	145
Туристички ресурси	147
Број посетилаца	147
Смештајни капацитети	148
Квалитет живота	152
Јавни садржаји и рекреативни програми	152
Спортски садржаји (терени, спортске дворане, центри за рекреацију, стадиони)	152
Рекреативни програми, спортске и предшколске активности	153
Цркве и храмови	153
Локални центри за окупљање	154
Библиотеке	154
Паркови	154
Културни центри	154
Позоришта	155
Музеји	155
Остали градски културни центри	155

Активности у култури (културне манифестације, прославе, фестивали, параде, свечаности, концерти)
155

Забава и услуге 156

Ресторани 156

Биоскопи 157

Шопинг зоне и малопродајни центри 157

Локални развој у релацији са регионалним и државним стратешким документима
158

Стратегија развоја града Краљева, визија и мисија града Краљева..... 160

Постављени стратешки приоритети 160

Стратешки циљ 1: Развој одрживе, конкурентне привреде засноване на знању и рационалном
коришћењу расположивих ресурса 162

SWOT Анализа 164

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева 171

Стратешки циљ 2: Квалитетан и континуиран инфраструктурни развој територије усклађен са
могућностима економског развоја и капацитетима животне средине 178

SWOT Анализа 188

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева 195

Стратешки циљ 3: Унапређење услова за развој социјално и друштвено..... 204
одговорне заједнице и услова за безбедан и квалитетан живот грађана 204

SWOT Анализа 210

Стратешки циљ 3: Унапређење услова за развој социјално и друштво одговорне заједнице и услова
за безбедан и квалитетан живот грађана 216

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева 217

Стратешки циљ 4: Развој локалне самоуправе и регионална сарадња 223

SWOT Анализа 225

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева 228

Увод

Стратешко планирање јесте један од инструмената који стоје на располагању локалној самоуправи у вршењу њене основне улоге, а то је обезбеђивање развоја и константно унапређивање привредног и институционалног амбијента за привлачење инвестиција и јачање локалне економије, развијање партнерских односа са приватним сектором, и повезивања са другим градовима и општинама ради реализације заједничких циљева и јачања фискалног капацитета.

Без стратешког планирања данас је тешко замислити ефикасан и успешан развој локалних заједница јер је оно заправо инструмент за обликовање будућности који помаже да се одреде приоритети циљеви, мере, средства и начини за достизање циљева.

На основу Одлуке о приступању изради Стратегије развоја града Краљева из 2008. године ("Службени лист града Краљева" број 10/08) и Одлуке о изменама и допунама одлуке о приступању изради Стратегије развоја града Краљева из 2013. године ("Службени лист града Краљева" број 5/13), град Краљево је покренуо процес израде Стратегије развоја града Краљева, као кровног стратешког документа.

Израду Стратегије развоја града финансијски је подржала Агенција за међународни развој САД (УСАИД), кроз Пројекат одрживог локалног развоја, који у Републици Србији спроводи Chemonics International Inc.

На основу усвојене методологије послови координације израде Стратегије поверени су Градском већу града Краљева, које је за потребе израде овог документа донело пројектни задатак и формирало стручне радне групе. Стручне радне групе чинили су представници Градске управе, стручна лица градских јавних предузећа и установа, стручна лица републичких јавних предузећа и установа, института, универзитета, цивилног сектора, представници привредника и пољопривредника и других стручњака.

Основни задатак радних група био је да ураде анализу постојећих ресурса, дају препоруке за будући развој града у оквиру свог делокруга рада, дефинишу циљеве и предложе мере за унапређење развоја града Краљева.

Иако је процес планирања и израде Стратегије инициран од стране локалне самоуправе, његово спровођење је засновано на принципу "одоздо на горе" који подразумева дефинисање приоритета кроз консултативне процесе свих нивоа власти и свих сектора друштва. У складу са приоритетним областима дефинисаним пројектним задатком, формиране су 4 радне групе у следећим областима: економија, друштвене делатности, инфраструктура и локална самоуправа и регионална сарадња. У складу са пројектним задатком и на основу израђене социо-економске анализе (профил заједнице), урађена је SWOT анализа на основу које су дефинисани конкретни секторски циљеви, подциљеви и мере за њихово спровођење.

Стратешко планирање је континуирани процес утврђивања циљева локалне заједнице и начина њиховог постизања који је партиципативан и који се остварује кроз партнерство свих заинтересованих страна. На овај начин постиже се и власништво над процесом и над документом који је резултат процеса, али и консензус и подела одговорности за

постављане циљеве и избор начина за њихово постизање. Тиме што јасно дефинише приоритете и правце развоја, даје се јасан оквир за будуће инфраструктурне инвестиције и стварају се претпоставке да развој буде вођен реалним потребама заједнице, а не потребама донатора.

Партнерство и партиципација подразумевају заједнички рад на стратегији којим се гарантује ангажовање већих ресурса, веће знање и повећава се поверење у процес у коме добровољно учествују и сарађују сви релевантни актери чиме се обезбеђује транспарентност рада органа локалне самоуправе.

Усвајање Стратегије од стране Скупштине града представља знак донаторима и инвеститорима да постоји социјални консензус око тога шта су развојни приоритети на локалном нивоу. Овако креиран план јача преговарачку позицију града и помаже инвеститорима и донаторима да своје планове и агенде прилагоде дефинисаним и буџетираним потребама града, а не да пројекти и планови буду вођени искључиво понудом донатора.

Лоше макроекономско окружење, као и смањен интерес инвеститора за улагање у Републику Србију, довело је до заоштравања конкуренције између локалних самоуправа за привлачење инвеститора, јер је логично да ће инвеститори бирати првенствено градове и општине са јасним циљевима, стабилним институцијама, конкурентном радном снагом, нижим локалним таксама, и сл. Постојање Стратегије први је корак у јачању конкурентске позиције града.

Зашто стратешко планирање развоја?

Закон о локалној самоуправи каже да „Јединице локалне самоуправе сарађују и удружују се ради остваривања заједничких циљева, планова и програма развоја... „ (Члан 13), да „Општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом: 1) доноси програме развоја; ... 9) доноси програме и спроводи пројекте локалног економског развоја и стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у јединици локалне самоуправе; (Члан 20), и да „Скупштина општине, у складу са законом: 4) доноси програм развоја општине и појединих делатности; (Члан 32).

Поред тога што је то законска обавеза, важан разлог за припрему и доношење Стратегије је потреба да се у циљу унапређења локалног економског развоја обезбеди синхронизована и координисана планска активност на различитим нивоима града. На тај начин се обезбеђују услови да се приоритетни развојни пројекти потпуно припреме (израдом потребне документације, усаглашавањем планских докумената, решавањем имовинско правних односа) чиме се стичу услови да се обезбеде додатна финансијска средства за њихову реализацију. Такође, веома важна је и чињеница да је повлачење средстава из већине фондова и програма није могуће уколико не постоји усвојен документ у коме се дефинишу циљеви и приоритети локалне заједнице за које се траже средства.

У том смислу, главни циљ стратешког планирања јесте доношење плана којим се подржава визија и вредност заједнице. Такође, циљ је остварити чврсто партнерство на локалном нивоу кроз заједничко дефинисање, процену и активирање развојних шанси и циљева путем заједничких акција и пројеката. Како бављење развојем захтева знање и компетенције, циљ овог процеса јесте да јача капацитете локалних људских ресурса кроз

сталне едукације и обуке. Оптимална расподела буџетских средстава треба да буде заснована на приоритетима развоја општине, те стога циљ стратешког планирања јесте да иницира и да уведе праксу вишегодишње планирање локалног буџета, у циљу правовременог издвајања буџетских средстава за реализацију градских приоритета. Законом о буџетском систему предвиђа се да се у процесу израде буџета врши вишегодишња расподела ресурса, како би се обезбедило оптимално функционисање локалне самоуправе. Оваквим планирањем, које повезује планске циљеве и активности са средствима потребним за њихову реализацију, утврђују се основни развојни правци града и помаже у оптималној алокацији ограничених средстава.

Стратешки, законски и институционални оквир за планирање локалног развоја

Од 2005. године до данас Влада Републике Србије донела је више стратешких докумената у којима су наведени национални циљеви, приоритети и мере и који представљају оквир за разматрање и планирање и локалног развоја.

Стратегија развоја града Краљева је усаглашена са следећим националним стратешким документима:

- ✓ Стратегија за смањење сиромаштва у Србији
- ✓ Стратегија придруживања Србије ЕУ
- ✓ Национална стратегија запошљавања
- ✓ Стратегија развоја привреде
- ✓ Национални програм заштите животне средине
- ✓ Стратегија развоја малих и средњих предузећа Србије
- ✓ Национална стратегија управљања отпадом
- ✓ Стратегија реформе државне управе
- ✓ Стратегија регионалног развоја

Као и са следећим секторским стратешким и планским документима града Краљева:

- Просторним планом града Краљева;
- Локалним еколошким акционим планом – ЛЕАП за период 2005-2015. године;
- Локалним акционим планом за унапређење положаја Рома у граду Краљеву за период 2009 - 2015. године;
- Стратегијом социјалне политике града Краљева за период 2013 – 2020. године;
- Планом модернизације Градске управе града Краљева за период 2010-2015. године;
- Стратегијом одвођења и третмана отпадних вода за период 2005 - 2015. године;
- Локалним планом управљања отпадом за период 2012 - 2022. године;
- Локалним акционим планом запошљавања града Краљева за 2014. годину и
- Локалним акционим планом родне равноправности града Краљева за период 2014 – 2018. године,
- Стратегија интегралног урбаног развоја централне градске зоне, за период.2014 – 2030.

Стратегија развоја града Краљева је усклађена и са следећим међународним документима:

- ✓ Европска повеља о локалној самоуправи, која је потврђена од стране Републике Србије Законом "Сл. гласник РС - Међународни уговори ", бр. 70/2007
- ✓ Повеља европских градова и општина о одрживости, усвојена од стране учесника Европске конференције о одрживим градовима и општинама – Олборшка повеља;
- ✓ Повеља планете Земље;

- ✓ Закључци трећег заседања Округлог стола представника међународних, европских и националних институција укључених у Кампању Локалне Агенде 21 – „Закључци из Лисабона“;
- ✓ „Водећи принципи за одрживи просторни развој европског континента" усвојени на заседању Европске конференције министара у ХанOVERу, 2000. године
- ✓ Декларација УН о одрживом развоју из Јоханерсбурга, септембар 2002. године,
- ✓ „ФАНО“ принципи

Основни закон којим се одређује оквир локалне самоуправе јесте Закон о локалној самоуправи. Поред овог закона, закони од значаја за рад локалне самоуправе су и Закон о финансирању локалне самоуправе, Закон о буџетском систему, Закон о планирању и изградњи, Закон о регионалном развоју, Закон о територијалној организацији Републике Србије, Закон о локалним изборима, Закон о јавној својини и сл. Ови закони су највећим делом у складу са европским законодавством, и њима су проширене ингеренције општинама и градовима чиме је знатно појачана финансијска база, неопходна за подстицање локалног економског развоја и привлачење капитала, инвестиција и нових пројеката.

Надлежности градова и општина

Приликом планирања локалног развоја, морају се узети у обзир надлежности које су додељене локалној самоуправи. Оне немају могућности да утичу на макроекономско окружење, али имају инструменте да делују у следећим областима:

- Креирање локалног развоја и унапређење оквира за привређивање,
- Политика јавних финансија ,
- Просторно и урбанистичко планирање и земљишна политика,
- Инфраструктурно опремање локација за инвестирање,
- Комунална политика,
- Оснивање установа и организација и
- Људски ресурси.

Дакле, најважније надлежности локалне самоуправе обухватају планирање развоја, урбанистичко планирање, комуналне делатности (водоснабдевање, даљински системи за грејање, градски и приградски превоз путника, одржавање чистоће и депонија, уређивање и одржавање јавних простора и др.), уређивање и коришћење грађевинског и пољопривредног земљишта, располагање пословним простором, развој и унапређење туризма, занатства, угоститељства и трговине, изградња и одржавање локалних путева, заштита животне средине, просвета, култура, здравствена и социјална заштита, дечја заштита, спорт и физичка култура, заштита права националних мањина и заштита од елементарних непогода.

За планирање локалног развоја најзначајније су надлежности које градови и општине имају у погледу просторног и урбанистичког планирања, уређивања грађевинског и пољопривредног земљишта, уређивања обављања комуналних делатности, управљања пословним простором, доношење програма и акционих планова унапређења стања животне средине, као и надлежности у вези са локалном инфраструктуром. Посебно су важне надлежности у вези са унапређењем пословног амбијента и стварањем услова за развој сектора малих и средњих предузећа.

Јавне финансије су моћан, али сложен инструмент политике развоја. Оно што је најтипичније за ову политику јесте чињеница да повећање прихода власти значи да више средстава мора бити узето од грађана и привреде. Доношење одлуке о томе колико и од кога узети и на шта

потрошити а да то има оптималан ефекат по друштво је највећи изазов у сфери јавних финансија. Управљање финансијама треба да подразумева консултације са онима на које ова политика има најдиректнији утицај (привреда и буџетски корисници). Значајну улогу и у спровођењу ове политике има и Стратегија развоја града.

Што се тиче просторног планирања, грађевинског земљишта и комуналне политике, постоје и ту велика оптерећења и ограничења, која треба имати у виду приликом планирања. Главно ограничење је то што градови и општине до пре неколико година нису били власници имовине коју користе што је представљало велико ограничење за добро управљање имовином и умањује правну сигурност свих учесника у овом процесу и умањује вредност коју локална самоуправа може да добије за велики део имовине којом располаже. Град Краљево је покренуо процес успостављања базе података градске имовине, али је чињеница још увек нема Стратегије располагања тим земљиштеем, нема обједињеног управљања грађевинским земљиштем, и сл. Вредност грађевинског земљишта поред површине и локације и степена опремљености одређује и постојање просторних и урбанистичких планова, садржина планских аката, локални приходи у вези са грађевинским земљиштем и ефикасност управе.

Стратегија развоја града Краљева

Рад на изради Стратегије развоја града Краљева отпочео је септембра месеца 2013. године. У складу са пројектним задатком, Стратегија обухвата приоритне правце развоја града Краљева до 2020 године. У периоду од септембра 2013. године до марта 2014. године, Градско веће као тело за координацију процеса израде стратегије је усвојило пројектни задатак, дефинисало приоритетне области и формирало је радне групе, након чега је одржана серија састанака радних група.

У циљу партиципације што шире јавности, нацрт стратегије је представљен грађанима на 11 округлих столова и јавних трибина, након чега је припремљен коначан нацрт и достављен координационом телу на разматрање.

ШЕМА ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ГРАДА КРАЉЕВА

СТРУКТУРА СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ГРАДА КРАЉЕВА

Аналитички део	Аналитички део		
	I део	II Стратешки део	III Оперативни део
Профил града Краљева – социо економска анализа	SWOT анализа	Кључна питања Општи и специфични циљеви Пројекти	Акциони план за период 2015 - 2016

Праћење и оцена спровођења Стратегије развоја града Краљева

Фазе праћења и оцене спровођења су фазе које се најчешће запостављају. Међутим, ово занемаривање је неоправдано с обзиром да је стратегија „живи“ документ који може и који треба да се мења у складу са потребама заједнице и спољашњим утицајима. Она захтева стално допуњавање новим релевантним информацијама.

Поступци којима се преиспитује стратегија (мониторинг и евалуација), уколико су добро реализоване доприносе квантификавању исхода, анализи поступака, осмишљавању корака за унапређење и усклађивање стратегије.

Кроз ове фазе стиче се увид у ток спровођења стратегија, омогућава се уочавање евентуалних грешака и предузимања корака за њихово ублажавање или елиминисање.

Послови (успешног) надзора и вредновања подразумевају:

- формирање Тима за праћење спровођења Стратегије, а чланови тима могу да буду представници градске управе, јавних предузећа и установа са Градоначелником на челу, као и сви они појединци који би, пре свега својим стручним мишљењем и квалификацијама били меродавни у вршењу валидације онога што је заиста реализовано на терену. Дакле, град треба да предложи чланове Тима кога би поред горе наведених лица, требало да чине и представник Скупштине града, представник НВО сектора и представник стручних институција. Од тимског рада зависи да ли ће Стратегија остати мртво слово на папиру или конкретан документ који покреће конкретне акције.

- преиспитивање развојних циљева и ефеката - ово подразумева трагање за одговорима на следећа питања:

- да ли су подаци у аналитичком делу Стратегије још увек актуелни, да ли се нешто у међувремено променило
 - да ли су елементи у SWOT анализи још увек валидни?
 - да ли су неке идентификоване претње отклоњене или су се појавиле нове?
 - да ли су се отвориле неке нове могућности?
 - да ли су и у којој мери реализовани пројекти из Акционог плана?
 - да ли су циљеви одрживи и да ли их треба мењати?
 - да ли су неки циљеви реализовани и могу ли се генерисати нови?
 - да ли функционише оперативна структура за спровођење пројеката?
- успостављање система извештавања – који бележи рад свих појединаца и институција задужених за спровођење Стратегије. Такав систем извештавања даје могућност да све одговорне стране представе колико су успеле да остваре циљеве и задатке који су утврђени овим документом. Извештаји о раду на спровођењу Стратегије морају у себи садржати квантитативне и квалитативне податке.
 - процењивање резултата који обухвата поређење тренутних резултата са задацима утврђеним Стратегијом и Акционим планом. Процена се треба вршити повремено и обавезно на крају рока важења Стратегије.

- презентовање резултата локалној заједници – Тим за праћење спровођења Стратегије треба да обавештава надлежне органе локалне самоуправе, а и ширу заједницу о напретку ка остварењу циљева и задатака Стратегије и Акционог плана. Припадници заједнице треба да буду обавештени о статусу средине и акцијама које појединац може предузети да би помогао да се остваре развојни задаци заједнице.

То захтева осмишљавање озбиљног програма који ће надлежнима и заједници давати редовне информације.

Код саопштавања сазнања из процене резултата треба користити различите технике као што су конференције за штампу, извештаји, гостовања на медијима, панои, флајери, итд.

Надзор и вредновање треба вршити у редовним интервалима, на сваких 6 месеци. Како код нас не постоји пракса вишегодишњег буџетског планирања, обавезно их треба вршити приликом креирања буџета за наредну годину и приликом утврђивања ребаланса, као и код аплицирања за донаторска и кредитна средства.

У циљу успешнијег информисања, мотивације и укључивања великог броја грађана у активности на пословима развоја, потребно је направити план промотивних активности и на интернет страници града перманентно оглашавати све послове који су реализовани, који су у току и који се тек планирају. На тај начин обезбеђује се медијска подршка, а информације су доступне свим заинтересованим лицима.

Израда софтвера који би садржао све информације из стратегије, све пројекте из Акционог плана, омогућио би праћење спровођења стратегије и олакшао извештавање о стању појединих пројеката. Израда оваквог софтвера, треба да буде један од приоритетних задатака града, јер је његова примена значајна подршка успешној реализацији и спровођењу свих планираних активности.

Профил града Краљева је настао као потреба за прикупљањем и обједињавањем економских показатеља и осталих значајних података у један документ који ће служити као полазна тачка за израду стратегије одрживог развоја града Краљева, као и за даље кораке у унапређивању квалитета живота у граду и свеобухватног развоја не само града већ и читавог овог региона.

Основни циљ овог документа је детаљно информисање заинтересованих страна локалне заједнице са економским, политичким, социјалним и културним стањем у граду Краљеву.

Прикупљање података и истраживање је рађено у периоду октобар – децембар 2013. године. Приликом прикупљања и припреме квантитативних података коришћени су подаци који су преузети са сајта Завода за статистику, (www.statserb.gov.rs), као и из локалне канцеларије у Краљеву, са сајтова Националне службе за запошљавање (www.nsz.gov.rs), и локалне канцеларије Националне службе за запошљавање, филијале у Краљеву, Републичког хидрометеоролошког завода Србије (www.hidmet.gov.rs), SIEPE (www.siepa.gov.rs) и са сајтова надлежних министарстава. Такође су коришћени и подаци из општинских стратешких докумената: **Локалног еколошког акционог плана, Стратегије одвођења и третмана отпадних вода, Локалног плана управљања чврстим отпадом, Плана модернизације Градске управе града Краљева, Просторног плана града Краљева и Стратегије социјалне политике града Краљева 2013 - 2020.**

Социо – економска анализа

Основне карактеристике

Град Краљево заузима простор око доњег тока реке Ибар и средњег тока реке Западне Мораве и површински је највећа јединица локалне самоуправе у Републици Србији.

Град Краљево се налази на раскрсници важних друмских и железничких саобраћајница, са изграђеним цивилно-војним комплексом аеродрома "Морава".

Налази се 180 км јужно од Београда.

Према подацима Републичког завода за статистику, обухвата простор од 1.530 км² (учешће у укупној површини Србије је 1,7%), са 125.488 становника.

Географски положај (локација)

Град Краљево се налази у централном делу Србије на 43°43' сгш и 20°41' сгд, на ушћу Ибра у Мораву, у котлини између питомих шумадијских и сурових старовлашких и копаоничких планинских масива.

Краљево је центар Рашког округа који још чине и општине: Врњачка Бања, Рашка и Тутин и град Нови Пазар. Границе града Краљева на северу су Чачак, Кнић, Крагујевац и Рековац, на истоку Трстеник, Врњачка Бања и Александровац, на југу Рашка и на западу Ивањица и Лучани. Краљевачка котлина је ограничена са свих страна планинама и њиховим побрђем.

Општи подаци

Територија града Краљева обухвата 92 насељена места у којима по Попису из 2011. године живи 125.488 становника. Подручјем града Краљева обухваћене су 84 катастарске општине. У појединим катастарским општинама се налазе два насеља. Катастарске општине основане су премером земљишта у периоду успостављања катастра у Србији (1930-1937) и њиме је обухваћено земљиште које је у моменту пописа припадало становницима насеља. У циљу бољег вршења одређених послова у надлежности локлане самоуправе територија града Краљева је подељена на 68 месних заједница и 25 месних канцеларија.

Табела 1. Општи подаци о насељима и катастарским општинама, 2012.

	Град Краљево	Рашки округ
Број насеља	92	359
Просечна величина насеља (км ²)	16,6	10,9
Број градских насеља	6	12
Број осталих насеља	86	347
Број катастарских општина	84	305
Просечна величина катастарске општине (км ²)	18.21	12.86

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 1-1

Табела 2. Подаци о насељима (тип насеља, број становника и површина), Попис 2002. и 2011. године

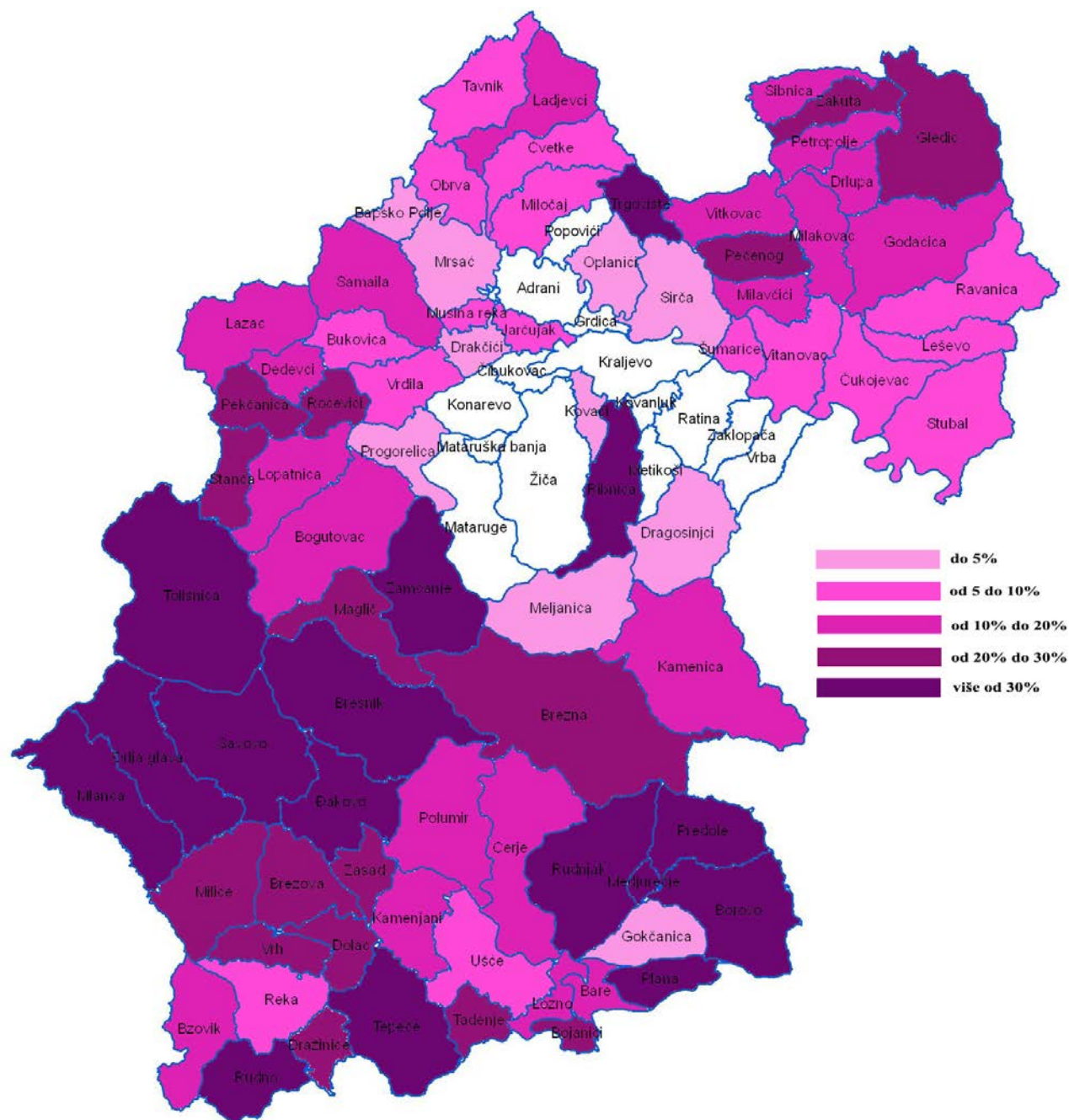
Насељено место	Површина (км ²)	Попис 2002. године				Попис 2011. године				
		Број становника	Број домаћинства	Удео у укупном броју становника у граду (%)	Густина насељености по насељима	Број становника	Број домаћинства	Удео у укупном броју становника у граду (%)	Густина насељености по насељима	
1	Адрани	12.38	2198	677	1,80	178	2232	726	1,78	180
2	Бапско Поље	5.78	260	88	0,21	45	248	83	0,20	43
3	Баре	5.66	165	45	0,13	29	138	43	0,11	24
4	Бзовик	17.08	205	61	0,17	12	183	49	0,15	11
5	Богутовац	35.42	547	209	0,45	15	448	174	0,36	13
6	Бојанићи	3.61	94	34	0,07	26	71	25	0,06	20
7	Борово	27.15	174	58	0,14	6	83	32	0,07	3
8	Брезна	64.51	104	47	0,08	2	77	32	0,06	1
9	Брезова	16.69	482	149	0,40	29	350	124	0,28	21
10	Бресник	44.05	184	72	0,15	4	115	54	0,09	3
11	Буковица	10.7	599	194	0,50	56	540	173	0,43	50
12	Витановац	17.51	1649	514	1,35	94	1524	498	1,21	87
13	Витковац	13.99	831	288	0,70	59	714	270	0,57	51
14	Врба	10.35	1286	412	1,05	124	1366	432	1,09	132
15	Врдила	12.89	925	300	0,76	72	853	303	0,68	66
16	Врх	9.52	94	33	0,08	10	68	28	0,05	7
17	Гледић	33.53	352	137	0,30	10	251	94	0,20	7
18	Годачица	30.33	1066	332	0,90	35	924	314	0,74	30
19	Гокчаница	12.36	86	27	0,07	7	85	29	0,07	7
20	Грдица	2.82	730	262	0,60	259	819	251	0,65	290
21	Дедевци	7.45	341	127	0,28	46	292	116	0,23	39
22	Долац	9.47	198	55	0,16	21	151	52	0,12	16
23	Драгосињци	22.08	672	215	0,55	30	656	209	0,52	30
24	Дразиниће	7.52	108	29	0,09	14	79	29	0,06	11
25	Дракчићи	6.04	638	217	0,52	106	627	199	0,50	104
26	Дрлупа	7.79	143	47	0,11	18	120	44	0,10	15
27	Ђаково	20.66	244	84	0,20	12	166	63	0,13	8
28	Жича	32.18	3982	1272	3,30	124	4972	1586	3,96	155

29	Заклопача	6.35	971	312	0,80	153	1165	341	0,93	183
30	Закута	9.58	196	72	0,16	20	144	60	0,11	15
31	Замчање	26.56	31	17	0,01	1	20	11	0,02	1
32	Засад	7.84	109	36	0,08	14	84	31	0,07	11
33	Јарчујак	5.36	836	279	0,70	156	786	247	0,63	147
34	Каменица	45.81	180	65	0,15	4	160	57	0,13	3
35	Камењани	15.11	283	82	0,25	19	251	80	0,20	17
36	Кованлук	3.3	2133	675	1,75	646	2287	729	1,82	693
37	Ковачи	4.73	1297	402	1,06	274	1255	387	1,00	265
38	Конарево	11.16	3372	1087	2,80	302	3745	116	2,98	336
39	Краљево	17.5	57411	1936	47,20	3281	64175	221	51,14	3667
40	Лађејци	18.19	1258	431	1,03	69	1074	349	0,86	59
41	Лазац	21.75	865	299	0,75	40	695	249	0,55	32
42	Лешево	10.73	324	94	0,30	30	293	88	0,23	27
43	Лозно	5.66	133	42	0,10	23	114	30	0,09	20
44	Лопатница	18.59	303	120	0,25	16	255	111	0,20	14
45	Маглич	16.95	45	23	0,04	3	34	17	0,03	2
46	Матаруге	22.73	383	146	0,31	17	442	154	0,35	19
47	Матарушка Бања	2.19	2732	962	2,25	1247	2950	935	2,35	1347
48	Међуречје	2.24	98	30	0,08	44	60	22	0,05	27
49	Мељаница	25.26	163	58	0,13	6	158	56	0,13	6
50	Метикош	5.75	688	206	0,57	120	722	223	0,58	126
51	Милавчићи	8.35	432	152	0,35	52	376	132	0,30	45
52	Милаковац	13.74	593	172	0,50	43	501	156	0,40	36
53	Милиће	22.72	293	80	0,24	13	228	69	0,18	10
54	Милочај	15.06	1085	296	0,90	72	1019	296	0,81	68
55	Мланча	27.09	260	78	0,21	10	172	55	0,14	6
56	Мрсаћ	17.07	1350	415	1,10	79	1307	402	1,04	77
57	Мусина Река	2.92	274	90	0,23	94	251	85	0,20	86
58	Обрва	10.79	720	223	0,60	67	653	201	0,52	61
59	Опланићи	12.02	911	280	0,75	76	899	289	0,72	75
60	Орља Глава	30.04	131	48	0,10	4	70	32	0,06	2
61	Пекчаница	10.34	309	126	0,25	30	219	95	0,17	21

62	Петропоље	9.98	286	100	0,23	29	242	100	0,19	24
63	Печеног	10.8	460	161	0,40	43	367	138	0,29	34
64	Плана	8.92	39	22	0,03	4	26	13	0,02	3
65	Полумир	27.86	309	85	0,25	11	256	84	0,20	9
66	Поповићи	6.02	300	92	0,25	50	307	92	0,24	51
67	Предоле	17.42	170	58	0,14	10	80	33	0,06	5
68	Прогорелица	11.97	902	289	0,74	75	882	294	0,70	74
69	Раваница	25.34	784	226	0,65	31	711	214	0,57	28
70	Ратина	14.14	2715	859	2,23	192	3210	983	2,56	227
71	Река	16.42	166	47	0,14	10	153	57	0,12	9
72	Рибница	17.45	2779	832	2,28	159	1624	527	1,29	93
73	Рођевићи	7.54	405	156	0,33	54	315	120	0,25	42
74	Рудно	14.22	302	96	0,25	21	211	61	0,17	15
75	Рудњак	33.14	278	87	0,22	8	183	66	0,15	6
76	Савово	35.81	166	70	0,15	5	79	41	0,06	2
77	Самаила	23.33	1636	537	1,34	70	1466	485	1,17	63
78	Сибница	8.18	243	84	0,20	30	199	75	0,16	24
79	Сирча	19.53	1347	465	1,10	69	1338	436	1,07	69
80	Станча	10.12	91	36	0,07	9	68	31	0,05	7
81	Стубал	27.37	1314	371	1,07	48	1198	357	0,95	44
82	Тавник	18	1271	376	1,05	71	1148	351	0,91	64
83	Тадење	7.22	81	26	0,06	11	60	23	0,05	8
84	Тепече	26.66	195	83	0,20	7	120	51	0,10	5
85	Толишница	56.56	306	101	0,25	5	195	76	0,16	3
86	Трговиште	8.56	39	15	0,03	5	21	10	0,02	2
87	Ушће	20.28	2040	630	1,70	101	1881	628	1,50	93
88	Цветке	15.92	1070	299	0,90	67	977	268	0,78	61
89	Церје	30.48	625	200	0,51	21	537	174	0,43	18
90	Чибуквац	4.49	1114	349	0,91	248	1330	429	1,06	296
91	Чукојевац	18.25	1204	363	0,98	66	1089	349	0,87	60
92	Шумарице	5.09	544	178	0,45	107	499	168	0,40	98

Извор података: Републички завод за статистику – Попис 2002. године, Становништво, књига 1 и Попис 2011. године (подаци по насељима)

Приказ смањења броја становника по насељима у процентима у периоду од 2002-2011. године

На основу наведеног може се закључити да је дошло до смањења броја становника на већем делу територије града Краљева, углавном на руралном подручју, док је до повећања броја становника дошло искључиво у централном градском подручју, што указује на тренд одлива становништва са сеоског подручја.

Клима

Највећи део територије града Краљево има умерено - континенталну климу. То важи за ниже делове простране краљевачке котлине. Планински делови имају нешто оштрију планинску климу.

	1961-1990.	1981-2010
ТЕМПЕРАТУРА		
Просечна температура ваздуха – јануар (°Ц)	-0,5	0,3
Просечна температура ваздуха – јул (°Ц)	20.8	21,8
Просечна температура ваздуха – годишња (°Ц)	11	11,5
Средњи број мразних дана – годишње	88.30	86
Средњи број тропских дана – годишње	25.0	34
ВЛАЖНОСТ ВАЗДУХА		
Просечна влажност ваздуха – годишња (%)	74.10	73
ТРАЈАЊЕ СИЈАЊА СУНЦА		
Просечан број ведрих дана – годишње	63.50	62
Просечан број облачних дана – годишње	126.00	114
ПАДАВИНЕ		
Просечна количина падавина – годишње (мм)	761.00	740,30
ПОЈАВЕ		
Просечан број дана са снегом – годишње	38.40	37
Просечан број дана са снежним покривачем – годишње	47.50	49
Просечан број дана са маглом – годишње	54.50	50
Просечан број дана са градом – годишње	1.20	1

Извор података: РХМЗС веб сите, Средње месечне, годишње и екстремне вредности 1961-1990; 1981-2010 год.

Локална самоуправа (администрација)

Прама Статуту града Краљева, органи града су: **Скупштина града**, **градоначелник**, **Градско веће** и **Градска управа**. Скупштина града је највиши орган Града који врши основне функције локалне власти утврђене Уставом, законом и Статутом.

Скупштина града у складу са законом, обавља следеће функције: доноси Статут града и Пословник о раду Скупштине, доноси буџет и завршни рачун града, доноси програме развоја града и појединих делатности, доноси урбанистички план и уређује коришћење грађевинског земљишта, оснива службе, комунална јавна предузећа, установе и организације, утврђене законом и врши надзор над њиховим радом, утврђује градске таксе и друге локалне приходе који јој по закону припадају, утврђује накнаду за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, прописује радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката, даје мишљење о законима којима се уређују питања од интереса за град, обавља и друге послове утврђене Уставом, законом и Статутом. Скупштину чини 70 одборника, које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом и Статутом града. Скупштинску већину у Скупштини града Краљева чини коалиција СНС,НС, ПСС, УСС - СПС, ПУПС, ЈС – УРС – ДСС – Сложно за Краљево.

Извршни органи града Краљева су градоначелник И Градско веће.

Градоначелник представља и заступа Град, предлаже начин решавања питања о којима одлучује Скупштина, наредбодавац је за извршење буџета, усмерава и усклађује рад Градске управе, доноси појединачне и друге акте за које је овлашћен законом, овим Статутом или одлуком Скупштине, у име Града закључује колективне уговоре за предузећа, установе и друге јавне службе чији је оснивач Град, образује стручна саветодавна радна тела за поједине послове из своје надлежности, поставља и разрешава помоћнике градоначелника, представља

Градско веће, сазива и води његове седнице, закључује уговор о донацији од физичког или правног лица, врши и друге послове утврђене законом, Статутом и другим актима Града.

Градско веће града чине градоначелник, заменик градоначелника, као и 11 чланова. Градско веће обавља следеће активности: предлаже Статут, буџет и друге одлуке и акте које доноси Скупштина, непосредно извршава и стара се о извршавању одлука и других аката Скупштине, доноси одлуку о привременом финансирању у случају да Скупштина не донесе буџет пре почетка фискалне године, врши надзор над радом Градске управе, решава у управном поступку у другом степену о правима и обавезама грађана, предузећа и установа и других организација у управним стварима из надлежности Града, поставља и разрешава начелника Градске управе, на предлог градоначелника, доноси Пословник о раду Градског већа, обезбеђује организацију и начин обављања јавног превоза путника и ауто-такси превоза који се обавља на територији Града, доноси Процену угрожености, План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и План заштите од удеса, утврђује штете настале од последица елементарних непогода и других несрећа,) одлучује о давању у закуп и заснивању хипотеке на непокретностима које су у јавној својини Града, одлучује о залагању покретних ствари у јавној својини Града, даје сагласност за реконструкцију објеката који су у јавној својини Града, а који су дати у закуп, као и друге сагласности за извођење грађевинских радова, у складу са законом, утврђује предлог одлуке о давању сагласности и усвајању предлога пројекта јавно-приватног партнерства без елемената концесије, ако је јавни партнер град или друго јавно тело града, утврђује предлог одлуке по предлогу за доношење концесионог акта

За вршење управних послова у оквиру права и дужности Града и одређених стручних послова за потребе Скупштине, градоначелника и Градског већа, **образује се Градска управа.**

Градска управа:

1) припрема нацрте прописа и других аката које доноси Скупштина, градоначелник и Градско веће;

2) извршава одлуке и друге акте Скупштине, градоначелника и Градског већа;

3) решава у управном поступку у првом степену о правима и дужностима грађана, предузећа, установа и других организација у управним стварима из надлежности Града;

4) обавља послове управног надзора над извршавањем прописа и других општих аката Скупштине;

5) извршава законе и друге прописе чије је извршавање поверено Граду;

6) обавља стручне и друге послове које утврди Скупштина, градоначелник и Градско веће;

7) доставља извештај о свом раду на извршавању послова из надлежности Града и поверених послова, градоначелнику, Градском већу и Скупштини, по потреби, а најмање једном годишње.

У Градској управи, за вршење сродних управних, стручних и других послова, образују се унутрашње организационе јединице.

1. Кабинет градоначелника,
2. Кабинет председника Скупштине града Краљева;
3. Одељење за скупштинске послове,
4. Одељење за општу управу,
5. Одељење за друштвене делатности,
6. Одељење за привреду и финансије,
7. Одељење за управљање имовином и информационе технологије,
8. Одељење за урбанизам, грађевинарство и стамбено-комуналне делатности,
9. Одељење за заједничке послове,
10. Одељење за инспекцијске послове;
11. Одељење за пореску администрацију,

12. Одељење комуналне полиције;
13. Одељење за послове одбране и ванредне ситуације и инжењерско-геолошке и сеизмичке послове,
14. Служба за управљање пројектима и локално-економски развој.

У Градској управи града Краљева запослено је 275 лица, од којих је 256 запослено на неодређено време. Образовна структура запослених је следећа: ВСС – 116, ВШС – 30, ССС – 87, ВКВ – 1, КВ – 7, НКВ – 15. Просечна старост запослених у Градској управи је 46,94 година.

Историја, традиција и културно наслеђе

Заузимајући централни простор Србије, интегрално везан за Шумадију, уједно и одвојен Западном Моравом, положај Краљева је од самих почетака одређен као место сусрета утицаја разних сила, од природних до оних које је људска култура стварала. Из мноштва долазећих таласа и питомог поднебља настало је компактно насеље на брегу леве обале Ибра који се улива у Западну Мораву.

Први писмени помени о насељу **Рудо Поље** потичу из пореских књига Смедеревског санџака из 1476.године. У периоду турске владавине касабa са одређеном структуром турских и српских домова постаје место сукоба, трговине и пограничног прелаза између две моћне царевине, Аустрије и Отоманске државе. Познато под називом **Карановац**, у време након ослобођења започиње свој развој, добијајући и урбанистички образац по идеји Лазе Зубана из 1832. године. Кружни трг са венцом радњи и јавних грађевина, као и оснивање седишта Округног начелства и Жичке епархије, оснивање и изградња првих специјализованих школа, цркве Свете Тројице, формирање првих представника трговачког и занатског сталежа обележавају време средине XIX века.

Атрибут **“краљевског града”** стиче 1882.године указом Краља Милана Обреновића, који је на свом путу по Србији, а на молбу становника да промене име општине, видео јасан знак њиховог родољубља и наредио да се “у спомен Нашег доласка у њихову варош Карановац убудуће назива Краљево”. Близина првобитног седишта Архиепископије у манастиру Жичи, као и значај крунисања Немањића и каснија миропомазања краљева и престолонаследника обе династије, Обреновића и Карађорђевића, давали су граду наговештај оне пуноће и сјаја, који су недостајали у дугим столећима сталних опсада, напада, одбрана и разарања током XVIII и почетком XIX века.

Празник Краљева је 7.октобар, зван и **“краљевдан”**, јер је посвећен првом крунисаном српском краљу Стефану Првовенчаном. Данашњи грб града Краљева има симболично значење. Црвена подлога симболизује краљевско порекло, а седам круна исто толико крунисања и једну од најлепших легенди о седмовратој цркви СВ. Спаса у Жичи, где је за сваког владара лозе Немањића, пре устоличења, отворан нов портал. Соко раширених крила допуњује слику успона српске средњовековне државе, постојање племства, изгубљених врлина – витештва и јунаштва. Прапорци на ногама сокола означавају верно служење, али не и безусловно покораване. Порука на грбу је израз жеље за личним благостањем и благостањем за све оне који у град пристижу са добрим намерама.

Хиљадугодишња историја, култура и традиција српске „Рашке“ државе исписана је у манастиру **Жича**. Изградња велике задужбине прве српске династије, Немањића, започела је пре осам векова (1206).

Жича је предворје долине векова како се назива већи део клисуре Ибра која води ка Рашкој, упоредо са добро реконструисаним делом Ибарске магистрале. На том подручју су још неке од најзначајнијих сакралних грађевина средњег века. На самом уласку у кањон, на левој страни издиже се **Маглич**, град-тврђава из Немањићког доба, монументални споменик градитељства.

Испред насеља Ушће пут води ка планини Радочело. Путнику застаје дах, како од лепоте пејзажа, још више при доласку пред манастир **Студеницу**, коју је подигао велики жупан Стефан Немања. Од 1986. године Студеница је на листи UNESCO-а, као културно и цивилизацијско добро светског значаја.

Повратком у Ушће и настављајући према Рашки, наилази се на село Брвеник, а узводно реком Брвеницом, прича о српском “златном средњем веку“, добија ново поглавље - манастир **Градац**.

Због свог културно-историјског наслеђа, као и данашњег изгледа Краљево је јединствено у односу на остале српске градове.

Природни ресурси

Рељеф

На простору града Краљева јасно је изражено седам посебних јединица рељефа: четири планине и три удолине. Планинско земљиште је распоређено на четири краја тог рејона, а удолине су између тих планина.

Детаљ рељефа територије града Краљева

У северним деловима територије су: на западу Котленик, на истоку Гледићке планине, а Доњегружанска удолина у средишту, између тих планина. У јужним, пространијим деловима рејона се од запада ка истоку пружају северноисточни делови Старовлашких планина (Радочело, Чемерно, Троглав и делови Јелице), у средишту удолине Ибра, а на истоку северни огранци Копаоника (обронци Жељина, Студена планина, Равна планина, Столови и Гоч). Северне и јужне делове краљевачке општине раздваја удолина Западне Мораве.

Планине на југу и северу града Краљева су, такође, делови једне исте основне масе. Међутим, средишњи делови те масе, на простору Краљевачког сужења, потонули су дуж дубоких раседних пукотина и тако је створен средишњи део западноморавске удолине.

Хидрографија

Преко територије града Краљева протичу три веће реке: средњи део Западне Мораве, доњи део Ибра и доњи део Груже. Остале реке и потоци припадају сливовима притока тих река и претежно читавом својом дужином леже на територији града Краљева.

Западна Морава постаје од вода Моравице и Ђетиње, источно од Пожеге и затим тече ка истоку кроз Овчарско - Кабларску клисуру, Чачанску котлину, Краљевачко сужење, Крушевачку котлину и у Параћинској котлини састаје се са Јужном Моравом градећи Велику Мораву. Краљевачком рејону припада средњи део њеног тока дужине око 35км, између села Обрва и Врба.

Ибар настаје од пет врела и извора на северној страни планине Хајла (2400 мнв) од којих је најнижи извор и најјачи, а онда тече претежно клисурастом долином са мањим уметнутим проширењима на исток до Косовске Митровице, а затим на север до Краљева и источно од њега улива се у Западну Мораву. Краљевачкој општини припада доњи део тог живог тока, низводно од Биљановца, на дужини од око 70км. Треба истаћи да је годишња количина воде која протиче Западном Моравом узводно од ушћа Ибра мања од количине воде коју доноси Ибар.

Од интереса је да се истакне да је годишња количина воде која протиче Западном Моравом узводно од ушћа Ибра мања од количине воде коју доноси Ибар. Ибром протекне од 1,5 до 2 милијарде кубних метара воде годишње, а Моравом, низводно од Ибра око 2,7 до 3,3 милијарде кубика. Из тога излази да количина воде у Ибру достиже преко 500 милиона кубних метара воде више него у Западној Морави узводно од ушћа Ибра. Ибар се и због тога може сматрати једном од најзначајнијих притока у читавом сливу Мораве.

Гружа настаје у источном делу планине Рудник и тече час широм час ужом долином, углавном ка југу до ушћа у Западну Мораву, низводно од села Витановца.

Остале притоке Западне Мораве на овој територији су претежно краће реке и потоци. Са леве стране нешто је већи слив Сирчанске реке, развијен у јужним деловима Котленика и доњи део слива Чукојевачке реке, разгранат у југозападном делу Гледидких планина. С десне стране је нешто изразитији слив Мусине реке, чије је извориште у југоисточном подручју Јелице.

Притоке Ибра су богатије водом. Са леве стране се у Ибар улива река **Студеница**, затим реке Дубочица и Лопатница, као и друге мање притоке (Колањ, Пивница и др.) Са десне стране улива се Брезанска река и друге мање реке које долазе са Западних Столова (Премовац, Магазница, Столачки поток и друге). **Студеница** је најважнија притока Ибра. Извире на планини Голији (1801 м), а улива се у Ибар као његова лева притока код села Ушће. Тече кроз дубодолину, корито јој је урезано у крупном наносу облутака. У периоду киша и отапања снега воде Студенице и њених притока нагло набујају, док у периоду суша, лети, воде омале.

Лопатница настаје на источној граници општине од реке Толишнице и Каонске реке испод села Станча. Код Богутовца се улива у Ибар као његова лева притока. Одликују је карактеристике типично планинског водотока.

Рибница је највећа река која целим својим током пролази кроз територију општине Краљево. Њен горњи (где се зове Сокоља) и средњи ток изграђен је у планинском терену између Столова и Гоча, где се јавља низ притока са бујичарским режимом вода. Доњи ток Рибнице је изграђен у језерским наслагама и крупним речним наносима јужно од Краљева. Дужина реке је око 26 км а површина слива од 115км².

Минералне, термалне и термоминералне воде

Велики потенцијал минералних, термалних и термоминералних вода на територији града Краљева за сада је мало искоришћен. Самим тим, опасности од загађивања ових вода су стално присутне и све присутније, пре свега због тренда загађивања животне средине. Територија Града припада различитим геотектонским јединицама. Хидрогеолошки услови, разноврсни литолошки састав и постојање бројних разломних структура условили су настајање многобројних појава минералних, термалних и термоминералних вода. Рударско геолошки факултет универзитета у Београду је урадио студију: „Оцена ресурса и могућности вишенаменског коришћења подземних вода на територији општине Краљево”.

Искоришћавањем термалних извора на територији града Краљева настала су позната лечилишта Матарушка и Богутовачка Бања. Минералне воде **Матарушке Бање** потичу из термалне издани. По хемијском саставу вода је сумпоровита, а температура воде је углавном између 28 и 48° С. **Богутовачка бања** има три термална извора из којих избија радиоактивна и слабосумпоровита вода. Извори термалне воде смештени су у раседној зони где се укрштају два раседа. Температура воде је 25° С.

Град Краљево је ради анализе могућности коришћења подземних вода у сарадњи са Рударско - геолошким факултетом Универзитета у Београду урадио Студију оцене ресурса и могућности вишенаменског коришћења подземних вода на територији града Краљева, док је у циљу дефинисања територије која је Одлуком Владе Републике Србије проглашена за подручје Матарушке Бање урадио и потребан Елаборат.

Рудна богатства

Град Краљево располаже значајним резервама квалитетног угља, каменог лигнита и мрког угља. Посебно су значајни локалитети на линији Ушће-Баљевац (Тадење-Прогорелица), при чему се угаљ експлоатише у Ушћу и Тадењу. У пределу Ушћа на постојећој локацији производи се око 50.000 тона годишње. Велике резерве квалитетног лигнита налазе се у Западно-моравском басену између Краљева и Чачка. Процењено је да само на левој обали Западне Мораве има преко 100 милиона тона резерви угља.

Од осталих сировина, значајне су резерве мермера, доломитског шљунка и песка у токовима река.

Осим поменутог у зони седиментних стена налазе се и одређене резерве:

- песка, шљунка, цигларске земље, итд. (Адрани, Обрва и други локалитети);
- течне и полутечне битумије (Јанок поред Конарева);
- магнезита (на северним падинама Гоча и код Богутовца);
- пешчара (Сирча и Раванички поток);
- бигра и брече.

Каменолома у којима се експлоатишу магматске стене на територији Града има у Каменици, Годачици, Сирчи, Гокчаници, Магличу, Полумиру код Богутовца и на још неколико локалитета. У долини Ибра, утврђено је постојање живе. Серпентин је погодан као грађевински материјал, а мермер и као украсни камен који има изузетну вредност, о чему треба и даље водити рачуна, с обзиром на постојеће потребе за овим материјалом не само у оквиру Града Краљева, већ и изван ње. Студенички мермер је и данас значајан извор прихода.

Укупна површина под мермером (и доломитом) у оквиру града је око 15.0km², а најзначајнији локалитет где се мермер експлоатише је између манастира Студеница и Криваче, највишег врха планине Радочело (1.643m). На подручју Манастира Студеница налазе се резерве мермера процењене на преко 2.500.000 m³.

Шумски ресурси и зелене површине

На подручју града Краљева шумски ресурси заузимају 46,8% од укупне површине, што је више од просека за Републику Србију. Ови подаци показују да је територија града Краљева **богата шумом**.

Најзаступљенија врста у Краљеву је буква 49.9%, на другом месту по заступљености су храстови са 26.8%. Удео лишћара у укупној структури износи 79.4% а четинара 20.6%. Власничка структура шума на територији Краљева показује да је 62% шума и шумског земљишта у државном власништву, а 38% у приватној својини.

Шумама у државном власништву управља ЈП „Србија шуме“ и оне су сврстане у 16 газдинских јединица, док су приватне шуме распоређене на 84 катастерске општине.

Биодиверзитет

На територији града Краљева налазе се следећа заштићена природна добра:

1) **Споменици природе** (два храста лужњака око манастира Жича, стабло белог јасена у Милочају, црни бор у клисури реке Ибар, храст лужњак у Ратини, стабло зеленике у Каменици, стабло горског јавора у Каменици, стабло храста лужњака у Гокчаници, Брезни, Храст запис у Ковачима, стари храст у Годачици, Буковачки храст запис, Самаилски крајпуташки храстови);

2) **Резервати:** Лојаник, Матарушка Бања;

- 3) **Заштићена околина око непокретног културног добра:** – Студеница;
- 4) **Парк природе:** – Парк природе Голија;
- 5) **Резерват биосфере:** Резерват биосфере „Голија – Студеница“.

Евидентирана природна добра на територији града су:

1) Споменици природе: Стабло граба у Врдилима.

На територији града Краљева налазе се и три локалитета обухваћена парком природе Голија. То су: 1) Локалитет Испоснице – Горња Студеница, 2) Локалитет Радочело и 3) Локалитет Градина, Радочело ИИ.

У погледу фаунистичке разноврсности, орнитофаунистичке вредности указују на велику биолошку разноврсност, па се овај комплекс намеће као важан европски центар генетичке разноврсности и има велики значај за очување диверзитета птица Србије.

Људски ресурси

Становништво (број становника)

Краљево, према подацима из Пописа становништва, домаћинства и станова из 2011. године, има 125.488 становника. Укупан број становника је повећан у односу на број становника из 2002. године, али услед промене у методологији Пописа 2011. године, потребно је напоменути да се лица избегла са простора бивших република СФРЈ и интерно расељена лица са простора АП Косово и Метохија укључују у укупно становништво.

У попису 2011. године први пут је за утврђивање укупног броја становника неког подручја примењен концепт „уобичајеног становништва“. Према овом концепту, лице се сматра становником оног места у којем само (у случају самачког домаћинства) или са члановима свог домаћинства проводи највећи део свог времена, односно дневни/ноћни одмор, независно од тога где има пријављено пребивалиште. Тиме су у укупно становништво одређеног места укључена лица која су у том месту живела непрекидно најмање годину дана пре критичног момента пописа, као и лица која су у том месту живела краће од 12 месеци, али с намером да у њему остану најмање годину дана.

Лица која су у критичном моменту пописа привремено (краткотрајно) била одсутна из места уобичајеног становања, због годишњег одмора, службеног пута, лечења и слично, укључена су у укупно становништво тог места.

Поједине категорије становништва имају специфичан третман, који донекле одступа од овог правила, и то:

- Лица која раде у другом месту у земљи или иностранству укључују се у укупно становништво места уобичајеног становања свог домаћинства уколико се у то место враћају најмање једном недељно.
- Ученици основне и средње школе који се школују у другом месту у Републици Србији или у иностранству, као и лица која студирају у другом месту у Републици Србији, убрајају се у укупно становништво места у којем живи њихово домаћинство, независно од дужине одсуства, од намере и од учесталости враћања.
- Грађани Републике Србије који студирају у иностранству укључени су, независно од дужине одсуства, у укупно становништво места становања свог домаћинства уколико се најмање једном недељно враћају у то место.
- Страни студенти који се школују у нашој земљи убрајају се у укупно становништво места у којем су пописани уколико се у своју домовину не враћају недељно.
- Деца која после развода родитеља живе наизменично у два домаћинства укључују се у укупно становништво места у којем проводе више времена. У случају да подједнако времена проводе у оба домаћинства, укључују се у становништво места у којем су се затекла у критичном моменту пописа.
- Бескућници и друга лица без сталне или привремене адресе укључени су у укупно становништво места у којем су пописани. **Лица избегла са простора бивших република СФРЈ и интерно расељена лица са простора АП Косово и Метохија укључују се у укупно становништво, у складу са истим правилима.**
-

Становништво према типу насеља

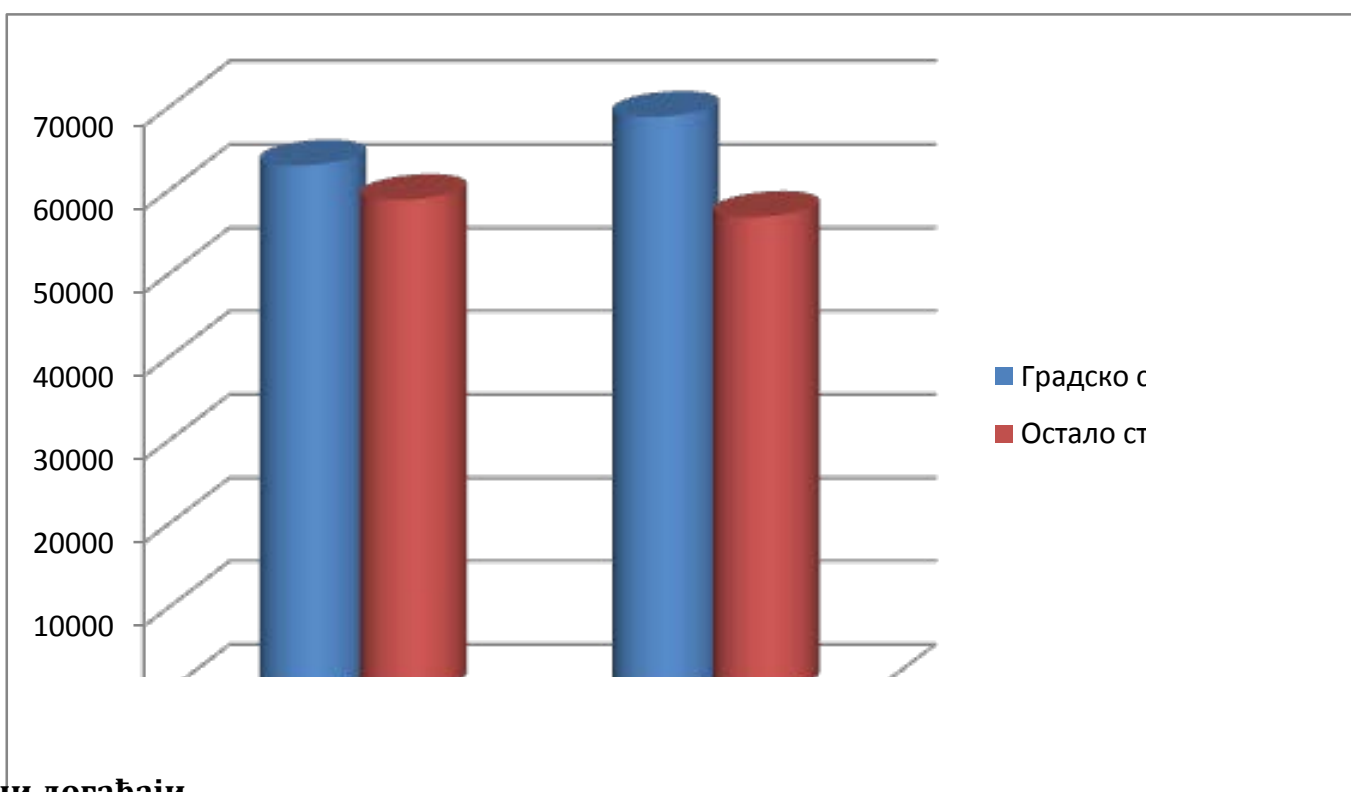
Градско становништво Краљева по попису 2011. године обухватало је 54,80% укупног становништва града (68.749), док је остало становништво чинило 45,20% (56.739) укупног броја становништва.

Анализирајући резултате два последња Пописа (2002. и 2011. године) може се закључити да је само у 14 насеља дошло до повећања броја становника (Адрани, Врба, Грдица, Жича, Заклопача, Кованлук, Конарево, Краљево, Матаруге, Матарушка Бања, Метикоши, Поповићи, Ратина и Чибуковац), док се у осталих 78 насеља бележи пад броја становника.

Табела 3. Структура становништва према типу насеља, Пописи 2002. и 2011. године

	Попис 2002. године				Попис 2011. године			
	Град Краљево		Рашки округ		Град Краљево		Рашки округ	
	Број	Учешће (%)	Број	Учешће (%)	Број	Учешће (%)	Број	Учешће (%)
Градско становништво	62.922	51.70	145.923	50.11	68.749	54,80	164.543	53,20
Остало становништво	58.785	48.30	145.307	48.89	56.739	45,20	144.715	46,80
Укупно становништво	121.707	100	291.230	100	125.488	100	309.258	100

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2002, Становништво, књига 2 и Попис 2011.године, Старост и пол, књига 2

Витални догађаји

Природно кретање и репродукција становништва имају велики значај за друштвени, економски и просторни развој сваке земље. Основно обележје демографских кретања за последњих 8 година (2003-2011) у Краљеву је природни пад броја становника, тачније, запажа се негативан природни прираштај.

Табела 4. Витални догађаји

	Град Краљево									
	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Живорођени	1455	1397	1340	1297	1220	1232	1145	1090	1056	1048
Живорођени на 1000 становника	12,00	11,50	11,10	10,80	10,20	10,30	9,60	9,20	9,00	8,4
Умрли	1762	1706	1807	1657	1767	1635	1744	1778	1699	1716
Умрли на 1000 становника	14,50	14,10	15,00	13,80	14,70	13,70	14,70	15,00	14,40	13,8
Природни прираштај	-307	-309	-467	-360	-547	-403	-599	-688	-643	-668
Природни прираштај на 1000 становника	-2,50	-2,60	-3,90	-3,00	-4,60	-3,40	-5,00	-5,80	-5,50	-5,4

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији 2004, табела 3-11, Општине у Србији 2005, табела 3-11, Општине у Србији 2006, табела 3-11, Општине у Србији 2007, табела 3-11, Општине у Србији 2008, табела 3-11, Општине у Србији 2009, табела 3-10, Општине у Србији 2010, табела 3-10, Општине и Региони у Републици Србији 2011, табела 3-10, Општине и Региони у Републици Србији 2012, табела 3-3; Општине и Региони у Републици Србији 2013, табела 3-9

Табела 5. Структура женског становништва старог 15 година и више према броју живорођене деце, Попис 2011.

Регион Област Град- општина	Укупно	Није рађала	Жене које су рађале према броју живорођене деце					Просечан број деце	
			свега	1	2	3	4		5 и више
Краљево	54914	13054	41860	9736	24858	5506	1161	599	2,01
Неудата	11292	10312	980	587	257	77	34	25	1,65
Удата	30940	1700	29240	5789	18545	3964	672	270	2,02
Удовица	9872	723	9149	2212	4959	1273	414	291	2,11
Разведена	2720	280	2440	1129	1077	184	39	11	1,66
Непознато	90	39	51	19	20	8	2	2	2,00

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011, Фертилитет женског становништва, књига 6

Становништво према брачном стању

Табела 6. Становништво старо 15 и више година према законском брачном статусу, старости и полу, по општинама и градовима, Попис 2011. године

Регион Област Град- општина	Укупно	Старост							Просечна старост
		15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 и више	
Краљево	106732	7317	7416	7806	17015	16425	19239	31514	-
Мушко- свега	51818	3799	3775	3982	8550	8292	9288	14132	
Неожењен	16428	3787	3587	2907	3057	1630	985	475	29,86
Ожењен	30750	6	161	1024	5172	6119	7452	10816	54,01
Удовац	2725	-	-	1	21	49	250	2404	73,79
Разведен	1813	-	11	36	282	481	581	422	51,74
Непознато	102	6	16	14	18	13	20	15	41,12
Женско- свега	54914	3518	3641	3824	8465	8133	9951	17382	-
Неудата	11292	3454	2930	1732	1547	697	489	443	27,91
Удата	30940	55	671	1982	6299	6443	7490	8000	49,95
Удовица	9872	-	1	9	78	334	1278	8172	71,01

Разведена	2720	2	30	94	526	644	683	741	51,58
Непознато	90	7	9	7	15	15	11	26	47,74

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011, Брачни статус, књига 5

Табела 7. Становништво старо 15 и више које живи у ванбрачној заједници, према старости и полу, по општинама и градовима, Попис 2011. године

Регион Област Град- општина	Пол	Укупно	Старост							Просеч на старост
			15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 и више	
Краљево	с	2153	67	175	249	599	427	377	259	41,91
	м	1071	14	76	106	284	233	206	152	43,86
	ж	1082	53	99	143	315	194	171	107	39,97
Градска	с	1398	48	119	167	405	271	245	143	41,12
	м	694	14	55	69	189	145	133	89	43,02
Остала	ж	704	34	64	98	216	126	112	54	39,25
	с	755	19	56	82	194	156	132	116	43,37
	м	377	-	21	37	95	88	73	63	45,42
	ж	378	19	35	45	99	68	59	53	41,33

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Брачни статус, књига 5

Старосна структура становништва

Од укупног броја становника града Краљево (125.488), удео женског становништва је 50,92%, док је удео мушког становништва 49,08%.

Табела 8. Структура становништва према старости и полу, Попис 2002. и 2011. године

Старосна структура	Пол	Попис 2002. године		Попис 2011. године	
		Број становника,	Удео у укупном броју становника у граду (%)	Број становника	Удео у укупном броју становника у граду (%)
Укупан број становника	с	121707	100	125488	100
	м	59670	49.03	61585	49,08
	ж	62037	50.97	63903	50,92
0-4	с	5697	4.68	5646	4,50
	м	2947	2.42	2921	2,35
	ж	2750	2.26	2725	2,17
5-9	с	6235	5.12	6516	5,19
	м	3242	2.66	3454	2,75
	ж	2993	2.46	3062	2,44
10-14	с	6926	5.69	6594	5,25
	м	3520	2.89	3392	2,70
	ж	3406	2.80	3202	2,55
15-19	с	7796	6.41	7317	5,83
	м	3947	3.24	3799	3,03
	ж	3849	3.16	3518	2,80
20-24	с	8283	6.81	7416	5,91
	м	4203	3.45	3775	3,01
	ж	4080	3.35	3641	2,90

25-29	с	8310	6.83	7806	6,22
	м	4229	3.47	3982	3,17
	ж	4081	3.35	3824	3,05
30-34	с	7760	6.38	8202	6,54
	м	3883	3.19	4136	3,30
	ж	3877	3.19	4066	3,24
35-39	с	7523	6.18	8813	7,02
	м	3768	3.10	4414	3,52
	ж	3755	3.09	4399	3,51
40-44	с	8374	6.88	8371	6,67
	м	4080	3.35	4248	3,39
	ж	4294	3.53	4123	3,29
45-49	с	10240	8.41	8054	6,42
	м	4999	4.11	4044	3,22
	ж	5241	4.31	4010	3,20
50-54	с	8964	7.37	8654	6,90
	м	4380	3.60	4186	3,34
	ж	4584	3.77	4468	3,56
55-59	с	6180	5.08	10585	8,44
	м	2910	2.39	5102	4,07
	ж	3270	2.69	5483	4,37
60-64	с	7679	6.31	8673	6,91
	м	3699	3.04	4110	3,28
	ж	3980	3.27	4563	3,64
65-69	с	7980	6.56	5837	4,65
	м	3732	3.07	2639	2,10
	ж	4248	3.49	3198	2,55
70-74	с	6534	5.37	6797	5,42
	м	3023	2.48	3053	2,43
	ж	3511	2.88	3744	2,98
75-79	с	4061	3.34	5549	4,42
	м	1718	1.41	2403	1,91
	ж	2343	1.93	3146	2,51
80-84	с	1462	1.20	3259	2,60
	м	631	0.52	1387	1,11
	ж	831	0.68	1872	1,49
85 и више	с	707	0.58	1399	1,11
	м	294	0.24	540	0,43
	ж	413	0.34	859	0,68
Непознато	с	996	0.82	/	/
	м	465	0.38	/	/
	ж	531	0.44	/	/

Извор података: Републички завод за статистику, Пописи 2002. и 2011. године

Табела 9. Структура становништва по основним контингентима

	Град, 2002.		Град, 2007.		Град, 2012.	
	Број становника	Удео у укупном становништву (%)	Број становника	Удео у укупном становништву (%)	Број становника	Удео у укупном становништву (%)
Предшколски 0-6	8053	6.62	9253	7.71	8007	6,42
школообавезни 7-14	10805	8.88	9997	8.33	10525	8,44
Радни 15-64	77129	63.37	79112	65.93	83.317	66,83
Пунолетни 18 и више			96615	80.52	101.917	81,74

Фертилни 15-49	29177	23.97	27205	22.67	27.353	21,94
Укупно	121707	100	120304*	100	124.679*	100

* процена

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији 2008, табеле 3-3 и 3-14 и Општине и региони у Републици Србији 2013, табеле 3.11 и 3.12

Очекивано трајање живота мушкараца у Краљеву, у 2012. години је 72,53 година, а очекивано трајање живота жена 76,94 година. Индекс старења, тј. однос старог (60 и више година) и младог (0-19 година) становништва је 123,90, док је просечна старост становника у 2012. години износила 42,40 година.

Полна структура становништва

Старосно – полна структура становништва представља најважнију демографску одлику сваке популације. Полна структура становништва на одређеној територији зависи од структуре живорођене деце, од неједнаке смртности, од миграционих кретања итд. Она такође, може да зависи и од неких спољних утицаја као што су нпр. ратови који могу да изазову велику смртност мушког дела становништва и да на тај начин поремете природну равнотежу међу половима.

Према попису из 2011. године у Краљеву живи 125.488 становника. Од укупног броја становника 61.585 или 49,07% чини мушко становништво, а 63.903 или 50,93% женско становништво.

Посматрајући раније Пописе уочава се да је процентуално учешће мушког становништва прилично уједначено и креће се од 49,76% (1971. године) 49,02% (2002. године) до 49,07% (2011. године).

Табела 10. Упоредни преглед броја становника, Попис 2002. и 2011. године

	Број становника, Попис 2002. године	Број становника, Попис 2011. године
Мушко	59670	61585
Женско	62037	63903
Укупно становништво	121707	125488
Просечна старост становништва	40,2	42,2

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2002. и 2011. године

Табела број 10а. Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011.

Град/насеље	Број становника							
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011
Краљево	75657	82454	91580	106153	121622	125772	121707	125488
Градска	13535	18112	25738	38760	56834	62742	63106	68749
Остала	62122	64342	65842	67393	64788	63030	58601	56739
Адрани	1291	1370	1537	1709	1899	2065	2198	2232
Бапско Поље	239	227	248	259	282	275	260	248
Баре	166	165	172	170	173	194	165	138
Бзовик	341	363	381	375	327	246	205	183
Богутовац	975	1084	1159	1006	891	687	547	448
Бојанићи	262	281	231	165	158	116	94	71
Борово	368	405	431	392	266	194	174	83
Брезна	422	434	422	263	195	143	104	77

Брезова		731	803	848	748	651	572	482	350
Бресник		499	595	590	446	370	238	184	115
Буковица		930	912	861	795	746	679	599	540
Витановац		1777	1748	1765	1872	1881	1829	1649	1524
Витковац		1156	1212	1201	1165	1132	1008	831	714
Врба		811	858	900	1004	1224	1320	1286	1366
Врдила		1052	1037	1051	1063	1055	1018	925	853
Врх		283	290	251	213	167	127	94	68
Гледић		1372	1326	1131	752	619	482	352	251
Годачица		1631	1685	1624	1474	1340	1228	1066	924
Гокчаница		310	365	331	286	236	163	86	85
Грдица		359	360	637	1137	726	683	730	819
Дедевци		673	647	612	560	514	442	341	292
Долац		305	334	346	284	256	222	198	151
Драгосињци		849	915	873	803	809	746	672	656
Дражиниће		199	197	202	175	155	138	108	79
Дракчићи		569	542	574	585	620	636	638	627
Дрлупа		334	349	319	262	200	171	143	120
Ђаково		558	574	555	437	350	306	244	166
Жича		1469	1572	1740	2423	3260	3740	3982	4972
Заклопача		645	635	592	692	889	956	971	1165
Закута		451	507	496	372	308	269	196	144
Замчање		200	226	203	138	90	72	31	20
Засад		195	194	178	165	151	128	109	84
Јарчујак		597	611	847	1328	709	594	836	786
Каменица		311	329	346	265	244	209	180	160
Камењани		333	360	387	340	322	311	283	251
Кованлук		221	257	460	1142	1589	1972	2133	2287
Ковачи		241	321	458	690	1008	1108	1113	1255
Конарево		823	930	1200	1961	2766	3351	3372	3745
Краљево	Г	12735	16968	24195	36484	53318	58361	58847	64175
Лађејци		1988	1961	1862	1681	1540	1418	1258	1074
Лазац		1492	1528	1478	1349	1225	1069	865	695
Лешево		454	491	492	447	457	410	324	293
Лозно		191	214	220	196	181	151	133	114
Лопатница		635	652	652	539	478	372	303	255
Маглич		405	242	239	180	135	86	45	34
Матаруге		497	466	482	454	369	455	383	442
Матарушка Бања	Г	470	704	915	1329	2132	2262	2732	2950
Међуречје		148	170	178	165	140	103	98	60
Мељаница		226	212	210	201	171	179	163	158
Метикош		394	327	382	477	565	625	688	722
Милавчићи		550	589	609	533	534	473	432	376

Милаковац	864	894	839	760	700	680	593	501	
Милиће	532	544	537	462	393	345	293	228	
Милочај	1298	1333	1228	1191	1147	1124	1085	1019	
Мланча	582	640	646	517	432	295	260	172	
Мрсаћ	1228	1284	1361	1410	1450	1490	1350	1307	
Мусина Река	290	312	332	344	365	326	274	251	
Обрва	875	935	941	898	808	766	720	653	
Опланићи	892	933	936	935	955	944	911	899	
Орља Глава	604	602	571	421	276	183	131	70	
Пекчаница	741	710	662	634	529	438	309	219	
Петропоље	637	635	584	509	417	316	286	242	
Печеног	945	917	880	714	608	528	460	367	
Плана	230	260	252	190	116	77	39	26	
Полумир	446	467	435	415	382	346	309	256	
Поповићи	433	425	423	391	353	340	300	307	
Предоле	380	477	466	387	294	229	170	80	
Прогорелица	855	834	904	940	964	1039	902	882	
Раваница	962	996	955	856	868	823	784	711	
Ратина	1151	1239	1250	1780	2364	2772	2715	3210	
Река	440	465	436	418	323	267	221	153	
Рибница	Г	330	440	628	947	1384	2119	1527	1624
Рођевићи	666	669	587	565	515	501	405	315	
Рудно	492	519	488	467	362	299	247	211	
Рудњак	750	770	780	623	487	387	278	183	
Савово	822	810	819	577	438	256	166	79	
Самаила	1866	1933	1963	1902	1905	1783	1636	1466	
Сибница	463	454	440	416	373	302	243	199	
Сирча	1141	1185	1212	1435	1529	1479	1347	1338	
Станча	130	145	194	181	142	111	91	68	
Стубал	1643	1700	1665	1581	1655	1526	1314	1198	
Тавник	1666	1697	1731	1637	1552	1394	1271	1148	
Тадeње	728	738	762	674	133	112	81	60	
Тепече	159	170	172	163	533	337	195	120	
Толишница	625	674	765	713	535	378	306	195	
Трговиште	402	359	305	208	97	78	39	21	
Ушће	952	1126	1591	1598	1700	1958	2040	1881	
Цветке	1494	1470	1324	1208	1243	1169	1070	977	
Церје	624	732	804	738	718	672	625	537	
Чибуковац	482	543	717	2424	731	1029	1114	1330	
Чукојевац	1348	1407	1406	1377	1374	1379	1204	1089	
Шумарице	356	467	516	596	649	573	544	499	

Извор података: Републички завод за статистику, Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011. године

Табела број 106. Упоредни преглед броја домаћинстава 1948 - 2011 и станова 1971 - 2011

Град/ Насеље	Број домаћинстава								Станови за стално становање					Укупан број станова	
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	1971	1981	1991	2002	2011	2002	2011
Краљево	16439	18034	22924	29446	36174	38527	40036	42028	27973	36417	40571	4354 ₄	4996 ₅	46185	533 ₆₇
Градска	4915	5809	8234	12362	18363	20089	21211	23568	10791	17196	20452	2233 ₁	2705 ₂	22631	275 ₃₈
Остала	11524	12225	14690	17084	17811	18438	18825	18460	17182	19221	20119	2121 ₃	2291 ₃	23554	258 ₂₉
Адрани	235	266	352	442	531	601	677	726	435	577	631	736	809	772	835
Бапско Поље	47	49	61	73	85	81	88	83	73	86	98	90	124	99	129
Баре	28	28	26	31	36	46	45	43	31	43	50	47	49	49	49
Бзовик	62	60	60	64	64	66	61	49	64	61	66	71	58	73	61
Богутовац	192	231	278	285	297	263	209	174	281	308	281	279	259	342	394
Бојанићи	39	46	39	37	38	48	34	25	37	48	52	34	37	34	43
Борово	49	53	66	66	61	57	58	32	66	61	77	62	37	75	60
Брезна	84	78	91	66	59	52	47	32	66	68	53	54	42	126	108
Брезова	133	134	146	150	152	154	149	124	146	172	155	173	152	185	195
Бресник	88	100	110	102	98	81	72	54	102	99	84	84	93	92	114
Буковица	175	183	208	207	210	197	194	173	207	214	208	212	249	217	276
Витановац	322	328	398	482	513	518	514	498	473	532	563	639	591	672	634
Витковац	232	247	317	322	338	348	288	270	321	338	362	353	350	371	412
Врба	166	182	242	280	337	379	412	432	279	376	414	530	523	565	583
Врдила	206	209	262	298	300	325	300	303	295	391	349	322	344	381	408
Врх	54	53	46	41	39	35	33	28	41	37	44	40	36	43	41
Гледић	239	242	258	221	208	173	137	94	220	260	183	132	172	185	228
Годачица	284	302	341	366	365	342	332	314	361	447	391	326	384	365	423
Гокчаница	52	58	57	55	54	47	27	29	55	56	48	36	32	37	40
Грдица	81	80	179	308	202	197	262	251	303	214	208	274	285	278	314
Дедевци	117	134	146	149	139	139	127	116	147	163	154	127	189	171	201
Долац	61	61	63	51	54	54	55	52	51	54	57	74	59	81	65
Драгосињци	159	172	192	201	233	220	215	209	200	259	235	229	262	271	380
Дражиниће	28	30	34	36	35	35	29	29	36	44	38	33	34	33	34
Дракчићи	118	120	143	163	185	186	217	199	163	193	188	243	244	280	295
Дрлуца	70	73	80	73	67	64	47	44	73	81	64	50	52	63	55
Ђаково	95	99	97	91	86	88	84	63	88	92	89	84	70	89	88
Жича	288	321	405	633	889	1052	1272	1586	613	911	1121	1385	1824	1558	202 ₀
Заклопача	135	139	155	188	253	287	312	341	187	263	315	345	391	372	431
Закута	86	92	102	106	99	85	72	60	103	106	103	90	76	102	108
Замчање	40	46	45	40	30	26	17	11	40	33	26	18	14	36	27
Засад	37	38	37	33	38	34	36	31	33	39	41	43	41	59	66
Јарчујак	110	120	210	351	194	165	279	247	334	192	173	307	289	323	313
Каменица	68	75	80	76	69	67	65	57	74	87	75	72	69	167	126
Камењани	57	63	77	72	87	83	82	80	71	91	84	101	94	105	104
Кованлук	56	66	120	314	472	560	675	729	298	473	607	767	825	778	847
Ковачи	63	74	105	159	234	257	345	387	465	190	213	364	441	384	463
Конарево	195	220	315	560	815	993	1087	1167	549	827	1077	1193	1380	1230	147 ₆

Краљево	Г	4669	5471	7751	11677	17249	18894	19789	22106	8998	16132	19192	20880	25346	21023	25570
Лађевци		404	420	461	454	453	432	431	349	446	524	468	497	496	547	562
Лазац		300	300	359	355	339	332	299	249	352	354	460	322	356	368	448
Лешево		72	75	94	103	99	106	94	88	103	106	127	94	114	97	115
Лозно		29	32	36	41	41	51	42	30	41	51	52	43	34	43	37
Лопатница		124	130	146	147	151	140	120	111	145	155	146	134	155	172	201
Маглич		80	44	45	49	41	33	23	17	49	41	38	30	25	32	37
Матаруге		98	93	114	114	116	144	146	154	114	122	150	133	214	177	225
Матарушка Бања	Г	138	212	304	416	717	760	962	935	404	694	793	956	1063	1102	1218
Међуречје		25	27	31	35	33	29	30	22	34	28	33	32	32	32	32
Мељаница		43	39	43	51	58	61	58	56	51	70	63	65	66	159	136
Метикош		77	70	92	112	143	172	206	223	110	169	181	220	275	260	310
Милавчићи		107	110	139	139	159	158	152	132	139	158	158	178	165	204	211
Милаковац		146	148	177	188	189	191	172	156	188	197	220	180	198	193	218
Милиће		92	89	90	81	83	81	80	69	81	91	90	106	85	110	93
Милочај		228	241	255	290	298	293	296	296	290	314	327	382	344	421	378
Мланча		92	96	100	106	94	81	78	55	106	104	89	84	69	98	76
Мрсаћ		251	270	336	363	389	415	415	402	361	389	494	486	478	531	521
Мусина Река		56	61	67	79	95	91	90	85	79	107	96	96	109	113	125
Обрва		179	204	219	219	213	220	223	201	219	256	251	266	249	292	301
Опланићи		182	193	203	230	246	255	280	289	227	297	286	332	341	413	414
Орља Глава		90	92	94	90	70	57	48	32	89	74	64	50	52	79	78
Пекчаница		154	153	151	172	147	146	126	95	167	189	142	145	145	166	173
Петропоље		117	120	132	133	137	113	100	100	133	172	127	116	134	121	155
Печеног		153	162	202	190	189	183	161	138	190	205	194	223	186	226	225
Плана		33	35	37	37	34	28	22	13	37	36	28	28	16	28	16
Полумир		72	77	86	93	99	94	85	84	93	97	100	91	107	93	120
Поповићи		66	72	92	91	89	91	92	92	89	108	88	135	104	147	117
Предоле		65	83	69	75	70	63	58	33	74	92	63	55	54	62	55
Прогорелица		168	178	225	271	289	328	289	294	266	316	356	275	365	290	427
Раваница		155	156	178	198	219	202	226	214	198	260	236	224	252	243	278
Ратина		211	249	307	443	624	758	859	983	442	695	840	1013	1235	1126	1316
Река		20	23	32	49	72	79	63	57	77	80	83	79	76	82	76
Рибница	Г	108	126	179	269	397	435	460	527	1389	370	467	495	643	506	750
Рођевићи		130	141	159	172	158	152	156	120	171	177	181	149	159	173	175
Рудно		29	35	49	73	108	119	80	61	109	99	109	95	74	116	95
Рудњак		120	129	122	119	117	103	87	66	118	132	110	101	83	138	102
Савово		135	133	140	133	117	96	70	41	131	119	110	89	84	90	84
Самаила		358	395	497	532	560	541	537	485	530	574	712	616	723	641	829
Сибница		96	95	103	104	110	97	84	75	104	113	97	107	105	113	118
Сирча		238	257	305	385	427	431	465	436	382	473	474	500	572	599	605
Станча		26	29	46	51	42	45	36	31	47	44	45	40	41	43	41
Стубал		275	282	340	372	403	377	371	357	366	426	409	405	448	435	500

Тавник	336	350	468	425	426	376	376	351	423	565	439	419	437	452	480
Тадeње	123	117	131	133	31	28	26	23	133	31	32	29	28	35	29
Тепече	24	26	30	30	130	109	83	51	30	132	118	114	99	148	124
Толишница	116	122	142	167	134	112	101	76	145	134	112	136	122	143	122
Трговиште	63	62	64	54	38	34	15	10	54	39	34	20	17	46	23
Ушће	208	255	413	419	492	606	630	628	408	492	634	663	713	674	745
Цветке	269	276	293	303	313	296	299	268	303	359	339	370	354	414	424
Церје	128	141	171	179	191	210	200	174	168	184	223	230	221	238	224
Чибуковац	96	113	194	696	213	295	349	429	651	212	322	389	496	408	504
Чукојевац	242	257	333	377	376	380	363	349	370	392	394	407	436	451	476
Шумарице	72	96	135	170	180	199	178	168	168	181	198	201	190	209	207

Извор података: Републички завод за статистику, Упоредни преглед броја домаћинстава 1948 – 2011. и станова 1971-2011

Етничка структура становништва

Подаци о етничком саставу становништва релевантни су за разумевање културолошких разноликости становништва, положаја етничких група у друштву, праћење миграторних токова и других карактеристика етничких заједница, као и за дефинисање и реализацију бројних стратегија и политика за унапређење положаја припадника етничких група.

Табела 11. Структура становништва према етничкој или националној припадности, Пописи 2002. и 2011. године

	Попис 2002. године				Попис 2011. године			
	Град Краљево		Рашки округ		Град Краљево		Рашки округ	
	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
Срби	117.793	96,78	188.456	64,71	120.267	95,84	188.208	60,86
Црногорци	1.020	0,84	1.389	0,50	528	0,42	740	0,24
Југословени	213	0,17	522	0,18	106	0,08	214	0,07
Албанци	23	0,02	160	0,05	23	0,02	267	0,09
Бошњаци	5	0,004	93.921	32,25	4	0,003	105.488	34,11
Бугари	53	0,04	85	0,03	33	0,03	61	0,02
Буњевци	2	0,001	3	0,001	1	0,01	2	0,001
Власи	-	-	1	0,0003	3	0,01	5	0,001
Горанци	14	0,01	62	0,02	21	0,02	334	0,11
Мађари	35	0,03	72	0,02	30	0,02	60	0,02
Македонци	251	0,21	329	0,11	224	0,18	289	0,09
Муслимани	54	0,04	1.895	0,65	44	0,04	5.255	1,70
Немци	11	0,009	19	0,006	11	0,01	19	0,01
Роми	876	0,72	1.279	0,45	1.266	1,01	2.435	0,79
Румуни	12	0,009	23	0,008	17	0,01	23	0,01
Руси	22	0,02	49	0,02	40	0,03	67	0,02
Русини	4	0,003	5	0,001	/	/	1	0,001
Словаци	9	0,007	17	0,005	15	0,01	21	0,01

Словенци	38	0,03	61	0,02	29	0,02	43	0,01
Украјинци	15	0,01	24	0,008	16	0,01	26	0,01
Хрвати	209	0,17	278	0,09	162	0,13	215	0,07
Чеси	3	0,002	6	0,002	/	/	/	/
Остали	53	0,04	141	0,05	90	0,07	453	0,15
Нису се изјаснили	297	0,24	469	0,16	850	0,68	1.345	0,43
Регионална припадност	8	0,006	10	0,003	26	0,02	115	0,04
Непознато	687	0,56	1.954	0,67	1.682	1,34	3.572	1,16
Укупно	121.707	100	291.230	00	125.488	100	309.258	100

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији 2008, табела 3-4 и Попис 2011. године, Национална припадност, књига 1

На основу резултата Пописа 2011. године, већину становништва у граду Краљеву чине и даље Срби којих има 120.267 (95,84% становништва). Најбројније националне мањине су: Роми, којих има 1.266 (1,01%), потом Црногорци којих има 528 (0,42%), Македонци 224 (0,18%), Хрвати 162 (0,13%), док је бројност осталих мањина незнатна.

Структура становништва према вероисповести

Табела 12. Структура становништва према вероисповести, Пописи 2002. и 2011. године

	Попис 2002		Попис 2011.	
	Број	(%)	Број	(%)
Укупно	121.707	100	125.488	100
Свега*	/	/	121.547	/
Хришћанска				
Православна	118.482	97,40	120.240	95,82
Католичка	303	0,25	286	0,23
Протестантска	38	0,03	82	0,07
Остале хришћанске	/	/	5	0,00
Исламска	341	0,30	532	0,42
Јудаистичка	1	0,0010	-	0,00
Прооријенталних култова	4	0,005	/	/
Источњачке вероисповести	/	/	8	0,01
Остале вероисповести	273	0,20	17	0,01
Агностици	/	/	20	0,02
Нису вернци	236	0,20	487	0,39
Нису се изјаснили	720	0,60	1121	0,89
Непознато	1.309	1,10	1756	1,40

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2002, Становништво, књига 3 и Попис 2011. године, Књига 4 – Вероисповест, матерњи језик и национална припадност

* Разлику до „свега“ чине лица која су се изјаснила као хришћани

Структура становништва према матерњем језику

Табела 13. Структура становништва према матерњем језику, Пописи 2002. и 2011. године

	Попис 2002. године		Попис 2011. године	
	Број	(%)	Број	(%)
Српски	120.065	98,65	122.007	97,23
Албански	20	0,02	24	0,02
Босански	3	0,002	5	0,00
Бугарски	16	0,01	15	0,01
Влашки	-	-	-	-
Мађарски	21	0,02	17	0,01
Македонски	179	0,15	168	0,13
Немачки	-	-	15	0,01
Ромски	710	0,60	894	0,71
Румунски	16	0,01	18	0,01
Руски	-	-	44	0,04
Словачки	12	0,009	12	0,01
Словеначки	-	-	21	0,02
Хрватски	99	0,08	84	0,07
Црногорски	-	-	26	0,02
Остали језици	101	0,08	195	0,16
Нису се изјаснили	-	-	286	0,23
Непознато	465	0,40	1657	1,32
Укупно	121.707	100	125.488	100

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2002, Становништво, књига 3 и Попис 2011. године, Књига 4 – Вероисповест, матерњи језик и национална припадност

На основу резултата добијених на Попису 2011. године, највећи број становника града Краљева говори српски језик (122.007 становника), затим ромски (894 становника), док су други језици заступљени у мањем броју.

Становништво према активности

На основу економске активности лица у недељи пред Попис 2011. године, укупно становништво разврстава се на **економски активно и економски неактивно**.

Економски активно становништво

Категорија економски активних лица („радна снага“) обухвата лица која обављају занимање и незапослена лица.

Контингент лица која обављају занимање чине:

лица која су у недељи пред Попис бар један сат обављала било какав посао који је плаћен или ће бити плаћен (у новцу или у натури), независно од тога да ли лице има формално-правни уговор о запослењу, само усмени договор са послодавцем или самостално обавља посао;

лица која имају посао, али су из објективних разлога била спречена да га обављају у референтној недељи због болести, годишњег одмора, штрајка и сл.

Незапосленима се сматрају лица која нису радила у референтној недељи, која активно траже посао (преко службе за запошљавање или самостално) и која би могла да почну да раде у наредне две недеље у односу на „критични моменат пописа”. Незапослена лица разврстана су на лица која су некада радила и лица која траже прво запослење.

Економски неактивно становништво

Према међународним препорукама, лица која у недељи пре Пописа нису радила и нису тражила посао, и која нису била у могућности да почну да раде у року од две недеље уколико би им посао био понуђен, сматрају се економски неактивним лицима.

Табела 14. Становништво према економској активности, старости и полу, по општинама/градовима, Попис 2011. године

Регион Област Град	Пол	Укупно	Економски активни					Економски неактивни						
			Свега	Обављај у занимањ е	Незапослени свега		Траж е први посао	Свега	деца млађа од 15 година	Пензион ери	лица са приходима од имовине	ученици/сту денти (15 и више година)	лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству	остало
Краљево	с	125488	49310	38262	11048	6669	4379	76178	18756	28479	562	10210	11876	6295
	м	61585	28646	22811	5835	3627	2208	32939	9767	13070	441	4795	1194	3672
	ж	63903	20664	15451	5213	3042	2171	43239	8989	15409	121	5415	10682	2623
Испод 15 година	с	18756	-	-	-	-	-	18756	18756	-	-	-	-	-
	м	9767	-	-	-	-	-	9767	9767	-	-	-	-	-
	ж	8989	-	-	-	-	-	8989	8989	-	-	-	-	-
15-19	с	7317	708	228	480	44	436	6609	-	6	9	6097	125	372
	м	3799	484	169	315	27	288	3315	-	4	9	3035	32	235
	ж	3518	224	59	165	17	148	3294	-	2	-	3062	93	137
20-24	с	7416	3172	1759	1413	364	1049	4244	-	7	17	3069	459	692
	м	3775	1942	1143	799	194	605	1833	-	6	13	1307	67	440
	ж	641	1230	616	614	170	444	2411	-	1	4	1762	392	252
25-29	с	7806	5461	3861	1600	715	885	2345	-	28	22	817	898	580
	м	3982	3089	2280	809	359	450	893	-	20	19	366	126	362
	ж	3824	2372	1581	791	356	435	1452	-	8	3	451	772	218
30-49	с	33440	26070	21121	4949	3410	1539	7370	-	692	201	225	4222	2030
	м	16842	14457	12150	2307	1701	606	2385	-	393	154	86	429	1323
	ж	16598	11613	8971	2642	1709	933	4985	-	299	47	139	3793	707
50-59	с	19239	10915	8665	2250	1856	394	8324	-	3924	179	2	3009	1210
	м	9288	6470	5192	1278	1095	183	2818	-	1564	146	1	341	766
	ж	9951	4445	3473	972	761	211	5506	-	2360	33	1	2668	444
60-64	с	8673	1836	1488	348	272	76	6837	-	5360	71	-	971	435
	м	4110	1474	1151	323	247	76	2636	-	2121	60	-	137	318
	ж	4563	362	337	25	25	-	4201	-	3239	11	-	834	117
65 и више	с	22841	1148	1140	8	8	-	21693	-	18462	63	-	2192	976
	м	10022	730	726	4	4	-	9292	-	8962	40	-	62	228
	ж	12819	418	414	4	4	-	12401	-	9500	23	-	2130	748

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, књига 7 – Економска активност

Образложење табеле 14: Становништво према економској активности, старости и полу, по општинама/градовима

У колони **Обављају занимање** дати су збирни подаци за лица стара 15 и више година која су у референтној недељи обављала неки посао за плату или надницу (у новцу или натури) или која су била привремено одсутна са посла (због боловања, одмора, штрајка и сл).

У колони **Незапослени** приказан је укупан број лица старих 15 и више година која су у недељи пред Попис била без посла, али су тражила посао и била су спремна да почну да раде у року од две недеље уколико би им посао био понуђен.

Колона **Деца млађа од 15 година** приказује укупан број лица млађих од званично дефинисане минималне границе за економску активност.

Колона **Пензионери** садржи податке о економски неактивним лицима која су остварила право на пензију, без обзира на то да ли је у питању старосна, инвалидска, породична или пољопривредна пензија.

Колона **Лица са приходима** од имовине приказује број економски неактивних лица која имају приходе као што је рента (давање у закуп куће или стана, пословног простора, земљишта и сл.), дивиденда (приходи од акцијског капитала) и сл.

У колони **Ученици/студенти** дати су збирни подаци за лица стара 15 и више година која се редовно или ванредно школују и која нису економски активна и нису примаоци породичне пензије.

У колони **Лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству** дати су подаци о економски неактивним лицима која највећи део времена у току дана проводе у обављању кућних послова у свом домаћинству (домаћице).

У колони **Остало** приказан је број лица која није било могуће разврстати у неку од претходних категорија економски неактивних (нпр. деца старија од 14 година која се не школују и не траже посао, лица неспособна за рад, лица која су се у референтном периоду налазила на издржавању казне затвора или мере притвора и др).

Анализирајући резултате два пописа (попис 2002. и Попис 2011. године) уочавамо следеће: Без обзира на то што је у граду Краљеву дошло до повећања укупног броја становништва за 3.781 лице, број економски активног становништва је смањен у 2011. години за 5.697 лица. Такође, дошло је и до смањења броја лица која обављају занимање за 3.760 лица.

Табела 15. Економски активно становништво које обавља занимање, према старости, полу и занимању, по градовима и општинама, Попис 2011. године

Регион Област Град	Пол	Укупно	Занимање										
			руководиоци, функционери и законодавци	стручњац и уметници	инжењери, стручни сарадници и техничари	административни службеници	услугна и трговачка занимања	пољопривредници, шумари, рибари и сродни	занатлије и сродни	руководи машина и постројењима, монтери и возачи	једноставна занимања	војна занимања	непознато
Краљево	с	38.262	836	4.967	6.042	2.627	6.818	4.182	5.927	3.055	2.547	1.096	165
	м	22.811	570	2.162	2.740	1.129	3.238	2.763	4.995	2.818	1.265	1.017	114
	ж	15.451	266	2.805	3.302	1.498	3.580	1.419	932	237	1.282	79	51
15-24	с	1.987	12	57	216	214	512	133	413	158	152	112	8
	м	1312	9	20	115	95	231	103	377	153	122	83	4
	ж	675	3	37	101	119	281	30	36	5	30	29	4
25-34	с	8.857	143	1.229	1.465	667	1.929	331	1400	707	444	485	57
	м	5.193	94	498	616	257	833	227	1249	662	273	440	44
	ж	3.664	49	731	849	410	1.096	104	151	45	171	45	13
35-44	с	11.176	239	1.538	1.754	732	2.338	688	1.638	1.013	783	403	50
	м	6.424	161	559	794	320	1.097	453	1.314	924	368	400	34
	ж	4.752	78	979	960	412	1.241	235	324	89	415	3	16
45-54	с	9.650	290	1.260	1.756	717	1.496	845	1.626	775	756	92	37
	м	5.441	192	558	750	295	737	520	1.274	702	298	90	25
	ж	4.209	98	702	1.006	422	759	325	352	73	458	2	12
55-64	с	5.452	146	858	833	295	535	1.155	837	399	380	4	10
	м	3.715	108	511	462	160	334	795	770	375	189	4	7
	ж	1.737	38	347	371	135	201	360	67	24	191	-	3
65 и више	с	1.140	6	25	18	2	8	1.030	13	3	32	-	3
	м	726	6	16	3	2	6	665	11	2	15	-	-
	ж	414	-	9	15	-	2	365	2	1	17	-	3

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Књига 14 – Занимања

Табела 16. Економски активно становништво које обавља занимање према делатности, старости и полу, по градовима и општинама, Попис 2011. године

15-24		Краљево				Регион/Област/Град	
		М	С	Ж	М		
675	1312	1987	15451	22811	38262	укупно	
36	133	169	1566	3104	4670	Пољопривреда, шумарство, рибарство	
-	10	10	22	308	330	Рударство	
71	314	385	2065	4614	6679	Прерађивачка индустрија	
2	14	16	156	541	697	Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	
1	34	5	149	592	741	Снабдевање водом, управљање отпадним водама контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	
5	127	132	232	1872	2104	Грађевинарство	
182	219	401	2847	2626	5473	Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала	
5	64	69	470	2184	2654	Саобраћај и складиштење	
70	79	149	704	518	1222	Услуге смештаја и исхране	
5	8	13	197	384	581	Информисање и комуникације	
14	6	20	415	222	637	Финансијске делатности и делатност	
1	1	2	34	27	61	Пословање некретнинама	
23	15	38	432	442	874	Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	
8	19	27	180	286	466	Административне и помоћне услужне делатности	
128	185	313	1398	2892	4290	Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	
24	6	30	1616	758	2374	Образовање	
36	10	46	2275	726	3001	Здравствена и социјална заштита	
17	35	52	213	264	477	Уметност, забава и рекреација	
46	26	72	410	341	751	Остале услужне делатности	
-	-	-	10	1	11	Делатност домаћинства као послодавца; делатност домаћинства која производе робу и услуге за сопствене потребе	
-	-	-	4	5	9	Делатност екстериторјалних организација и тела	
1	7	8	56	104	160	Непознато	

65 и више		55 - 64			45 - 54			35 - 44			25-34			
Ж	М	С	Ж	М	С	Ж	М	С	Ж	М	С	Ж	М	С
414	726	1140	1737	3715	5452	4209	5441	9650	4752	6424	11176	3664	5193	8857
381	677	1058	393	858	1251	360	625	985	277	533	810	119	278	397
-	-	-	1	32	33	8	100	108	10	109	119	3	57	60
3	11	14	173	761	934	722	1227	1949	670	1182	1852	426	1119	1545
-	-	-	32	109	141	61	159	220	32	151	183	29	108	137
-	1	1	21	98	119	48	156	204	48	183	231	31	120	151
1	6	7	36	358	394	68	425	493	76	502	578	46	454	500
2	5	7	136	290	426	593	504	1097	998	849	1847	936	759	1695
-	3	3	36	300	336	171	727	898	168	696	864	90	394	484
1	2	3	46	51	97	184	115	299	249	121	370	154	150	304
-	2	2	11	40	51	57	99	156	76	143	219	48	92	140
-	-	--	38	35	73	116	49	165	117	65	182	130	67	197
-	-	-	6	10	16	11	7	18	6	5	11	10	4	14
4	7	11	33	76	109	118	111	229	114	120	234	140	113	253
-	-	-	14	28	42	54	71	125	65	94	159	39	74	113
2	4	6	154	193	347	382	533	915	389	1055	1444	343	922	1265
1	2	3	250	222	472	383	167	550	597	205	802	361	156	517
2	4	6	292	146	438	761	236	997	674	205	879	510	125	635
-	-	-	20	40	60	43	41	84	58	84	142	75	64	139
14	2	16	35	53	88	49	64	113	106	89	195	160	107	267
-	-	-	3	1	4	5	-	5	1	-	1	1	-	1
-	-	-	-	-	-	2	3	5	2	2	4	-	-	-
3	-	3	7	14	21	13	22	35	19	31	50	13	30	43

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Књига 15 – Делатност

Образовна структура становништва

Школска и квалификациона структура представља значајну компоненту, јер од ње зависи привредни живот на једној територији. Школска и квалификациона структура директно утичу на друштвено економски развој једног подручја. У оквиру целокупног становништва могу се издвојити две групе: писмени и неписмени. Писмено становништво се даље може класификовати према школској спреми, односно према степену стручности.

Табела 17. Становништво старо 15 и више година према школској спреми и писмености, Попис 2011. године

Регион Област Град- општина	Пол	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образовање	Средње образовање	Више образовање	Високо образовање	Непознато
Краљево	с	106732	2959	12344	22631	53137	5955	9326	380
	м	51818	449	4194	10663	28503	3114	4732	163
	ж	54914	2510	8150	11968	24634	2841	4594	217

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији, 2013. године, табела 3.5

Школска спрема, писменост и компјутерска писменост

Два основна индикатора образовне структуре становништва, школска спрема и писменост, показатељи су како нивоа образованости становништва, тако и достигнутог степена друштвено економског развоја земље. Подаци о школској спреми и писмености од значаја су за различита друштвено-економска, социолошка и демографска истраживања, као и за дефинисање и реализацију државних стратегија и политика за унапређење образовног система.

Табела 15 садржи следеће податке:

У колони **Без школске спреме** дати су подаци за лица која нису завршила ни један разред основне школе као и за лица старе 15 и више година која похађају основну школу.

У колони **Непотпуно основно образовање** приказан је број лица која су завршила мање од осам разреда основне школе.

У колони **Основно образовање** приказан је број лица која су завршила осмогодишњу основну школу.

У колони **Средње образовање** дати су збирни подаци за лица која су завршила средњу стручну школу (у трајању од две године и краће, трогодишњу и четворогодишњу), гимназију, као и за лица која су завршила специјализацију после средњег образовања.

Колона **Више образовање** садржи збирне податке за лица која су завршила вишу школу и за лица која су завршила први степен студија на факултету према важећим прописима и која поседују диплому о завршеном I степену.

У колони **Високо образовање** дати су збирни подаци за лица која су стекла диплому високе школе, факултета односно академије.

Табела 18. Становништво старо 15 и више година према школској спреми и полу, Попис 2011. године

Град	Пол	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образовање	Средње образовање				Више образовање	Високо образовање	Непознато	
						Свега	Гимназија	Средње стручне школе у трајању краћем од 4 године	4 године				специјализација после средњег образовања
Краљево	с	106732	2959	12344	22631	53137	3630	21362	27222	923	5955	9326	380
	м	51818	449	4194	10663	28503	1288	13621	12747	847	3114	4732	163
	ж	54914	2510	8150	11968	24634	2342	7741	14475	76	2841	4594	217
Градска	с	57912	1025	3279	9848	31835	2692	10801	17773	569	4341	7371	213
	м	27543	179	752	4209	16307	970	6576	8245	516	2259	3750	87
	ж	30369	846	2527	5639	15528	1722	4225	9528	53	2082	3621	126
Остала	с	48820	1934	9065	12783	21302	938	10561	9449	354	1614	1955	167
	м	24275	270	3442	6454	12196	318	7045	4502	331	855	982	76
	ж	24545	1664	5623	6329	9106	620	3516	4947	23	759	973	91
Рашка област	с	250198	8971	25507	67092	116842	10879	48839	55504	1620	11258	18811	1717
	м	122774	1726	8659	31808	63896	4543	30711	27209	1433	6175	9725	785
	ж	127424	7245	16848	35284	52946	6336	18128	28295	187	5083	9086	932
Градска	с	132273	3047	7147	30113	68699	7760	25110	34873	956	7912	14334	1021
	м	63553	684	1826	13144	35779	3245	14939	16769	826	4288	7376	456
	ж	68720	2363	5321	16969	32920	4515	10171	18104	130	3624	6958	565
Остала	с	117925	5924	18360	36979	48143	3119	23729	20631	664	3346	4477	696
	м	59221	1042	6833	18664	28117	1298	15772	10440	607	1887	2349	329
	ж	58704	4882	11527	18315	20026	1821	7957	10191	57	1459	2128	367

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 3 – Школска спрема, писменост и компјутерска писменост

Табела 19. Становништво старо 15 и више година према компјутерској писмености и полу, Попис 2011. године

Регион Град	Пол	Укупно	Компјутерски писмена лица	Лица која делимично познају рад на рачунару	Компјутерски неписмена лица
Краљево	с	106732	35135	14988	56609
	м	51818	17841	7572	26405
	ж	54914	17294	7416	30204
Градска	с	57912	24235	8852	24825
	м	27543	12280	4304	10959
	ж	30369	11955	4548	13866
Остала	с	48820	10900	6136	31784
	м	24275	5561	3268	15446
	ж	24545	5339	2868	16338
Рашка област	с	250198	70633	45671	133894
	м	122774	36902	24097	61775
	ж	127424	33731	21574	72119
Градска	с	132273	47198	26890	58185
	м	63553	24476	13670	25407
	ж	68720	22722	13220	32778
Остала	с	117925	23435	18781	75709
	м	59221	12426	10427	36368
	ж	58704	11009	8354	39341

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 3 – Школска спрема, писменост и компјутерска писменост

У колони **Компјутерски писмена лица** приказан је број лица која умеју да обављају четири основне активности на рачунару, и то: обраду текста, израду табела, слање и примање електронске поште и коришћење интернета.

Колона **Лица која делимично познају рад на рачунару** садржи број лица која умеју да обављају једну, две или три активности на рачунару, али не и све четири наведене.

У колони **Компјутерски неписмена лица** исказан је број лица која не умеју да обављају ни једну активност на рачунару, тј. лица која у свакодневном животу не користе рачунар.

Породице и домаћинства

Породице

Породица је заједница коју чине брачни или ванбрачни пар, или родитељи (оба или један) и њихова деца. При томе, дететом се сматра свако лице, без обзира на старост и на брачни статус, које живи у домаћинству с једним или оба родитеља и које у том домаћинству нема брачног/ванбрачног партнера или своје дете.

Према резултатима Пописа 2002. године у Краљевоу је било 36.189 породица. Број породица без деце је 11.374, а са децом 24.815 породица. Према подацима из Пописа 2011. године, у Краљевоу је дошло до повећања броја породица за 1.008, тако да их сада укупно има 37.197. Такође, уочава се смањење породица без деце којих је сада 11.076 (10.589 брачни парови без деце и 487 ванбрачних парова без деце), као и смањење породица са децом (са 24.815 на 20.001).

У Попису 2011. године први пут су засебно исказани подаци за породице типа ванбрачни пар без деце, односно ванбрачни пар са децом. У претходним пописима ови подаци су приказивани збирно са подацима за породице типа брачни пар без деце, односно брачни пар са децом.

Табела 20. Породице према типу и броју чланова, по општинама/градовима и насељима, Попис 2011. године

Регион Област Град - општина	Укупно	Тип породице					
		Брачни пар без деце	Ванбрачни пар без деце	Брачни пар са децом	Ванбрачни пар са децом	мајка са децом	отац са децом
Краљево							
Број породица	37197	10589	487	19426	575	4865	1255
Број чланова	110445	21178	974	71988	2188	11211	2906
Градска							
Број породица	20337	5188	301	10713	391	3050	694
Број чланова	60765	10376	602	39572	1515	7086	1614
Остала							
Број породица	16860	5401	186	8713	184	1815	561
Број чланова	49680	10802	372	32416	673	4125	1292
Рашка област							
Број породица	87092	22182	971	49754	1530	10055	2600
Број чланова	279247	44364	1942	196131	6094	24387	6329
Градска							
Број породица	46127	10508	523	26781	863	6058	1394
Број чланова	148780	21016	1046	105213	3409	14723	3373
Остала							
Број породица	40965	11674	448	22973	667	3997	1206
Број чланова	130467	23348	896	90918	2685	9664	2956

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 12 – Породице

Табела 21. Породице с децом према типу породице, броју и старости деце, по општинама/градовима, Попис 2011. године

Регион Област Град-општина	Породице према броју деце						просечан број деце у породици
	укупно	1 дете	2	3	4	5 и више деце	
Краљево	26.121	12.861	10.900	2.022	274	64	1,61
Број деце-укупно	42.171	12.861	21.800	6.066	1.096	348	-
0-5 година	6858	2200	3445	951	185	77	-
6-9	5193	763	3128	1033	197	72	-
10-14	6503	819	3936	1413	246	89	-
15-17	4217	607	2574	839	159	38	-
18-24	8991	2069	5255	1371	241	55	-
25 и више година	10409	6403	3462	459	68	17	-
Брачни пар са децом	19426	8071	9318	1775	220	42	1,71
Број деце - укупно	33136	8071	18636	5325	880	224	-
0-5 година	5947	1750	3160	847	135	55	-
6-9	4454	476	2828	958	149	43	-
10-14	5493	470	3476	1286	204	57	-
15-17	3508	384	2242	725	132	25	-
18-24	7247	1401	4428	1180	201	37	-
25 и више година	6487	3590	2502	329	59	7	-
Ванбрачни пар са децом	575	283	193	56	28	15	1,81
Број деце - укупно	1038	283	386	168	112	89	-
0-5 година	378	128	140	53	37	20	-
6-9	181	35	58	26	35	27	-

10-14	174	35	59	35	17	28	-
15-17	101	18	47	16	11	9	-
18-24	138	33	60	28	12	5	-
25 и више година	66	34	22	10	-	-	-
Мајка с децом	4865	3587	1109	141	22	6	1,30
Број деце - укупно	6346	3587	2218	423	88	30	-
0-5 година	461	287	121	39	12	2	-
6-9	472	216	208	35	12	1	-
10-14	672	258	326	64	21	3	-
15-17	472	156	227	71	14	4	-
18-24	1205	458	588	123	24	12	-
25 и више година	3064	2212	748	91	5	8	-
Отац с децом	1255	920	280	50	4	1	1,32
Број деце - укупно	1651	920	560	150	16	5	-
0-5 година	72	35	24	12	1	-	-
6-9	86	36	34	14	1	1	-
10-14	164	56	75	28	4	1	-
15-17	136	49	58	27	2	-	-
18-24	401	177	179	40	4	1	-
25 и више година	792	567	190	29	4	2	-

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 17 – Породице с децом

Табела 22. Породице према типу и броју чланова по насељима, Попис 2011. године

Регион Област Град - општина	Укупно	Тип породице					
		Брачни пар без деце	Ванбрачни пар без деце	Брачни пар са децом	Ванбрачни пар са децом	мајка са децом	отац са децом
Адрани							
Број породица	678	215	9	342	8	71	33
Број чланова	1994	430	18	1273	29	169	75
Бапско Поље							
Број породица	73	21	1	38	-	10	3
Број чланова	217	42	2	143	-	22	8
Баре							
Број породица	40	12	-	25	-	3	-
Број чланова	122	24	-	92	-	6	-
Бзовик							
Број породица	52	21	1	25	-	3	2
Број чланова	160	42	2	105	-	7	4
БогUTOвац							
Број породица	132	46	1	63	-	16	6
Број чланова	374	92	2	231	-	35	14
Бојанићи							
Број породица	22	12	-	8	-	2	-
Број чланова	58	24	-	30	-	4	-
Борово							
Број породица	18	5	-	11	-	2	-
Број чланова	58	10	-	44	-	4	-
Брезна							
Број породица	27	13	-	6	-	6	2
Број чланова	65	26	-	22	-	13	4
Брезова							
Број породица	102	49	-	44	-	7	2
Број чланова	274	98	-	157	-	15	4
Бресник							
Број породица	30	14	-	12	-	2	2
Број чланова	79	28	-	43	-	4	4

Буковица							
Број породица	164	56	1	78	2	19	8
Број чланова	462	112	2	282	7	42	17
Витановац							
Број породица	448	149	4	228	5	41	21
Број чланова	1316	298	8	847	18	94	51
Витковац							
Број породица	207	64	1	99	2	32	9
Број чланова	588	128	2	354	6	78	20
Врба							
Број породица	393	106	4	221	5	43	14
Број чланова	1211	212	8	836	18	106	31
Врдила							
Број породица	246	74	3	126	2	31	10
Број чланова	717	148	6	465	8	68	22
Врх							
Број породица	21	9	-	6	-	4	2
Број чланова	52	18	-	20	-	9	5
Гледић							
Број породица	83	40	2	29	2	10	-
Број чланова	216	80	4	103	7	22	-
Годачица							
Број породица	275	98	1	133	3	35	5
Број чланова	787	196	2	489	10	78	12
Гокчаница							
Број породица	24	7	-	14	-	3	-
Број чланова	72	14	-	51	-	7	-
Грдица							
Број породица	227	51	2	126	2	37	9
Број чланова	717	102	4	490	8	92	21
Дедевци							
Број породица	79	20	2	40	1	12	4
Број чланова	229	40	4	146	4	25	10
Долац							
Број породица	53	25	-	20	-	7	1
Број чланова	133	50	-	67	-	14	2
Драгосињици							
Број породица	193	61	2	100	4	22	4
Број чланова	580	122	4	379	17	48	10
Дражиниће							
Број породица	26	15	-	8	-	2	1
Број чланова	64	30	-	28	-	4	2
Дракчићи							
Број породица	178	52	3	95	3	18	7
Број чланова	544	104	6	368	10	39	17
Дрлупа							
Број породица	35	16	-	12	-	4	3
Број чланова	96	32	-	48	-	8	8
Ђаково							
Број породица	47	20	1	19	-	5	2
Број чланова	131	40	2	72	-	12	5
Жича							
Број породица	1461	419	19	827	15	143	38
Број чланова	4445	838	38	3099	53	329	88
Заклопача							
Број породица	339	87	5	193	5	39	10
Број чланова	1047	174	10	723	20	94	26
Закута							

Број породица	41	21	-	16	-	2	2
Број чланова	109	42	-	58	-	4	5
Замчање							
Број породица	4	1	1	2	-	-	-
Број чланова	12	2	2	8	-	-	-
Засад							
Број породица	25	9	-	13	-	2	1
Број чланова	70	18	-	46	-	4	2
Јарчујак							
Број породица	234	82	1	124	2	18	7
Број чланова	700	164	2	467	7	44	16
Каменица							
Број породица	49	22	2	18	-	6	1
Број чланова	137	44	4	70	-	17	2
Камењани							
Број породица	74	27	-	39	-	5	3
Број чланова	215	54	-	144	-	10	7
Кованлук							
Број породица	685	188	9	387	8	74	19
Број чланова	2061	376	18	1422	31	171	43
Ковачи							
Број породица	379	100	4	224	5	37	9
Број чланова	1157	200	8	829	16	83	21
Конарево							
Број породица	1129	325	9	628	14	114	39
Број чланова	3405	650	18	2332	54	265	86
Краљево Г							
Број породица	19058	4812	282	10066	373	2876	649
Број чланова	56980	9624	564	37158	1447	6676	1511
Лађевци							
Број породица	317	105	3	153	5	39	12
Број чланова	923	210	6	574	21	82	30
Лазац							
Број породица	206	80	3	88	4	24	7
Број чланова	578	160	6	330	16	50	16
Лешево							
Број породица	92	33	1	43	1	10	4
Број чланова	266	66	2	160	4	25	9
Лозно							
Број породица	35	17	-	16	1	-	1
Број чланова	101	34	-	62	3	-	2
Лопатница							
Број породица	75	31	3	24	1	12	4
Број чланова	197	62	6	92	3	25	9
Маглич							
Број породица	9	3	-	5	-	1	-
Број чланова	25	6	-	17	-	2	-
Матаруге							
Број породица	135	42	1	70	5	12	5
Број чланова	406	84	2	264	17	27	12
Матарушка							
Бања Г							
Број породица	786	227	11	396	12	115	25
Број чланова	2326	454	22	1475	42	275	58
Међуречје							
Број породица	18	7	-	9	-	2	-
Број чланова	51	14	-	33	-	4	-
Мељаница							

Број породица	49	18	2	20	2	4	3
Број чланова	138	36	4	77	6	8	7
Метикош							
Број породица	221	76	2	115	2	19	7
Број чланова	665	152	4	441	9	43	16
Милавчићи							
Број породица	116	42	-	56	1	11	6
Број чланова	329	84	-	205	4	24	12
Милаковац							
Број породица	151	50	2	80	2	12	5
Број чланова	441	100	4	292	7	28	10
Милиће							
Број породица	64	21	-	36	-	6	1
Број чланова	196	42	-	137	-	15	2
Милочај							
Број породица	300	93	4	159	1	35	8
Број чланова	901	186	8	606	4	80	17
Мланча							
Број породица	53	24	1	21	1	5	1
Број чланова	147	48	2	77	5	13	2
Мрсаћ							
Број породица	399	127	6	201	3	48	14
Број чланова	1153	254	12	736	9	112	30
Мусина Река							
Број породица	73	25	1	40	-	3	4
Број чланова	213	50	2	147	-	6	8
Обрва							
Број породица	190	64	5	86	3	27	5
Број чланова	558	128	10	335	14	57	14
Опланићи							
Број породица	264	74	1	151	3	26	9
Број чланова	782	148	2	548	10	56	18
Орља Глава							
Број породица	21	12	-	4	-	4	1
Број чланова	52	24	-	15	-	11	2
Пекчаница							
Број породица	65	28	-	26	-	9	2
Број чланова	169	56	-	87	-	20	6
Петропоље							
Број породица	69	33	2	27	-	6	1
Број чланова	191	66	4	105	-	13	3
Печеног							
Број породица	108	33	-	46	1	24	4
Број чланова	299	66	-	168	4	52	9
Плана							
Број породица	11	7	1	1	-	1	1
Број чланова	23	14	2	3	-	2	2
Полумир							
Број породица	75	21	-	40	-	8	6
Број чланова	222	42	-	146	-	20	14
Поповићи							
Број породица	89	27	-	49	1	9	3
Број чланова	268	54	-	182	3	21	8
Пределе							
Број породица	25	16	-	8	-	-	1
Број чланова	63	32	-	29	-	-	2
Прогорелица							
Број породица	266	87	6	131	5	27	10

Број чланова	766	174	12	479	16	60	25
Раваница							
Број породица	216	81	4	106	1	19	5
Број чланова	634	162	8	402	3	46	13
Ратина							
Број породица	923	238	8	542	10	99	26
Број чланова	2884	476	16	2071	34	226	61
Река							
Број породица	48	28	-	15	-	4	1
Број чланова	124	56	-	56	-	10	2
Рибница Г							
Број породица	493	149	8	251	6	59	20
Број чланова	1459	298	16	939	26	135	45
Рођевићи							
Број породица	94	43	2	38	1	8	2
Број чланова	264	86	4	145	6	19	4
Рудно							
Број породица	66	31	1	31	-	3	-
Број чланова	188	62	2	117	-	7	-
Рудњак							
Број породица	58	20	-	28	-	9	1
Број чланова	156	40	-	95	-	19	2
Савово							
Број породица	25	14	1	5	-	4	1
Број чланова	57	28	2	17	-	8	2
Самаила							
Број породица	430	140	2	206	8	54	20
Број чланова	1251	280	4	769	31	121	46
Сибница							
Број породица	62	27	-	27	-	8	-
Број чланова	170	54	-	98	-	18	-
Сирча							
Број породица	420	152	11	188	4	53	12
Број чланова	1170	304	22	686	15	115	28
Станча							
Број породица	21	10	-	8	-	3	-
Број чланова	54	20	-	28	-	6	-
Стубал							
Број породица	361	130	3	179	4	31	14
Број чланова	1032	260	6	653	16	64	33
Тавник							
Број породица	331	98	2	173	4	44	10
Број чланова	983	196	4	646	13	101	23
Тадење							
Број породица	18	9	-	7	-	2	-
Број чланова	49	18	-	27	-	4	-
Тепече							
Број породица	38	23	1	11	-	3	-
Број чланова	94	46	2	40	-	6	-
Толишница							
Број породица	53	25	-	23	-	3	2
Број чланова	151	50	-	89	-	6	6
Трговиште							
Број породица	9	8	-	1	-	-	-
Број чланова	19	16	-	3	-	-	-
Ушће							
Број породица	563	169	7	310	6	49	22
Број чланова	1671	338	14	1134	21	116	48

Цветке							
Број породица	290	91	1	153	3	37	5
Број чланова	861	182	2	574	11	82	10
Церје							
Број породица	155	43	-	91	-	16	5
Број чланова	470	86	-	337	-	36	11
Чибуковац							
Број породица	413	126	5	225	8	39	10
Број чланова	1212	252	10	811	28	89	22
Чукојевац							
Број породица	325	104	6	169	1	34	11
Број чланова	942	208	12	620	3	73	26
Шумарице							
Број породица	152	43	-	73	4	22	10
Број чланова	447	86	-	268	14	51	28

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 10 – Домаћинства према броју чланова

Домаћинства

У Краљеву, истовремено са повећањем броја становника дошло је до повећања броја домаћинстава. У 2011. години број домаћинстава је 42.028, што је за 1.992 домаћинстава више у односу на 2002. годину када је било 40.036 домаћинстава. Међутим, и поред повећања броја домаћинстава дошло је до смањења просечног броја чланова домаћинстава са 3,03 на 2,98.

Табела 23. Домаћинства по броју чланова, Попис 2011.

		Број	Удео у укупном броју домаћинстава у општини (%)
Домаћинства у граду Краљеву	укупно	42028	100
	са 1 чланом	8500	20,22
	2	10631	25,30
	3	7779	18,51
	4	8288	19,72
	5	3809	9,06
	са 6 и више чланова	3021	7,19
Просечан број чланова домаћинстава	Град Краљево	2,98	/
	Рашки округ	3,41	/
	Република Србија	2,88	/

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 10 – Домаћинства према броју чланова

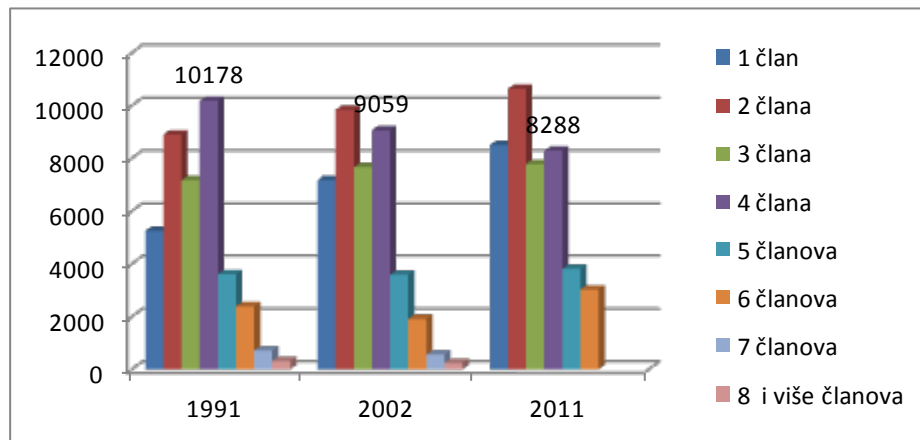
Правећи поређење између два Пописа, 2002. и 2011. године са аспекта броја домаћинстава и броја чланова у тим домаћинствима долази се до податка да се током посматраног периода повећао укупан број домаћинстава за 1.992. Такође, евидентно је и повећање броја домаћинстава са 1, 2,3, 5, 6 и више чланова, док је код домаћинстава са 4 члана, дошло до смањења за 765. Такође, евидентно је и смањење просечног броја чланова домаћинстава, како на нивоу града тако и на нивоу Рашког округа и Републике Србије.

Табела 24. Типови домаћинстава према броју чланова по пописним годинама

Пописна година	Укупан бр. домаћинстава	1 члан	2 члана	3 члана	4 члана	5 чланова	6 чланова	7 чланова	8 и више чланова
1991.	38527	5245	8903	7172	10178	3604	2386	718	321
2002.	40036	7175	9844	7663	9059	3587	1913	556	239
2011.	42028	8500	10631	7779	8288	3809	3021		

Извор података: Републички завод за статистику

Упоредни преглед промене броја домаћинстава по пописима 1991, 2002. и 2011. године

Табела 25. Домаћинства према броју чланова и изворима прихода, Попис 2011. године

Извори прихода домаћинства

Регион Област Град	Укупно	зарада и друга примања на основу рада					остали приходи	
		у пољопривреди	у непољопривреди	пензија	социјална примања	друге врсте прихода	мешовити приходи	без прихода
Град Краљево	42.028	763	12.103	12.646	808	1765	13048	895
Број чланова домаћинства								
1	8.500	196	1.371	5.543	255	584	78	473
2	10.631	230	1.861	5.423	160	420	2.340	197
3	7.779	112	3.007	1.060	119	302	3.058	121
4	8.288	116	4.506	358	149	317	2.759	83
5	3.809	61	998	171	63	95	2.409	12
6 и више чланова	3.021	48	360	91	62	47	2.404	9
Градска	23568	26	8263	7004	488	914	6353	520
Број чланова домаћинства								
1	4704	10	950	3017	127	304	38	258
2	5979	7	1354	3005	98	208	1191	116
3	4743	4	2134	622	77	174	1651	81
4	5035	3	3049	219	95	155	1462	52
5	1920	2	603	98	39	48	1122	8
6 и више чланова	1187	-	173	43	52	25	889	5
Остала	18460	737	3840	5642	320	851	6695	375
Број чланова домаћинства								
1	3796	186	421	2526	128	280	40	215
2	4652	223	507	2418	62	212	1149	81
3	3036	108	873	438	42	128	1407	40
4	3253	113	1457	139	54	162	1297	31
5	1889	59	395	73	24	47	1287	4
6 и више чланова	1834	48	187	48	10	22	1515	4

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 13 – Основне карактеристике домаћинства

Табела 26. Домаћинства према броју чланова и изворима прихода, Попис 2011. године

Регион Област Град	Пол	Укупно	Зарада или друга примања по основу рада	Пензија	Приход и од имовине	Социјална примања	Стипендија за ученике/студенте, дтудентски кредити	Зајам/уштеђевина	Новчана накнада за незапослена лица	Издржавано лице	Остало
Краљево	с	125488	34983	28764	1936	2618	86	408	908	51009	4776
	м	61585	20954	13350	1293	1164	33	256	539	20834	3162
	ж	63903	14029	15414	643	1454	53	152	369	30175	1614
Градска	с	68749	20349	15351	235	1528	63	224	585	27994	2420
	м	33214	11281	6882	140	650	26	141	346	12195	1553
	ж	35535	9068	8469	95	878	37	83	239	15799	867
Остала	с	56739	14634	13413	1701	1090	23	184	323	23015	2356
	м	28371	9673	6468	1153	514	7	115	193	8639	1609
	ж	28368	4961	6945	548	576	16	69	130	14376	747

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 16 – Извори средстава за живот

Миграције становништва

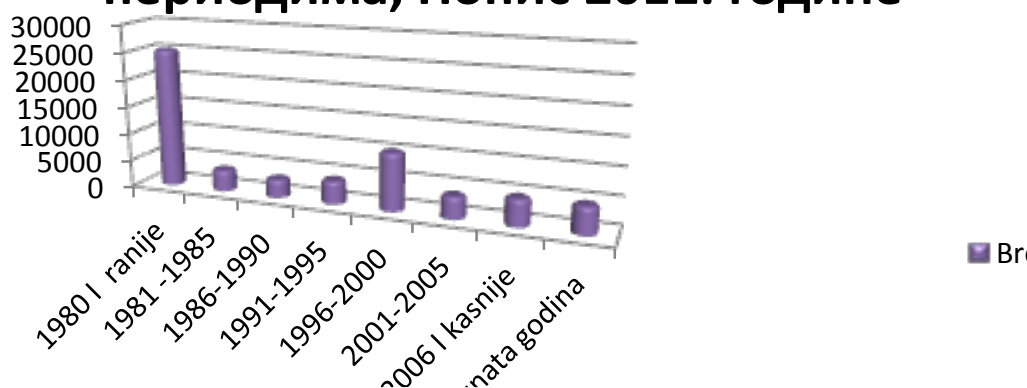
Миграције становништва представљају комплексну друштвену појаву, која уз природни прираштај најнепосредније утиче на промену у демографском и економском потенцијалу подручја одсељавања односно досељавања. Веома значајан фактор економског развоја је механичко, односно мигрантско кретање које утиче на бројно стање и структуру популације. Ова кретања у недавној прошлости била су извори из којих је добрим делом насељена територија Краљево, јер је Краљево у целом послератном периоду карактеристично као изразито имиграционо подручје.

Табела 27. Досељено становништво по временским периодима, Попис 2011. године

	Број досељеника у граду	Удео у односу на укупан број досељеника у граду (%)	Рашки округ	Република Србија
Укупно	60.613	100	125540	3.237.065
1980. и раније	25.281	41,71	45440	1381857
1981-1985	3.813	6,29	8511	208071
1986-1990	3.265	5,39	8198	197571
1991-1995	4.201	6,93	8948	353786
1996-2000	10.361	17,09	17709	316104
2001-2005	3.946	6,51	9746	235515
2006. и касније	4.845	7,99	11263	310579
Непозната година	4.901	8,09	15725	233582

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Становништво, књига 9 – Миграције

Број досељеника по временским периодима, Попис 2011. године

Пројекција становништва

Најважнији циљ пројекције становништва јесте сагледавање демографских, али и ширих друштвено-економских последица остварења одређених претпоставки на којима су оне засноване. Републички завод за статистику урадио је пројекцију становништва Републике Србије за период од 2011. до 2041. године. Као најважнија одлика кретања пројектованог становништва Републике Србије у наредних тридесет година може се навести одвијање процеса депопулације.

Табела 28. Пројекције становништва по општинама

Регион Област Град - општина	2011. година			2041. година					
	процене становништва средином године			средња варијанта			варијанта нултог миграционог салда		
	укупно	мушко	женско	укупно	мушко	женско	укупно	мушко	женско
Град Краљево	125.460	61.561	63.899	11.0382	53.566	56.816	106.195	51.809	54.386
Рашки округ	308.927	153.142	155.785	328.071	163.273	164.798	315.739	157.069	158.670
Република Србија	7.234.099	3.522.690	3.711.409	6.824.556	3.303.184	3.521.372	6.136.010	2.997.576	3.138.434

Извор података: Републички завод за статистику, Пројекције становништва Републике Србије 2011 – 2041. године

Стамбени ресурси

Стамбена статистика

Према подацима из Пописа становништва, домаћинства и станова у 2011. години, укупан број станова за становање на територији града Краљева износио је 53.367, од којих је 49.965 настањено. Од настањених станова 41.358 су стално настањени станови, а 8.607 ненастањени (6.686 привремено настањени и 1.921 напуштени). Ненастањених станова има 3.258 (2.813 за одмор и рекреацију и 445 станова који се користе у време сезонских радова у пољопривреди). **Укупна површина станова на територији града Краљева износи 3.848.958 m².**

Од укупно 41.358 стално настањених станова, 23.213 станова је у градским, а 18.145 у осталим насељима. Просечна површина стана је око 70 m².

Табела 29. Упоредни преглед броја станова по пописима

		1971	1981	1991	2002	2011
Број станова у граду		27.973	36.417	40.571	43.544	49.965
Град	број станова на 100 становника	26.4	29.9	32.3	34.5	39.82
пораст броја станова (%)		/	30.18	11.4	7.32	14.75

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2002. године, Станови, књига 10 и Попис 2011. године, Књига 22 – Број и површина стамбених јединица

Табела 30. Број становника, станова и домаћинства

	Број становника, Попис 2011.	Број настањених станова, Попис 2011.	Број домаћинства, Попис 2011.
Град Краљево	125.488	41.358	41.899
Градска насеља	68.749	23.213	21.866
Остала насеља	56.739	18.145	20.033

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Књига 22 – Број и површина стамбених јединица

Табела 31. Број и површина стамбених јединица и станови према основу коришћења, Попис 2011.

Регион /област	Број станова и површина у m ²	Станови						Друге стамбене јединице			
		укупно	за стално становање			који се користе повремено		у којима се искључи во обавља делатно ст	настање не пословне просторе ије	простор ије настање не из нужде	колективне стамбене јединице
			настањени	привремено	напуштени	за одмор и рекреацију	у време сезонских радова				
Краљево	број	53367	41358	6686	1921	2813	445	144	61	174	14
	m ²	3848958	3091059	454110	102823	169588	22103	9275	3597	2719	-
Градска	број	27538	23213	3475	364	381	6	99	24	96	8
	m ²	1931419	1650152	227058	20779	27453	470	5507	1274	1600	-
Остала	број	25829	18145	3211	1557	2432	439	45	37	78	6
	m ²	1917539	1440907	227052	82044	142135	21633	3768	2323	1119	-

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, Књига 22 Број и површина стамбених јединица

У Краљево према подацима из Пописа 2011. године има укупно 14 колективних стамбених јединица, од којих је 8 у градским, а 6 у осталим насељима.

Табела 32. Станови за стално становање према броју соба и настањености, Попис 2011.

Град Краљево										
Врста станова	Станови – укупно	1-собни	2-собни	3-собни	4-собни	5-собни	6-собни	7-собни	8-собни	9 и више собни
(број ¹)	49.965	1.218	7.337	18.115	13.035	6.173	2.174	1.144	325	444
Површина ²	3.647.992	30.842	286.549	1.084.512	1.011.698	642.075	272.200	175.602	53.813	90.701
Број	49.965	7.694	18.642	13.246	6.261	2.188	1.158	331	244	201
Површина	3.647.992	273.808	1.104.669	1.024.296	649.144	273.185	177.274	54.785	44.887	45.944
Настањени станови	Станови – укупно	1-собни	2-собни	3-собни	4-собни	5-собни	6-собни	7-собни	8-собни	9 и више собни
Број ³	41.358	839	5.637	15.197	11.066	5.256	1.763	973	279	348
Површина ⁴	3.091.059	22.385	225.815	923.596	870.227	554.654	225.603	149.924	46.633	72.222
Број	41.358	5.713	15.650	11.259	5.339	1.776	987	286	196	152
Површина	3.091.059	209.419	940.393	881.929	561.237	226.528	151.596	47.735	36.737	35.485

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, књига 23 – Станови за стално становање према броју просторија у стану и површини

Од укупног броја стално настањених станова (41.358) највећи број станова је са две собе 15.650 (37,84%), а када се анализира број станова када се кухиња рачуна као соба највећи број станова је са три собе 15.197 (36,75%). Ови станови су најзаступљенији и укупној површини станова.

Табела 33. Станови према опремљености инсталацијама и помоћним просторијама

Краљево	Укупно	Опремљеност инсталацијама					Помоћне просторије			
		Централно/етажног грејања, водовода, канализације и ел. енергије	Гасовода, водовода, канализације и ел. енергије	Водовода, канализације и ел. енергије	Само електричне енергије	Без инсталација	Кухиња	Купатило	На испирање	Без испирања
Број станова укупно	53.367	17.996	193	31.452	2.378	299	53.116	46.755	46.644	576
Површина станова укупно	3.848.958	1.376.966	20.697	2.265.774	117.009	12.170	3.845.546	3.517.071	3.508.091	30.178
Број настањених станова	41.358	15.143	177	25.124	905	36	41.268	38.850	38.801	381
Површина настањених станова	3.091.059	1.183.260	19.429	1.850.155	44.769	1.067	3.089.788	2.969.500	2.964.122	20.823

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, књига 24 – Инсталације и помоћне просторије у становима

¹ Број станова када се кухиња рачуна као соба

² Површина станова када се кухиња рачуна као соба

³ Број станова када се кухиња рачуна као соба

⁴ Површина станова када се кухиња рачуна као соба

Према подацима из Пописа становништва 2011 године, од укупног броја стално настањених станова 15.143 (36,6%) станова је опремљено инсталацијама - централног/етажног грејања, водовода, канализације и ел.енергије, 177 (0,41%) станова је опремљено инсталацијама - гасовода, водовода, канализације и ел. енергије, 25.124 (60,74%) станова опремљено инсталацијама водовода, канализације и ел. енергије, 905 (2,10%) станова је опремљено само инсталацијама електричне енергије, док је број станова без инсталација 36 (0,08%).

Табела 34. Настањени станови према врсти грејања и енергената који се користе за грејање стана, Попис 2011. године

	Град Краљево	Рашка област	Република Србија
Настањени станови, укупно	41.358	88.319	2.423.208
Настањени станови са централним грејањем	7.050	9.277	535.456
Настањени станови са централним грејањем за чије се грејање користи:			
угаљ	22	2.249	335.467
дрво	180	1.003	267.089
мазут и уље за ложење	7.050	9.277	402.975
плинско/гасно гориво	7.050	7.055	469.648
електрична енергија	653	1.173	68.358
друга врста енергије	9	13	2.111
Настањени станови са етажним грејањем	8.136	15.533	498.835
Настањени станови са етажним грејањем за чије се грејање користи:			
угаљ	1.688	2.511	165.797
дрво	7.041	12.710	301.996
мазут и уље за ложење	76	107	4.265
плинско/гасно гориво	139	719	120.374
електрична енергија	672	1.157	56.083
друга врста енергије	26	43	5.391
Настањени станови без инсталација централног и етажног грејања	26.130	63.338	1.386.460
Настањени станови без инсталација централног и етажног грејања за чије се грејање користи:			
угаљ	766	1.201	222.469
дрво	22.173	54.970	1.049.500
мазут и уље за ложење	8	21	936
плинско/гасно гориво	82	233	122.964
електрична енергија	4.311	7.767	252.231
друга врста енергије	24	47	9.204
Настањени станови који су прикључени на гас	177	857	249.251

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011. године, књига 30 – Станови према врсти енергената за грејање

Табела 35. Станови према својини и основу по којем домаћинства користе стан, Попис 2011. године

	Станови према својини					Настањени санови према основу по којем домаћинства користе стан					
	Укупно	Приватна својина једног лица	Приватна својина 2 и више лица	Јавна (државна)	Остали облици	Укупно	Власништво	Закуп	Подстана рство	Сродсво	Остало
Краљево	53367	48125	1774	416	348	41358	36303	656	2022	2349	28
Градска насеља	27538	24858	1007	299	264	23213	19312	542	1778	1556	25
Остала насеља	25829	23267	767	117	84	18145	16991	114	244	793	3

Извор података: Републички завод за статистику, Попис 2011, Књига 25 – Станови према својини и основу по којем домаћинства користе стан

Број станова у јавној својини је веома мали (416 станова), док је највећи број станова у приватној својини. Према основу по којем домаћинства користе стан највећи број станова је у власништву једног од чланова домаћинства.

Табела 36. Настањени станови по основу по којем домаћинства користе стан, према својини стана, Попис 2011

	Станови према основу по којем домаћинства користе стан						Станови са два домаћинства					Станови са три и више домаћинства
	Укупно	Власништво	Закуп	Подстанарство	Сродство	Остало	Власништво	Власништво и закуп	Власништво и подстанарство	Власништво и сродство	Остале комбинације	
Краљево	41.358	36303	656	2022	2349	28	102	2	19	201	20	14
Приватна својина 1 лица	39339	35084	233	1821	2201	/	84	2	19	194	17	12
Приватна својина 2 и више лица	1392	1219	4	69	100	/	18	/	/	7	/	2
Јавна (државна)	353	/	316	35	2	/	/	/	/	/	2	/
Остали облици	261	/	103	97	46	15	/	/	/	/	1	/

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2011, Књига 25 – Станови према својини и основу по којем домаћинства користе стан

Стамбена изградња

Табела 37. Новоизграђене стамбене јединице, преглед по годинама

Година	Број изграђених станова	Површина у м ²	Број незавршених станова	Број изграђених станова на 1.000 становника
1990.	833	54.625	1.268	6,6
1991.	482	33.619	1.066	3,8
1992.	410	31.423	717	3,9
1993.	125	9.008	1.028	1,0
1994.	169	11.684	672	1,3
1995.	120	7.473	655	1,0
1996.	60	3.663	663	0,5

1997.	44	2.461	612	0,3
1998.	91	5.141	452	0,7
1999.	111	6.953	446	0,9
2000.	181	12.599	645	1,4
2001.	207	14.431	957	1,6
2002.	276	17.318	1.031	2,2
2003.	444	24.175	1.605	3,7
2004.	383	21.774		
2005.	129	9.493	2.019	1,1
2006.	166	9.774	2.229	1,4
2007.	322	17.772	2.200	2,7
2008.	669	41.765	1.913	5,6
2009.	900	59.385	1.239	7,6
2010.	1.030	71.344	461	8,7
2011.	491	26.928	344	4,2
2012.	214	10.737	252	1,7

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији

Табела 38. Стамбена изградња, 2012. година

Регион Област Град - општина	Укупно			Приватна својина			Изграђени станови на 1000 становника
	Завршени станови број	површина, m ²	број незавршених станава	Завршени станови број	површина, m ²	број незавршених станава	
Краљево	214	10737	252	194	10026	98	1,7
Рашки област	598	29431	553	554	2775	226	1,9
Република Србија	15223	945145	17346	11802	747698	7828	2,1

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 12-2

Табела 39. Вредност изведених грађевинских радова у хиљадама РСД, 2012. (у хиљ. РСД)

Регион Област Град- општина	Све врсте својине		Приватна својина		Остали облици својине	
	укупно	стамбена изградња	свега	стамбена изградња	свега	стамбена изградња
Краљево	2.980.579	260.379	717.628	169.056	2.262.951	91.323
Рашка област	5.916.998	753.398	1.566.525	498.885	4.350.473	254.513
Република Србија	230.776.211	39.204.557	53.958.400	20.021.166	176.817.811	19.183.391

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 12-1

Табела 40. Преглед зграда по старости

	Година изградње	Број зграда	Број станова	Површина
1	До 1945	21	225	9773
2	1946-1955	42	697	26222
3	1956-1963	73	955	43259
4	1964-1975	71	2519	12849
5	1976-2002	106	4307	243721
	Укупно 1-5	313	8703	335824
6	2002-2006	53	1375	93371
	Укупно 1-6	366	10060	429195

Привреда

Град Краљево је некада био велики индустријски центар, седиште машинске индустрије и индустрије ватросталних материјала у коме је било запослено око 37% укупног броја запослених. Због лошег економског стања у земљи у периоду деведесетих година, технолошке застарелости привреде, губитка тржишта а потом и неуспешних приватизација великих комплекса Фабрике вагона и Магнохрома, који су некада били носиоци краљевачке привреде, дошло је до значајног повећања стопе незапослености, пада животног стандарда грађана Краљева и повећања сиромаштва.

Због процеса деиндустријализације структура запослених битно је промењена, тако да мала и средња предузећа данас диктирају привредне активности у Краљеву. У складу са тим, терцијарни сектор са добрих 50% од укупног броја запослених доминира у поређењу привредних грана по броју запослених.

Поред дуготрајног тренда економског реструктурирања, на локалну привреду последњих година утицала је и светска економска криза. Број затворених предузећа и даље је већи од броја новооснованих предузећа, иако је тај тренд у опадању.

Према подацима Агенције за привредне регистре, у Краљеву је у 2012. години било регистровано 5.007 активних привредних субјеката, од чега 3.708 предузетника и 1.299 привредних друштава.

Привредна структура по делатностима

Величина предузећа је битан фактор опредељења будућег развоја привреде једног града или региона. Број и величина предузећа опредељују будући развој, потенцијална инвестициона улагања и очекиване резултате. Економска равнотежа у броју предузећа узима у обзир карактеристике предузећа по величини: велика предузећа су носиоци привредног и технолошког развоја, а мала предузећа показују висок ниво економске флексибилности у постојећим условима.

Привредну структуру Краљева одликује широк спектар делатности који се креће од пољопривреде до сектора производње и услуга, укључујући и трговину.

Према подацима Агенције за привредне регистре, у Краљеву је у 2012. години било регистровано 5.007 активних привредних субјеката, од чега 3.708 предузетника и 1.299 привредних друштава.

Највећи број привредних друштава је из области трговине на велико и мало и поправке моторних возила и мотоцикала 34,20%, затим из области прерађивачке индустрије 24,25%, из области саобраћаја и складиштења 9,25%, из области грађевинарства 7,25%, стручне, научне, иновационе и техничке делатности 7,10%, пољопривреде, шумарства и рибарства 4,20%.

Табела 41. Број привредних друштава по делатностима, 2012. године

Р.Б.	Назив делатности	Укупан број привредних друштава	Удео у укупном броју привредних друштава
1.	Пољопривреда, шумарство и рибарство	55	4,20%
2.	Рударство	5	0,35%
3.	Прерађивачка индустрија	315	24,25%
4.	Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	22	1,70%
5.	Снабдевање водом; Управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	17	1,30%
6.	Грађевинарство	94	7,25%
7.	Трговина на велико и трговина на мало; Поправка моторних возила и мотоцикала	444	34,20%
8.	Саобраћај и складиштење	120	9,25%
9.	Услуге смештаја и исхране	21	1,60%
10.	Информисање и комуникације	30	2,30%
11.	Финансијске делатности и делатност осигурања	4	0,30%
12.	Пословање некретнинама	10	0,80%
13.	Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	92	7,10%
14.	Административне и помоћне услужне делатности	29	2,20%
15.	Образовање	15	1,15%
16.	Здравствена и социјална заштита	3	0,25%
17.	Уметност; забава и рекреација	3	0,25%
18.	Остале услужне делатности	20	1,55%
УКУПНО:		1.299	100%

Извор података: Агенција за привредне регистре, подаци за 2012. годину

У привредним друштвима у 2012. години, према подацима Агенције за привредне регистре на основу достављених финансијских извештаја (фирме које имају обавезу достављања финансијских извештаја), радило је укупно 13.483 запослених. Највећи број запослених ради у области прерађивачке индустрије (37,55%), у области снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом (25,80%) и у области трговине на велико и трговине на мало и поправке моторних возила и мотоцикала (11,15%).

Табела 42. Број радника у привредним друштвима по делатности на основу достављених финансијских извештаја, 2012. година

Р.Б	Назив делатности	Укупан број запослених у привредним друштвима	Удео у укупном броју запослених
1.	Пољопривреда, шумарство и рибарство	82	0,60%
2.	Рударство	23	0,15%
3.	Прерађивачка индустрија	5061	37,55%
4.	Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	3476	25,80%
5.	Снабдевање водом; Управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	687	5,10%
6.	Грађевинарство	937	6,95%
7.	Трговина на велико и трговина на мало; Поправка моторних возила и мотоцикала	1508	11,15%
8.	Саобраћај и складиштење	681	5,05%
9.	Услуге смештаја и исхране	142	1,05%
10.	Информисање и комуникације	102	0,75%
11.	Финансијске делатности и делатност осигурања	6	0,05%
12.	Пословање некретнинама	37	0,30%
13.	Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	396	2,95%
14.	Административне и помоћне услужне делатности	57	0,45%
15.	Образовање	50	0,35%
16.	Здравствена и социјална заштита	205	1,50%
17.	Уметност; забава и рекреација	0	0,00%
18.	Остале услужне делатности	33	0,25%
УКУПНО:		13.483	100%

Извор података: Агенција за привредне регистре, подаци за 2012. годину

Табела 43. Привредна друштва са подручја града Краљева која запошљавају највећи број радника, 2012. година

Р.Б.	Назив привредног друштва	Делатност	Број радника
1.	Електросрбија д.о.о.	Дистрибуција електричне енергије	3.384
2.	Амига д.о.о.	Производња металних конструкција и делова конструкција	529
3.	Концерн Фабрика Вагона Краљево АД Краљево Вагоноградња д.о.о. Краљево	Производња локомотива и шинских возила	406
4.	Аутотранспорт АД Краљево- у реструктурирању	Друмски превоз путника и терета	366
5.	Магнохром – у реструктурирању	Производња ватросталних производа	354

Извор података: Агенција за привредне регистре, подаци за 2012. годину

Индустрија

У протеклом периоду привреда града се сусрела са значајним проблемима који су довели до њеног слабљења, а посебно до лошег стања у великим индустријским комплексима узрокованих неуспешним приватизацијама.

Према подацима Агенције за приватизацију, у процесу приватизације приватизовано је 25 краљевачких фирми, од чега су до сада раскинути уговори о приватизацији за четири фирме, пет фирми се налази у процесу реструктурирања (Магнохром, Фабрика Вагона, Аутотранспорт, Пласт метал и Мак-ди) а четири се налазе у процесу стечаја.

За привреду града Краљева, поред подршке и јачања сектора малих и средњих предузећа, веома је важно питање реструктурирања индустријских комплекса Фабрике Вагона и Магнохрома.

„Магнохром“ је предузеће у чијем саставу послују рудници хромита, магнезита и доломита, индустрија ватросталних материјала, фабрика електротермичких производа и фабрика специјалних програма. Велика предност овог предузећа је постојање сопствене сировинске базе (рудници магнезита, чији капацитети се користе са свега око 1%). Међутим, услед неуспешне приватизације и домаћинског пословања од стране претходних власника у Магнохрому у овом тренутку ради само једна ротациона пећ. У току 2012. године произведено је око 5000 тона синтер магнезита, који је испоручен иностраним купцима. У погону за електротермичке производе, произведено је око 3500 ТА пећи, око 4.000 бојлара, грејне плоче и цевни грејачи.

Табела 44. Степен искоришћења капацитета Фабрике „Магнохром“

Степен искоришћења капацитета

Врста производа	Јед. мере	Инсталирани капацитети	Реални капацитети	2011. година	2012. година
Рудник Богутовац	Тона	10.000	6.500	0,00%	0,00%
Рудник Шумадија	Тона	90.720	72.800	0,30%	0,17%
Рудник Магнезит	Тона	25.000	22.000	0,23%	0,21%
Зрнасти производи	Тона	54.500-93.000	47.000	0,85%	0,17%
Опеке	Тона	175.850	42.000	0,80%	0,00%
Термоакумулационе пећи	Комад	50.000	40.000	12,00%	9,48%
Бојлери	Комад	110.000	80.000	6,00%	5,76%
Грејне плоче	Комад	1.650.000	1.350.000	1,00%	2,33%
Цевни грејачи	Комад	1.750.000	750.000	17,00%	19,72%
Мали кућни апарати	Комад	80.000	30.000	12,00%	6,01%

Извор података: Web сајт Агенције за приватизацију

За град Краљево би од великог значаја био опоравак овог индустријског комплекса кроз проналажење стратешког партнера или проналажење инвестиционих средстава како би се обезбедила потребна обртна средства и инвестиције у нове технологије и унапређење производње.

Фабрика „Магнохром“ се налази у индустријској зони „Стари аеродром“, на око 4 км од центра града.

Табела 45. Подаци за фабрику Магнохром:

Земљиште		
Назив и врста земљишта	Намена земљишта	Површина земљишта (ha a m²)
Фабрички круг ФВМ са заједничким секторима, Ватросталном градњом и ИРЦ-ом и инжињерингом (+ припадајућа површина земљишта у рудницима Богутовац, Магнезит и Шумадија)	За производне погоне	580
Објекти		
Назив и врста објекта	Намена објекта	Површина објекта у m²
Хала преса, тунелских пећи и магацина готових производа	производња	37.000
Зграда млинова	производња	3.216
Зграда ротационих пећи	производња	4.955
Зграда истраживачко развојног центра са објектима полуиндустријског постројења	производња	4.090
Хала погона СВО и ТВО	производња	4.143
Зграда пралишта у Богутовцу Краљево	производња	433
Зграда сепарације у Шумадији Чачак	производња	372
Зграда новог и старог пралишта у Магнезиту Ужице	производња	443
Хала ТА пећи и бојлера са магацинима ФЕТП	производња	9.724
Хала цевних грејача, грејних плоча са алатницом ФЕТП	производња	6.805
Магацин готових производа ФЕТП		2.520
Гардероба са рестораном ФЕТП		1.657
Управа ФЕТП		364
		Укупно: 75.722

Извор података: Web сајт Агенције за приватизацију

„**Фабрика Вагона Краљево**“ АД је индустријско предузеће основано 1936. године. Фабрика је смештена у Индустријској улици и припада индустријској зони града Краљева. Главне пословне активности одвијају се на овој локацији, док се остале активности одвијају на другој локацији која се налази на 5 км од фабричког круга, а на 4 км од Краљева у насељу Чибуковац, где су изграђени погони зависног друштва Концернa под именом „Термопластика“ д.о.о. и магацински простор „Стари метал“.

Предности локације су повољан географски положај, близина магистралних путева као и железничке пруге. Комплекс има изграђене енергетске изворе и инфраструктурну мрежу, која се делом прикључује на градску комуналну мрежу. Посебно се издваја унутрашња и спољашња мрежа индустријских колосека у дужини од око 48 км, повезаних на пругу Железница Србије.

Фабрика је пројектована да производи све врсте отворених и затворених теретних вагона, све врсте специјалних вагона, вагон цистерне за превоз разних киселина, прикључна друмска возила носивости од 14 до 40 тона, све врсте металних конструкција, водоторњеве, антенске стубове, све врсте одливака од сивог или челичног лива, делове од пластике за индустрију, делове за аутомобилску индустрију, алате и направе и сл.

У оквиру зависног друштва Концерн “Термопластика” д.о.о. се производе: клима уређаји за аутобусе и теретна возила, радијатори и грејна тела за теретна и путничка возила, пластични делови и пластичне компоненте ентеријера возила. Производе се и алати за обраду деформацијом и одсецање, алати за ливење, ручни алати, калупи за израду пластичних делова према наруџбини купаца и сл.

У оквиру Фабрике вагона функционишу следеће независне целине:

Предузеће	Локација	Делатност
ТЕРМОПЛАСТИКА	Краљево	Производња расхладне и вентилационе опреме, осим за домаћинство
АД ВАГОНОГРАДЊА	Краљево	Производња локомотива и шинских возила
АД ДРУМСКА ВОЗИЛА	Краљево	Производња каросерија за моторна возила, приколице и полуприколице
АД ПРОЦЕСНА ОПРЕМА	Краљево	Производња металних конструкција и делова конструкција
АД ЛИВНИЦА	Краљево	Ливење гвожђа
ДОО АЛАТНИЦА	Краљево	Производња алата
ДОО ОДРЖАВАЊЕ	Краљево	Машинска обрада метала
ДОО ТУРС	Краљево	Одмаралишта и слични објекти за краћи боравак

Извор података: Web сајт Агенције за приватизацију

Табела 46. Производна целина „Термопластика“ у Чибуковцу

Р.Б.	Назив објекта	Површина у м ²	Година изградње	Број етажа
1.	Зграда котларнице	681	1986	П
2.	Анекс за котларницу	100	1988	П
3.	Хала	580	1988	П
4.	Машинска хала	571	1988	П
5.	Хала грејача	1.324	1988	П
6.	Хала 1	748	1988	П
УКУПНО		4.004		

Извор података: ДИП Инжењеринг Консалтинг – Маркетиншки проспект (Teaser) Концерн „Фабрика вагона Краљево“ а.д. Краљево у реструктурирању, Мај 2013. године

Табела 47. Производна целина „Ливница“ у оквиру круга фабрике у Краљево

Р.Б.	Назив објекта	Површина у м ²	Година изградње	Број етажа
1.	Хала Ливнице	6.399	1975	П
2.	Трафо станица	93	1970	П
УКУПНО		6.492		

Извор података: ДИП Инжењеринг Консалтинг – Маркетиншки проспект (Teaser) Концерн „Фабрика вагона Краљево“ а.д. Краљево у реструктурирању, Мај 2013. године

Табела 48. Производна целина „Вагоноградња“ у оквиру круга фабрике у Краљево

Р.Б.	Назив објекта	Површина у м ²	Година изградње	Број етажа
1.	ПРОИЗВОДНИ ПОГОНИ:	42.465,50		
	- Техничка припрема	1.638,40	1954	П+1
	- Производна хала I - одељења	10.000,00	1954	П
	- Анекс хале I - одељења	1.331,00	1954	П
	- Производна хала II -	18.966,00	1948	П

	одељења			
	- Анекс хале II - одељења	1.978,35	1959	П
	-Производна хала - Алатница	5.684,75	1959	П
	-Канцеларије уз халу и одељења	45,00	1988	П
	-Хала фарбаре – стара лакирница (хала: 2.352 м ² , анекс: 115 м ²)	2.467,00	1936	П
	-Зграда исправљачке станице – унутрашњи транспорт	355,00	1936	П
2.	Зграда за одржавање	2.592,00	1981	П+1
3.	Зграда машинског одржавања	864,00	1948	П
4.	Зграда ковачнице	2.052,00	1936	П+1
5.	Стара резаоница	2.176,00	1948	П
6.	Нова резаоница	1.368,00	1978	П
7.	Обртна постоља	1.684,00	1936/54	П+1
8.	Пресерај	1.931,39	1966	П
9.	Проточна пескара	497,00	1960/78	П+1
10.	Зграда лакирнице	3.640,43	1984	П+1
11.	Котларница	632,96	1973	П+1
12.	Трафо станица	39,00	1983	П
	УКУПНО	59.942,28		

Извор података: ДИП Инжењеринг Консалтинг – Маркетиншки проспект (Teaser) Концерн „Фабрика вагона Краљево“ а.д. Краљево у реструктурирању, Мај 2013. године

Предности инвестирања у овај Концерн огледа се у: дугој традицији и великом искуству у производњи вагона, заокруженом и провереном технолошком процесу, просторним капацитетима, квалитет производа гарантован је системом управљања квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2008, поседовању акредитоване лабораторије, школовању радне снаге у својој заваривачкој школи, географском положају и близини магистралних путева (железнички и аутопут), стручном кадру и дугогодишњем искуству и могућностима развоја нових типова вагона.

Пољопривреда

Према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. године у граду Краљевоу постоји 11.713 пољопривредних газдинстава, која су у пољопривредној 2011/2012. години користила 38.377 хектара пољопривредног земљишта.

Структура коришћеног пољопривредног земљишта је следећа:

- ❖ 42,15% оранице и баште,
- ❖ 47,45% ливаде и пашњаци,
- ❖ 9,30% воћњаци,
- ❖ 0,02% виногради,
- ❖ 1,07% окућница и
- ❖ 0,01% остали стални засади.

Табела 49. Газдинства према величини коришћеног пољопривредног земљишта

		Град Краљево	Рашка област	Република Србија
Укупно	пољопривредна газдинства	11.713	28.173	631.552
	ha	38.377	102.885	3.437.423
Без земљишта		90	141	10.107
≤ 1 ha	пољопривредна газдинства	2.914	6.992	174.567
	ha	1.708	4.351	91.837
> 1 - ≤ 2 ha	пољопривредна газдинства	2.582	6.586	123.719
	ha	3.841	9.790	181.785
>2 - ≤ 5 ha	пољопривредна газдинства	3.880	9.267	182.489
	ha	12.720	30.239	596.052
>5 - ≤ 10 ha	пољопривредна газдинства	1.677	3.885	89.083
	ha	11.440	26.779	617.281
>10- ≤ 20 ha	пољопривредна газдинства	495	1142	32.313
	ha	6.424	14.817	435.499
>20- ≤ 30 ha	пољопривредна газдинства	60	117	7.677
	ha	1.397	2.810	185.846
>30- ≤ 50 ha	пољопривредна газдинства	10	30	5.352
	ha	373	1121	203.666
>50- ≤ 100 ha	пољопривредна газдинства	3	6	4.394
	ha	188	381	314.096
100 ha<	пољопривредна газдинства	2	7	1.851
	ha	286	12597	811.362
Просечно коришћено пољопривредно земљиште по газдинству		3,28	3,65	5,44

Извор података: Републички завод за статистику, Попис поопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Од укупног броја пољопривредних газдинстава на територији града Краљева, 33,12% користи од два до пет хектара пољопривредног земљишта.

Табела 50. Расположено земљиште пољопривредних газдинстава, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ, укупно	Расположено земљиште											
		ПГ	ha	пољопривредно земљиште						друго земљиште			
				коришћено		некоришћено		шумско		остало земљиште			
				ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha
											ПГ	ha	
Град Краљево	11713	11704	113198	11623	38377	2783	13220	8270	59464	11521	2136	12	7,5
Рашка област	28173	28156	243151	28032	102885	6649	24511	18958	108013	27497	7742	30	11,8
Република Србија	631552	630742	5346597	621445	3437423	153976	424054	337804	1023036	607670	462084	670	7667,6

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Под **расположивим земљиштем** подразумева се укупно земљиште у власништву свих чланова газдинстава, односно у власништву правног лица/предузетника, које није дато другима у закуп, као и земљиште узето у закуп. Расположено земљиште чине: коришћено и некоришћено пољопривредно земљиште, површине под шумом и остало земљиште (земљиште под зградама, путевима, двориштима, рибњацима, барама и другим површинама неподобним за пољопривредну производњу).

Коришћено пољопривредно земљиште чине: пољопривредно земљиште на окућници, оранице и баште (укључујући и угаре), стални засади (воћњаци, виногради, расадници и остали стални засади), ливаде и пашњаци које газдинство обрађује – користи.

Некоришћено пољопривредно земљиште представља пољопривредну површину којом је газдинство располагало на дан критичног момента пописа, али која се у посматраној пољопривредној години није користила из економских, социјалних или других разлога.

Табела 51. Коришћено пољопривредно земљиште газдинстава по категоријама, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	КПЗ, укупно ha	Окућница		Оранице и баште		Ливаде и пашњаци		Стални засади							
			ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	воћњаци		виногради		расадници		остало	
									ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha
Град Краљево	11623	38377	5787	414	9080	16171	9142	18204	6965	3566	64	10	11	7	7	4
Рашка област	28032	102885	12695	955	21703	31494	23893	62717	17625	7642	187	39	26	16	32	22
Република Србија	621445	3437423	331145	23727	519446	2513154	266813	713242	295203	163310	80341	22150	1187	1327	1139	512

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Под **пољопривредним земљиштем** подразумева се коришћено и некоришћено пољопривредно земљиште.

Окућница – пољопривредна површина на којој се гаје пољопривредни производи намењени за сопствену потрошњу чланова газдинстава, при чему газдинство може повремено да продаје вишак производа са окућнице. Обично је одвојена од остале пољопривредне површине и најчешће се налази поред куће. Уколико се на окућници гаје производи намењени за продају, ова површина се обухвата одговарајућом категоријом коришћеног пољопривредног земљишта (оранице и баште, воћњаци, виногради, расадници, остали стални засади на отвореном, стални засади у заштићеном простору). Уколико се на овој површини гаје усеви за исхрану стоке, и поред тога што ту стоку користи газдинство, ова површина се обухвата другом одговарајућом категоријом коришћеног земљишта, нпр. у оквиру крмног билга.

Пашњаци – површина земљишта које се углавном користи за прехрану и узгој стоке, најчешће испашом. Обухваћени су низијски, планински и шумски пашњаци на добром тлу или тлу средњег квалитета, као и пашњаци за оскуду испашу (пашњаци са ниским приносом, који су на земљишту слабог квалитета и пашњаци који се налазе изнад горње границе шумске вегетације, који не могу да служе за испашу већег броја стоке нити могу да се користе више пута у току године).

Ливаде – површине које су обрасле травом и које се низ година (пет и више) углавном косе ради добијања сена. Заједно су исказане површине природних и засејаних (вештачких) ливада.

Остали стални засади – подразумевају површине под врбицима (за плетење корпи), површине под рогозом, рогачем, површине на којима се узгајају тартуфи, као и површине под засадама јелки подигнутих у комерцијалне сврхе, на отвореном или у заштићеном простору.

Табела 52. Оранице и баште, Попис пољопривреде 2012. године

Регион	Област	ПГ	Оранице и баште, ha										
			укупно	жита	махунарке	кромпир	шећерна репа	индустријско билге	поврће, бостан и јагоде	цвеће и украсно билге	крмно билге	остали усеви	угари
Град-општина	Град Краљево	9080	16171	10997	21	377	0	85	110	2	4462	1	115
Рашка област	Рашка област	21703	31494	20910	264	1486	3	94	543	5	7913	8	268
Република Србија	Република Србија	519446	2513154	1715562	5708	25132	69112	383881	33232	382	256008	2102	22036

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Оранице и баште – земљиште које се редовно обрађује, а усеви сеју/саде по утврђеном реду (плодореду), укључујући и земљиште под вишегодишњим усевима на ораницама, као и земљиште на одмору (угари). Уколико се неки усев налази на ораници пет и више година (нпр. мешавина трава), онда се та површина не сматра ораницом, већ се обухвата другом, одговарајућом категоријом земљишта (нпр. ливаде). Међутим, површине под одређеним вишегодишњим усевима (нпр. јагоде, руже, хмељ и сл.) укључене су у оранице и баште чак и ако заузимају земљиште дуже од пет година.

Под **угарима** се подразумевају површине ораница и башта које се у периоду посматране пољопривредне године нису користиле за пољопривредну производњу, већ су остављене „на одмору“ годину дана и улазе у плодоред (црни и зелени угар). Под црним угаром подразумева се само заорана површина, а под зеленим угаром површина која је заорана и засејана усевима за зелено ђубриво (детелина, лупина и сл.).

У структури површина ораница и башта највеће учешће у Краљеву имају површине под житима (68%). Културе које се највише гаје на ораницама и баштама су кукуруз (61%) и пшеница (20,77%).

Табела 53. Површине под житима и махунаркама, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Жита, ha							ПГ	Махунарке, ha			
		укупно	пшеница и крупник	раж	јечам	овас	кукуруз за зрно	остала жита за зрно		укупно	грашак за суво зрно	пасуљ	остале махунарке
Град Краљево	8341	10997	2285	17	972	842	6716	165	227	21	12	9	0
Рашка област	17695	20910	7336	308	2298	1438	9292	239	3294	264	15	238	11
Република Србија	458196	1715562	602844	4286	80939	34554	976612	16328	382630	5708	1544	3767	396

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 54. Површине под индустријским биљем, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Индустријско биље, ha										
		укупно	дуван	хмељ	уљана репица	уљана тиква	сунцокр ет	соја	остало биље за производ њу уља	биље за производњу текстилних влакана	лековито и ароматич но биље	остало индустри јско биље
Град Краљево	98	85	-	-	12	0	6	66	0	-	1	1
Рашка област	124	94	1	-	12	0	6	71	0	-	3	1
Република Србија	63069	383881	5050	28	6083	323	186361	181684	236	8	2134	1974

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 55. Површине под поврћем, бостаном и јагодама, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Поврће, бостан и јагоде, ha												од тога: у заштићеном простору	
		укупно	парадајз	купус и кељ	паприка	црни лук	бели лук	карфио л	шарга репа	грашак	остало свеже поврће	бостан	јагоде	ПГ	ha
Град Краљево	750	110	7	28	28	4	2	1	1	1	16	11	12	112	7
Рашка област	5000	543	70	141	138	67	17	4	14	4	61	12	16	468	25
Републик а Србија	102695	33232	2614	3661	7661	2862	608	422	1182	3505	4771	4145	1801	14368	2083

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 56. Површине под крмним биљем, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Крмно биље, ha								
		укупно	мешавина трава	кукуруз за силажу	детелина	луцерка	остале крмне легуминозе	остало биље које се жање зелено	сточна репа	остало коренасто и зељасто крмно биље
Град Краљево	4.296	4.462	1.068	664	1.268	1.379	51	10	3	19
Рашка област	8.571	7.913	2.117	756	2.777	2.129	61	12	40	21
Република Србија	207.462	256.008	42.802	27.187	77.730	103.316	2.467	1.428	506	571

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 57. Воћњаци и виногради, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Воћњаци, ha			ПГ	Виногради, ha			
		укупно	плантажни	екстензивни		укупно	сорте за вино са географским пореком	остале винске сорте	сорте за јело
Град Краљево	6.965	3.566	1.187	2.379	64	10	0	4	6

Рашка област	17.625	7.642	1.812	5.80	187	39	0	28	10
Република Србија	295.203	163.310	98.575	64.736	80.341	22.150	2.631	14.852	4.667

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Плантажни воћњаци – подразумевају сталне засаде у којима се редовно примењују савремене агротехничке мере. Подигнути су на већим површинама применом плантажних система, тј. са одређеним размаком између редова стабала воћа, што омогућава механизовану обраду.

Екстензивни воћњаци – традиционални, полуинтензивни или екстензивни воћни засади који обично садрже стабла различитих врста воћа са различитом густином садње.

Табела 58. Површине под воћним врстама, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Воћне врсте, ha												
		укупно	јабуке	крушке	бреск ве	кајсиј е	вишњ е	шљиве	ораси	лешн ици	остало	малине	купине	остало бобичаст о воће
Град Краљево	6965	3566	534	202	35	60	50	2351	127	20	139	38	6	4
Рашка област	17625	7642	1207	436	44	76	116	5073	273	36	248	113	9	9
Република Србија	295203	163310	23737	7343	8012	5290	13990	77949	4787	2239	5531	11041	2977	414

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

На територији града Краљево од воћа се највише гаје шљиве, и то на 66% укупних површина под воћем.

Табела 59. Газдинства према броју одвојених делова коришћеног пољопривредног земљишта, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ према броју одвојених делова КПЗ						Одвојени делови КПЗ			
	укупно	1	2-3	4-5	6-9	10≤	број	ha	просечан број делова по ПГ	просечна величина, ha
Град Краљево	11.623	1.894	4.508	2.576	1.744	901	49.789	38.377	4	1
Рашка област	28.032	3.817	10.966	6.176	4.397	2.676	130.268	102.885	5	1
Република Србија	621.445	87.018	200.218	126.309	115.454	92.446	3.496.662	3.437.423	6	1

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Одвојени део коришћеног пољопривредног земљишта – сваки део коришћеног пољопривредног земљишта које је окружено туђим земљиштем, а може бити састављен из једне парцеле или више њих, са истим или различитим усевима.

Наводњавање

Табела 60. Наводњавано земљиште према категоријама коришћења у пољопривредној 2011/2012. Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	Наводњавано земљиште		Оранице и баште		Воћњаци		Виногради		Ливаде и пашњаци		Остали стални засади	
	ПГ	укупно, ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha	ПГ	ha
Град Краљево	1038	827	870	652	211	117	6	1	58	58	1	0
Рашка област	3213	2010	2779	1540	634	293	13	2	224	175	1	0
Република Србија	71.947	99.773	57.999	84.858	17.940	13.344	780	215	856	602	658	754

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Од укупног броја газдинстава на територији града Краљева, 9% је у 2011/2012. пољопривредној години наводњавало 2.15% коришћеног пољопривредног земљишта.

Табела 61. Наводњавана површина ораница и башта према врстама усева, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	Жита и кукуруз за силажу		Шећерна репа		Сунцокрет		Поврће, бостан и јагоде (на отвореном)		Остали усеви на ораницама и баштама	
	ha	% од укупне површине под усевом	ha	% од укупне површине под усевом	ha	% од укупне површине под усевом	ha	% од укупне површине под усевом	ha	% од укупне површине под усевом
Град Краљево	499	4,3	-	-	4	71,4	52	49,9	97	2,3
Рашка област	969	4,5	0	11,6	4	67,2	225	43,4	342	3,8
Република Србија	36154	2,1	9.191	13,3	672	0,4	19.865	63,8	18.976	4,1

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 62. Начини наводњавања и главни извори воде за наводњавање (у %), Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	Начин наводњавања			Главни извор воде за наводњавање				
	површински	орошавањем	кап по кап	подземне воде на газдинству	површинске воде на газдинству	површинске воде ван газдинства	вода из водовода	остали извори
Град Краљево	70,1	15,8	14,1	37,3	4,8	51,6	4,4	1,9
Рашка област	75,7	12,5	11,8	37,7	8,9	45,8	3,9	3,7
Република Србија	60,6	12,2	27,2	51,6	6,7	31,0	6,5	4,2

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Површински начин наводњавања представља наводњавање провођењем воде по тлу, било плављењем целе површине или навођењем воде кроз мале бразде (каналације) између редова усева, коришћењем гравитације. Примењује се обично у повртарској производњи.

Орошавање је метод наводњавања усева прскањем воде прскалицом под високим притиском, попут кише, преко поља. Примењује се обично у ратарској производњи.

Кап по кап је метод наводњавања спуштањем воде ниско до биљака кап по кап, или путем микропрскалица, или стварањем услова сличних магли. Највећу примену има код наводњавања воћака и других засада, као и у повртарству.

Подземне воде на газдинству представљају изворе воде лоциране на газдинству или близу газдинства. Коришћена вода за наводњавање долази из бушених или ископаних бунара или из извора слободног тока, подземне воде или слично. Ови се извори, осим за потребе наводњавања, могу користити и за остале потребе газдинства.

Површинске воде на газдинству су природна језерца или вештачке бране које су у целини смештене на газдинству или их користи само једно газдинство. То могу бити и резервоари у којима се прикупља кишница или подземна вода.

Површинске воде ван газдинства су језера, реке и други водотоци који нису вештачки направљени за потребе наводњавања.

Под **осталим изворима** подразумевају се извори код којих се вода не може користити директно, већ мора да прође одређени (физички или хемијски) третман.

Пописом пољопривреде 2012. године. године на територији града Краљева евидентирано је следеће:

- ❖ врсте усева који се највише наводњавају јесте сунцокрет, чија наводњавана површина износи 71,4% укупне површине под овим усевом, након чега следе поврће, бостан и јагоде (на отвореном), чија наводњавана површина износи 49,9% укупне површине под овим усевима;
- ❖ као главни извор воде за наводњавање 51,6% пољопривредних газдинстава навело је површинске воде ван газдинства;
- ❖ 70,1% газдинстава примењује површинско наводњавање, 15,8% орошавање, а 14,1% као начин наводњавања користе кап по кап.

Пољопривредна механизација

Под пољопривредном механизацијом подразумевају се погонске, прикључне и стационарне машине које се користе у пољопривреди, које су у исправном стању или које се уз малу поправку могу довести у исправно стање.

Коришћена пољопривредна механизација представља властиту у туђу механизацију коришћену у посматраној години.

Табела 63. Трактори и комбајни, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	Једноосовински трактори				Двоосовински трактори				Комбајни			
	ПГ	властита		коришћени у 2011/2012	ПГ	властита		коришћени у 2011/2012	ПГ	властита		коришћени у 2011/2012
		укупно	старији од 10 година			укупно	старији од 10 година			укупно	старији од 10 година	
Град Краљево	2298	2333	2255	2279	5332	6094	5930	6050	289	340	331	313
Рашка област	6384	6501	6205	6403	11840	12888	12550	12804	411	472	456	427
Република Србија	180233	186922	182484	179211	332985	410894	390167	404512	26135	31241	29702	29633

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

Табела 64. Прикључне машине, Попис пољопривреде 2012. године

Назив прикључне машине	Град Краљево	Рашка област	Република Србија
Берачи кукуруза	214	258	31.063
Плугови	4.366	9141	336.928
Тањираче	1.715	1.996	146.647
Дрљаче	3.055	6.395	218.161
Сетво спремачи	143	204	60.453
Ротофрезе	486	1.864	36.685
Растурачи ђубрива	минералног 828	1.003	95.378
Растурачи стајњака	309	451	13.371
Сејалице	857	1.428	114.710
Прскалице	1.166	1.903	138.084
Приколице	4.085	8.289	298.667
Косилице	3.653	8.353	148.191

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 1

На територији града Краљева, према подацима из Пописа пољопривреде 2012. године може се уочити следеће:

- ❖ укупно има 2.333 једноосовинских трактора, од којих је у пољопривредној 2011/2012. години коришћено 98%;
- ❖ укупно има 6.094 двоосовинска трактора, од којих је у пољопривредној 2011/2012. години коришћено 99,30%;
- ❖ од укупног броја једноосовинских трактора 2.255 (96,70%) је старије од 10 година;
- ❖ од укупног броја двоосовинских трактора 5.930 (9730%) је старије од 10 година;
- ❖ 289 пољопривредних газдинстава располаже са 340 комбајна.

Сточни фонд и пчеле

На територији града Краљева од укупног броја пољопривредних газдинстава око 83% гаји стоку.

Табела 65. Газдинства према броју условних грла, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	Укупно	≤ 4 УГ	5-9	10-14	15-19	20-49	50-99	100-499	≥ 500 УГ
Град Краљevo	9.755	38.536	9.402	1.701	374	107	101	17	9	2
Рашка област	22.563	79.722	23.366	3.567	777	223	195	32	11	2
Република Србија	489.364	2.019.889	533.656	67.063	16.169	5.897	6.904	1.200	522	141

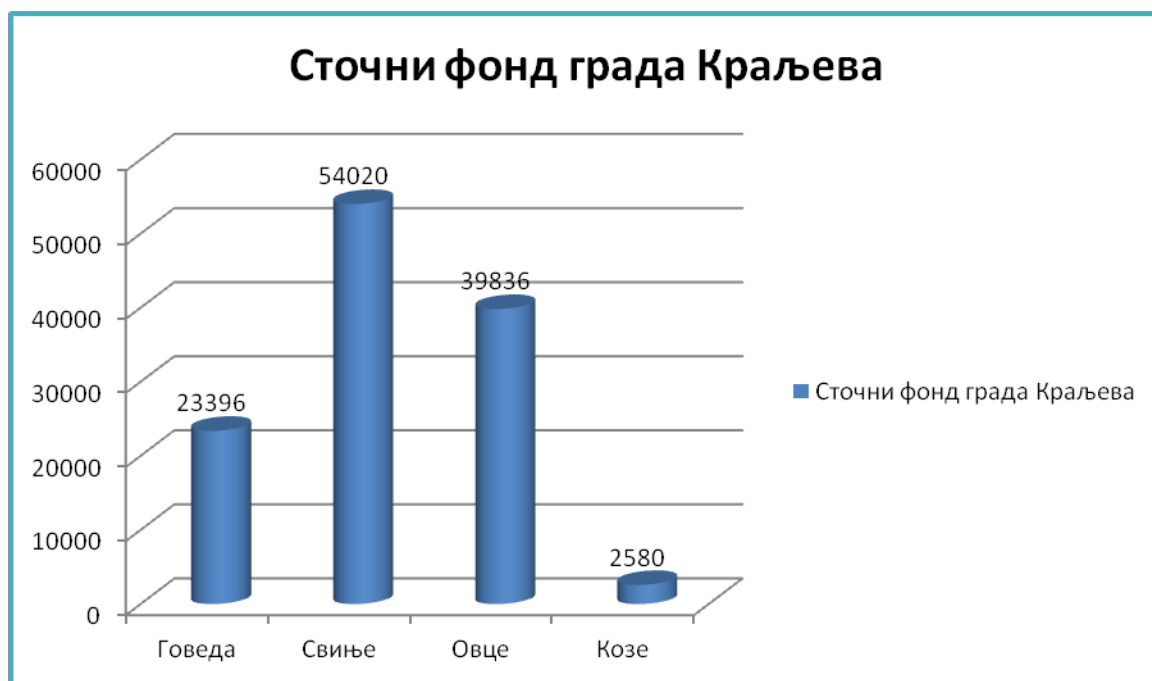
Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 66. Број говеда, свиња, оваца, коза и стоке на испаша, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	Говеда		Свиње		Овце		Козе	Стока на испаша		
	укупно	од тога: краве	укупно	од тога: крмаче	укупно	од тога: овце за приплод		говеда	овце	козе
Град Краљevo	23.396	12.480	54.020	7.166	39.836	28.891	2.580	347	2.369	389
Рашка област	53.965	33.361	70.412	8.937	99.020	71.714	7.038	12.066	26.250	1.957
Република Србија	908.102	445.365	3.407.318	344.978	1.736.440	1.270.895	231.837	86.590	421.688	57.536

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

На територији града Краљева, на основу података добијених из Пописа пољопривреде, највише се гаје свиње (54.020), затим овце (39.836), говеда (23.396), док се најмање гаје козе (2.580).

Табела 67. Број коња и живине по врстама и број кошница пчела, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град-општина	Коњи	Кокоши	Ђурке	Патке	Гуске	Остала живина	Кошнице пчела
Град Краљево	205	393.550	1.647	939	516	3.548	11.473
Рашка област	544	621.003	3.659	1.702	911	4.875	29.579
Република Србија	16.910	25.794.348	349.506	245.979	77.372	244.015	665.022

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 68. Број газдинстава и број говеда према величини стада, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град- општина	ПГ	1-2 грла		3-9		10-19		20-29		30-49		50-99		100 грла и више	
		ПГ	говеда	ПГ	говеда	ПГ	говеда	ПГ	говеда	ПГ	говеда	ПГ	говеда	ПГ	говеда
Град Краљево	5.149	2.643	4.004	2.142	9.827	260	3.381	59	1.381	22	790	16	1.038	7	2.975
Рашка област	14.051	7.516	11.610	5.747	26.134	627	7.973	94	2.197	32	1.148	26	1.687	9	3.216
Република Србија	177.252	88.457	134.321	70.977	330.513	12.121	157.655	2.914	68.543	1.701	62.757	810	52.848	272	101.465

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Најзаступљенија величина стада говеда на територији града Краљева јесте три до девет грла, свиња од десет до деветнаест грла и оваца од десет до деветнаест грла.

Табела 69. Број газдинстава и број свиња према величини стада, Попис пољопривреде 2012. године

ПГ	Град Краљево			Рашка област			Република Србија			
	ПГ	свиње	ПГ	свиње	ПГ	свиње	ПГ	свиње	ПГ	свиње
1-2 грла										
		7.384		12.233		355.052				
	ПГ	3.647		7.069		131.805				
	свиње	5.626		11.045		211.251				
3-9										
	ПГ	2.134		3.188		141.344				
	свиње	9.605		13.825		662.624				
10-19										
	ПГ	1.119		1.411		56.012				
	свиње	14.991		18.787		743.615				
20-49										
	ПГ	432		498		21.170				
	свиње	11.710		13.408		590.564				
50-99										
	ПГ	35		44		3.064				
	свиње	2.276		2.800		201.336				
100-199										
	ПГ	11		17		1.092				
	свиње	1.451		2.186		142.477				
200-399										
	ПГ	5		5		336				
	свиње	1.507		1.507		89.407				
400 грла и више										
	ПГ	1		1		229				
	свиње	6.854		6.854		766.044				

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 70. Број газдинстава и број оваца према величини стада, Попис пољопривреде 2012. године

		Град Краљево	Рашка област	Република Србија
ПГ		4.018	7.621	154.972
1-2 грла	ПГ	279	495	12.750
	овце	510	907	22.673
3-9	ПГ	2.215	3.854	82.461
	овце	12.659	21.717	468.937
10-19	ПГ	1.138	2.018	42.264
	овце	14.216	25.356	535.495
20-49	ПГ	356	981	14.346
	овце	9.366	27.691	387.722
50-99	ПГ	26	208	2.159
	овце	1.659	13.436	138.321
100-199	ПГ	3	57	729
	овце	374	7.116	93.556
200-499	ПГ	-	7	230
	овце	-	1.745	61.211
500 грла и више	ПГ	1	1	33
	свиње	1.052	1.052	28.525

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 71. Број газдинстава и број живине према величини јата

		Град Краљево	Рашка област	Република Србија
ПГ		8.292	17.787	413.792
1-49 грла	ПГ	7.770	16.898	362.990
	живина	109.732	223.081	6.306.185
50-99	ПГ	394	672	42.425
	живина	23.612	40.132	2.572.003
100-299	ПГ	82	135	6.178
	живина	10.432	17.501	823.718
300-499	ПГ	14	18	510
	живина	4.807	6.112	175.354
500-999	ПГ	4	10	349
	живина	2.210	6.570	216.096
1.000-2.999	ПГ	17	30	581
	живина	28.365	47.777	920.046
3.000-4.999	ПГ	2	8	220
	живина	8.027	28.447	794.907
5.000 грла и више	ПГ	9	16	539
	живина	213.015	262.530	14.902.911

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Пољопривредни објекти

Под **пољопривредним објектима** подразумевају се зграде или делови зграда коришћени у пољопривредне сврхе, с темељима, са најмање три самостална зида и посебним улазом. Једна зграда може имати два или више објекта уколико сваки тај објекат има засебан улаз. Пописом пољопривреде из 2012. године нису обухваћени објекти без темеља, чији су спољни зидови изграђени искључиво од танких дасака, прућа или сламе. Пописом су обухваћене настрешнице за смештај сена и сламе, као и пластеници без обзира на то што не одговарају у потпуности дефиницији која се односи на пољопривредне објекте. Коришћени капацитети односе се на властите и туђе објекте коришћене у посматраној години.

У граду Краљевоу има 8.069 објеката за смештај говеда и њихов капацитет је 59.633 места или, у просеку, 7,3 по објекту. Број објеката за смештај свиња је 6.920 са капацитетом од 76.456 места, или 11,05 по објекту.

Табела 72. Објекти за смештај стоке на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Објекти за смештај говеда				Објекти за смештај свиња				Објекти за смештај кокошака носиља				Објекти за смештај остале стоке			
	ПГ	број	капацитет, број места		ПГ	број	капацитет, број места		ПГ	број	капацитет, број места		ПГ	број	капацитет, број места	
			властит и	коришћени у 2011/2012			властит и	коришћени у 2011/2012			властити	коришће ни у 2011/2012			властит и	коришће ни у 2011/2012
Град Краљево	7753	8069	59633	23625	6541	6920	76456	42734	5529	5637	303313	145146	2680	2801	85356	72035
Рашка област	19253	19827	134191	55236	10925	11438	101870	56435	10322	10484	537577	261291	5304	5555	187200	162087
Република Србија	321580	340337	2557926	926634	393236	507031	7035648	3234290	290206	305427	26753051	17058917	142713	153937	4781804	3849795

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Пописни подаци показују да се од укупних капацитета за смештај стоке у 2011/2012. пољопривредној години користило:

- ❖ 39,60% капацитета објеката за смештај говеда;
- ❖ 56% капацитета објеката за смештај свиња,
- ❖ 48% капацитета објеката за смештај кока носиља и
- ❖ 84% капацитета објеката за смештај остале стоке.

Табела 73. Објекти за смештај пољопривредних производа на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	кошеви за кукуруз				Амбари				Силоси			
	ПГ	број	капацитет, м ³		ПГ	број	капацитет, м ³		ПГ	број	капацитет, t	
			властити	коришћени			властити	коришћени			властити	коришћени
Град Краљево	5.802	6.740	105.431	64.826	1.273	1.363	30.210	17.900	14	23	1.322	940
Рашка област	8.218	9.310	142.521	86.950	2.870	2.982	74.559	40.882	23	34	5.658	1.218
Република Србија	330.904	362.135	12.470.943	6.932.622	147.678	161.002	4.165.647	2.404.893	2.566	5.677	4.322.781	4.427.411

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 74. Сушаре и објекти за силажу на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Сушаре				Објекти за силажу			
	ПГ	број	капацитет, м ³		ПГ	број	капацитет, м ³	
			властити	коришћени			властити	коришћени
Град Краљево	58	59	687	517	127	140	13.819	10.614
Рашка област	224	227	3.839	3.150	174	189	20.625	13.485
Република Србија	9.510	10.539	459.070	387.907	10.762	12.849	9.548.968	3.352.684

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 75. Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме и хладњаче на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме				Хладњаче			
	ПГ	број	капацитет, м ²		ПГ	број	капацитет, м ³	
			властити	коришћени			властити	коришћени
Град Краљево	2.784	3.051	159.676	139.543	20	37	6.090	4.778
Рашка област	5.598	5.952	291.014	252.697	34	54	7.730	5.645
Република Србија	211.958	251.893	13.682.916	12.411.552	1.804	2.162	970.463	674.897

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 76. Стакленици и пластеници на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Стакленици				Пластеници			
	ПГ	број	капацитет, m ²		ПГ	број	капацитет, m ²	
			властити	коришћени			властити	коришћени
Град Краљево	4	5	4.388	4.228	614	818	110.009	110.039
Рашка област	15	18	8.830	8.690	1.644	2.048	360.846	358.474
Република Србија	542	898	1.293.437	409.823	41.706	101.492	24.436.326	23.809.039

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Радна снага и активности на газдинству

Под **пољопривредним активностима** подразумевају се следеће активности: рад на пољу (орање, сетва, сакупљање сена, жетва и сл), организација производње и управљање (куповина, продаја производа газдинства, рачуноводство у вези са газдинством), гајење животиња (припрема и расподела хране, мужа, брига о животињама), сви послови на газдинству у вези са складиштењем, обрадом и припремом производа за тржиште, одржавање пољопривредних објеката и машина, транспорт робе до пијаце, припрема и продаја сопствених пољопривредних производа на пијаци и сл. и производња вина од сопственог грождја.

Друге профитабилне активности представљају друге активности у вези са газдинством које су доносиле приход, тј. активности које нису пољопривредне активности на газдинству, које имају економски утицај на газдинство и за које се користе ресурси газдинства: земљишне површине, пољопривредне зграде, машине, опрема, радна снага или пољопривредни производи.

Табела 77. Газдинства према броју чланова и стално запослених на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Укупно	1-2 лица	3-4	5-6	7 и више лица
Град Краљево	11.713	7.793	3.373	501	46
Рашка област	28.173	17.797	8.877	1.365	134
Република Србија	631.552	433.399	170.883	25.050	2.220

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

На територији града Краљева, као и на нивоу Републике Србије, највећи број пољопривредних газдинстава (66,53%) има једног до два члана газдинства или стално запосленог који обављају пољопривредне активности.

Од укупног броја чланова и стално запослених на газдинству, око 44% су жене. Учешће жена носилаца поодичних газдинстава на територији града Краљева је 17,45%.

Табела 78. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству према полу и правном статусу газдинства, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Чланови газдинстава и стално запослени на газдинству			На породичном газдинству			На газдинству правног лица/предузетника		
	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци
Град Краљево	27239	12010	15229	27061	11937	15124	178	73	105
Рашка област	68532	29809	38723	68295	29729	38566	237	80	157
Република Србија	1442628	615382	827246	1416349	608697	807652	26279	6685	19594

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 79. Чланови газдинстава и стално запослени на породичном газдинству према полу, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Носилац газдинства			Чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредне активности на газдинству			Стално запослени на газдинству		
	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци
Град Краљево	11532	2013	9519	15500	9918	5582	29	6	23
Рашка област	27728	4185	23543	40535	25537	14998	32	7	25
Република Србија	617365	106946	510419	797199	501487	295712	1785	264	1521

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 79. Годишње радне јединице ангазоване радне снаге у пољопривреди

Регион Област Град	Годишње радне јединице							
	укупно	носиоци газдинстава		Чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредне активности на газдинству		стално запослени на газдинству		сезонска радна снага и радна снага под уговором
		свега	жене	свега	жене	свега	жене	
Град Краљево	13.254	5.984	902	6.742	4.628	157	50	371
Рашка област	26.552	12.107	1.593	13.607	9.170	190	52	648
Република Србија	646.283	283.552	38.811	303.782	193.902	24.515	6.038	34.434

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Годишња радна јединица је јединица мере која представља количину људског рада утрошеног за обављање пољопривредне делатности на газдинству. Ова јединица представља еквивалент рада једног лица, тј. пуно радно време у једној години: осам сати дневно, 225 радних дана.

У пољопривредну производњу у 2011/2012. години на територији града Краљева уложено је 13.254 годишње радне јединице, од чега чак 97% од стране породичних газдинстава. Удео појединих категорија ангазоване радне снаге на газдинствима у укупном броју годишњих радних јединица у пољопривреди износи: 45% од стране носиоца газдинстава, 50% од стране чланова породице и рођака који су обављали пољопривредне активности на газдинству, 1,20% од стране стално запослених на газдинству и 2,80% од стране сезонске радне снаге и радне снаге под уговором.

Табела 80. Управници (менаџери) на газдинствима

Регион Област Град	ГРЈ	Ниво обучености									похађали курсеве о пољопривреди у 2012. години
		укупно	жене	мушкарци	само пољопривредно искуство стечено праксом	курсеви из области пољопривреде	пољопривредна средња школа	друга средња школа	пољопривредна виша школа или факултет	друга виша школа или факултет	
Град Краљево	6166	11713	1916	9797	7647	98	177	3009	104	678	208
Рашка област	12409	28173	4039	24134	18005	169	255	8036	230	1478	367
Република Србија	293997	631552	100168	531384	378940	4270	16120	191591	8992	31639	20211

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 81. Чланови газдинства и стално запослени на породичном газдинству према активностима које су обављали на газдинству, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	Носиоци-управници газдинстава			Чланови породице и рођаци који су обављали пољопривредне активности на газдинству			Стално запослени на газдинству		
	обављали само пољопривредне активности	обављали другу активност		обавали само пољопривредне активности	обављали другу активност		обавали само пољопривредне активности	обављали другу активност	
		више него пољопривредне активности	мање него пољопривредне активности		више него пољопривредне активности	мање него пољопривредне активности		више него пољопривредне активности	мање него пољопривредне активности
Град Краљево	6946	1183	2911	8837	2076	4587	23	1	5
Рашка област	18304	1858	6864	24826	4250	11459	26	1	5
Република Србија	421016	21154	150430	537479	39480	220240	1630	56	99

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Табела 82. Газдинства према другим профитабилним активностима у вези са газдинством, Попис пољопривреде 2012. године

			Град Краљево	Рашка област	Република Србија
Пољопривредна газдинства	укупно		2.958	7.138	78.301
	друге профитабилне активности у вези са газдинством	прерада меса	165	367	4.709
		прерада млека	1.954	5.401	44.679
		прерада воћа и поврћа	804	1.493	23.664
		прерада других пољопривредних производа	51	248	3.375
		обрада дрвета	424	695	6.380
		активности у шумарству	58	187	3.870
		туризам	14	18	514
		народна традиција	4	43	1.246
		производња енергије из обновљивих извора енергије	1	1	22
		узгој рибе	5	10	217
		рад на основу уговора у области пољопривреде	66	83	3.920
		рад на основу уговора у другој области	29	40	1.451

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

На територији града Краљева другим профитабилним активностима бави се 2.958 газдинстава, односно 25% укупног броја газдинстава. Највећи број бави се прерадом млека (66%), а затим прерадом воћа и поврћа (27%).

Табела 83. Газдинства према учешћу прихода од других профитабилних активности у вези са газдинством у укупном приходу газдинства, Попис пољопривреде 2012. године

Регион Област Град	До 10%	11-50%	51% и више
Град Краљevo	1.418	1.369	171
Рашка област	3.507	3.354	277
Република Србија	39.630	34.151	4.520

Извор података: Републички завод за статистику, Попис пољопривреде 2012. године, Пољопривреда у Републици Србији, књига 2

Фонд за развој пољопривреде града Краљева

Фонд за развој пољопривреде града Краљева основан је од стране Скупштине града Краљева у децембру 2011. године. Фонд се финансира из буџета града Краљева као индиректни буџетски корисник. У току 2013. године буџетом града Краљева за рад Фонда планирана су средства у износу од 59.850.000,00 динара. Програмом рада и финансијским планом Фонда за 2013. годину дефинисани су услови и критеријуми за коришћење средстава, обим, поступак и начин коришћења средстава од стране непосредних корисника. По програмом рада фонда, у току 2013. године, средства се опредељују за следеће активности:

- 1. Регресирање трошкова осигурања усева, плодова, младих вишегодишњих засада, расадника и животиња** - Планирана средства за ове намене износе 15.000.000,00 динара.
- 2. Регресирање трошкова вештачког осемењавања уматичених крава и јуница** - Планирана средства за ове намене износе 10.500.000,00 дин.
- 3. Суфинансирање камата за пољопривредне кредите** - Планирана средства за ове намене износе 10.000.000,00 динара.
- 4. Подстицање развоја пољопривредне производње, побољшање квалитета живота и ширења економских активности на селу кроз субвенционисање у минималном износу од 30% као накнаду дела трошкова за пројекте из области примарне пољопривредне производње.** За ове намене у 2013. години Фонд за развој пољопривреде града Краљева ће 18.000.000,00 динара расподелити корисницима на основу расписаног јавног огласа – конкурса и то:
 - За суфинансирање пројеката из области узгоја животиња у износу од 4.000.000,00 динара.
 - За суфинансирање пројеката из области повртарске производње за пластенике, системе за наводњавање, садни материјал и заштита биља у износу од 6.000.000,00 динара.
 - За суфинансирање пројеката из области воћарства за системе за наводњавање и садни материјал у износу од 7.000.000,00 динара.
 - За суфинансирање пројеката из области органске производње, пчеларства, рибарства и производње печурака у износу од 1.000.000,00 динара.
- 5. Праћење реализације Програма набавке и поделе висококвалитетних приплодних јуница сименталске расе, поделе првих женских телића у 2013. години** кроз финансирање субвенције у износу од 1.500.000,00 динара Пољопривредно саветодавно стручној служби.
- 6. Поддршка спровођења програма саветодавних и стручних послова у пољопривреди** кроз едукацију пољопривредних произвођача. Планирана средства за ове намене износе 2.000.000,00 динара.

Шумарство

На подручју града Краљева шумски ресурси обухватају 46,8% од укупне површине града, што је више од просека за Републику Србију (27,5%). Ови подаци показују да је територија града Краљева **богата шумом**. Обрасла шумска површина, према подацима Републичког завода за статистику, у 2012. години обухватала је 72.538,63 ха.

Табела 84. Пошумљене површине и посечена дрвна маса, 2012.

Регион Област Град- општина	Пошумљено, ха				Обрасла шумска површина, укупно, ха ⁵	Посечена дрвна маса			
	у шуми		изван шуме			укупно, т ³		техничко дрво, %	
	лишћари ма	четинарим а	лишћари ма	четинари ма		лишћарим а	четинар има	лишћар има	четин арима
Краљevo	16,02	24,07	-	11,00	72538,63	69266	23453	43	72

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 10 -1

Привредна друштва према броју запослених

У табели је приказана величина привредних друштава према броју запослених на територији града Краљева у току 2012. године. Подаци су добијени из Агенције за привредне регистре на основу достављених финансијских извештаја фирми (фирме које имају обавезу достављања финансијских извештаја).

Табела 85. Величина привредних друштава према броју запослених, 2012.

Број привредних друштава	Град Краљevo	Број запослених
0 (самозапослени)	267	0
1-10 запослених	714	2.015
10-50 запослених	127	2.808
50-100 запослених	17	1.271
100-250 запослених	10	1.528
250-500 запослених	6	1.948
500-1000 запослених	1	529
1000-5000 запослених	1	3.384
преко 5000 запослених	/	/
Укупно:	1.143	13.483

Извор података: Агенција за привредне регистре, подаци за 2012. годину

Спољнотрговинска размена подручја РПК Краљevo

Укупна спољнотрговинска размена привреде Регионалне привредне коморе Краљevo у периоду I – XII 2013. године износила је 1.025.450.053 УСД, од чега је:

- ❖ Извоз 483.260.086 УСД
- ❖ Увоз 542.189.967 УСД.

Извоз за период јануар-децембар 2013. године је повећан за **18,0%** у односу на исти период претходне године, **увоз је повећан за 10,7%** у односу на исти период претходне године, а **укупна спољнотрговинска размена је повећана за 14,0%** у односу на исти период претходне године.

У укупној спољнотрговинској размени привреде Србије у периоду јануар-децембар 2013. године, Регион Краљevo учествује са 2,9% с тим што извоз привреде РПК Краљevo учествује у извозу привреде Србије са 3,3%, а у увозу са 2,6%.

⁵ Стање на крају 2011. године

Табела 86. Спољнотрговински биланс подручја РПК Краљево – у УСД

Период јануар - децембар						
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Извоз	395.925.095	306.570.730	299.004.004	406.538.754	409.480.971	483.260.086
Увоз	631.462.734	436.762.545	458.771.811	501.989.625	489.854.323	542.189.967
Укупно	1.027.387.829	743.333.275	757.775.815	908.528.379	899.335.294	1.025.450.053
Салдо	-235.537.639	-130.191.815	-159.767.807	-95.450.871	-80.373.352	-58.929.881
Индекс	119,5	72,3	101,9	119,9	99,0	114,0

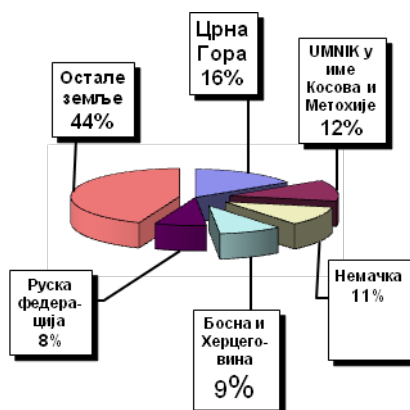
Извор података: Регионална привредна комора Краљево

Табела 87 . Спољнотрговинска размена по градовима/општинама и окрузима

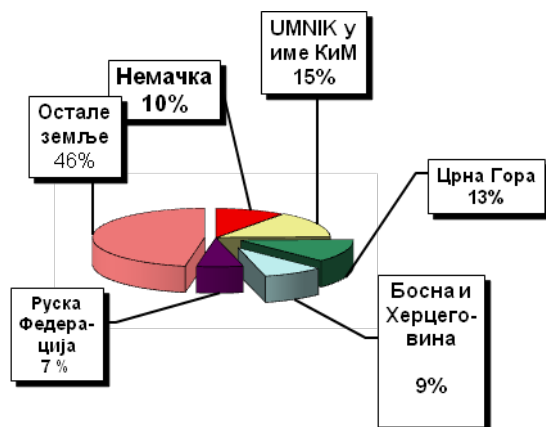
Р.Б	Град/Општина	I – XII 2013. године			
		Извоз	Увоз	Укупно	Суфицит/Дефицит
1.	Краљево	69.105.215	94.374.747	163.479.962	-25.269.532
2.	Врњачка Бања	9.708.669	7.210.615	16.919.284	+2.498.054
3.	Нови Пазар	70.821.556	71.560.800	142.382.356	-739.244
4.	Рашка	17.255.326	14.297.236	31.552.562	+2.958.090
5.	Тутин	8.164.150	2.309.992	10.474.142	+5.854.158
6.	Сјеница	14.198.821	11.382.921	25.581.742	+2.815.900
	Рашки округ	189.253.737	201.136.311	390.390.048	11.882.574
1.	Чачак	154.770.232	227.701.812	382.472.044	-72.931.580
2.	Горњи Милановац	100.919.065	91.303.542	192.222.607	+9.615.523
3.	Лучани	38.317.052	22.048.302	60.365.354	+16.268.750
	Моравички округ	294.006.349	341.053.656	635.060.005	-47.047.307
	УКУПНО	483.260.086	542.189.967	1.025.450.053	- 58.929.881

Извор података: Регионална привредна комора Краљево

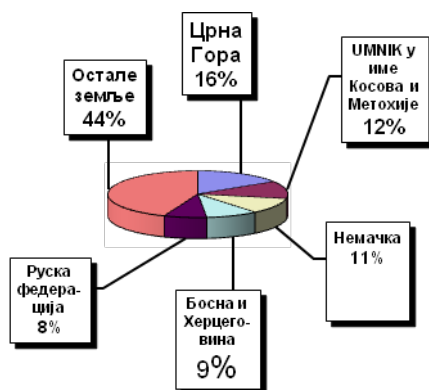
Првих пет земаља у које се највише извозило у периоду I – XII 2012. године

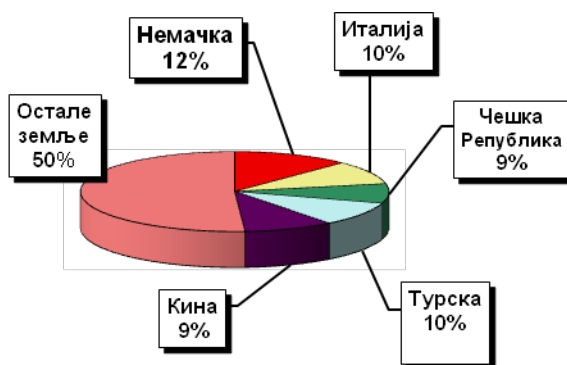
Првих пет земаља у које се највише извозило у периоду I – XII 2013. године

Првих пет земаља из којих се највише увозило у периоду I – XII 2012. године

Првих пет земаља из којих се највише увозило у периоду I – XII 2013. године

У периоду јануар – децембар 2013. године, највећи суфицит (прве три земље) је остварен са: УМНИК у име Косова и Метохије од 69.148.664 УСД, Црном Гором 58.616.028 УСД и Руском Федерацијом од 29.363.021 УСД.

Дефицит у истом посматраном периоду (прве три земље) је остварен са: Турском од 50.964.147 УСД, Чешком Републиком од 38.947.937 УСД и Грчком 13.408.703 УСД.

Табела 88. Земље из којих су највише увозила предузећа са територије града Краљево(првих десет) у 2013. години

Р.Б	Назив земље
1.	Босна и Херцеговина
2.	Грчка
3.	Италија
4.	Немачка
5.	Кина
6.	Еквадор
7.	Бугарска
8.	Пољска
9.	Румунија
10.	Република Македонија

Извор података: Регионална привредна комора Краљево

Табела 89. Земље у које су највише извозила предузећа са територије града Краљево (првих десет) у 2013. години

Р.Б	Назив земље
1.	Црна Гора
2.	Косово
3.	Руска Федерација
4.	Белгија
5.	Немачка
6.	Француска
7.	Аустрија
8.	Босна и Херцеговина
9.	Словенија
10.	Италија

Извор података: Регионална привредна комора Краљево

Табела 90. Робна размена по најзначајнијим групацијама земаља за период I – XII 2013. године (у мил. УСД)

	ЕУ	% Учешће	Земље ЦЕФТА	% Учешће	Остале земље	% Учешће
Извоз	193,6	40,1	120,0	24,8	169,7	35,1
Увоз	327,9	60,1	49,7	9,2	164,6	30,3
Укупно	521,5	50,8	169,7	16,5	334,3	32,6
Покривеност Увоза/извозом		59,0		241,4		103,1

Извор података: Регионална привредна комора Краљево

Обим укупне спољнотрговинске размене привреде РПК Краљево у 2013. години са земљама ЕФТА (Краљевина Норвешка, Исланд, Лихтенштајн и Швајцарска) износи 7.972.410 УСД, од чега је извоз 3.465.422 УСД, а увоз 4.506.988 УСД.

У структури извоза највише су заступљене следеће групације (првих 10): Одећа и прибор за одећу, осим плетених и кукичаних производа; Котлови, машине и механички уређаји и њихови делови; Пластичне масе и производи од пластичних маса; Производи од гвожђа и челика; Разни производи-непоменути у др.т.о.; Екстрати за штављење или бојење; танани и њихови деривати; боје, пигменти и остале материје за бојење; боје и лакови; китови и остале масе за заптивање; мастила; Оружје и муниција; њихови делови и прибор; Разни производи за исхрану; Електричне машине и опрема и њихови делови; апарати за снимање и репродукцију звука; телевизијски апарати за снимање и репродукцију слике и звука, делови и прибор за те производе и Дрво и производи од дрвета; дрвени угаљ.

У структури увоза (првих 10) највише су заступљене следеће групације: Возила осим железничких или трамвајских шинских возила и њихови делови и прибор; Пластичне масе и производи од пластичних маса; Гвожђе и челик; Котлови, машине и механички уређаји и њихови делови, Реактори; Плетени или кукичани материјали; Памук; Екстрати за штављење или бојење;

танани и њихови деривати; боје, пигменти и остале материје за бојење; Електричне машине и опрема и њихови делови; апарати за снимање и репродукцију звука; телевизијски апарати за снимање и репродукцију слике и звука, делови и прибор за те производе и Одећа и прибор за одећу, осим плетених и кукичаних производа.

Табела 91. Предузећа са територије града Краљева која су највише извозила у периоду I-XII 2013. године

Р.Б	Назив предузећа	Делатност	Број запослених
1.	„Радијатор инжењеринг“	Производња котлова и радијатора за централно грејање	291
2.	„ГИР“	Производња намештаја	236
3.	„Амига“ д.о.о.	Производња металних конструкција и делова конструкција	529
4.	„Mondi Serbia“ д.о.о.	Остала прерада и конзервисање воћа и поврћа	104
5.	„Пантелић“ д.о.о.	Производња готове хране за домаће животиње	45
6.	„Магнохром“ д.о.о. у реструктурирању	Производња ватросталних производа	354
7.	„Вирџинија“ д.о.о.	Трговина на велико пићима	33

Извор података: Регионална привредна комора Краљева

Табела 92. Предузећа са територије града Краљева која су највише увозила у периоду I-XII 2013. године

Р.Б	Назив предузећа	Делатност	Број запослених
1.	„Електроводомонт“	Трговина на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом	23
2.	„D&M Internacional“	Трговина на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом	12
3.	„Белт“	Трговина на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом	23
4.	„Ацико - Комерц“	Складиштење	11
5.	„Техноград - Инжењеринг“	Производња жичаних производа, ланаца и опруга	50
6.	„Обнова“	Трговина на велико	30
7.	„ГИР“ д.о.о.	Производња намештаја	236

Извор података: Регионална привредна комора Краљева

Јавне финансије

Приходи и примања градског буџета

Укупан приход буџета града Краљева у 2012. години износио је 3.322.443.000,00 динара или 29.368.960,92 € (1€=113.1277 РСД, средњи курс НБС за 2012. годину).

Табела 93. Приходи и примања буџета, 2012⁶.

Регион Област Град- општина	Буџетски приходи		Текући приходи, хиљ. РСД	Примања од продаје нефинансијске имовине, хиљ. РСД	Примања од задуживања и продаје финансијске имовине, хиљ. РСД
	укупно, хиљ. РСД	по становнику, РСД			
Град Краљево	3.322.443	26.648	3.291.163	8.280	23.000

Извор података: Општине и региони у Републици Србији, 2013. године, табела 5.1

Расходи и издаци буџета, 2012.

Укупан расход буџета града Краљева у 2012. години износио је 2.977.494.000,00 динара или 26.319.760,77 € (1€=113,1277 РСД, средњи курс НБС за 2012. годину).

Табела 94. Расходи и издаци буџета, 2012.⁷

Регион Област Град- општина	Буџетски расходи		Текући расходи, хиљ. РСД	Издаци за набавку нефинансијске имовине, хиљ. РСД	Издаци за отплату кредита и набавку финансијске имовине, хиљ. РСД	Остварени суфицит или дефицит, хиљ. РСД
	укупно, хиљ. РСД	по становнику, РСД				
Град Краљево	2.977.494	23.881	2.438.557	495.634	43.303	344.949

Извор података: Општине и региони у Републици Србији, 2013. године, табела 5.2

Планирани приходи и расходи градског буџета у 2014. години - Одлуком о буџету града Краљева за 2014. годину („Службени лист града Краљева“ број 30/2013) планирани су приходи, примања, расходи и издаци града Краљева, њено извршавање, начин финансирања дефицита, управљање дугом, коришћење донација, коришћење прихода од продаје добара и услуга буџетских корисника и права и обавезе корисника буџетских средстава.

Укупни приходи и примања од продаје нефинансијске имовине у 2014. години планирани су износу од 3.339.801.000,00 РСД, док су укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине утврђени у износу од 3.528.551.000,00 РСД, чиме је планиран буџетски дефицит у износу од 188.750.000,00 РСД.

Укупан фискални дефицит у износу од 176.750.000,00 РСД представља корекцију буџетског дефицита по основу продаје финансијске имовине – примања од отплате кредита из ранијих година.

Укупни расходи и издаци у 2014. години планирани су у износу од 3.615.051.000,00 динара, од чега се на текуће расходе односи 2.842.926.000,00 динара, издатке за набавку нефинансијске имовине 685.625.000,00 динара и отплату главнице и набавку финансијске имовине 86.500.000,00 динара.

Установе

На основу Статута града Краљева Скупштина оснива јавна предузећа или друштва капитала као и службе, установе и организације у области основног образовања, културе, физицке културе, спорта, деције и социјалне заштите и туризма, и врши надзор над њиховим радом.

⁶ Извор података: Управа за трезор

⁷ Извор података: Управа за трезор

Табела 95. Списак јавних установа на територији града Краљева

Р.Б	Назив установе	Делатност установе	Web сајт установе
1.	Туристичка организација Краљева	Презентација, развој и промоција туристичких вредности града.	http://www.jutok.org.rs/
2.	Народна библиотека „Стефан Превенчани“	Библиотекарска и издавачка делатности	http://www.kv-biblio.org.rs/
3.	„Краљевачко позориште“	Музичко-сценска делатност	http://www.kraljevackopozoriste.rs/
4.	Дечје одмаралиште „Гоч“	Настава у природи (рекреативна настава) и зимовање и летовање предшколске и основношколске деце	http://odmaralistegoc.rs/
5.	Спортски центар “Ибар”	Управљање и одржавање постојећих спортских објеката и изградња нових	http://www.sportskicentarkv.co.rs/
6.	Историјски архив Краљева	Архивирање података и историјске грађе	http://www.arhivkraljevo.org.rs/
7.	Народни музеј Краљево	Заштита покретних културних добара	http://nmkv.rs/
8.	Културни центар “Рибница”	Организација културних и уметничких програма, промовисање културних и уметничких садржаја	http://www.kulturnicentarribnica.rs/
9.	Дом културе “Ушће”	Библиотекарска дела и приказивање филмова.	/
10.	Предшколска установа “Олга Јовичић – Рита”	Боравак, нега, исхрана и васпитно – образовни рад са децом узраста 1-7 година	http://www.predskolskaustanovakv.rs/
11.	Центар за социјални рад Краљево	Јавна овлашћења и обезбеђивање остваривања права од општег интереса дефинисаних Законом	http://scrkv.co.rs
12.	Апотека Краљево	Фармацеутска делатност на примарном нивоу	http://www.apotekakraljevo.rs/
13.	Дом здравља Краљево	Примарна здравствена заштита	/
14.	Завод за заштиту споменика културе	Задужбине и заштита културних добара	

Извор података: Служба за управљање пројектима и ЛЕР, База података јавних установа

Јавна комунална предузећа

Град Краљево је основао следећа јавна и јавно-комунална предузећа:

Табела 96. Списак јавно-комуналних предузећа на територији града Краљева

Бр.	Назив предузећа	Делатност	Број запослених ⁸
1.	ЈКП „Водовод“, Краљево	Комунална делатност пречишћавања и дистрибуције воде (скупљање, прерада, односно пречишћавање и испоруке воде за пиће корисницима и за др. потребе) и пречишћавање и одвођење атмосферских вода.	259
2.	ЈКП “Чистоћа”, Краљево	Комунална делатност изношење, транспорт и депоновање смећа, прање и чишћење улица, одржавање јавних зелених површина, одржавање зеленила око стамбених објеката, уређење и одржавање градских гробља и погребне услуге.	264

⁸ Број запослених у ЈКП и ЈП града Краљева, август 2014

3.	JKP "Пијаца", Краљево	Комунална делатност уређивања и одржавања пијаце, паркинг услуге.	89
4.	JKP "Путеви", Краљево	Обавља делатност од посебног интереса у складу са Законом о комуналним делатностима и Законом о јавним предузећима у којој је главна делатност реконструкција, одржавање и оправка улица, путева и других саобраћајница са припадајућом вертикалном и хоризонталном сигнализацијом, а врши и изградњу, реконструкцију и доградњу нових путева на тржишту, производњу бетона и бетонских елемената, изградњу хидрограђевинских објеката и израду техничке документације.	154
5.	ЈЕП "Топлана" ,Краљево	Производња и дистрибуција топлотне енергије укључујући додатне послове у области одржавања производних капацитета, топловода, као и вршење стручног надзора и пројектовања.	73

Извор података: Служба за управљање пројектима и ЛЕР, База података јавних комуналних предузећа, Одељење за привреду и финансије

Јавна предузећа

Табела 97. Списак јавних предузећа на територији града Краљева

Бр.	Назив предузећа	Делатност	Број запослених ⁹
1	Дирекција за планирање и изградњу „Краљево“	Припремни радови и уређење грађевинског земљишта; Комунални грађевински радови; Заштита, развој, одржавање и управљање комуналним и некатегорисаним путевима и улицама у насељу; Просторно и урбанистичко планирање; Обезбеђење дугорочног снабдевања водом; Заштита од штетног дејства воде; Пројектовање грађевинских и других објеката; Инжињеринг; Вођење пројеката и послова надзора; Финансијско и техничко пословање; Послови развоја земљишне политике; Планирање и вођење капиталних инвестиција; Одржавање путева, јавне расвете, градских саобраћајница, зеленила, атмосферске канализације; Финансирање и надзор над инвестицијама од значаја за месне заједнице.	68
2	ЈП "Општинска стамбена агенција"	Управљање некретнинама за туђ рачун; Изградња стамбено-пословних објеката; Спровођење локалне стамбене политике; Управљање и одржавање јавног социјалног ренталног стамбеног фонда; Развој нових програма финансирања социјалног становања; Рехабилитација постојећег стамбеног фонда; Инвестиционо техничко одржавање стамбених	25

⁹ Број запослених у ЈКП и ЈП града Краљева, август 2014

зграда и станова јавног и приватног стамбеног фонда;
Архитектонске и инжењерске активности.

Извор података: Служба за управљање пројектима и ЛЕР, База података јавних предузећа, Одељење за привреду и финансије

Финансијске институције

На територији града Краљева финансијске услуге пружају 24 банке и 8 осигуравајућих друштава.

Табела 98. Списак пословних банака на територији града Краљева

Бр.	Назив банке	Адреса	Број телефона	Број филијала у граду
1.	AIK Banka	Милоша Великог 58	+381 36 326 200	1
2.	Alpha bank	Хајдук Вељкова 18	+ 381 36 231 810	1
3.	Banka Intesa A.D. Beograd	Трг Јована Сарића 8	+381 36 311 560	1
4.	Čačanska banka a.d. Čačak	Трг Јована Сарића 8	+381 36 320 970	1
5.	Eurobank a.d.	Хајдук Вељкова 33	+ 381 36 315 800	1
6.	Erste bank a.d.	Цара Душана 41	+ 381 36 326 510	1
7.	Findomestic BNP Paribas Group	Цара Душана 45 а	+ 381 36 318 700	1
8.	Komercijalna banka a.d	Трг Српских ратника бб	+ 381 36 326 720	1
9.	OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	Хајдук Вељкова 14	+ 381 36 328 180	1
10.	Banka Poštanska štedionica a.d.	Октобарских жртава 5	+ 381 36 304 460	1
11.	ProCredit Bank a.d.	IV краљевачког батаљона 25	/	1
12.	Raiffeisen bank a.d. Beograd	Хајдук Вељкова 16	+ 381 36 329 600	1
13.	Societe Generale banka	Цара Лазара 38	+ 381 36 328 222	1
14.	Srpska banka a.d.	Трг Српских ратника 1	+ 381 36 316 580	1
15.	UniCredit bank	Октобарских жртава 22	+ 381 36 314 250	1
16.	Vojvođanska banka a.d.	Трг Српских ратника 30	+ 381 36 302 180	1
17.	Marfin banka	Омладинска бб	+ 381 36 321 368	1
18.	Piraeus bank AD Beograd	Трг Јована Сарића 8	+ 381 36 328 853	1
19.	Opportunity Banka a.d. Novi Sad	Хероја Маричића 47	+ 381 36 327 270	1
20.	Credit Agricole Bank	Војводе Путника бб	+ 381 36 318 590	1
21.	Дунав Банка	Октобарских жртава 14	+ 381 36 515 00 20	1
22.	Нуро Alpe Adria banka	Омладинска 6	+ 381 36 336 540	1
23.	NLB banka	Цара Лазара 24	+ 381 36 318 052	1
24.	Југобанка Југбанка АД Косовска Митровица	Цара Душана 25	+ 381 36 336 031	1

Извор података: Web сајт Народне банке Србије

Табела 99. Списак осигуравајућих друштава на територији града Краљева

Бр.	Назив институције	Адреса	Број телефона	Број филијала у граду
1	Дунав осигурање АДО	Октобарских жртава 14	+ 381 36 334 366	1
2	ДДОР Нови Сад	Трг Српских ратника 41	+ 381 36 317 540	1
3	Delta Generali осигурање	Цара Душана 47	+ 381 36 327 950	1
4	UNIQA осигурање	IV Краљевачки батаљон 31	+ 381 36 31 13 87	1
5	Wiener Stadtische осигурање	Цара Лазара 69/ локал 1-4	+ 381 36 326 610	1
6	Таково осигурање АДО	Цара Душана 53-57 Цара Лазара 44/1	+ 381 36 315 340; + 381 36 332 459	2
7	AMS осигурање	Доситејева 1	+ 381 36 312 252	1
8	Сава осигурање	Цара Душана 77	+ 381 36 312 307	1

Извор података: Web сајт Народне банке Србије

Инвестиције

Структура инвестиција

Табела 100. Списак страних инвеститора који су уложили свој капитал на територији града Краљева

Р.Б	Назив компаније	Инвеститор	Земља порекла	Делатност компаније
1.	Магнохром*	Global steel	Велика Британија	Ватростална керамика
2.	Аутотранспорт Краљево*	Dragon ltd konzorcijum	Маршалска острва	Превоз робе у друмском саобраћају
3.	Фабрика Вагона*	Dombas	Украјина	Холдинг послови
4.	Sicoberi	Sicoberi	Француска	Хладњача
5.	Mondi Serbia	Mondi Serbia	Белгија	Хладњача
6.	Aeroeast Europe	Aeroeast	Италија	Монтажа Летилица
7.	SATO	SATO	Немачка	Обрада метала
8.	TREBA	TREBA	Швајцарска	Шивење одевних предмета
9.	FARMAD	FARMAD	САД	Млекарство
10.	Фабрика STYRIA GIBNJARA*	Styria Federn	Аустријско-немачка група Frauenthal	Производња делова и прибора за моторна возила и њихове моторе

*поништене приватизације

Табела 101. Списак страних инвеститора који су уложили свој капитал на територији града Краљева - раскинути уговори о приватизацији

Р.Б	Назив компаније	Инвеститор	Земља порекла	Делатност компаније
1.	Магнохром*	Global steel	Велика Британија	Ватростална керамика
2.	Аутотранспорт Краљево*	Dragon ltd konzorcijum	Маршалска острва	Превоз робе у друмском саобраћају
3.	Фабрика Вагона*	Dombas	Украјина	Холдинг послови
4.	Фабрика STYRIA GIBNJARA*	Styria Federn	Аустријско-немачка група Frauenthal	Производња делова и прибора за моторна возила и њихове моторе

Извор података: Web сајт Агенције за приватизацију

Табела 102. Остварене инвестиције у нове основне фондове, по карактеру изградње и техничкој структури инвестиција, 2012.¹⁰ (у хиљ. РСД)

		Град Краљево	
Укупно		3.777.123	
Карактер изградње	нови капацитети	744.664	
	реконструкција, модернизација, доградња и проширење	2.275.521	
	одржавање нивоа постојећих капацитета	756.938	
Техничка структура	грађевински радови	1.790.382	
	опрема с монтажом	домаћа опрема	1.563.802
		увозна опрема	374.370
Остало		48.569	

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији, 2013. године, табела 7.1

¹⁰ Подаци за општине односе се на сва правна лица, осим на она која у у складу са чланом 7 Закона о рачуноводству и ревизији разврстана у мала

Табела 103. Остварене инвестиције у нове основне фондове, по делатностима, 2012.¹¹ (у хиљ. РСД)

	Град Краљево
Укупно	3.777.123
Пољопривреда, шумарство и рибарство	-
Рударство	722
Прерађивачка индустрија	460.120
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	508.781
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	105.715
Грађевинарство	443.893
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	191.982
Саобраћај и складиштење	8.035
Услуге смештаја и исхране	26.399

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији, 2013. године, табела 7.1

¹¹ Подаци за општине односе се на сва правна лица, осим на она која у складу са чланом 7 Закона о рачуноводству и ревизији разврстана у мала

Индустријске зоне и индустријски паркови

Локација индустријских зона

Индустријска зона “Спортски аеродром”

Пословно – индустријска зона „Спортски аеродром“ обухвата простор садашњег спортског аеродрома, простор индустрије „Магнохромом“, “ Фабрике вагона”, “Јасен” и сервисно магацинску зону “Гвожђара” и “Копаоник”. Индустријска зона се простире између реке Западне Мораве, на северу и Доситејеве улице, главне саобраћајне артерије града, на југу. Локација пословно-индустријске зоне „Спортски аеродром“ је дефинисана као претежно brownfield локација. Ова индустријска зона се практично састоји из три дела и то:

- „Фабрика вагона“ и „Јасен“ са хладњачом и техничком школом;
- Индустрија „Магнохром“ и
- Сервисно-магацинска зона („Фепт“, „Копаоник“, „Електромонтажа“).

За ову зону урађен је и усвојен План генералне регулације Индустријска зона - Спортски аеродром, чија површина обухвата износи око 359,00 ха.

Табела 104. Нумерички показатељи

Намена	Површина (ha)	Процент (%)
СТАНОВАЊЕ	24,26	6,7
-породично становање (П до П+2) (ромско насеље)	6,6	1,8
-породично становање на сеоском подручју (П до П+2) (Сирча)	14,92	4,16
-породично становање са пословањем (П до П+2)	2,74	0,76
ПОСЛОВАЊЕ (П до П+4)	76,2	21,3
ЗАШТИТНО ЗЕЛЕНИЛО	65,7	
ЈАВНЕ ПОВРШИНЕ	83,21	23,18
Спортски центар Магнохром (ВП до П+2)	4,22	
Машински факултет – (П до П+2)	5,26	
Средња машинско-техничка школа (П до П+2)	1,23	
Спортски аеродром	21,56	
Жандармерија (П до П+2)	4,44	
Гробље	5,42	
Ауто- пут Е-761 Појате - Прељина	10,52	
Регулација Западне Мораве	16,26	
Остале саобраћајнице	15	
ИНДУСТРИЈА (ВП до П+2)	110,58	30,89

Извор података: План генералне регулације Индустријска зона – Спортски аеродром

Инфраструктурна опремљеност индустријске зоне:

Снабдевање водом: На територији индустријске зоне постоји градска водоводна мрежа. Поред тога, фабрика „Магнохром“ има и сопствени водовод са техничком водом.

Фекална канализација: Фекална канализација се састоји из изграђеног колектора фекалних вода којим се воде из индустријске зоне одводе до постројења за пречишћавање отпадних вода. Колектор је изграђен од бетонских цеви профила $\varnothing 400$ мм, $\varnothing 600$ мм и $\varnothing 700$ мм. Постојећи објекти прикључени су на главни колектор.

Атмосферска канализација : налази се у путном појасу Доситејеве улице до старог комплекса „Магнохрома“. Колектор је рађен за потребе одводњавања атмосферских вода са приступних улица и паркинга „Магнохрома“.

Снабдевање електричном енергијом: у индустријској зони налазе се електроенергетски објекти напонског нивоа 10 кV, каблова, далековода 35 кV и ТС 10/0,4 кV.

ТТ инсталације – у функцији су фиксна и мобилна телекомуникациона мрежа.

Остала инфраструктура: индустријски железнички колосек, гас.

Зона 10 – “Шеовац”

Шеовац је подручје адранске равнице испод Јарчујака где је нова локација „Аутотранспорта“ и зона планираних терцијарних делатности. Површина зоне Шеовац је 153,29 ха. Налази се на самом улазу у град, од стране Чачка, непосредно поред ибарске магистрале и удаљена је од центра града око 4 км.

На удаљености од око 8 км од зоне налази се војни аеродром “Морава”, Лађевци, за који се врши конверзија у мешовити саобраћај.

Део ове зоне обухваћен је локацијом „Аутотранспорта“ која је реализована, а урађена је урбанистичка документација за део “зоне терцијалних делатности”, чија је реализација у току. Ова зона је у будућем развоју града резерва за проширење сервисно магацинске зоне.

У току 2007. године извршена је изградња потребне комуналне инфраструктуре у циљу опремања и уређења ове зоне за потребе привредника. За локацију ове индустријске зоне урађен је Генерални урбанистички план, као и Детаљни урбанистички план. Земљиште је 80% у приватном власништву, а осталих 20% је у државној својини. У овој зони град Краљево поседује парцелу величине 2 ха, која се може понудити потенцијалним инвеститорима. Цена 1 ара земљишта на овој локацији се креће око 2.000 до 3.000 €

Изграђена комунална инфраструктура подразумева:

Изграђену водоводну мрежу ТПЕ ДН 180 (Ø150);

Канализациону мрежу Ø300 прикључену на градско постројење за пречишћавање отпадних вода;

Електро мрежу, а у току је изградња саобраћајне инфраструктуре и атмосферске канализације, као и секундарног гасовода ДН250, са капацитетом мерно-регулационе станице од 1300 Нм³/х.

Табела 105. Биланс површина за урбанистичку зону 10 – “Шеовац”

Намена	Урбанистички блокови		Укупно намена	
	10	ха	ха	%
Саобраћај и водотокови	6,05	6,05	6,05	3,90
Комуналне површине и објекти	0,13	0,13	0,13	0,1
Становање малих густина	11,03	11,03	11,03	7,2
Магацини и складишта	124,93	124,93	124,93	81,5
Шуме	11,15	11,15	11,15	7,3
УКУПНО-БЛОК	153,30	153,30	153,30	100,00

Извор података: Генерални урбанистички план Краљева

Поред поменутих зона, инвестиционе могућности Краљева карактерише и 6 комерцијалних и трговинских зона, као и две радне зоне:

- **Радна зона у Ратини** на простору северно од магистралног пута Краљево – Крушевац, где се граде сервисно-магацински и производни објекти, а Планом су, поред дела изграђене обилазнице, предвиђене и нове саобраћајнице, које треба да представљају истовремено и инфраструктурне кооридоре. У оквиру овог простора налазе се стоваришта грађевинског материјала “Трго Краљево”, “Колосеум”, “Белт”, “Глођовић”, као и мањи производни погони “Максенерго”, “Техноград”, “Мастер Техник”, “Југометал”, као и магацинске хале са изложбеним салонима “Деник”, “Тргомен ПВ”, “ЦСМ Интернационал”, кланица “Сицобери”, као и бензинско-плинска станица “Пероктан”.
- **Радна зона у Конареву**, непосредно уз Ибарску магистралу, која је формирана самоиницијативно. Најзначајније фирме у овој зони су: “Металсервис”, “Техноопрема” и “Еуротехна”.

Локације за инвестирање

На територији града Краљева, локације за инвестирање дефинисане су Програмом отуђења и давања у закуп грађевинског земљишта у јавној својини, који усваја Градско веће града Краљева. У оквиру овог Програма дефинисано је седам локација за инвестирање и то:

- Локација број 1 - "Каменолом" Каменица;
- Локација број 2 - "Мирин Поток" - Горњи Чибуковац, КП број: 224/1 КО Чибуковац;
- Локација број 3 – Код игралишта ФК "Магнохром" КП број 5297/28 КО Краљево;
- Локација број 4 – Код фудбалског игралишта – Јарчујак КП број: 391/7 и 391/22 КО Јарчујак;
- Локација број 5 - "Медијапан" Конарево КП број: 938/1, 938/9, 938/11, 938/12, 938/13, 938/14, 938/15, 938/16, 938/17, 938/18, 938/19, 938/20 и 938/21 КО Конарево;
- Локација број 6 - "Шеовац" Адрани КП број: 1879/25, 1879/99, 1879/100, 1879/101, 1879/102 и 1879/103 све КО Адрани;
- Локација број 7– Спортски Аеродром, КП број : 5297/81, 5297/100, 5297/101, 5291/102, 5297/104, 5297/105, 5297/106, 5297/107, 5297/108 И 5297/109 КО Краљево.

Локација број 1 – „КАМЕНОЛОМ“ КАМЕНИЦА састоји се из две катастарске парцеле у катастарском оперативном означене са КП број 131/6 површине 1.08.07 ха и 136, површине 0.65.71 ха, обе КО Каменица.

Локација се налази у насељу Каменица на 12 км јужно од Краљева, на простору каменолома који је у експлоатацији, у непосредној близини регионалног пута Краљево – Гоч.

Напомена: предмет отуђења биће грађевинске парцеле формиране на наведеним катастарским парцелама, реализацијом пројекта препарцелације.

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** у насељеном месту Каменица постоји ТС 10/0.4 КВ, далеководи од 10 КВ и мрежа ниског напона. Планирана је изградња нових капацитета од стране „Електродистрибуције“ Краљево.
- ❖ **Водовод и канализација:** у оквиру постојећег насеља постоји локална водоводна мрежа, а не постоји изграђена фекална канализација као систем већ се мора изградити систем фекалне канализације са биоролом за пречишћавање отпадних вода.
- ❖ **ТТ инсталација:** На подручју насеља Каменица, „Телеком Србија“ има телекомуникациону инфраструктуру. Подземни кабл приступне телекомуникационе мреже је положен у исти ров са оптичким каблом. Разводна мрежа је ваздушна.

Локација број 2 – „МИРИН ПОТОК“ – ГОРЊИ ЧИБУКОВАЦ састоји се из једне катастарске парцеле 224/1 КО Чибуковац, укупне површине 0.38.46 ха. Локација се налази у насељу Горњи Чибуковац, 3,5 км источно од центра Краљева, у близини магистралног пута „Ибарска магистрала“.

Напомена: предмет отуђења биће грађевинске парцеле формиране на наведеној кат. парцели, реализацијом пројекта парцелације.

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** у насељеном месту Горњи Чибуковац постоји ТС 10/0,4КВ, далеководи од 10 КВ и мрежа ниског напона. Планирана је изградња нових капацитета од стране „Електродистрибуције“ Краљево.
- ❖ **Водовод и канализација:** у оквиру постојећег насеља постоји градска водоводна мрежа, а не постоји изграђена фекална канализација као систем већ се мора изградити систем фекалне канализације са биоролом за пречишћавање отпадних вода.
- ❖ **ТТ инсталација:** На подручју насеља Горњи Чибуковац, „Телеком Србија“ има телекомуникациону инфраструктуру. Подземни кабл приступне телекомуникационе мреже је положен у исти ров са оптичким каблом. Разводна мрежа је ваздушна.

Локација број 3 – ОД ИГРАЛИШТА ФК „МАГНОХРОМ“ састоји се из једне катастарске парцеле број 5297/28 КО Краљево, укупне површине 0.33.92 ха. Локација се налази у северо-источном делу града, на 2.500 м од градског центра, у пословно-производној зони града и њеном западном страном пролази постојећи асфалтни пут, а са јужне индустријски железнички колосек.

У непосредној близини локације постоји могућност прикључка на сву потребну инфраструктуру (вода, струја, канализација, телефон, гас).

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** најближа трафостраница тренутно располаже са приближно 50 KW, прикључак каблом до локације око 200 м преко улице Доситејеве и пруге.
- ❖ **Гасификација:** гасификација ове локације се може одмах спровести, МРС и део дистрибутивне мреже од предметне локације је око 200 м.
- ❖ **Водоводна мрежа:** изграђена је од ПВЦ материјала, профила $\varnothing 200$ мм, и једним својим делом пролази кроз саму предметну парцелу. Водоводна мрежа изграђена је на дубини од око 1.00-1.20 м.
- ❖ **Фекална канализациона мрежа:** није изграђена на предметној локацији, али постоји изграђена у непосредној близини и иста је изграђена од КЦ ПВЦ материјала профила $\varnothing 250$ мм.

Локација број 4 – „КОД ФУДБАЛСКОГ ИГРАЛИШТА - ЈАРЧУЈАК“ састоји се из две катастарске парцеле: 391/7, површине 0.65.75 ха и 391/22, површине 0.02.07 ха.

Локација се налази у насељу Јарчујак, на 3,5 км источно од центра Краљево, непосредно уз фудбалско игралиште и 250 м од регионалног пута Краљево – Чачак.

Напомена: предмет отуђења биће грађевинске парцеле формиране на наведеним катастарским парцелама, реализацијом пројекта препарцелације.

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** у насељењом месту Јарчујак постоји ТС 10/0,4 КВ, далеководи од 10 КВ и мрежа ниског напона. На локацији је планирана изградња нових објеката од стране „Електродистрибуције“ Краљево у циљу проширења капацитета.
- ❖ **Водовод и канализација:** У оквиру постојећег насеља постоји градска водоводна мрежа и фекална канализација прикључена на градски систем прикупљања отпадних вода.
- ❖ **ТТ инсталација:** на подручју насеља Јарчујак, „Телеком Србија“ има телекомуникациону инфраструктуру. Подземни кабл приступне телекомуникационе мреже је положен у исти ров са оптичким каблом. Разводна мрежа је ваздушна.
- ❖ **Гасификација:** за ово подручје Краљево и за само насеље Јарчујак, у току је израда техничке документације и припремних радова за реализацију гасоводне мреже за широку потрошњу (секундарна гасоводна мрежа).

Локација број 5 – „МЕДИЈАПАН“ састоји се из тринаест грађевинских парцела у катастарском оператеру означене са КП: 938/1, укупне површине 0.98.10 ха, од чега под објектима 0.03.18 ха; 938/9, укупне површине 0.40.02 ха, од чега под објектом 0.02.80ха; 938/11, укупне површине 0.49.45 ха; 938/12, укупне површине 0.11.31 ха, од чега под објектом 0.00.24 ха; 938/13, укупне површине 0.04.45 ха, од чега под објектом 0.01.44 ха; 938/14, укупне површине 0.05.59 ха, од чега под објектом 0.00.93 ха; 938/15, укупне површине 0.14.67 ха, од чега под објектом 0.01.74 ха; 938/16, укупне површине 0.13.25 ха, од чега под објектом 0.01.52 ха; 938/17, укупне површине 0.24.74 ха, од чега под објектом 0.02.37 ха; 938/18, укупне површине 0.77.98 ха, од чега под објектом 0.36.93 ха; 938/19, укупне површине 0.65.87 ха, од чега под објектима 0.09.20 ха; 938/20, укупне површине 0.61.46 ха, од чега под објектима 0.36.84 ха и 938/21, укупне површине 1.48.79 ха, од чега под објектом 0.00.35 ха.

Грађевинска парцела број 938/21, површине 1.48.79 ха, је у државној својини, а корисник је град Краљево. Ова парцела је искључиво намењена за регулисану саобраћајницу и објекте инфраструктуре.

Напомена: грађевинске парцеле број 938/15, 938/16 и 938/17 КО Конарево неће бити предмет издавања у закуп до тренутка решавања имовинско правних односа због постојања објеката.

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** најближа трафостаница тренутно располаже са приближно 3 MW на 10 KV напону, место прикључка у ТС 35/10 KV на локацији.
- ❖ **Гасификација:** Уколико постоји потреба коришћења гаса у индустријске сврхе постоји могућност довођења примарног челичног гасовода средњег притиска у дужини од око 1,5 км. У том случају локација „Медијапан“ би имала своју МРС.

- ❖ **Водовод и канализација:** На разматраној локацији тренутно не постоје инсталације које су у надлежности ЈКП „Водовод“ Краљево. Систем за снабдевање техничком водом и колектор отпадних вода изграђени су за потребе постојећих индустријских објеката и у неиспитаном су стању.
- ❖ **Остала инфраструктура:** индустријски железнички колосек, јавна расвета, пречистач отпадних вода, котларница на чврсто гориво, електрична, водоводна инсталација и др. изграђени су за потребе бивше фабрике „Медијапан“ на самој локацији и у неиспитаном су стању.

Локација број 6 – ШЕОВАЦ састоји се из шест грађевинских парцела: 1879/25, површине 0.52.13 ха; 1879/99, површине 0.30.55 ха; 1879/100, површине 0.30.03 ха; 1879/101, површине 0.61.96 ха; 1879/102, површине 0.52.51 ха и 1879/103, површине 0.52.23 ха све КО Адрани.

Локација са наведеним парцелама се налази у северозападном делу града, на 3.700 м од градског центра. Локација је у приградском насељу Адрани, у пословној зони „Шеовац“. Уз саму локацију пролази новоизграђена улица, која се укључује на „Ибарску магистралу“ (магистрални пут М5 и М22).

У непосредној близини локације постоји могућност прикључка на сву потребну инфраструктуру (вода, струја, канализација, телефон, гас).

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** неопходна изградња нове монтажно бетонске ТС и прикључног кабла 10 KV.
- ❖ **Гасификација:** за ову зону је изведена примарна гасоводна мрежа. Удаљеност ове локације од МРС је око 600 м.
- ❖ **Водоводна мрежа:** изграђена је десном страном улице гледано из правца од пута Краљево-Чачак ка насељу Шеовац. Водоводна мрежа изграђена је од ТПЕ материјала, профила $\varnothing 250$ мм. Изграђене су и шахте фекалне канализационе мреже.

Локација број 7 – СПОРТСКИ АЕРОДРОМ састоји се из десет грађевинских парцела: 5297/81, површине 1.88.53 ха; 5297/100, површине 0.20.79 ха; 5297/101, површине 0.39.71 ха; 5297/102, површине 0.90.82 ха; 5297/104, површине 0.49.31 ха; 5297/105, површине 0.34.43 ха; 5297/106, површине 0.32.95 ха; 5297/107, површине 0.45.07 ха; 5297/108, површине 0.42.76 ха и 5297/109, површине 0.52.16 ха.

Локација се налази у северном делу града, на 2.700 м од градског центра, у непосредној близини спортског аеродрома, индустрије „Магнохром“ и пословне зоне коју чине више приватних предузећа. Уз ову локацију планиран је саобраћајни прикључак на будући аутопут „Појате – Прелбина“.

Инфраструктурна опремљеност локације:

- ❖ **Електроенергетска:** неопходна изградња нове монтажно бетонске ТС 10/04 KV са прикључним каблом;
- ❖ **Гасификација:** за ову зону је изведена примарна гасоводна мрежа. Удаљеност ове локације од МРС је око 600 м.
- ❖ **Водоводна мрежа:** у ингеренцији ЈКП „Водовод“ –а Краљево изграђена је у непосредној близини водоводна мрежа $\varnothing 100$ мм на коју постоји могућност прикључка.
- ❖ **Фекална канализациона мрежа:** у ингеренцији ЈКП „Водовод“ –а Краљево изграђена је у непосредној близини канализациона мрежа на коју постоји могућност прикључка.

Ова локација је део Плана детаљне регулације „Спортски аеродром“, који је усвојен 17. септембра 2010. године.

Трошкови везани за изградњу капацитета и пословање на територији града Краљева

Табела 106. Цена прикључења на инфраструктуру (просечна цена у €):

Назив	Цена (€)
Електрична енергија	Цена прикључка зависи од локације, врсте објекта и потребне ангажоване снаге за објекат
Вода	Цена прикључка зависи од специфичности објекта, профила уличне мреже, локације објекта и других услова и креће се око 5.000,00 €
Даљинско грејање	До 100кв Стамбени 27,8€ по кв Пословни 52,2€ по кв Од 100-300кв Стамбени 26,1€ по кв Пословни 43,5€ по кв Преко 300 кв Стамбени 21,7€ по кв Пословни 34,8€ по кв За тарифни систем испоруке енергије Пословни простор -ФИКСНИ 0,8€ по м ² -ВАРИЈАБИЛНИ 0,07 € по кв према читаномутрошку топл.енергије
Гас	Г-4(6м ³ /час) 812,4€ Г-6(10м ³ /час) 898,8€ Г-16(25м ³ /час) 1.835€ Г-25(40м ³ /час) 3.565€ Г-40(65м ³ /час) 5.964€ Г-65(100м ³ /час) 8.087€
Канализација	Цена прикључка зависи од специфичности објекта, профила уличне мреже, локације објекта и других услова и креће се око 1.800,00€
Фиксна телефонија	нови телефонски прикључак – 0,009 € доградња вода до 250 м – 0,009 €

Извор података: Јавна комунална предузећа, Електросрбија Краљево, Србијагас, Телеком Србија

Табела 107. Цене текуће потрошње електричне енергије

Категорија купаца	Тарифе	Јединица мере	Динара за јединицу мере
Потрошња на ВИСОКОМ напону	„трошак јавног снабдевача“		121,29
	„обрачунска снага“	kW	535,485
	„прекомерна снага“	kW	1070,970
	„виша дневна тарифа за активну енергију“	kWh	4,434
	„нижа дневна тарифа за активну енергију“	kWh	1,478
	„реактивна енергија (cosφ ≥ 0.95)“	kvarh	0,181
	„прекомерна реактивна енергија (cosφ < 0.95)“	kvarh	0,362
Потрошња на СРЕДЊЕМ напону	„трошак јавног снабдевача“		121,29
	„обрачунска снага“	kW	669,356
	„прекомерна снага“	kW	1338,713
	„виша дневна тарифа за активну енергију“	kWh	4,877
	„нижа дневна тарифа за активну енергију“	kWh	1,626
	„реактивна енергија (cosφ ≥ 0.95)“	kvarh	0,407
	„прекомерна реактивна енергија (cosφ < 0.95)“	kvarh	0,815
Потрошња на НИСКОМ напону	„трошак јавног снабдевача“		121,29
	„обрачунска снага“	kW	803,228
	„прекомерна снага“	kW	1606,455
	„виша дневна тарифа за активну енергију“	kWh	6,429
	„нижа дневна тарифа за активну енергију“	kWh	2,143

	„реактивна енергија (cosφ ≥0.95)“	kvarh	1,140	
	„прекомерна реактивна енергија(cosφ <0.95)“	kvarh	2,281	
	„трошак јавног снабдевача“	kW	121,29	
	„обрачунска снага“		42,839	
Активна енергија:				
ШИРОКА потрошња	једнотарифно мерење	„једнотарифно мерење – зелена зона“	kWh	4,736
		„једнотарифно мерење – плава зона“		7,103
		„једнотарифно мерење – црвена зона“		14,207
	двотарифно мерење	„виша дневна тарифа - зелена зона“		5,412
		„нижа дневна тарифа - зелена зона“		1,353
		„виша дневна тарифа - плава зона“		8,118
		„нижа дневна тарифа - плава зона“		2,030
		„виша дневна тарифа - црвена зона“		16,236
		„нижа дневна тарифа - црвена зона“		4,059
	управљана потрошња	„виша дневна тарифа - зелена зона“		5,412
		„нижа дневна тарифа - зелена зона“		1,353
		„виша дневна тарифа - плава зона“		6,900
		„нижа дневна тарифа - плава зона“		1,725
		„виша дневна тарифа - црвена зона“		13,801
		„нижа дневна тарифа - црвена зона“		3,450
	управљана потрошња са посебним мерењем (ДУТ)	нижа дневна тарифа - зелена зона		1,353
		„нижа дневна тарифа - плава зона“		2,030
		„нижа дневна тарифа - црвена зона“		4,059
	„трошак јавног снабдевача“		121,29	
Јавно осветљење	„активна енергија – јавна расвета“	kWh	5,647	
	„активна енергија – светлеће рекламе“	kWh	8,471	

Извор података: Електросрбија Краљево, Ценовник правна лица, објављен на сајту Електросрбије

Табела 108. Цене текуће потрошње даљинског грејања, воде, канализације, телефона и интернета на територији града Краљево

Назив услуге			Јединица мере	Цена у динарима
Даљинско грејање	пословни простор (плаћа се 6 месеци)		дин/м ²	250,50 (без ПДВ)
	стамбени простор (плаћа се свих 12 месеци)		дин/м ²	83,50 (без ПДВ)
Вода	Привреда		дин/1000l	96,95
	Домаћинства		дин/1000l	52,75
Одвођење отпадних вода	Привреда		дин/1000l	26,39
	Домаћинства		дин/1000l	15,47
Пречишћавање отпадних вода	Привреда		дин/1000l	13,96
	Домаћинства		дин/1000l	8,52
Одржавање прикључка по кориснику			дин/месец	95,83
Изношење и трајно депоновање смећа	Привреда	пословни простор	дин/м ²	од 2,84 до 15,39 дин/м² зависно од зоне и осталих критеријума
		плацеви и тротоари	дин/м ²	
	Домаћинства	стамбени простор	дин/м ²	3,16
Телефон	дворишни простор		дин/м ²	0,194
	Месечна претплата - директни		дин/месец	516,00
	Месечна претплата - двојник		дин/месец	67,27
	Цена импулса		импулс	0,49
Интернет	Нет 10 до 10/1 Mb/s		дин/месец	1.549,00
	Нет 20 до 20/1 Mb/s		дин/месец	1.899,00
	Нет 30 до 30/2 Mb/s		дин/месец	2.799,00
	Нет 50 до 50/2 Mb/s		дин/месец	3.699,00
	Нет 100 до 100/2 Mb/s		дин/месец	5.999,00

Извор података: Јавна комунална предузећа, сајт Телеком Србије

Табела 109. Цене природног гаса за јавно снабдевање (без ПДВ)

Енергетска делатност	Категорија	Групе купаца	Тарифе	Цена
Јавно снабдевање природним гасом	1	Домаћинства	Енергент (РСД/м ³)	40,33
			НПМИ (РСД/МИ/година)	2.201,38
		Остали купци	Енергент (РСД/м ³)	39,75
			Капацитет (РСД/м ³ /дан/година)	68,37
			НПМИ (РСД/МИ/година)	2.201,38
			Енергент (РСД/м ³)	39,54
	2	Неравномерна потрошња	Капацитет (РСД/м ³ /дан/година)	65,27
			НПМИ (РСД/МИ/година)	22.013,83
			Енергент (РСД/м ³)	39,54
			Капацитет (РСД/м ³ /дан/година)	68,71
		Равномерна потрошња	НПМИ (РСД/МИ/година)	22.013,83
			Енергент (РСД/м ³)	39,54
			Капацитет (РСД/м ³ /дан/година)	68,71
			НПМИ (РСД/МИ/година)	22.013,83
Систем даљинског грејања	Капацитет (РСД/м ³ /дан/година)	68,71		
	НПМИ (РСД/МИ/година)	22.013,83		

НПМИ – накнада по месту испоруке

МИ – место испоруке

Извор података: Србијагас, ценовник објављен на сајту Србијагаса

Олакшице које нуди локална заједница

За град Краљево веома су значајне пословне инвестиције, посебно оне које доводе до отварања нових радних места и унапређују пословање привредног сектора који је основа развоја града. Град нема одговарајућу Одлуку о олакшицама за инвестиције у погледу наплате и уређења и коришћење градског грађевинског земљишта. У постојећим градским одлукама о наплати накнаде за коришћење и уређење градског грађевинског земљишта предвиђено је умањење цене у одређеном проценту само уколико се плаћање врши у пуном износу једнократно. Такође, приликом утврђивања цене накнаде за уређење градског грађевинског земљишта, предвиђено је умањење цене уколико се ради о изградњи објекта за обављање производних делатности.

Порези – национални и локални

Национални порези у Републици Србији:

Порез на доходак грађана регулисан је Законом о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС" бр. 24/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11 - УС, 93/12, 114/12 - УС, 47/13, 48/13 - исправка, 108/13). Овај порез плаћају физичка лица која остварују доходак. Порезу на доходак грађана подлежу следеће врсте прихода: зараде; приходи од самосталне делатности; приходи од ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине; приходи од капитала; капитални добици и остали приходи).

Стопа пореза на доходак износи **10% за зараде**, где се под зарадом сматра зарада која се остварује по основу радног односа, дефинисана законом којим се уређују радни односи и друга примања запосленог.

Законом о порезу на доходак грађана предвиђене су пореске олакшице за запошљавање нових лица и лица са инвалидитетом, под следећим условима:

- Послодавац који запосли лице које се, у смислу закона којим се уређује рад, сматра приправником, које је на дан закључења уговора о раду млађе од 30 година и које је код Националне службе за запошљавање пријављено као незапослено лице, ослобађа се обавезе плаћања обрачунатог и обустављеног пореза из зараде новозапосленог лица, за период од три године од дана заснивања радног односа тог лица.
- Послодавац који запосли на неодређено време лице које је на дан закључења уговора о раду млађе од 30 година и које је пријављено као незапослено лице код Националне службе за запошљавање најмање три месеца без прекида пре заснивања радног односа, ослобађа се обавезе плаћања обрачунатог и обустављеног пореза из зараде новозапосленог лица, за период од две године од дана заснивања радног односа тог лица.
- Послодавац који на неодређено време запосли лице са инвалидитетом у складу са законом који уређује спречавање дискриминације лица са инвалидитетом, за које одговарајућом правно-медицински валидном документацијом докаже инвалидност, ослобађа се обавезе плаћања обрачунатог и обустављеног пореза из зараде тог лица, за период од три године од дана заснивања радног односа.
- Послодавац који запосли лице које је на дан закључивања уговора о раду старије од 45 година и које код Националне службе за запошљавање има статус корисника новчане накнаде за време незапослености или је код те службе пријављено као незапослено лице најмање шест месеци без прекида, ослобађа се обавезе плаћања обрачунатог и обустављеног пореза из зараде тог новозапосленог лица.

Приходи од самосталне делатности дефинисане су чланом 31. Закона о порезу на доходак грађана. Стопа пореза на приходе од самосталне делатности износи 10%.

Приходи од ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине дефинисани су члановима 52, 52а и 53 овог Закона. Стопа пореза на ове приходе износи 20%. **Приходи од капитала** дефинисани су чланом 61 Закона о порезу на доходак грађана. Стопа пореза на приходе од капитала износи 15%, осим за приход од издавања сопствених непокретности која износи 20%.

Капитални добитак, односно губитак у смислу овог закона представља разлику између продајне цене права, удела и хартија од вредности и њихове набавне цене, остварену преносом: 1) стварних права на непокретностима; 2) ауторских права, права сродних ауторском праву и права индустријске својине; 3) удела у капиталу правних лица, акција и осталих хартија од вредности, укључујући и инвестиционе јединице, осим инвестиционих јединица добровољних пензијских фондова. Стопа пореза на капитални добитак износи 15%.

Порез на остале приходе - Осталим приходима сматрају се: приходи које обвезник оствари давањем у закуп опреме, транспортних средстава и других покретних ствари, добици од игара на срећу, приходи од осигурања лица, приходи спортиста и спортских стручњака и други приходи, осим оних који су посебно изузети овим законом. Осталим приходима у смислу овог закона сматрају се и други приходи који по својој природи чине доходак физичког лица, а који су дефинисани чланом 85 Закона. Стопа пореза на остале приходе износи 20%, а изузетак је стопа пореза од прихода на осигурање лица која износи 15%.

Годишњи порез на доходак грађана, у складу са овим Законом плаћају физичка лица која су у календарској години остварила доходак већи од троструког износа просечне годишње зараде по запосленом исплаћене у Републици у години за коју се утврђује порез, према подацима републичког органа надлежног за послове статистике. Пореска основица и пореска стопа дефинисани су члановима 88 и 89 овог Закона.

Порез на добит правних лица - регулисан је Законом о порезу на добит правних лица ("Службени гласник Републике Србије", бр. 25/2001, 80/2002, 80/2002 - др. закон, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013 и 108/2013). Порески обвезник пореза на добит правних лица је привредно друштво, односно предузеће, односно друго правно лице које је основано ради обављања делатности у циљу стицања добити. Порески обвезник је и задруга која остварује приходе продајом производа на тржишту или вршењем услуга уз накнаду.

Стопа пореза на добит правних лица је пропорционална и једнообразна. **Стопа пореза на добит правних лица износи 15%.**

Ради остваривања циљева економске политике у погледу стимулисања привредног раста, обвезницима се пружају порески подстицаји и ослобађања, који су дефинисани члановима 44, 46 и 50а овог Закона, при чему је најзначајнији **подстицај код улагања** којим је дефинисано да уколико порески обвезник уложи у своја основна средства, односно ако у његова основна средства друго лице уложи више од једне милијарде динара, а та средства користи за обављање претежне делатности и делатности уписаних у оснивачком акту **и додатно запосли на неодређено време најмање 100 лица, ослобађа се плаћања пореза на добит правних лица у периоду од десет година сразмерно том улагању.**

Порез на додату вредност (ПДВ), уређен је Законом о порезу на додату вредност ("Службени гласник Републике Србије", бр. 84/2004, 86/2004 - испр., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 и 6/2014 - усклађени дин. изн.). ПДВ је општи порез на потрошњу који се обрачунава и плаћа на испоруку добара и пружање услуга, у свим фазама производње и промета добара и услуга, као и на увоз добара.

Порески обвезник је лице које самостално обавља промет добара и услуга, у оквиру обављања делатности. Делатност је трајна активност произвођача, трговца или пружаоца услуга у циљу остваривања прихода, укључујући и делатности експлоатације природних богатстава, пољопривреде, шумарства и самосталних занимања.

Општа стопа ПДВ за опорезиви промет добара и услуга или увоз добара износи **20%**.

По посебној стопи ПДВ од 10% опорезује се промет добара и услуга или увоз добара, и то: 1) хлеба и других пекарских производа, млека и млечних производа, брашна, шећера, јестивог уља од сунцокрета, кукуруза, уљане репице, соје и маслине, јестиве масноће животињског и биљног порекла и меда; 2) свежег, расхлађеног и смрзнутог воћа, поврћа, меса, рибе и јаја; 2а) житарица; 3) лекова, укључујући и лекове за употребу у ветерини; 4) ортотичких и протетичких средстава, као и медицинских средстава; 5) материјала за дијализу; 6) ђубрива, средстава за заштиту биља, семена за репродукцију, садног материјала, комплетне крмне смеше за исхрану стоке и живе стоке; 7) уџбеника и наставних средстава; 8) дневних новина; 9) монографских и серијских публикација; 10) огревног дрвета; 11) услуга смештаја у хотелима, мотелима, одмаралиштима; 12) услуге које се наплаћују путем улазница за биоскопске и позоришне представе, сајмове, циркусе, забавне паркове, концерте (музичке догађаје), изложбе, спортске догађаје, музеје и галерије, ботаничке баште и зоолошке вртове, ако промет ових услуга није ослобођен ПДВ; 13) природног гаса; 13а) топлотне енергије за потребе грејања; 14) пренос права располагања на стамбеним објектима, економски дељивим целинама у оквиру тих објеката, као и власничким уделитема на тим добрима; 15) услуге које претходе испоруци воде за пиће водоводном мрежом, као и воде за пиће, осим флаширане; 16) пречишћавања и одвођења атмосферских и отпадних вода; 17) управљање комуналним отпадом; 18) одржавање чистоће на површинама јавне намене; 19) одржавање јавних зелених површина и приобаља; 20) превоз путника у градском и приградском саобраћају; 21) управљање гробљима и погребне услуге.

Пореска ослобођења дефинисана су члановима 24, 25 и 26 овог Закона.

Повраћај ПДВ-а – Услови и начин повраћаја, рефакције и рефундације пореза дефинисани су члановима 52 – 56б Закона о порезу на додату вредност.

Доприноси за обавезно социјално осигурање дефинисани су Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник Републике Србије", бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012, 8/2013, 47/2013, 108/2013 и 6/2014). Доприносима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, и то: пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености. Доприноси, у смислу овог закона, јесу:

за пензијско и инвалидско осигурање: (допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање; додатни допринос за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем у складу са законом; допринос за случај инвалидности и телесног оштећења по основу повреде на раду и професионалне болести у случајевима утврђеним законом).

за здравствено осигурање: (допринос за обавезно здравствено осигурање; допринос за случај повреде на раду и професионалне болести у случајевима утврђеним законом; за осигурање за случај незапослености - допринос за обавезно осигурање за случај незапослености).

Стопе по којима се обрачунавају и плаћају доприноси јесу:

- за обавезно пензијско и инвалидско осигурање - 24%;
- за обавезно здравствено осигурање - 12,3%;
- за осигурање за случај незапослености - 1,5%.

Када се доприноси плаћају истовремено из основице и на основицу, обрачун доприноса врши се по следећим стопама:

- за обавезно пензијско и инвалидско осигурање - 13%;
- за обавезно здравствено осигурање - 6,15%;
- за осигурање за случај незапослености - 0,75%.

Примања јединица локалне самоуправе

Република је дужна да при сваком преношењу или поверавању нових послова јединици локалне самоуправе обезбеди одговарајућа средства, односно изворе прихода, потребне за обављање тих послова.

Средства буџета јединице локалне самоуправе обезбеђују се из изворних и уступљених прихода, трансфера, примања по основу задуживања и других прихода и примања.

Изворни приходи јединице локалне самоуправе – Јединици локалне самоуправе припадају изворни приходи остварени на њеној територији и то:

1. Порез на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон;
2. Локалне административне таксе (утврђује их скупштина јединице локалне самоуправе, али не могу бити веће од износа републичке административне таксе);
3. Локалне комуналне таксе (Обвезник локалне комуналне таксе јесте корисник права, предмета и услуга за чије је коришћење прописано плаћање локалне комуналне таксе. Висину такси одређује скупштина јединице локалне самоуправе);
4. Боравишна такса (уводи се актом скупштине јединице локалне самоуправе);
5. Накнада за коришћење јавних добара у складу са законом;
6. Концесиона накнада;
7. Друге накнаде у складу са законом;
8. Приходи од новчаних казни изречених у прекршајном поступку за прекршаје прописане актом скупштине јединице локалне самоуправе, као и одузета имовинска корист у том поступку;
9. Приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својини Републике Србије, које користи јединица локалне самоуправе, односно органи и организације јединице локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета;
10. Приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својини јединице локалне самоуправе;
11. Приходи настали продајом услуга корисника средстава буџета јединице локалне самоуправе чије је пружање уговорено са физичким и правним лицима;
12. Приходи од камата на средства буџета јединице локалне самоуправе;
13. Приходи по основу донација јединици локалне самоуправе;
14. Приходи по основу самодоприноса.

Стопе изворних прихода, као и начин и мерила за одређивање висине локалних такси и накнада утврђује скупштина јединице локалне самоуправе својом одлуком.

Приходи од осталих нивоа власти – Јединици локалне самоуправе са нивоа Републике припадају:

- **Уступљени приходи** у које спадају приходи од пореза остварени на њеној територији и то:
 - 1) порез на доходак грађана, и то на приходе од: (1) пољопривреде и шумарства, (2) самосталне делатности, (3) непокретности, (4) давања у закуп покретних ствари, (5) осигурања лица, (6) 80% од пореза на зараде који се плаћа према пребивалишту запосленог (изузетак је град Београд коме припада 70% од овог пореза), (7) остали приходи у складу са законом;

2) порез на наслеђе и поклон;

3) порез на пренос апсолутних права.

- **Приходи од уступљених накнада** (накнаде за коришћење добара од општег интереса, накнаде за коришћење природних добара и др.) и

- **Трансфери** - Са нивоа Републике, градовима и општинама припадају трансфери из буџета Републике који могу бити: **ненаменски трансфер**, који се утврђује на годишњем нивоу на основу оствареног бруто домаћег производа, а расподељује се свим локалним самоуправама (осим Града Београда) према критеријумима утврђеним законом, и **наменски трансфер** који се користи за финансирање одређених функција и издатака.

Порез на имовину - Скупштина јединице локалне самоуправе утврђује висину стопе пореза на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон, до висине највише стопе прописане законом којим се уређују порези на имовину.

Елементи пореза на имовину за територију града Краљева, који обухватају стопе за обрачун пореза на имовину за обвезнике који воде пословне књиге и за обвезнике који не воде пословне књиге, зоне, коефицијенти за утврђивање основице пореза на имовину за непокретности обвезника који води пословне књиге у случају из члана 6, став 8 Закона о порезима на имовину, стопа амортизације на вредност непокретности која је предмет пореза на имовину за обвезнике који не воде пословне књиге, дефинисани су Одлуком о утврђивању елемената пореза на имовину за територију града Краљева („Службени лист града Краљева“, број 28/2013).

Стопа пореза на имовину на територији града Краљева износи:

1. на права на непокретности пореског обвезника који води пословне књиге – 0,40%,
2. на права на земљишту код обвезника који не води пословне књиге – 0,30%,
3. на права на непокретности пореског обвезника који не води пословне књиге, осим на земљишту:

На пореску основицу	Плаћа се на име пореза
до 10.000.000 динара	0,30%
од 10.000.000 до 25.000.000 динара	порез из подтачке 1 + 0,6% на износ преко 10.000.000 динара
од 25.000.000 до 50.000.000 динара	порез из подтачке 2 + 1,0% на износ преко 25.000.000 динара
преко 50.000.000 динара	порез из подтачке 3 + 2,0% на износ преко 50.000.000 динара

За потребе утврђивања просечне цене m^2 одговарајућих непокретности као елемента за утврђивање основице пореза на имовину, на територији града Краљева одређене су четири зоне, према комуналној опремљености и опремљености јавним објектима, саобраћајне повезаности са централним деловима града Краљева, односно са радним зонама и другим садржајима у насељу.

Локална комунална такса – Локална комунална такса за коришћење права, предмета и услуга на територији града Краљева, начин утврђивања обвезника, висине таксе, олакшица, рокови и начин плаћања дефинисани су Одлуком о локалним комуналним таксама („Службени лист града Краљева“, број 5/2013) и Одлуком о изменама и допунама Одлуке локалним комуналним таксама („Службени лист града Краљева“, број 30/2013).

Чланом 5 ове Одлуке, дефинисано је да се локална комунална такса плаћа за:

1. Истицање фирме на пословном простору,
2. Коришћење рекламних паноа, укључујући и истицање фирме ван пословног простора на објектима и просторима који припадају локалној самоуправи (коловози, тротоари, зелене површине, бандере и слично),
3. Држање моторних друмских и прикључних возила, осим пољопривредних возила и машина;
4. Коришћење простора на јавним површинама или испред пословних просторија у пословне сврхе, осим ради продаје штампе, књига и других публикација, производа старих и уметничких заната и домаће радиности,
5. Држање средстава за игру (забавне игре),
6. Коришћење слободних површина за кампове, постављање шатора или друге објекте привременог коришћења,
7. Заузеће јавне површине грађевинским материјалом и за извођење грађевинских радова и
8. Резервацију паркинг места на јавним паркиралиштима.

Локалне комуналне таксе из тачке 1 -3 утврђују се у годишњем износу, из тачке 4 -7 у дневном износу а из тачке 8 у месечном износу.

За истицање фирме на пословном простору локална комунална такса се утврђује у годишњем износу и то:

1. За правна лица која су према Закону о рачуноводству разврстана у **средња правна лица, мала правна лица и предузетнике**, чији годишњи приход прелази 50.000.000,00 динара, у износу:

а) Краљево

Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Екстра зона	45.000,00 динара	31.500,00 динара	22.500,00 динара
Зона 1	36.000,00 динара	25.200,00 динара	18.000,00 динара
Зона 2	27.000,00 динара	18.900,00 динара	13.500,00 динара
Зона 3	22.500,00 динара	15.750,00 динара	11.250,00 динара
Зона 4	18.000,00 динара	12.600,00 динара	9.000,00 динара
Зона 5	13.500,00 динара	9.450,00 динара	6.750,00 динара
Зона 6	9.000,00 динара	6.300,00 динара	4.500,00 динара

б) Матарушка Бања

Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Зона МБ - 1	22.500,00 динара	15.750,00 динара	11.250,00 динара
Зона МБ - 2	18.000,00 динара	12.600,00 динара	9.000,00 динара
Зона МБ - 3	13.500,00 динара	9.450,00 динара	6.750,00 динара
Зона МБ - 4	9.000,00 динара	6.300,00 динара	4.500,00 динара

в) Ушће

Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Ушће	9.000,00 динара	6.300,00 динара	4.500,00 динара

2. За правна лица која су према Закону о рачуноводству разврстана у **велика правна лица**, у износу:

а) Краљево

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Екстра зона	67.500,00 динара
Зона 1	54.000,00 динара
Зона 2	40.500,00 динара
Зона 3	33.750,00 динара
Зона 4	27.000,00 динара
Зона 5	20.250,00 динара
Зона 6	13.000,00 динара

б) Матарушка Бања

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Зона МБ - 1	33.750,00 динара
Зона МБ - 2	27.000,00 динара
Зона МБ - 3	20.250,00 динара
Зона МБ - 4	13.500,00 динара

в) Ушће

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Ушће	13.500,00 динара

3. Правна лица која обављају делатности банкарства, осигурања имовине и лица, производње и трговине нафтом и нафтним дериватима, производње и трговине на велико дуванским производима, производње цемента, телекомуникација (фиксна и мобилна телефонија), поштанских услуга, електропривреде и приређивања игара на срећу (кладионице, томболе, лото, коцкарнице и др.) плаћају локалну комуналну таксу према величини правног лица и зони у којој правно лице обавља делатност и то:

а) Краљево

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Екстра зона	450.000,00 динара	360.000,00 динара	315.000,00 динара	225.000,00 динара
Зона 1	360.000,00 динара	288.000,00 динара	252.000,00 динара	180.000,00 динара
Зона 2	270.000,00 динара	216.000,00 динара	189.000,00 динара	135.000,00 динара
Зона 3	225.000,00 динара	180.000,00 динара	157.500,00 динара	112.500,00 динара
Зона 4	180.000,00 динара	144.000,00 динара	126.000,00 динара	90.000,00 динара
Зона 5	135.000,00 динара	108.000,00 динара	94.500,00 динара	67.500,00 динара
Зона 6	90.000,00 динара	72.000,00 динара	63.000,00 динара	45.000,00 динара

б) Матарушка Бања

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Зона МБ - 1	225.000,00 динара	180.000,00 динара	157.500,00 динара	112.500,00 динара
Зона МБ - 2	180.000,00 динара	144.000,00 динара	126.000,00 динара	90.000,00 динара
Зона МБ - 3	135.000,00 динара	108.000,00 динара	94.500,00 динара	67.500,00 динара
Зона МБ - 4	90.000,00 динара	72.000,00 динара	63.000,00 динара	45.000,00 динара

в) Ушће

Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Ушће	90.000,00 динара	72.000,00 динара	63.000,00 динара	45.000,00 динара

За коришћење рекламних паноа, укључујући и истицање и исписивање фирми ван пословног простора на објектима и просторима који припадају граду (коловози, тротоари, зелене површине, бандере и сл.) утврђује се локална комунална такса у годишњем износу и то:

а) Краљево

	Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Средња, мала правна лица и предузетници са приходом већим од 50.000.000,00 динара	Екстра зона	9.000,00 динара	6.300,00 динара	4.500,00 динара
	Зона 1	7.200,00 динара	5.040,00 динара	3.600,00 динара
	Зона 2	5.400,00 динара	3.780,00 динара	2.700,00 динара
	Зона 3	4.500,00 динара	3.150,00 динара	2.250,00 динара
	Зона 4	3.600,00 динара	2.520,00 динара	1.800,00 динара
	Зона 5	2.700,00 динара	1.890,00 динара	1.350,00 динара
	Зона 6	1.800,00 динара	1.260,00 динара	900,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Велика правна лица	Екстра зона	13.500,00 динара
	Зона 1	10.800,00 динара
	Зона 2	8.100,00 динара
	Зона 3	6.750,00 динара
	Зона 4	5.400,00 динара
	Зона 5	4.050,00 динара
	Зона 6	2.700,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Специфичне делатности	Екстра зона	90.000,00 динара	72.000,00 динара	63.000,00 динара	45.000,00 динара
	Зона 1	72.000,00 динара	57.600,00 динара	50.400,00 динара	36.000,00 динара
	Зона 2	54.000,00 динара	43.200,00 динара	37.800,00 динара	27.000,00 динара
	Зона 3	45.000,00 динара	36.000,00 динара	31.500,00 динара	22.500,00 динара
	Зона 4	36.000,00 динара	28.800,00 динара	25.200,00 динара	18.000,00 динара
	Зона 5	27.000,00 динара	21.600,00 динара	18.900,00 динара	13.500,00 динара
	Зона 6	18.000,00 динара	14.400,00 динара	12.600,00 динара	9.000,00 динара

б) Матарушка Бања

	Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Средња, мала правна лица и предузетници са приходом већим од 50.000.000,00 динара	Зона МБ - 1	4.500,00 динара	3.150,00 динара	2.250,00 динара
	Зона МБ - 2	3.600,00 динара	2.520,00 динара	1.800,00 динара
	Зона МБ - 3	2.700,00 динара	1.890,00 динара	1.350,00 динара
	Зона МБ - 4	1.800,00 динара	1.260,00 динара	900,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Велика правна лица	Зона МБ - 1	6.750,00 динара
	Зона МБ - 2	5.400,00 динара
	Зона МБ - 3	4.050,00 динара
	Зона МБ - 4	2.700,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Специфичне делатности	Зона МБ - 1	45.000,00 динара	36.000,00 динара	31.500,00 динара	22.500,00 динара
	Зона МБ - 2	36.000,00 динара	28.800,00 динара	25.200,00 динара	18.000,00 динара
	Зона МБ - 3	27.000,00 динара	21.600,00 динара	18.900,00 динара	13.500,00 динара
	Зона МБ - 4	18.000,00 динара	14.400,00 динара	12.600,00 динара	9.000,00 динара

в) Ушће

	Зона	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Средња, мала правна лица и предузетници са приходом већим од 50.000.000,00 динара	Ушће	1.800,00 динара	1.260,00 динара	900,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице
Велика правна лица	Ушће	2.700,00 динара

	Зона	годишња обавеза за ВЕЛИКО правно лице	годишња обавеза за СРЕДЊЕ правно лице	годишња обавеза за МАЛО правно лице	годишња обавеза за ПРЕДУЗЕТНИКА
Специфичне делатности	Ушће	18.000,00 динара	14.400,00 динара	16.600,00 динара	9.000,00 динара

За држање моторних и прикључних возила, осим пољопривредних возила и машина плаћа се локална комунална такса у годишњем износу, чија је висина дефинисана тарифним бројем 3 Таксене тарифе, која је саставни део Одлуке о локалним комуналним таксама.

За коришћење простора на јавним површинама или испред пословних просторија у пословне сврхе, осим ради продаје штампе, књига и других публикација, производа старих и уметничких заната и домаће радиности, држање средстава за игру (забавне игре), коришћење слободних површина за кампове, постављање шатора или друге објекте привременог коришћења, заузеће јавне површине грађевинским материјалом и за извођење грађевинских радова предвиђа се плаћање комуналне таксе у дневном износу, чије су висине утврђене тарифним бројевима 4,5,6 и 7 Таксене тарифе, која је саставни део Одлуке о локалним комуналним таксама.

За резервацију паркинг места на јавним паркиралиштима плаћа се комунална такса чија је висина и начин плаћања дефинисана тарифним бројем 8 Таксене тарифе, која је саставни део Одлуке о изменама и допунама Одлуке о локалним комуналним таксама.

Грађевинско земљиште - Услови, начин и поступак отуђења и давања у закуп грађевинског земљишта на коме је уписано право јавне својине у корист града Краљева, критеријуми за утврђивање почетне цене грађевинског земљишта које се отуђује, односно закупнине грађевинског земљишта, као и рокови, начин и услови плаћања закупнине, услови, начин и поступак измене и раскида уговора о закупу грађевинског земљишта, услови и начин уређивања грађевинског земљишта, утврђени су Одлуком о грађевинском земљишту („Службени лист града Краљева“, број 20/2010).

Град Краљево може отуђити грађевинско земљиште ради изградње, у складу са планским документом на основу кога се издаје локацијска дозвола. Такође, грађевинско земљиште може се дати у закуп ради изградње објекта са краћим роком амортизације, у складу са планским документом на основу кога се издаје локацијска дозвола, при чему је рок за привођење намени земљишта три године од дана закључивања уговора, док се рок трајања закупа за грађевинско земљиште утврђује се на основу намене објекта, површине, времена амортизације и по правилу износи: за привредно производне објекте најдуже 50 година, за стамбене и комерцијалне објекте најдуже 99 година.

Овом одлуком дефинисано је да се грађевинско земљиште отуђује или даје у закуп по тржишним условима, ради изградње. У случају отуђења или давања у закуп по тржишним условима, грађевинско земљиште се отуђује или даје у закуп лицу које понуди највишу цену за отуђење или највиши износ закупнине за то земљиште, које се накнадно не може умањивати.

Изузетно, град Краљево може отуђити или дати у закуп грађевинско земљиште, по цени односно закупнини која је мања од тржишне цене, односно закупнине или отуђити или дати у закуп грађевинско земљиште без накнаде, по процедури и за објекте утврђене Законом о планирању и изградњи и Уредбом о условима и начину под којим локална самоуправа може да отуђи или да у закуп грађевинско земљиште по цени, мањој од тржишне цене, односно закупнине или без накнаде („Службени гласник Р.Србије“, број 13/2010).

Град Краљево може да отуђује или даје у закуп грађевинско земљиште спровођењем поступка јавног надметања или прикупљањем понуда јавним огласом. Изузетно, грађевинско земљиште се може отуђити или дати у закуп и непосредном погодбом у случајевима предвиђеним Законом.

Одлуком о грађевинском земљишту града Краљева, ближе су дефинисани поступци отуђења или давања у закуп грађевинског земљишта у јавној својини путем јавног надметања, прикупљањем понуда јавним огласом као и непосредном погодбом.

Накнада за уређивање грађевинског земљишта на територији града Краљева – Критеријуми и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта и обавезни елементи уговора којим се уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта дефинисани су Одлуком о утврђивању накнаде за уређивање грађевинског земљишта („Службени лист града Краљева“, број 20/2010) и Одлукама о изменама и допунама одлуке о утврђивању накнаде за уређивање грађевинског земљишта („Службени лист града Краљева“, број 21/2013 и 30/2013).

На територији града Краљева, послови уређивања грађевинског земљишта, обрачун и наплата накнаде за уређивање грађевинског земљишта поверени су ЈП Дирекцији за планирање и изградњу „Краљево“. Средства добијена од накнаде за уређивање грађевинског земљишта користе се за уређивање и прибављање грађевинског земљишта и за изградњу и одржавање објеката комуналне инфраструктуре.

Обавеза плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта на територији града Краљева утврђује се према физичким, односно правним лицима – инвеститорима на које гласи правоснажна локацијска дозвола, а која граде нови објекат или врше реконструкцију, доградњу односно надоградњу постојећег објекта или промену намене у складу са Законом којим се уређује изградња објекта. Обавеза плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђује се и физичким и правним лицима – власницима објекта изграђеним или реконструисаним без грађевинске дозволе у поступку легализације, а у складу са Законом којим се уређује изградња објекта. Лице које врши адаптацију и реконструкцију објекта у оквиру постојећег габарита легално изграђеног објекта и без промене његове намене, не плаћа накнаду за уређивање грађевинског земљишта.

Висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђује се на основу следећих критеријума:

- степена комуналне опремљености,
- годишњих програма за уређивање грађевинског земљишта,
- урбанистичке зоне.
- намене и површине објекта.

Основ за утврђивање граница зона је економски, односно тржишни критеријум вредности локације, где је вредност локације пропорционална њеној атрактивности и изузетности, саобраћајној опслужености и приступачности, обиму и разноликости понуде у оквиру зоне, броју корисника који је посећују, посебним погодностима за одређену намену, степена комуналне опремљености и сл. На основу ових критеријума, на територији града Краљева утврђене су следеће стамбено – пословне зоне:

1. За подручје Генералног плана Краљева екстра + 6 зона,
2. За подручје Плана генералне регулације Матарушке Бање 4 зоне,
3. За подручје Плана генералне регулације Ушће..... 4 зоне,
4. За подручје Плана генералне регулације заштитне зоне комплекса манастира Жиче.....1зона,
5. За подручје Плана општег уређења Ратине.....1 зона.

За подручја која се налазе ван напред наведених утврђује се посебна зона за парцеле које се граниче са државним путевима првог и другог реда.

Намене објекта - грађевинског земљишта за које се утврђује накнада, у складу са Законом којим се уређује изградња објекта, могу бити: становање, комерцијална делатност, производна делатност и остале намене.

Уређивање грађевинског земљишта обухвата његово припремање и опремање и то:

- Припремање грађевинског земљишта обухвата истражне радове, израду геодетских, геолошких и других подлога, израду планске и техничке документације, Програма за уређивање земљишта, расељавање, рушење објекта, санирање терена и друге радове
- Опремање грађевинског земљишта обухвата изградњу објекта комуналне инфраструктуре и изградњу и уређење површина јавне намене.

Одлуком о утврђивању накнаде за уређивање грађевинског земљишта дефинисано је да уколико се објекат гради на локацији, односно зони која се комунално опрема средствима власника грађевинског земљишта, односно закупца у смислу Закона којим се уређује изградња објекта, накнада за уређивање грађевинског земљишта се умањује за стварне трошкове комуналног опремања, а највише до 60% висине накнаде утврђене према мерилима за обрачун за ту локацију, односно зону.

Накнада за уређивање грађевинског земљишта обрачунава се према 1м² бруто површине објекта, односно простора који се гради. У поступцима легализације накнада за уређење грађевинског земљишта обрачунава се према 1м² нето корисне површине породичних стамбених објекта.

Висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђује се према следећим табелама:

Краљево

Накнада за уређивање грађевинског земљишта бод/м²

Намена објекта-земљишта	Стамбено пословна зона						
	Екста	I	II	III	IV	V	VI
1 Стамбени објекти	25	19	13	8	5	4	3
2 Комерцијални објекти	54	45	32	19	11	8	5
3 Привредно-производни објекти	37	25	17	9	7	5	3
4 Остали објекти	8	7	5	4	3	2	1

Матарушка Бања

Накнада за уређивање грађевинског земљишта бод/м²

Намена објекта-земљишта	Стамбено пословна зона			
	I	II	III	IV
1 Стамбени објекти	11	6	3	2
2 Комерцијални објекти	20	15	10	5
3 Привредно-производни објекти	15	8	5	3
4 Остали објекти	6	4	2	1

Ушће

Накнада за уређивање грађевинског земљишта бод/м²

Намена објекта-земљишта	Стамбено пословна зона			
	I	II	III	IV
1 Стамбени објекти	7	5	4	2
2 Комерцијални објекти	15	10	5	3
3 Привредно-производни објекти	9	7	5	3
4 Остали објекти	4	3	2	1

Комплекс Манастира Жича

Накнада за уређивање грађевинског земљишта бод/м²

1 Стамбени објекти	4
2 Комерцијални објекти	8
3 Привредно-производни објекти	5
4 Остали објекти	1

Ратина

Накнада за уређивање грађевинског земљишта бод/м²

1 Стамбени објекти	4
2 Комерцијални објекти	8
3 Привредно-производни објекти	5
4 Остали објекти	1

Бодом се сматра динарска противредност средњег курса једног еура објављеног од стране Народне банке Србије на дан ступања на снагу ове одлуке.

Висина накнаде може се кориговати коефицијентима који су ближе дефинисани чланом 17 ове Одлуке. Накнада се плаћа једнократно или у ратама. У случају плаћања **једнократно, обвезник има право на умањене накнаде за 25%** уплатом пре закључења уговора. Инвеститор који отпочне плаћање накнаде у ратама, а затим уплату преосталог износа накнаде изврши одједном, има право на умањење накнаде за 20% на преостали недоспели износ, а што се дефинише уговором.

Процес издавања дозвола

Важећим Законом о планирању и изградњи који је усвојен 2009. године дефинисане су процедуре и кораци у поступку добијања неопходних дозвола.

На територији града Краљева издавање грађевинских дозвола је у надлежности Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено-комуналне делатности Градске управе града Краљева.

Процедуре и кораци у поступку добијања грађевинских дозвола на територији града Краљева описани су у Водичу за добијање грађевинске дозволе који је доступан на сајту града Краљева, на следећем линку: www.kraljevo.org/OpstinaKraljevo-ОДЕЉЕЊЕ-ЗА-УРБАНИЗАМ,-ГРАЂЕВИНАРСТВО-И-СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ-ДЕЛАТНОСТИ_944

Радна снага

Број и структура запослених

Табела 110. Број и структура запослених, Годишњи¹² просек, упоредни преглед

	2007. година		2012. година	
	Град	Структура запослених у граду (%)	Град	Структура запослених у граду (%)
Запослени¹³ - укупно	34.571	100	25.197	100
Жене	14.209	41,10	11.112	44,10
Мушкарци	20.362	58,90	14.085	55,90
Запослени у правни лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)¹⁴	20.929	60,54	17.957	71,25
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	13.642	39,50	7.240	28,75
Број запослених на 1000 становника	288	/	202	/
Број запослених у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације на 1000 становника	174	/	144	/

Извор података: Републички завод за статистику, Општине у Србији 2008. и 2013. године, табела 4-1

Запосленост по делатностима

Табела 111. Запосленост

		2012. година (годишњи просек)	2013. година (годишњи просек)
Укупно		25.197	24.418
	свега	17.957	17.587
	од тога: жене	7573	7687
Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе и друге организације)	Пољопривреда, шумарство и рибарство	526	495
	Рударство	24	22
	Прерађивачка индустрија	3725	3677
	снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	497	513
	снабдевање водом и управљање отпадним водама	664	677
	грађевинарство	1485	1354
	трговина на велико и мало и поправка моторних возила	1787	1707

¹² Годишњи просек израчунат је на бази два стања: 31.03 и 30.09.

¹³ Обухваћени су запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације), приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих.

¹⁴ Укључени су и запослени у малим привредним друштвима (до 50 запослених), који нису обухваћени редовним полугодишњим истраживањем, а који су добијени оценом из Анкете за допуну полугодишњег истраживања о запосленима.

	саобраћај и складиштење	1895	1791
	услуге смештаја и исхране	235	218
	информисање и комуникације	331	350
	финансијске делатности и делатност осигурања	192	179
	пословање некретнинама	41	34
	стручне, научне, иновационе и техничке делатности	343	359
	административне и помоћне услужне делатности	98	108
	државна управа и обавезно социјално осигурање	967	1000
	образовање	2240	2265
	здравствена и социјална заштита	2594	2527
	уметност, забава и рекреација	198	179
	остале услужне делатности	115	130
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих¹⁵	свега	7240	6831
	од тога: жене	3528	3311

Извор података: Републички завод за статистику, Саопштење ЗП20 и ЗП21 – Статистика запослености и зарада

Просечне зараде

На основу објављеног саопштења ЗП14, Статистика запослености и зарада, Републичког завода за статистику, просечна бруто зарада по запосленом у децембру 2013. године у граду Краљеву, износила је 56.864 РСД, док је просечна нето зарада у истом периоду износила 41.129 РСД.

Табела 112. Просечне зараде по запосленом, децембар 2013. године

Регион Област Град - општина	Просечне зараде		Просечне зараде без пореза и доприноса	
	РСД		РСД	
	XII 2013	I-XII 2013	XII 2013	I- XII 2013
Град Краљево	56.864	51.674	41.129	37.400
Рашка област	55.249	49.870	40.241	36.177
Република Србија	70.071	60.708	50.820	43.932

Извор података: Републички завод за статистику, Просечне зараде по запосленом, децембар 2013. Саопштење ЗП 14 од 24.01.2014. године

Табела 113. Упоредни преглед просечних зарада по запосленом по годинама, у РСД

	2008. година		2009. година		2010. година		2011. година		2012. година	
	Бруто	Нето	Бруто	Нето	Бруто	Нето	Бруто	Нето	Бруто	Нето
Краљево	39.430	28.212	38.021	27.317	40.459	29.095	44.863	32.309	49.115	35.376
Рашка област	37.395	26.819	35.894	25.837	37.793	27.240	42.578	30.774	47.407	34.238
Република Србија	45.674	32.746	44.147	31.733	47.450	34.142	52.733	37.976	57.430	41.377

Извор података: Републички завод за статистику, Статистичке области – запосленост и зараде

¹⁵ Извор: Републички Фонд за здравствено осигурање.

Запошљавање

Табела 114. Структура запошљавања, децембар 2013.

		Град Краљево	Рашки округ
Пријављене потребе за радницима	Укупно	13	20
	Неодређено	1	3
	Одређено	12	17
Запошљавање	Укупно	905	1.494
	Жене	459	695
	Неодређено	204	310
	Одређено	701	1184
Запослени са евиденције	Укупно	178	274
	Жене	107	156

Извор података: Национална служба за запошљавање, Филијала Краљево – Месечни статистички билтен, децембар 2013. године

Табела 114. а Запослени по секторима делатности 2013, стање 30. септембар 2013.

Делатности	Укупно
	24141
Пољопривреда, шумарство и рибарство	467
Рударство	22
Прерађивачка индустрија	3546
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	516
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	679
Грађевинарство	1341
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	1633
Саобраћај и складиштење	1777
Услуге смештаја и исхране	214
Информисање и комуникација	341
Финансијске делатности и делатност осигурања	179
Пословање некретнинама	34
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	367
Административне и помоћне услужне делатности	109
Државна управа и обавезно социјално осигурање	997
Образовање	2261
Здравствена и социјална заштита	2534
Уметност, забава и рекреација	178
Остале услужне делатности	141
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих ¹⁶	6805

Извор података: Републички завод за статистику, Саопштење ЗП 21, број 19- год. LXIV, 31.01.2014

Незапосленост

У граду Краљеву, према подацима Националне службе за запошљавање, у децембру 2013. године било је укупно 13.668 незапослених, од чега су 7.284 жене, а 6.384 мушкарци.

Незапослени је лице од 15 година живота до испуњавања услова за пензију, односно најкасније до 65 година живота, способно и одмах спремно да ради, које није засновало радни однос или на други начин остварило право на рад, а које се води на евиденцији незапослених и активно тражи запослење.

Лице које тражи запослење је незапослени, запослени који тражи промену запослења и друго лице које тражи запослење.

¹⁶ Републички фон за здравствено осигурање

Табела 115. Структура незапослених према полу, децембар 2013.

Град Краљево		
Незапослени - укупно		13.668
Незапослени - жене	број	7.284
	%	53,30
Незапослени - мушкарци	број	6.384
	%	46,70

Извор података: Национална служба за запошљавање – Месечни статистички билтен, децембар 2013. године

Табела 116. Број и полна структура незапослених, преглед по годинама

Година	Незапослени - укупно	Незапослени - жене	Незапослени - мушкарци
2000.	12.465	7.559	4.906
2003.	17.643	9.934	7.709
2004.	15.780	9.114	6.666
2005.	16.175	9.336	6.839
2006.	15.048	8.820	6.228
2007.	13.204	7.719	5.485
2008.	14.546	8.134	6.412
2009.	14.805	8.126	6.679
2010.	14.693	7.893	6.800
2011.	13.585	7.229	6.356
2012.	13.941	7.587	6.354
децембар 2013.	13.667	7.284	6.383

Извор података: Национална служба за запошљавање

Стопа незапослености

Табела 117. Стопа незапослености, преглед по годинама

ТЕРИТОРИЈА/ОКРУГ/ОПШТИНА	административна стопа незапослености*								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Рашки округ	33.1	33.9	35.7	36.9	39.6	42.2	43.1	44.6	45.2
Врњачка Бања	35.0	30.3	30.4	27.8	29.8	31.8	33.3	36.2	36.8
Краљево	29.0	28.0	25.3	28.1	30.4	32.7	32.0	34.0	34.9
Нови Пазар	37.2	39.5	47.9	48.1	50.8	53.4	54.7	54.8	54.1
Рашка	31.9	34.8	32.3	33.2	39.0	40.2	41.1	40.2	42.2
Тутин	39.2	45.9	46.1	48.1	48.9	52.2	53.7	57.7	60.0

Извор података: Национална служба за запошљавање

НАПОМЕНА:

Стопа незапослености се израчунава као количник броја незапослених и броја активног становништва.

Према методологији израчунавања административне стопе незапослености, незапосленим лицима се сматрају лица на евиденцији НСЗ (формална незапосленост, Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености, члан 2.), док активна лица чине формално незапослени (извор: Национална служба за запошљавање), формално запослени (извор: Републички завод за статистику, истраживање РАД-1) и осигурани пољопривредници (извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурања).

Методологију за израчунавање административне стопе незапослености одређује свака јавна служба за запошљавање.

Поред ове стопе постоји и анкетна стопа незапослености чију јединствену методологију је одредио ЕУРОСТАТ и примењује се на јединствени начин у свим земљама Европе.

Анкетна стопа незапослености и административна стопа незапослености из ових разлога нису упоредиве, због различитог дефинисања незапосленог и активног лица.

Незапосленост према степену образовања

Табела 118. Незапослена лица према степену стручне спреме и полу на крају децембра 2013. године

		Град Краљево
Укупно	Укупно	13668
	Жене	7284
I	Укупно	2838
	Жене	1285
II	Укупно	688
	Жене	469
III	Укупно	3543
	Жене	1475
IV	Укупно	4389
	Жене	2726
V	Укупно	187
	Жене	19
VI	Укупно	864
	Жене	551
VII-1	Укупно	1153
	Жене	755
VII-2	Укупно	6
	Жене	4
VIII	Укупно	0
	Жене	0

Извор података: Национална служба за запошљавање, филијала Краљево, Месечни статистички билтен, децембар 2013. године

Незапосленост према дужини чекања

Табела 119. Незапослени према дужини чекања, децембар 2013. године

Дужина чекања		Град Краљево
Укупно	Укупно	13.668
	Жене	7.284
до 3 месеца	Укупно	1.280
	Жене	621
3-6 месеци	Укупно	855
	Жене	415
6-9 месеци	Укупно	744
	Жене	332
9-12 месеци	Укупно	861

1-2 године	Жене	397
	Укупно	2.465
2-3 године	Жене	1.284
	Укупно	1.598
3-5 година	Жене	878
	Укупно	2.094
5-8 година	Жене	1.118
	Укупно	1.708
8-10 година	Жене	913
	Укупно	544
Преко 10 година	Жене	295
	Укупно	1.519
	Жене	1.031

Извор података: Национална служба за запошљавање, филијала Краљево, Месечни статистички билтен, децембар 2013. године

Незапосленост према старосној структури

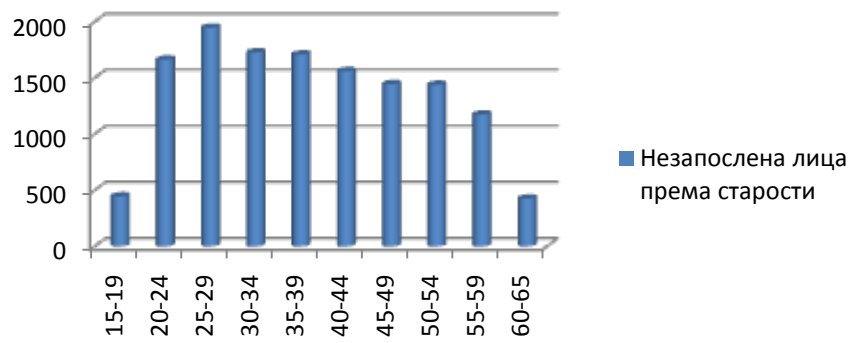
Табела 120. Незапослена лица према старости и полу на крају децембра 2013. године

Старосна структура		Град Краљево
Укупно	Укупно	13.668
	Жене	7.284
15-19	Укупно	416
	Жене	155
20-24	Укупно	1.686
	Жене	794
25-29	Укупно	1.947
	Жене	1.109
30-34	Укупно	1.766
	Жене	1.091
35-39	Укупно	1.722
	Жене	1.017
40-44	Укупно	1.600
	Жене	958
45-49	Укупно	1.464
	Жене	838
50-54	Укупно	1.438
	Жене	746
55-59	Укупно	1.186
	Жене	536
60-65	Укупно	443
	Жене	40

Извор података: Национална служба за запошљавање, филијала Краљево, Месечни статистички билтен, децембар 2013. године

На основу приказаних података може се уочити да највећи број незапослених лица на територији града Краљево припада старосној структури од 25-29 година (1.947 лица), а затим следе лица из старосне структуре од 30-34 година (1.766 лица).

Незапослена лица према старости

Јавни ресурси

Саобраћајна инфраструктура

На територији Града Краљева најзначајнији видови континенталног саобраћаја су друмски, железнички и ваздушни.

Друмски саобраћај

Путна инфраструктура

Захваљујући веома значајним друмским саобраћајницама које пресецају територију града, Краљево има врло повољан саобраћајни положај. Два су битна путна правца која пролазе територијом града: први је "**Ибарска магистрала**", која од Београда води преко Прељине и Краљева, према Рашки, а даље једним краком према Новом Пазару и црногорском приморју, а другим краком према Косовској Митровици, Скопљу и даље према Грчкој; другин путни правац је "**западно-моравска магистрала**" која преко Краљева повезује БиХ и Западну Србију (Ужице, Чачак) са европским коридором десет. На ова два најзначајнија путна правца укључује се и путни правац који повезује Краљево са Крагујевцом и даље са европским коридором десет, што уједно чини најкраћу везу града Краљева са том европском саобраћајницом.

Табела 121. Дужина путева¹⁷, 2012.

	Град Краљево (км)	Рашки округ (км)
Дужина путева - укупно	594,447	2966
Савремени коловоз	431,392	1276
Државни путеви I реда	укупно	128,34
	савремени коловоз	128,34
Државни путеви II реда	укупно	139,91
	савремени коловоз	117,35
Општински путеви	укупно	326,197
	савремени коловоз	185,702
		638

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013 – табела 15-1

Мрежу државних путева првог реда чине:

- Државни пут I реда број 5, граница Републике Србије (Вардиште) – граница Бугарске (Вршка Чука),
- Државни пут I реда број 22, граница АП Војводина (Нови Бановци – Рибарићи),
- Државни пут I реда број 23.1 Равни Гај – Краљево.

Укупна дужина државних путева првог реда на територији града Краљева износи укупно 106,5 км. Ову мрежу путева карактерише велико саобраћајно оптерећење, пролазак државних путних праваца кроз насеља без обилазница, велики број прилазних путева и прикључака, посебно у зонама насеља, екстремно велика угроженост (с тенденцијом раста) заштитних појасева, грађењем, већином пословно – стамбених објеката, посебно у подручјима насеља, саобраћање великог броја пешака, пољопривредних машина и бициклиста, већином у околини насеља, укрштање пута првог реда М-23.1 и пута другог реда Р-217 с пругама у нивоу и појава клизишта и осулина (на М-22).

У плану је изградња државног пута првог реда (аутопут) Е-761 чија дужина на територији града Краљева износи 31,534 км.

Мрежу државних путева првог реда чине:

¹⁷ У укупну дужину путева, као и код магистралних путева није урачуната дужина ауто-путева.

- Државни пут другог реда број 116, Бук – Ушће,
- Државни пут другог реда број 217 Мијатовац – Витановац,
- Државни пут другог реда број 224 – Угљарево – Гокчаница,
- Државни пут другог реда број 225 – Берановац – Станишинци,
- Државни пут другог реда број 225 а – Рибница – Матарушка Бања,
- Државни пут другог реда број 226 – Прањани – Чибуковац,
- Државни пут другог реда број 227 – Кратовска Стена – Дракчићи.

Укупна дужина државних путева другог реда на територији града Краљева износи укупно 172,8 км. Ову мрежу путева карактерише „просечно стање“ коловозног застора уз одржавање које се своди на делимичну замену хабајућег слоја, недовољна носивост „постељице“ и доњих носећих слојева, неефикасна евакуација површинских вода путним каналима, пролазак кроз насељена места, незадовољавајуће стање путних објеката у смислу трајности, велика угроженост заштитних појасева грађењем, посебно у подручјима насеља и велики број, већином непрописно изграђених, прилазних путева и прикључака, посебно у зонама насеља.

Мрежу **општинских путева** на територији града Краљева чине следећи путни правци:

Ознака	Назив локалног пута	Дужина (км)	Ширина коловоза (м)
Л1001	Камиџора (М-23) – Сирча – Опланићи (Л 1018)	5,900	6
	Опланићи (Л 1018) - Поповићи (л1047)	1,300	6
	Поповићи (л1047) – Милочај (М5)	5,000	6
Л 1002	Милочај (М5) – Обрва - Катрга	6,410	6
Л 1003	Лађејци (М5) – Горњи Лађејци	3,288	6
	Горњи Лађејци - Гунцати	5,253	5
Л 1004	М22 - Цветке	4,451	6
Л 1005	Адрани (М5) – Мрсаћ – Бапско поље	8,543	6
Л 1006	Мрсаћ (Л1005) – Самаила (Р227)	3,100	4,5
	Самаила (Р227) - Лазац	6,800	6
Л 1007	Дракчићи – (Р227) – Буковица	6,468	6
	Буковица - Дедевци	5,064	5
Л 1008	Конарево (М22) – Врдила (Р227)	3,316	5
Л 1009	Крушевица (Р 225а) - Змајевац	3,220	5
Л 1010	Рибница – Буњачко Брдо – Змајевац (Улица Змајевачка)	3,520	5
Л 1011	Рибница – Ђуровићи – Змајевац (Улица Иве Андрића)	3,000	5
Л 1012	Р 225 – Ковачи (Улица ковачких бораца)	2,900	5,5
Л 1013	Берановац (Р225)- Метикоши (Улица Васе Чарапића)	2,000	6
	Метикоши - Драгосињци	4,300	6
Л 1013 а	Драгосињци (Л 1013) - Старо село - Вранеши	3,700	4,5
Л1014	Берановац (М5) – Кованлук (Улица кованлучка)	2,350	6
	Кованлук– Доња Ратина	1,300	4,5
	Доња Ратина – Ратина (М5)	2,600	7
Л 1015	Ратина (М5) – Метикоши (Л1015)	2,900	5
Л 1016а	Богутовац (Л 1016а) – Богутовачка Бања	0,810	5,5
Л 1016	Богутовац (М22) - Богутовац (Л 1016а)	1,945	5
	Богутовац (Л 1016а) - Лопатница	5,373	6
	Лопатница – Станча - Толишница	12,622	5
Л 1017	Чукојевац (Р217) – Годачица – Гледић	13,200	6
	Гледић - Бајчетина	5,150	6
Л 1018	Грдица – Опланићи (до Улице ада) (Улица В. Кочовића)	0,630	6
	Грдица (од Улице ада) – Опланићи (Л1001)	1,000	6
Л 1019	М23 - Закута	3,500	6
Л 1020	Чукојевац (Л1017) – Лешево (Л1030)	2,300	5,5
Л 1021	Студеница (Р116) – Река – Рудно - Бзовик	20,000	5
Л 1022	Л1017 - Раваница	2,980	5,5
Л 1023	Тавник (М5) – Бресница (до раскрснице са ман.	2,944	6

	Вољавча)		
Л 1024	Ушће – Водично - Прогорелица	6,000	6
Л 1025	Међуречје (Р224) – Стојанац – Гвоздачка река (Р225)	9,200	5
Л 1026	Врба (М5) – Старо село	3,829	4,5
Л 1027	Конарево (М22) – Конаревско поље – Матарушка Бања	2,500	5,5
Л 1028	Пут кроз Сибницу	5,000	6
Л 1029	Адрани (М5) – Бубан – Филиповићи (Л 1044)	4,050	4,5
Л 1030	Лешево (Л 1020) – Брдо мала	0,850	3
	Брдо мала – Стубал (Л1041)	1,650	3
Л 1031	Милавчићи (М23) – Тупољска мала	2,400	4
	Тупољска мала - Сирча	/	/
Л 1032	Жича (Р225а) – Заветиште – Вучинићи (Л1009)	2,256	4
Л 1033	Гајићи (Р227) – Сајковци – Дедевци (Л1007)	3,744	5
Л 1034	Бапско поље (Л 1005) – Влашка глава	2,150	4
	Р 226 – Лазац - Петница	3,000	3
Л 1035	Роћевићи (Р227) – Пољана – Станча (Л1016)	3,900	2,5
Л 1036	Мрсаћ (задружни дом) (Л1005) – Самаила (Р226)	3,000	3
Л 1037	М22 – Гајчани - Цветке	3,554	3
Л 1038	Милочај (М5) – здравствена станица – Пешкопеја (Л 1001)	4,378	5
Л 1039	М22 – Новчићи – Матарушка Бања (висећи мост)	1,300	3,5
Л 1040	М22 – Пантовићи – фабрика „Медијапан“ (Л1008)	1,900	4
Л 1041	Стубал (центар) (Р 217) – Споменик (Л1030)	4,000	3,5
Л 1042	Матарушка Бања (Р225А) – Матаруге (Ул. Пећинска и С. Филиповића)	2,500	4
	Матаруге - Папранта	1,000	3
	Папранта – Црна река - Замчање	2,000	2,5
Л 1043	Милаковац (М23) – Брдо поље – Томића брдо (М23)	5,500	3,5
Л 1404	Горњи Јарчујак (Р226) – Грудобран (Улица Б. Тошковића)	0,800	4
	Грудобран– Мрсаћ (Л1005)	1,000	3,5
Л 1045	Прогорелица (М22) – Конарево – Врдила (Р227)	4,500	3
Л 1046	Милавчићи (кљечанска мала) (М23) – Тупаљска мала – Дубоки поток	1,500	3
Л 1047	Адрани (М5) – Опланићи (Л1001)	1,086	4
	Опланићи (Л1001) - Поповићи	3,000	3,5
Л 1048	Годачица (Црна река) (Л1017) – Старо село (Трњак мала)	2,400	4
Л 1049	Чибуковац (М22) – Пањевац (Улица чибуковачка)	2,400	4
	Пањевац – Конарево (М22)	4,000	3
Л 1050	Милаковац (Л 1043) – Стражевица (Л1051)	1,000	3
	Стражевица (Л1051) – Петропоље – Слатина – Закута (Л 1019)	3,000	3
Л 1051	Стражевица (Л1050) – Дрлупа – Годачица (Л1017)	8,000	3
Л 1052	Каменица (Р225) – Сокоља (жичара)	3,000	5
	Сокоља (жичара) – Гоч (смучарски дом)	4,500	4,5
	Гоч (смучарски дом) - Гоч (Р225)	0,500	6
Л 1053	Чибуковац (Л1049) – Дракчићи (Ружића брдо)(Р226)	2,700	3
Л 1054	Витановац (М23) – Колачка мала – Милаковац (Л1043)	4,500	3
Л 1055	Ушће – Тепечи – Рудно (Л1021)	19,000	5,5
Л 1056	Милавчићи (М23) – Чукар	1,500	4
	Чукар - Сирча	6,000	/

Извор података: Просторни план града Краљева

Укупна дужина општинских путева на територији града Краљева износи 323,239 км.

Путну мрежу асфалтираних некатегорисаних путева карактеришу: грађење без пројектне документације, недовољна ширина коловоза без изграђених проширења за

мимоилажење, појава оштећења коловозног застора, веома лоша прегледност због растиња, непостојање вертикалне сигнализације и сл.

Јавни градски и приградски саобраћај на територији града Краљева не испуњава основне критеријуме равномерног опслуживања целе површине града, поузданост, безбедност, комфор, економичност и сл. Аутобуска стајалишта су неуређена, без надстрешница, док је информисање путника у систему ЈГС-а потпуно занемарено. Крајње станице на линијама ЈГС-а немају адекватне окретнице.

Бициклички саобраћај на територији града Краљева карактерише: непостојање површина за коришћење бицикла као превозног средства, неискоришћене просторне могућности за њихову изградњу у склопу попречних профила многих саобраћајница у градском подручју, изражен бициклички саобраћај у рекреативне сврхе на државним путевима другог реда Р-225 и Р-225а и ивично паркирање (дозвољено и недозвољено).

Пешачки саобраћај је интензиван у деловима града у којима ЈГС није адекватно организован, што се односи на већину приградских насеља, Чибуковац, Јарчујак и друга. Улице су у тим насељима већином недовољне ширине, без тротоара, што негативно утиче на безбедност пешака.

Стационарни саобраћај за путничке аутомобиле града је организован у склопу површинских паркиралишта на уличним профилима и самосталних паркинг-скупина, чији је број недовољан. Површинска паркиралишта, као засебне целине, за теретна возила нису организована, осим у индустријској зони Шеовац и на локацији ПП „Аутотранспорт“.

Теретни терминали: Теретни терминали у оквиру друмског саобраћаја, као засебне целине не постоје, осим у већ поменутој индустријској зони Шеовац.

Путнички терминали: аутобуска станица се налази у ужем центру града и близини железничке станице. Старост станичне зграде је око 30 година. Са укупно 13 наткривених перона дневно крене око 600 аутобуса, од чега 150 транзитних. Не постоје просторне могућности за проширење, а постојећи простор је недовољан.

Железнички саобраћај и инфраструктура

Железничка мрежа града Краљева, укупне дужине 125,1 km састоји се од једноколосечне магистралне пруге Лапово – Косово Поље дужине 80,4 km, једноколосечне регионалне пруге Сталаћ – Пожега дужине 36,7 km и индустријских колосека дужине око 8 km.

Пружни објекти на територији града Краљева су у доста лошем стању, па се развојним програмима планира реконструкција.

Станица Краљево је отворена за све облике превоза путника и робе, а у саобраћајном смислу је ранжирно-распоредна станица и техничко-путничка станица са депоом за одржавање возних средстава.

Ваздушни саобраћај

На територији града Краљева налазе се два аеродрома: војни аеродром у Лађевцима и спортски аеродром у Краљеву.

Спортски аеродром код индустрије “Магнохром” регистрован је као спортско-рекреативни аеродром, са школом летења. Уврштен је у актуелни Просторни план Републике Србије. Заштитна зона аеродрома је релативно лоше очувана.

Војни аеродром “Морава” у Лађевцима се, с обзиром на близину привредних центара и магистралних путева (М5, М22, М23, планираног аутопута Е76), уз одговарајуће метео-факторе, налази на стратешки изузетно повољној локацији. Регистрован је као војни аеродром, али је у претходном периоду урађена његова конверзија тако да је сада војно-цивилни аеродром.

Комунална инфраструктура

Водовод и канализација

Краљево, и поред чињенице да је смештено на саставу две значајне реке, Ибра и Западне Мораве, као и да се у близини налази још неколико водотока, нема на одговарајући начин решено питање водоснабдевања. Водоводним системом покривено је шире подручје града Краљево и мањи број села дуж ценовода „Гружа – Краљево“, док се сва остала насеља снабдевају водом из локалних изворишта (бунара и каптажа), било да су у питању индивидуални корисници, групе домаћинстава или цела насеља.

Систем водоснабдевања Краљево чине изворишта на подручју реке Ибар. Састоји се од система бунара и дренажа са сабирним ценоводом и две црпне станице за потис воде у дистрибутивну мрежу. У циљу повећавања издешности, у датим условима ограниченог простора, у функцији је и део система за вештачку инфилтрацију, који се састоји из црпне станице за захват воде и 3 инфилтрациона базена. Дистрибутивну мрежу чини око 300 км ценовода. Капацитет изворишта износи око 340 л/с. Постоји око 24.000 прикључака на водоводни систем.

На сеоском подручју Краљево има око 1307 сеоских водовода (под сеоским водоводом подразумева се систем за водоснабдевање сеоског насеља за најмање 5 домаћинстава, односно 20 корисника) преко којих се снабдева водом око 50% сеоског становништва. Остало становништво као извор водоснабдевања користи бунаре, хидрофоре и ручне пумпе. Сеоским водоводима нико не управља и није успостављен систем праћења и контроле квалитета воде.

Отпадне воде – Досадашње решавање питања третирања отпадних вода, везан је за град Краљево, евентуално са приградским насељима и функционише по сепаратном систему. Канализациона мрежа постоји у ужој градској зони Краљево, као и у насељима Јарчујак, Грдица, Ковачи, Рибница и Ковачи. За део насеља Адрани и Јарчујак пројектована је канализациона мрежа и изградња је у току. Краљево има три главна колектора, једну црпну станицу за препумпавање и недовршено постројење за пречишћавање отпадних вода. ППОВ Краљево је лоцирано на левој обали реке Ибар.

На фекалну канализацију су прикључена приградска насеља (или делови насеља) у којима је изграђена канализација, док су делови са лошом конфигурацијом терена и даље неприкључени.

На сеоском подручју изграђено је 15 канализационих мрежа без одговарајућих пречистача, којима не управља нико. На осталом сеоском подручју отпадне воде се сакупљају у индивидуалне септичке јаме или се неконтролисано изливају у путне канале, канале за одвод атмосферских вода или реке.

Атмосферска канализација – Краљево и читав град висински доминирају над два рекама, Ибром и Западном Моравом, који се појављују као природни реципијент свих вода. За сада само Краљево има неколико излива атмосферских вода према реци Ибар, а индустријска зона према Западној Морави. Једини већи проблем има насеље Рибница које се налази у депресији према Ибру која је заштићена одбрамбеним насипом.

Систем даљинског грејања

На даљински систем грејања је прикључено 5.000. (приближно 25 %) краљевачких станова. Топлота се производи у пет котларница укупне инсталисане снаге 65MW. У 80 % капацитета за производњу топлоте се користи природни гас, а у осталих 20 %, течно гориво. По критеријумима густина површине (MW/км²) насеља, било би веома економично удвостручити обим даљинског грејања у овом граду. Ово је ограничено недостатком капитала, ниском економском моћи становништва и нарочито неадекватном политиком државе у овој области.

Потребна је модернизација система техничког управљања и да се настави развој система даљинског управљања. Даљинско грејање у будућности треба развијати коришћењем првенствено земног гаса, али и био-маса и спаљивањем смећа.

Енергетика

Планирање развоја енергетике је непрекидан процес. На подручју града Краљева топлотна енергија се користи у индустријском, стамбеном и терцијарном сектору.

За производњу топлотне енергије заступљене су разне врсте енергената: дрва, угаљ, нафта, нафтни деривати, природни гас, као и електрична енергија. Обновљиви извори енергије: сунчана, термална, као и биомаса се користе у занемарљивим капацитетима.

Од већих централизованих система снабдевања топлотном енергијом на подручју нашег града заступљени су системи даљинског грејања и све више систем гасификације. Магистрални водовод РГ-08-02 високог притиска ($p=50$ бара), је део система западног дела гасификације Србије, који почиње од Баточине, па преко Крагујевца и Краљева наставља за Чачак, Горњи Милановац и Ужице. Главна мерно регулациона станица (ГМРС) Краљево, која се налази у Грдици, је тренутног капацитета $22.000 \text{ m}^3/\text{h}$, али узевши у обзир динамику развоја града и околине, предвиђено је проширење ГМРС (на истој локацији) за капацитет од $34.000 \text{ m}^3/\text{h}$, тако да ће укупан капацитет у коначном бити $56.000 \text{ m}^3/\text{h}$.

Систем даљинског грејања града се састоји од пет топлана чији је укупан инсталисани капацитет $73,12 \text{ MW}$.

Такође се у склопу система грејања на подручју града могу поменути и индустријске топлане (5 топлана) са укупним инсталисаним капацитетом од $98,25 \text{ MW}$, резиденцијалне топлане (Здравствени центар) са инсталисаним капацитетом од $13,5 \text{ MW}$.

Електроенергетика је једна од најважнијих области у привреди и животу једне заједнице. Основни задаци електропривреде су производња, пренос и дистрибуција електричне енергије. Сваки од ових задатака креира посебан електроенергетски подсистем, а сваки подсистем, у зависности од потреба, поседује електроенергетске објекте који својим радом треба да задовоље све већу потражњу за електричном енергијом на подручју Општине Краљево.

Производња електричне енергије

Обновљиви извори електричне енергије (хидроелектране, фотонапонски системи, ветро-генератори и остали извори) омогућавају побољшање енергетске ефикасности, оптимизацију и штедњу ел. енергије, а уједно доприносе очувању еколошког система. За њихово коришћење на територији града Краљева постоје релативно добри услови. Објекти за производњу електричне енергије, у оквиру дела електроенергетског система Краљева, су мале хидроелектране (МХЕ) са укупном номиналном снагом свих електрана нешто већом од 1 MW и једна соларна електрана (СЕ). На територији града постоје МХЕ „Студеница“ и МХЕ „Калудра“ у Студеници, војна МХЕ у Богutowцу (која није у функцији), МХЕ „Вележ“ и МХЕ „Белци“ у Јошаничкој Бањи. Такође је пуштена у рад и соларна електрана „Столови“ снаге 30 kW . Постоји и већи број МХЕ и СЕ које су у процесу изградње тако да се очекује знатно повећање производних капацитета.

Пренос електричне енергије

Системи за пренос електричне енергије, као битни делови електроенергетског система, груписани су према напонским нивоима. На територији Краљева постоје:

- Напонски ниво 220 и више kV - у виду дела далековода 220 kV Краљево - Пожега.
- Напонски ниво 110 kV – у виду далековода 110 kV : „Краљево 1 - Краљево 2“, „Краљево 2 - Краљево 5“, „Краљево 3- Краљево 2“ и „Краљево 2 - Магнохром“. Укупна дужина ових водова је 26 km .

Дистрибуција електричне енергије

Дистрибутивни систем електричне енергије чине далеководна и спојна поља 110 kV и трафостанице $110/\text{x kV}$, мрежа средњег напона (35 kV , 20 kV и 10 kV) и дистрибутивна мрежа ниског напона.

Трафостанице 110/x kV које покривају подручје краљева су: ТС 110/35 „Краљево 1“, ТС 110/35 kV и 110/10 kV „Краљево 2“, ТС 110/10 „Крљево 5“. Укупна снага шест трансформатора који се налазе у овим трафостаницама је 166 MVA.

Мрежу средњег напона (35 kV, 20 kV и 10 kV) чине следеће трафостанице 35/10 kV: ТС „Рибница“, ТС „Фабрика вагона“, ТС „Јасен“, ТС „Лађевици“, ТС „Техногас“, ТС „Витановац“, ТС „Краљево 2“ и ТС „Ушће“ (која је под управом погона Рашка). У наведеним трафостаницама 35/10 kV се налази укупно 16 трансформатора који збирно дају 91,5 MVA снаге. Постоји и једна трафостаница 35/0,4 kV „Тавник“ са трансформатором снаге 1 MVA. У оквиру ЕД Краљево функционише и 660 трафостаница 10/0,4 kV које у себи имају 743 трансформатора укупне снаге 230 MVA и један број ТС које опслужују потрошаче са територије општине Краљево, а којима се управља из погона ЕД Рашка и ЕД Врњачка Бања. За дистрибуцију електричне енергије унутар мреже средњег напона користе се кабловски и ваздушни водови подељени у два напонска нивоа:

- Напонски ниво 35 kV - на овом напонском нивоу имамо кабловске и ваздушне водове. Укупна дужина ових водова на територији ЕД Краљево је 69 km.
- Напонски ниво 10 kV – постоји велики број кабловских и ваздушних водова 10 kV. Један део ових водова је у власништву приватних лица. Укупна дужина свих 10 kV водова је 578 km.

Дистрибутивна мрежа ниског напона 0,4/0,231 kV - Укупна дужина мреже ниског напона, подземне или надземне, која је постављена да би се снабдело 54400 потрошача (број потрошача до краја 2013. године), на територији коју покрива ЕД Краљево је 1700 km. Искоришћено је и 570 km различитих типова каблова за кућне прикључке.

Резервни извори електричне енергије

У највећем броју случајева присутни су у виду дизел-агрегата малих снага и својом производњом готово и не утичу на електроенергетски биланс.

Телекомуникациони систем

Телекомуникациона и информациона инфраструктура једн су од главних покретача економског напретка града. За привреду, информационо-комуникационе технологије су средство за модернизацију и побољшање конкурентности. Од великог значаја је посредни утицај који телекомуникације остварују на привреду и то у смислу редукције трошкова, рационализације пословања, повећање конкурентске способности, односно повећања ефективности и ефикасности обављања пословних процеса и активности.

Телекомуникациону мрежу „Телеком Србија“ на територији Града Краљева данас чине:

- ✓ транспортана мрежа базирана на оптичким кабловима;
- ✓ велики број централа и мултисервисних чворова, различитих по хијерархији, типу, капацитету и другим параметрима;
- ✓ кабловска канализација у свим улицама централног градског језгра и на главним правцима изласка из града према приградским насељима и према суседним градовима;
- ✓ приступна телекомуникациона мрежа од од централа и мултисервисних чворова према објектима корисника, сада претежно од бакарних каблова, али се уводе и оптички каблови у складу са потребама корисника. У мањем обиму, у појединим руралним срединама постоји и бежична приступна мрежа.

Целокупна мрежа је дигитализована, и реализацији је следећи корак и развоју телекомуникационе мреже, постепен прелазак на IP раван.

Тражња за класичним говорним сервисима је задовољена. Са порастом могућности мобилне мреже у домену интернет сервиса, јавља се тенденција смањења броја прикључака у фиксној мрежи.

Оператори телекомуникационих услуга на територији Града Краљева:

- ✓ у фиксној мрежи Телеком Србија, а у најави Орион, Теленор и SBB;
- ✓ у мобилној мрежи Телеком Србија, Теленор и VIP;
- ✓ код кабловских телевизија Телеком Србија, Телемарк и SBB,
- ✓ код TV и радио система велики број.

Идентификовани проблеми у овој области су:

- ✓ потреба за повећањем густине мултисервисних чворова у целој мрежи Телеком Србија на подручју Града Краљева
- ✓ потреба за реконструкцијом приступне мреже у сеоским срединама

Реализацијом наведених потреба створиће се услови за равномерни развој и задовољење свих захтева из домена широкопојасног интернета и кабловских дистрибутивних система на целој територији Града Краљева.

TV систему Краљева припадају јавни сервис РТС, пет TV станица с националном фреквенцијом, градска телевизија TV Краљево, која је добила од стране републичке радио дифузне агенције фреквенцију за регионално емитовање TV програма, као и неколицина локалних приватних TV станица чији рад није у оквиру републичког закона о радиодифузији.

Радио мрежу представљају по једна радио станица јавног сервиса, четири радио станице са националном фреквенцијом, Градска радио станица, као и неколицина локалних радио станица, које своје емитовање радио програма нису регулисале у оквиру Закона о радиодифузији. Осим ових постоје и радио–антенски системи у власништву Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова и радио аматера Краљева.

Табела 122. Поштанске активности и телекомуникације, 2012.

	Град Краљево	
Број пошта		26
Број телефонских претплатника		59.895
ПТТ промет	11.444	11.444
(отпремљено)	5	5

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013. – Табела 15.2

Здравствена и социјална заштита

Дом здравља Краљево у чији састав улазе: служба за здравствену заштиту одраслог становништва (здравствене станице и амбуланте), служба за здравствену заштиту жена, служба за здравствену заштиту деце, служба за стоматолошку здравствену заштиту, служба хитне медицинске помоћи, служба за кућно лечење и здравствену негу, служба поливалентне патронаже, служба медицине рада, специјалистичке амбуланте, превентивни центар и служба за санитетски превоз и транспорт.

Општа болница, у чији састав улазе: интернистички сектор, психијатријско одељење, хируршки сектор, одељење гинекологије и акушерства, одељење за дечије болести, функционално дијагностички сектор.

Заједничке службе у чији састав улазе: управа, сектор за правне, опште, кадровске и послове обезбеђења, сектор за економско – финансијске послове, одсек информатике, сектор других заједничких служби.

Општа болница „Студеница“ располаже са око 600 постеља. Здравствени центар је био тешко оштећен у земљотресу из новембра 2010. године, а његова реконструкција започета је другој половини 2013. године.

Поред Опште болнице „Студеница“ и Дома здравља Краљево на територији града постоје још и Завод за заштиту здравља, Апотекарска установа и Завод за специјализовану рехабилитацију „Агенс“ у Матарушкој Бањи. На територији града Краљева постоје такође и регистроване приватне лекарске и специјалистичке ординације, стоматолошке ординације и лабораторије.

Табела 123. Улагања у здравство и социјални рад, 2012. године
Град Краљево

Расходи (улагања) у здравство и социјални рад	3.166.808.000,00
--	-------------------------

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 6.1

Улагања (расходи) корисника буџетских средстава у 2012. години у граду Краљеву су износила, укупно, 9.339.236.000,00 динара, од чега је на расходе у здравство и социјални рад одлазило 3.166.808.000,00 динара.

У Краљеву су у 2012. години радила 352 лекара. Од укупног броја лекара 41 су стоматолози а 69 су фармацеути. На једног лекара у Краљеву долази 354 становника.

Табела 124. Лекари, стоматолози и фармацеути у здравственој служби¹⁸, 2012.

	Град Краљево
Леркари – укупно	352
Лекари опште медицине	49
Лекари на специјализацији	34
Лекари специјалисти	269
Стоматолози	41
Фармацеути	69
Број становника на једног лекара у општини	354
Број становника на једног лекара у округу	422
Број становника на једног лекара у Србији	343

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 18.1
Напомена: Подаци се односе само на установе у плану мреже здравствених установа Републике Србије.

Град Краљево има две установе социјалне заштите, Центар за социјални рад и Геронтолошки центар у Матарушкој Бањи.

Табела 125. Корисници социјалне заштите, 2012.

	Град Краљево
Укупно	10.491
Деца	2.459
Млади	1.076
Одрасли	5.081
Остарели	1.875

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 19.1

Образовни капацитети

Образовни капацитети у граду Краљеву, према подацима Републичког завода за статистику:

Основне школе - Територија града Краљева покривена је мрежом школа за основно образовање у складу са размештајем становништва.

На територији града Краљева раде 23 матичне школе за основно образовање. Од 23 евидентиране основне школе 7 има физкултурне сале. Укупан број учионица у евидентираним објектима је 440.

¹⁸ Подаци института за јавно здравље Србије

Табела 126. Краљевачке основне школе

Редни број	Школа	Адреса и место
1.	“Димитрије Туцовић”	Доситејева 5, Краљево
2.	“ИВ Краљевачки Батаљон”	Олге Јовичић 1, Краљево
3.	“Вук Караџић”	Излетничка 10, Краљево
4.	“Свети Сава”	Змај Јовина 1, Краљево
5.	“Јово Курсула”	Доситејева 136, Краљево
6.	“Светозар Марковић”	Олге Јовичић бб, Краљево
7.	“Бранко Радичевић”	Витковац
8.	“Браћа Вилотијевић”	Ратарско имање бб, Краљево
9.	“Драган Маринковић”	Адрани
10.	“Витановац”	Витановац
11.	“Драган Ђоковић – Уча”	Лађевици
12.	“Ђура Јакшић”	Конарево
13.	“Живан Маричић”	Жича
14.	“Јован Цвијић”	Сирча
15.	“Милун Ивановић”	Ушће
16.	“Олга Милутиновић”	Годачица
17.	“Петар Николић”	Самаила
18.	“Јован Дучић”	Рођевићи
19.	“Стефан Немања”	Студеница
20.	“Доситеј Обрадовић”	Врба
21.	“Чибуковачки Партизани”	Карађорђева 178, Краљево
22.	МОШ “Стеван Мокрањац”	Обилићева 31, Краљево
23.	СОШ “Иво Лола Рибар”	Доситејева 5/4, Краљево

Извор података: Министарство просвете - Рашки округ, одељење у Краљеву

Табела 127. Редовне основне школе, матичне и подручна/издвојена одељења и ученици према полу, почетак 2012/2013. школске године

Регион Област	Школе			Ученици					
	укупно	матичне	подручна/ издвојена одељења	укупно		у матичним школама		у подручним/издвојен им одељењима	
				свега	од тога: учениц е	свега	од тога: ученице	свега	од тога: ученице
Град Краљево	61	21	40	10455	4994	8624	4136	1831	858

Извор података: Републички завод за статистику, Саопштење ДД10, од 28.03.2013. године, Статистика друштвених делатности

Табела 128. Одељења и ученици редовних основних школа, према разредима и полу, почетак 2012/2013. школске године

Регион Област	Одељења	Укупно	Разред							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Град Краљево	Ученици свега	-	1323	1341	1361	1259	1310	1309	1233	1319
	Ученице	4994	606	609	667	610	612	665	607	618

Извор података: Републички завод за статистику, Саопштење ДД10, од 28.03.2013. године, Статистика друштвених делатности

У области **средњешколског образовања** Краљево има 10 школа са 214 одељења и то: Гимназију, 6 стручних школа (Економско-трговинска, Електросаобраћајна, Машинско-техничка, Медицинска, Пољопривредна и Шумарска), средњу музичку школу, средњу уметничку школу и средњу школу за децу ометену у развоју.

Све школе имају своје просторије осим Уметничке школе која има просторије у службеним просторијама „Новог Гвожђара“ као и Музичке школе чија је зграда страдала у земљотресу из 2010. године.

Високо школство - Машински факултет у Краљеву ради у саставу Универзитета у Крагујевцу. Поред тога, у Краљеву постоји и неколико одељења високошколских установа.

Предшколска установа - На подручју града обезбеђење и збрињавање деце је у објектима предшколске установе „Олга Јовичић Рита“ и у организованом полудневном боравку деце. Предшколска установа има 11 објеката целодневног боравка, девет у граду, један у Матарушкој Бањи и један у Ушћу. У Установи се рад организује у оквиру целодневног и припремног предшколског програма, организовани су и повремени облици рада. Целодневним боравком обухваћено је 1705-оро деце, припремним предшколским програмом 1278 деце.

Табела 129. Објекти предшколске установе “Олга Јовичић – Рита”

Редни број	Назив објекта	Адреса	Површина објекта у м ²	Број соба	Број деце	Групе по узрасту		
						Јаслена	Васпитна	Развојна
1.	Полетарац	Карађорђева 11	2100	15	280	6	8	не
2.	Младост	Моше Пијаде	1076	8	176	4	5	да
3.	Пчелица	Пљакина бр. 1	640	9	180	4	5	не
4.	Бамби	Шолајина бб	403	5	98	2	3	не
5.	Невен	Александра Белића	1086	10	196	4	6	не
6.	Звездани Гај	Излетничка бб	267	3	62	1	2	не
7.	Плави Чуперак	Ушће 5	267	3	32	1	1	не
8.	Лане	Др. Драгутина Гвозденовића, Матарушка Бања	500	5	98	2	3	не
9.	Веселько	Доситејева 178	140	3	58	1	2	не
10.	Петар Пан	Хигијенски завод	437	5	98	2	3	не
11.	Шврћа	Ковачи	80	2	32	1	1	не

Извор података: Предшколска установа “Олга Јовичић – Рита”

Табела 130. Установе за децу предшколског узраст, 2012/13. школска година

Град Краљево		
Установе, укупно	53	
Деца корисници	2834	
Према дужини дневног боравка	до 6 часова	987
	6-9 часова	18
	9 часова и више	1829
Деца која бораве бесплатно	1082	

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 16.1

Табела 131. Улагања у образовање, 2012. године

Град Краљево (у хиљадама РСД)	
Расходи (улагања) у образовање	2199564

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 6.1

Ресурси животне средине

Квалитет ваздуха

Главне изворе загађења ваздуха у граду Краљеву чине продукти сагоревања горива у домаћинствима, индустрији, топланама, индивидуалним котларницама, затим саобраћај, грађевинска делатност, неодговарајуће складиштење сировина, депоније смећа, као и степен јавне хигијене у граду.

Системска и континуирана мерења загађености ваздуха у Краљеву спроводе се у циљу заштите здравља становништва, сагледавања утицаја предузетих мера на степен загађености ваздуха, информисања јавности о резултатима мерења и предузетим мерама за смањење загађености. Контролу квалитета ваздуха у граду Краљеву врши Завод за јавно здравље, који доставља месечне извештаје надлежним републичким и локалним органима.

У току 2012. године на територији града Краљева обављена су мерења загађености ваздуха на следећим мерним местима:

Мерно место	Сумпордиоксид SO ₂	Чађ	PM ₁₀	NO ₂	Таложне материје
Пљакин шанац	х	х	-	х	х
Скупштина града	х	х	-	-	х
Завод за јавно здравље	х	х	-	-	х
Женева	-	-	-	-	х
Пекарство	-	-	-	-	х
Рибница	х	х	-	-	х
Аутобуска станица	-	-	-	-	х
Сијаће поље	-	-	-	-	х
Полицијска управа	-	-	х	-	-

Извор података: Завод за јавно здравље Краљево - Извештај о контроли квалитета ваздуха у Краљеву у току 2012. године

х – извршена мерења, - не мери се

Сумпордиоксид и чађ – у току 2012. године на територији града Краљева, мерења присуства сумпордиоксида и чађи вршена су на четири мерна места (Пљакин шанац, Скупштина града, Завод за јавно здравље и Рибница). Ни на једном од ових места нису измерене концентрације сумпордиоксида преко дозвољене дневне граничне и толерантне вредности. Средња годишња вредност сумпордиоксида је била највећа на мерном месту Пљакин Шанац и није прелазила дозвољену средњу годишњу вредност за насељена места.

Највиша измерена средња месечна вредност чађи била је у фебруару на мерном месту Пљакин шанац а на истом мерном месту је измерена и највиша средња годишња вредност.

Анализом добијених резултата може се констатовати да концентрације сумпордиоксида и чађи измерене у граду Краљеву имале сезонски карактер пораста и да су на свим мерним местима повећане у грејној сезони у односу на период ван грејне сезоне.

Азот диоксид – у току 2012. године на територији града Краљева мерење присуства азотдиоксида вршено је на једном мерном месту – Пљакин шанац и иста је била испод граничне вредности. У току три дана у години измерене вредности (два дана у марту и један у децембру). На основу резултата може се закључити да су концентрације азот диоксида имале повезаност са фреквенцијом саобраћаја у деловима града где се мониторинг обавља.

Укупне таложне материје у току 2012. године праћене су на осам мерних места: Пљакин шанац, Скупштина општине, Завод за јавно здравље, Женева, Пекарство, Рибница, Аутобуска станица и Сијаће Поље. Најнижа средња годишња вредност имисије била је на мерном месту Рибница, а највиша на мерном месту Аутобуска станица и ниједна није била виша од средње годишње граничне вредности.

Суспендоване честице – гранична вредност за 2012. годину за суспендоване честице PM₁₀ износи 50 µg/m³ и може бити прекорачена највише 35 дана од укупног броја измерених вредности. Анализом добијених резултата у 2012. години, 49 дана вредности за

суспендоване честице било је преко граничне вредности PM_{10} су прелазиле граничну вредност од $50 \mu g/m^3$ (дозвољено је до 35 дана). На основу овога, може се констатовати да на територији града Краљева постоји оптерећење ваздуха честицама PM_{10} .

Квалитет земљишта

Површине земљишта насељених места у току времена покривају се разним отпадима животне и радне делатности. Ови отпади формирају постепено вештачки слој који мења првобитне облике земљишта па и састава.

Земљишта се могу загађивати:

- ❖ Минералним ђубривима, прилично неправилним избором врсти и количине;
- ❖ Хемијским средствима за заштиту биља (пестицидима);
- ❖ Органским ђубривима (чврсти и течни стајњак);
- ❖ Тешким металима (комунални и индустријски отпад);
- ❖ Преко ваздуха (термоелектране, хемијска индустрија, издувни гасови од аутомобила);
- ❖ Поплавним и заливним водама;
- ❖ Ерозијама (јављају се сечама шума, неправилним третманом биљног покривача, запуштеност и неправилна обрада земљишта).

Таква оштећења земљишта преко деградације, деструкције или тоталних искључења (коповима, депонијама) су присутна у нашем граду.

Захваљујући утицају разноврсних фактора у Краљевачкој котлини се среће велики број типова, подтипова и варијетета земљишта. Са гледишта њиховог искоришћавања за пољопривредну производњу и с обзиром на површине на којима су заступљени, најважнији су:

1) Алувијална земљишта

Ова земљишта су распрострањена читавим током Мораве у доњем делу тока Ибра. Варијетети ових алувијалних земљишта изведени су на бази дубине профила земљишта и изражености педогенетских процеса у њима, па тако имамо:

Дубоки карбонатни алувијум, плитки карбонатни алувијум и дубоки безкарбонатни алувијум. Ова земљишта су доста хетерогена. Да би се сачувала њихова производна вредност неопходно је обезбедити наводњавање, као и рационални састав ђубрења за сваку биљну врсту.

2) Ливадска земљишта

Чине земљишни покривач вишег дела алувијалне равни Мораве, Ибра и Рибнице. Највећу површину заузимају на подручју Грдице – Адрана – Мрсаћа, с леве и десне стране пута Краљево – Лађевци. Ова земљишта су доста плодна, али је њихово искоришћавање отежано нарочито за озиме усеве због дужег задржавања воде на њима. Да би се искористила продуктивна способност ових земљишта, неопходно је урадити контролу плодности тј. садржај најважнијих биљних хранива, како се примена ђубрива не би вршила напамет и тиме ђубрива даље оштетила њихову плодност.

3) Смонице

Цела површина под смоницама на територији Краљевачке котлине може се поделити у три комплекса. Први, уједно и највећи, налази се на подручју Витановца, Печенога и Витковца, поред пута и пруге Краљево – Крагујевац и дуж реке Груже. Други комплекс се налази на подручју Лопатнице и Врдила, а трећи у пределу северно од Чукојевца око доњег тока равничарске реке. Смонице су на нашем терену мало проучена и испитана земљишта. Оне су добрих хемијских особина богата су биљним хранивима и хумусом, али су лоших физичких особина. Ради тога се морају поправити, што се постиже правилном обрадом, ђубрењем и плодоредом.

4) Псеудоглеј

Је једно од најраспрострањенијих земљишта у Краљевачкој котлини, заузима површину од око 18000 ха. Налази се у три већа комплекса: 1) Ратарско имање, Грдичка коса, Јарчујак, Драчкићи, део Конарева, Врдила до Врдилске реке; 2) комплекс јужно и југоисточно од Краљева у подручју Кованлука, Ратине, Јовца, Драгосињаца, Врбе, Крушевице ; и 3) Подручје Рођевића, Стубла, Поповића и Мрсаћа. Ово земљиште карактеришу лоше физичке и хемијске карактеристике, пре свега велика киселост, смањен садржај хумуса, мањак хранљивих елемената. Ради тога ова земљишта треба поправити применом калцификације, хумификације, фосфатизације, подривања.

5) Лесивирано земљиште (лувисол)

Заступљено је у истом комплексу са псеудоглејним земљиштима у која и прелазе, па их је тешко од њих разграничити. Распрострањени су на нешто вишим теренима, терасама Западне Мораве и Ибра. Карактеришу га боље физичке а лошије хемијске особине. Изразито су кисела, имају мањак биљних хранива нарочито фосфора и висок садржај мангана, никла, хрома, ради чега се морају проверити приступачни облици ових елемената, да се не би тешки метали акумулирали у плодовима и у ланцу исхране угрозили здравље људи.

6) Кисело смеђе земљиште

Највише је распрострањено на Гледићким планинама, атарима села Лешева, Раванице, Годачице, око Рудна – Родочела – Мланче. Главни проблем ових земљишта је склоност ерозији. Ова земљишта су доста кисела, па је ограничено гајење одређених биљних врста.

7) Хумусно силикатно земљиште (ранкер)

Највечи комплекс је на Столовима, на подручју Богутовца, Богутовачке Бање и Станче, затим околине Ушћа, око манастира Студенице и свуда где је геолошка подлога серпентин. Ова земљишта су плитка и слабо продуктивна и јако су сиромашна у хранљивим елементима нарочито у калијуму и фосфору. Имају доста магнезијума и хрома, што може бити токсично за биљке, а преко њих и за људе.

Квалитет вода

Град Краљево се снабдева водом за пиће са четири локална изворишта ЈКП "Водовод" Краљево. Квалитет воде за пиће контролише и прати Центар за хигијену и хуману екологију Завода за јавно здравље Краљево. Испитивање воде се обавља континуално са 37 тачака на водоводној мрежи и са црпних станица. Тачке узорковања на водоводној мрежи су биране тако да цео град буде обухваћен.

На годишњем нивоу уради се негде око 1950 анализа воде за пиће на бактериолошки и основни физичко-хемијски преглед. Поред тога раде се и периодичне, проширене анализе воде за пиће¹⁹, као и испитивање на фенолне материје.

Добијени резултати испитаних узорака од стране Завода за јавно здравље Краљево не прелазе МДК вредности прописане Правилником о хигијенској исправности воде за пиће, тако да уз стручно мишљење, вода за пиће из градског водовода у Краљевоу је хигијенски исправна.

Управљање чврстим комуналним отпадом

Отпад у Краљевоу се одлаже на депонију, на локацији "Кулагића – Ада", која је према ГП-у опредељена за комуналну намену, а која је удаљена од центра града 4,5 км, од најближе стамбене зоне око 1,5 км, а од индустријске зоне око 0.5 км. Депонија је лоцирана

¹⁹ У прилогу овог документа налазе се периодични физичко-хемијски прегледи вода из црпних станица „Конарево“ и „Жичко поље“.

на ободу алувијалне равни десне обале Западне Мораве, удаљеног од водотока 0,5 - 0,6 км. Сметлиште у Краљеву на локацији "Кулагића – Ада", било је формирано на специфичан и неорганизован начин са неравномерном површином за одлагање, без система за заштиту подземља и ваздуха. Одлагање смећа вршено је без претходне припреме терена. На сметлиште се довози отпад без икаквог претходног одвајања, видљиви су и остаци болничког отпада, кланичног отпада, отпада угинулих животиња, помешаних са осталим отпадом, што може довести до ширења заразе радника ЈКП "Чистоће" и "сакупљача" секундарних сировина, поред штетног утицаја на земљу, воду и ваздух.

Дневна количина сакупљеног отпада процењује се на 88 т. Услуге организованог сакупљања, транспорта и одлагања отпада обавља ЈКП „Чистоћа“, на територији ГУП-а Краљева, Матарушке и Богутовачке Бање, Ушћа и појединих приградских насеља. 54 сеоских месних заједница није обухваћено организованим одношењем отпада, услед чега долази до неорганизованог одлагања смећа и често се исти депонује поред река, путева или на другим неприступачним локацијама.

Садашња депонија Краљева обухвата простор од око 8 ха, просечне висине 15 м. Простор депоније је ограђен, а већи део је покривен инертним материјалом.

За привремено одлагање чврстог комуналног отпада користе се контејнери запремине 1,1 м³, канте и код једног броја корисника отворени контејнери запремине 5 м³. (и то према следећој структури заступљености: 75 % контејнери, 20 % канте, и 5% велики контејнери).

Институт "Кирило Савић", из Београда је 2005. године урадио пројекат санације и рекултивације сметлишта са роком коришћења до 2008. године. Пројектом је предвиђено низ техничких мера које обезбеђују даље коришћење уз знатно побољшање услова заштите животне средине. Санација и затварање сметлишта се врши кроз четири фазе. Реализација пројекта је започела са закашњењем, тј. 2006 године (пројектом је предвиђено 2005. година), и комунални отпад се одлаже по поступку и применом технолошког процеса који је предвиђен главним пројектом санације.

Туристички ресурси

Град Краљево поседује ресурсе неопходне за развој свих видова континенталног туризма. Најважнији ресурси на нашем подручју су:

1) Природни:

Термални и термоминерални извори;
Реке Ибар и Морава;
Планине Гоч и Столови;

2) Антропогени

Споменици културе – Краљево је окружено бројним културно-историјским споменицима и манастирима средњевековне Србије. Најпознатији су манастири Жича и Студеница, као и средњевековни град Маглич. У граду се налазе бројни културно-историјски споменици и споменичка обележја старије и новије историје, међу којима су познати : Саборна црква, импозантан споменик учесницима ослободилачких ратова 1912-1918, галерија слика, музеј, спомен парк стрељаним родољубима 1941.

Град као посебна целина – Посебан ужитак за туристе представља обилазак самог градског језгра. Краљево је један од урбанистички најлепше решених градова Србије са Тргом српских ратника, Тргом Светог Саве, Тргом Јована Сарића и улицама у ужем делу града које украшавају неговани дрвореди липа од којих у јуну мирише цела пешачка зона.

Село – Сеоски туризам постаје основа бежања градског становништва у нетакнуту природу. Туристи су на овај начин у прилици да пробају широку понуду домаћих специјалитета здраве хране чувеног краљевачког кајмака, сира, воћа и поврћа, производа од меса, природних жестоких пића итд.

Манифестације културе – најзначајније културне институције су Краљевачко позориште, Народни музеј и Народна библиотека. Значајно место у културном животу града заузимају и дом културе „Ушће“ (презентација књига, приказивање филмова) и Дом културе „Рибница“ • (организовање излошби, књижевних вечери, курсева).

У Краљевоу се одржава више туристичких и спортских манифестација, као што су "Дани јоргована", "Сребрни казан", Ауто-мото трке, "Весели спуст" низ брзаке Ибра и многе друге манифестације.

На основу постојећих ресурса могући правци развоја туризма града Краљева су: бањски туризам, планински туризам и сеоски туризам.

Број посетилаца

Табела 132. Број и структура туриста и остварених туристичких ноћења, 2012.

		Град Краљево	Рашка област	Република Србија
Туристи	свега	28.801	252.025	2.079.643
	домаћи	22.447	216.506	1269676
	страни	6.354	35.519	809.967
Ноћења туриста	свега	142.502	1.043.838	6.484.702
	домаћи	126.833	933.883	4.688.485
	страни	15.669	109.955	1.796.217
Просечан број ноћења туриста ²⁰	домаћи	5,7	4,3	3,7
	страни	2,5	3,1	2,2

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 14.1

²⁰ Просечан број ноћења туриста израчунат је дељењем броја ноћења с бројем туриста. Пошто се туриста региструје у сваком месту где борави, у случају промене места долази до његовог поновног исказивања, односно дуплирања. Стога је, вероватно, и просечан број ноћења туриста, израчунат на овај начин мањи од стварног.

Смештајни капацитети

Краљево располаже значајним смештајним капацитетима. Наиме, туристички и угоститељски објекти располажу са укупно 2176 лежаја. Од тог броја највише лежајева има туристичко место Матарушка бања (980), затим туристичка места Богутовачка бања (545), Гоч (450) и сам град Краљево (140).

Табела 133. Смештајни капацитети

Последњи датум ажурирања	ХОТЕЛИ	Тел.	Број соба	Број лежаја	Спецификација соба					
					APP	1-крев.	2-крев.	3-крев.	4-крев.	вишекр....
13.05.2013.	TURIST ****	322-366	72	134	5	15	18	34		
13.05.2013.	BOTIKA ****	366-800	29	47	5	12	12			
13.05.2013.	TEHNOGRAD ***	373-300	21	55	16		5			
13.05.2013.	CRYSTAL **	329-140	26	43	4	10	11	1		
13.05.2013.	DRAGAČEVO **	335-056	10	20			10			
13.05.2013.	BELVEDERE **	313-333	6	13		1	3	2		
13.05.2013.	ĐERDAN *	5816-250	13	32			8	4	1	
<i>Gradski hoteli UKUPNO:</i>			177	344	29	38	67	41	1	
13.05.2013.	TERMAL ***	5411-366	121	250	7	18	76	20		
13.05.2013.	MINERAL **	5826-021	100	200	4		96			
13.05.2013.	depandans CVET		8	16			8			
<i>Banjski hoteli UKUPNO:</i>			229	466	11	18	180	20		
<i>Хотели УКУПНО:</i>			406	810	40	56	247	61	1	0
Последњи датум ажурирања	КОНАЧИШТА	Тел.	Број соба	Број лежаја	Спецификација соба					
					APP	1-крев.	2-крев.	3-крев.	4-крев.	вишекр....
13.05.2013.	SVILEN KONAC	393-000	16	48			16(2+1)			
13.05.2013.	ROYAL	354-004	15	21	2	9	4			
13.05.2013.	MILIKIĆ	382-001	6	14	2	2	2			
13.05.2013.	OLIMP	352-770	8	20			4	4		
13.05.2013.	TRI BRATA	841-090	14	30		1	10	3		
13.05.2013.	KISS	351-771	2	7			1(2+2)	1		
13.05.2013.	KILIBARDA	359-848	6	7		5	1			
<i>Gradska konačišta UKUPNO:</i>			67	147	4	17	37	8		
22.08.2011.	PIRAMIDA (sa vilama)	815-126	47	123	1	3	22	13		8
22.08.2011.	DEČJE ODMARAL.GOČ	815-112	21	138			5			16
22.08.2011.	DOBRE VODE	815-100	35	100	1		21	7		6
22.08.2011.	SMUČARSKI DOM GOČ	815-120	21	60	1		6	4		10
<i>Konačišta na Goču UKUPNO:</i>			124	421	3	3	54	24		40
22.08.2011.	STUDENICA-konak htl	5436-222	21	50	1	4	10	5	1	1
22.08.2011.	Manastirski konak	5436-422	34	120	1	7	14	6		7
13.05.2013.	Konačište RADOČELO	438-115	18	35		1	17			
<i>Konačišta u Studenici UKUPNO:</i>			73	205	2	12	41	11	1	8
<i>Коначишта УКУПНО:</i>			264	773	9	32	132	43	1	48

2013. ПРИВАТНИ СМЕШТАЈ (ажурирано 24.12.2013.)

Место	Број кат. домаћ.	Апартмани	Собе	Број лежaja (А+ собе)	Спецификација соба																			
					Апартмани						4*				3*			2*			1*			
					Ук.	А2	А3	А4	А5	А6	1/1	1/2	1/3	1/4	1/1	1/2	1/3	1/4	1/1	1/2	1/3	1/4	1/1	1/2
БОГ. БАЊА	45	3	179	368	3	2	1						1	27	1		8	102	3		1	27	9	
БОГУТО ВАЦ	1		3	7										2	1									
ЛОПАТНИЦА	1		4	10										2	2									
МАТ.БАЊА	64	3	175	350	3	1	1		1			9		6	100	4	4	28			6	16	2	
РУДНО	3		10	23									1	6	2	1								
СТУДЕНИЦА																								
КРАЉЕВО																								
БАПСКО ПОЉЕ																								
УКУПНО:	114	6	371	758	6	3	2		1			9		8	137	10	1	12	130	3	7	43	11	

2013. Kraljevo - kategorisani SMEŠTAJ

Poslednje ažuriranje	Mesto	Tel.	Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba								
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr .			
KRALJEVO - hoteli															
31.12.2013.	BOTIKA ****	366-800	29	47	47	0	5	12	12						
31.12.2013.	TURIST ****	322-366	72	134	129	5	5	15	18	34					
31.12.2013.	TEHNOGRAD ***	373-300	21	55	34	21	16		5						
31.12.2013.	BELVEDERE **	313-333	6	13	11	2		1	3	2					
31.12.2013.	CRYSTAL **	329-140	26	43			4	10	11	1					
31.12.2013.	DRAGAČEVO **	335-056	10	20	20	0			10						
31.12.2013.	ĐERDAN *	5816-250	13	32					8	4	1				
Ukupno:			177	344			30	38	67	41	1				

KRALJEVO - konačišta			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
31.12.2013.	KISS	351-771	2		7			1(2+2)	1			
31.12.2013.	MILIKIĆ	382-001	6		14	2	2	2				
31.12.2013.	OLIMP	352-770	8		20			4	4			
31.12.2013.	ROYAL	354-004	15		21	2	9	4				
31.12.2013.	SVILEN KONAC	393-000	16		48			16(2+1)				
31.12.2013.	SUNCE	361-810	6		18			4		2(+1)		
31.12.2013.	TRI BRATA	841-090	14		30		1	10	3			
Ukupno:			67		158	4	12	41	8	2		

MATARUŠKA BANJA			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
31.12.2013.	TERMAL ***	5411-366	121		250	7	18	76	20			
31.12.2013.	Priv.smeštaj MAT.BANJA		178		350	3	16	153	6			
Ukupno:			299		600	10	34	229	26			

BOGUTOVAČKA BANJA			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
31.12.2013.	MINERAL **	5826-021	100		200	4		96				
31.12.2013.	depandans CVET		8		16			8				
31.12.2013.	Priv.sm.BOG: BANJA		183		370	4	10	156	13			
Ukupno:			291		586	8	10	260	13			

GOČ - konačišta			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
31.12.2013.	PIRAMIDA (sa vilama)	815-126	47		123	1	3	22	13		8	
31.12.2013.	DEČJE ODMARAL.GOČ	815-112	21		138			5			16	
31.12.2013.	DOBRE VODE	815-100	35		100	1		21	7		6	
31.12.2013.	SMUČARSKI DOM GOČ	815-120	21		60	1		6	4		10	
Ukupno:			124		421	3	3	54	24		40	

STUDENICA - konačišta			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
31.12.2013.	STUDENICA-bivši hotel	5436-222	21		50		1	4	10	5	1	1
31.12.2013.	Manastirski konak	5436-422	34		120		1	7	14	6		7
31.12.2013.	Konačište RADOČELO	438-115	18		35			1	17			
Ukupno:			73		205		2	12	41	11	1	8

STD (seoska tur. domaćinstva)			Broj KAT. soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
Bogutovac	Etno selo BOGUT***	426-002	3		7				2	1		
Lopatnica	MILOJEVIĆ***	825-005	4		10				2	2		
Rudno	MILOŠEVIĆ, VilaSelena***	5437-040	4		10				3		1	
Rudno	ŠEKLER***	5437-048	4		10				2	2		
			15		37				9	5	1	

Kuće za odmor			Broj soba	Broj ukupnih ležaja	Stalni lež.	Pomoć lež.	Specifikacija soba					
							APP	1-krev.	2-krev.	3-krev.	4-krev.	viš ekr.
Rudno	ORLOVO GNEZDO***	064/14-13-275	2		3				1	1		
			2		3				1	1		

1.641

Квалитет живота

Данашњи изглед Краљева је јединствен у односу на остале српске градове. Посебним га чини урбанистички план направљен почетком 19. века: Главни, кружни трг са паралелним улицама, уз још два која му гравитирају: Трг српских ратника, кружно стециште, служи као својеврсни “компас” тек придошлом госту. Бронзани војник (“Милутин”), споменик палим Србима у ратовима од 1912 – 1918. године, најомиљенији је историјски знамен Краљева. У средишту је најлепшег шеталишта, дечије игре, разноврсних збивања: концерата, позоришних представа на отвореном, смотри, изложби и сајмова, прослава свих важних докумената и светковина. Уз северну страну његовог трга је други, са именом Јована Сарића, који обједињује административно – пословни центар Краљева.

Јавни садржаји и рекреативни програми

Спортски садржаји (терени, спортске дворане, центри за рекреацију, стадиони)

Краљево је град младих и спорта. Његову витешку славу проносили су и преносе светом многи појединци и екипе. Краљево данас има још много узданица за спортску славу: прволигашки су одбојкаши “Рибнице”, кошаркаши “Слоге” и “Машинца”, Женски Кошаркашки клуб и шахисти, док се фудбалски клуб “Слога” такмичи у другој лиги. Популарни баскет и фудбал играју се, осим на многобројним теренима, и на сваком травњаку. У Краљево постоји и једна права тркачка стаза за мото и ауто трке. О одржавању спортских терена на територији града (Хала спортова, атлетски стадион, градски базен, отворени спортски терени на обали Ибра), стара се Спортски центар “Ибар”.

Хала спортова је капацитета 1500 гледалаца, димензија 32 x 20м. Отворена је свакога дана, претежно за тренинг кошаркаша и одбојкаша, али се у њој одржавају и друге манифестације. У граду је изграђена нова хала спортова капацитета око 3500 места која још увек није у функцији.

Градски отворени базен користи се 75 дана за рекреацију грађана, а пре и после тога за тренинге пливача и ватерполиста. Базен поседује трибине за 1000 гледалаца и рефлекторе за ноћно купање. Један од приоритета града је изградња затвореног базена за шта је урађена потребна пројектна документација.

Атлетски стадион, поред стазе, поседује травнати фудбалски терен, трибине за 1000 гледалаца и испод трибина четворостазну аутоматску куглану и теретану.

Сви ови објекти, као и тениски и одбојкашки терени, концентрисани су у самом центру града поред обале Ибра.

У Спортски савез Краљева учлањено је 35 клубова и спортских организација а Фудбалски савез има 45 клубова из Краљева и околине.

Рекреативни програми, спортске и предшколске активности

У Краљеву се одржава више туристичких и спортских манифестација, као што су:

Табела 134. Туристичке и спортске манифестације на територији града Краљева

Р. број	Назив манифестације	Место одржавања манифестације	Организатор манифестације	Време одржавања
1.	Дани јоргована	(Краљево–Маглич-Градац)	Друштво француско-српског пријатељства „Јелена Анжујска“	мај
2.	Нарцисима у походе	Краљево- Столови	Планинарско – смучарско друштво “Гвоздац”	мај
3.	Весели спуст	Маглич - Краљево	Кајак клуб „Ибар“ и Туристичка организација Краљева	јун/јул
3.	Ауто-мото трке „Награда Краљева“	Аутодром Берановац	Спортски ауто-мото савез и Ауто-мото друштво Краљево	август
4.	Сабор планинара	планина Столови	Планинарско – смучарско друштво “Гвоздац”	септембар
5.	Дани меда	град Краљево	Друштво пчелара Краљево	друга половина априла и друга половина септембра
6.	Пасуљијада	град Краљево	Туристичка организација Краљева	септембар
7.	Пројада	Ратина	МЗ Ратина	септембар

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Предшколске активности на територији града спроводи Предшколска установа “Олга Јовичић – Рита”. У оквиру физичких активности Предшколска установа организује:

- ✓ Дане фудбала у сарадњи са ФК „Бубамара“ на градском атлетском стадиону, као и дане фудбала у сарадњи са фудбалском школом Тодоровић у Грдици;
- ✓ Пролећни крос са децом припремног предшколског програма на атлетском стадиону;
- ✓ Бициклијада улицама града Краљева за децу предшколског узраста, у сарадњи са локалним бициклистичким клубовима и Црвеним крстом;
- ✓ Манифестације поводом Дечије недеље и дан установе.

Цркве и храмови

Почеци духовности на овим просторима сежу у далеку прошлост. О томе сведоче и бројни манастири: Студеница (1188) - престоница и маузолеј родоначелника најзначајније српске династије, Стефана Немање; Жича - од 1219. године седисте српске аутокефалне архиепископије и место крунисања српских краљева.

У време турске владавине, овај простор је био језгро очувања српске духовности, а у XIX веку и место њене обнове и развоја.

Црква Свете Тројице била је у турско доба мала дрвена православна црква од дебелих дасака и греда. У току лета 1998. године почета је велика поправка Цркве Св. Тројице од темеља до крова. Извршена је хидроизолација темеља и бетонирана стаза око Цркве и обложена каменим плочама, а вода из олука дренажним каналима одведена до бунара, за ту сврху ископаног. Црква је покривена бакарним лимом а цела црква је превезана бетонском арматуром тако да су храм и звоник учвршћени и обезбеђени од даљег пуцања и раздвајања изазваних минулим земљотресима. Урађена је нова фасада а црква обојена у жуту боју.

Католичка црква у Краљеву саграђена је на иницијативу самих Краљевчана.

Наиме, са почетком припрема за изградњу Војно-техничког завода (Фабрике авиона) у град су стигли и стручњаци из Француске. Од њиховог доласка, а нарочито када су подигнуте зграде намењене стручњацима и њиховим породицама, осетила се потреба за подизањем објекта за богослужење. 24. јуна 1931. године, у Краљеву је основан одбор за подизање катедрале који су чинили најугледнији краљевачки трговци. За веома кратко време, до 19. новембра 1933. године када је служена прва миса, катедрала је завршена.

Црква спаљивања моштију Светог Саве почела је да се гради августа 1994. године.

Локални центри за окупљање

Библиотеке

Народна библиотека “Стефан Провенчани” је основана 1945. године. Данас Библиотека располаже простором површине око 1530 м², а свој рад остварује преко следећих одељења и служби: Позајмно одељење за одрасле кориснике, Позајмно одељење за децу до 14 година, Научно одељење са читаоницом, Одељење периодике са читаоницом, Завичајно одељење, Служба за развој и матичне послове, Одељење за обраду монографских и серијских публикација, Служба за издавачку делатност, Служба за културно-образовну делатност, Књиговезачки послови, Општа служба.

Укупан књижевни фонд Библиотеке износи 138.273 јединица, а фонд периодике поседује 189 наслова часописа и 24 наслова новина. Библиотека је од 2010. године као пуноправан члан укључена у библиотечко-информациони систем узајамне каталогизације у Србији ЦОБИСС.СР. Данас Библиотека поседује електронски каталог свог целокупног фонда.

Паркови

За град Краљево се може рећи да је пун зелених површина, али су оне углавном недовољно уређене и без адекватног садржаја. У граду постоје 4 веће парковске целине, као и доста зеленила око стамбених објеката, дуж саобраћајница, око школа, болнице. Градским парковима може се придружити и парк у Матарушкој бањи.

Парк код музеја је у претходном периоду реконструисан, уређено је ноћно осветљење, бетонске стазе, а постављени су и садржаји намењени најмлађима (клацкалице, љуљашке, тобогани ...).

Парк у Плајкином шанцу – налази се на атрактивном месту. У парку има мало шумских врста дрвећа, па је простор потребно попунити парковским врстама дрвећа и украсним шибљем.

Парк код Дома друштвених организација у коме има мало лишћарских и четинарских врста. У ранијем периоду у овом парку вршене су само замене дрвених клупа.

Парк код железничке станице редовнио се одржава и у њему је урађена реконструкција стаза. Од осталог садржаја парк има лишћарске и четинарске врсте.

Културни центри

Културни центар „Рибница“ је градска установа која организацијом културних и уметничких програма представља стваралаштво уметника из Краљева, Србије и иностранства, промовише културне и уметничке садржаје, указује на њихову важност за свакодневни живот и обогаћује дрштвени живот грађана Краљева и Централне Србије. Културни центар подржава уметничко стваралаштво појединаца и удружења. Континуираном и разноврсном делатношћу преко године и организацијом више летњих фестивала КЦ „Рибница“ доприноси манифестационом и културном туризму Централне Србије.

Осим Културног центра у Рибници, град Краљево има још један Дом културе који се налази у насељу Ушће. Дом културе "Ушће" је културно-образовна установа, образована са циљем јачања капацитета културе на овом подручју града.

Позоришта

"Народно позориште Краљево" је основано 9. августа 1949. године. Позориште располаже једном позорницом и салом са 226 места, на којој се изводе и представе за одрасле и представе за децу. На бројним фестивалима представе овог театра проглашене су најбољима а добијен је и велики број глумачких награда. Од 2000. године у Краљевачком позоришту активно ради школа глуме "Сцена", која окупља талентовану децу узраста од 7 до 18 година.

Музеји

Народни музеј у Краљеву бави се заштитом културних добара, истраживачким и научним радом. Вредни и репрезентативни предмети смештени су у оквиру историјске, етнолошке, археолошке и уметничке збирке. У музејској галерији, поред репрезентативних изложби одржавају се и концерти класичне музике. Народни музеј у Краљеву основан је 1950. године.

Остали градски културни центри

Организовану заштиту архивске грађе спроводи **Историјски архив**, који има око 280 фондова и пет збирки: матичних књига рођених, венчаних и умрлих; картографску; фотографија, плаката и докумената и докумената и архивске грађе о радничком покрету и НОБ. Ова установа поседује богату библиотеку, која омогућава успешнији рад, како радницима Архива, тако и онима који у научно-истраживачком раду користе архивску грађу.

Завод за заштиту споменика културе у Краљеву обухвата 26 општина и убраја се у један од највећих у Републици. Његове основне делатности су заштита, рестаурација културно – историјских споменика, научно – истраживачки рад и презентације културног наслеђа.

Свој допринос у неговању и развијању културе дају и Културно просвертна заједница, Књижевни клуб "Краљево", Удружење ликовних уметника "Владислав Маржик", Културни центар "Рибница", Мултимедијални центар "Кварт" и други.

Активности у култури (културне манифестације, прославе, фестивали, параде, свечаности, концерти)

Без обзира на годишње доба, у Краљеву се увек нешто догађа, јер је оно град креативних људи, у уметничком, научном и спортском смислу. Уз коначиште и традиционално гостопримство, путник у Краљеву може да очекује широку лепезу манифестација од културних догађаја на кружном Тргу српских ратника преко пробраног позоришног репертоара, динамичног концертног програма у акустичној Сали Народног музеја, сталног и веома упечатљивог књижевног концепта у библиотеци Стефан Првовенчани до музичких изложби од најстаријих периода до модерне уметности. У Краљеву се одржава низ значајних културних манифестација:

Табела 135. Културне манифестације на територији града Краљева

Р. број	Назив манифестације	Место одржавања манифестације	Организатор манифестације	Време одржавања
1.	Дани јоргована	(Краљево–Маглич-Градац)	Друштво француско-српског пријатељства „Јелена Анжујска“	мај
2.	Смотра народног стваралаштва деце Србије	Ратина	Савез аматера Србије, Културно-просветна заједница Краљева и МЗ Ратина	мај
3.	Смотра дечјих фолклорних ансамбала Србије	Краљево	Савез аматера Србије, Културно-просветна заједница Краљева	средина јуна
4.	Летња духовна академија музичке омладине Србије	Студеница	Музичка омладина Србије	средина јула
5.	Ликовна колонија „Студеница“	Студеница	Туристичка организација Краљева	август
6.	Жички духовни сабор - Преображење	Жича	Народна библиотека Краљево	15-19. август
7.	Дани уметничке музике	Трг Светог Саве	КЦ „Рибница“	јун
8.	Интернационални џез фестивал „Jazzibar“	град Краљево	КЦ „Рибница“	јул
9.	Фестивал алтернативних уметности „Street Art Festival“	град Краљево	КЦ „Рибница“	август
10.	Фестивал уметности Маглич	Маглич	КЦ „Рибница“	јун
11.	Интернационални салон графике	Краљево	Удружење „Маржик“	април

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Забава и услуге

Ресторани

Табела 136. Ресторани

Р. број	Назив	Место
1.	Гурман	Краљево
2.	Женева	Краљево
3.	Ас	Краљево
4.	Royal	Краљево
5.	Јеринин Град	Краљево
6.	Сунце	Краљево
7.	Лепи Боро	Краљево
8.	Ђердан	Жича
9.	Под обалом	Краљево
10.	Сплав -ресторан „Краљица Ибра“	Краљево

Извор података: Туристичка организација града Краљева

Биоскопи

Мултимедијални центар "MP Кварт" почео је са радом 14. децембра 2002. године. Основан је са циљем да организовањем различитих дешавања обогати културну понуду града новим садржајима а сам ниво извођења подигне на један виши ниво. Састоји се из три независне целине. То су Биоскоп "MP Кварт", Медија Центар "MP Кварт" и Caffe – галерија "MP Кварт".

Табела 137. Биоскопи, 2012.

		Град	Рашка област
Број биоскопа		2	6
Број седишта у биоскопским салама		541	1.999
Пројекције	свега	942	1.309
	домаћих филмова	110	202
Посетиоци	свега	25.699	34.370
	домаћих филмова	3.478	7.442
Искоришћеност биоскопских сала, %		5,0	5,7
Просечна цена улазница		236	216
Број посетилаца на 100 становника		22	12

Извор података: Републички завод за статистику, Општине и региони у Републици Србији 2013, табела 17.1

Шопинг зоне и малопродајни центри

У центру града, са обе стране пешачке зоне налазе се бројни малопродајни трговински центри, од ексклузивних до оних који су доступни свим грађанима.

Од већих трговинских центара у Краљеву се налазе Родић, Темпо, Идеа, DIS, као и други мањи трговински ланци.

Локални развој у релацији са регионалним и државним стратешким документима

У циљу стратешког планирања развоја града, 2005. године општина Краљево је приступила изради **Локалног еколошког акционог плана**, као првог стратешког секторског документа. ЛЕАП се састоји из два документа: Главног ЛЕАП-а и ЛЕАПА сеоских месних заједница. У овим документима детаљно је обрађена проблематика која се односи на: природне карактеристике Краљева, воду, ваздух, земљиште, храну, буку, отпад, шуме, зеленило, инфраструктуру, здравље људи, биодиверзитет и управљање обновљивим природним ресурсима (рибарство, ловство, пчеларство и распрострањеност гљива), контролу популације паса и мачака луталица, просторно и урбанистичко планирање и управљање животном средином, екологију и општинску инспекцију, туризам и одрживи развој, информисање и укључивање јавности у одлуке које се тичу животне средине, економију и екологију и управљање животном средином.

Поред ЛЕАП-а град Краљево има и следећа секторска стратешка документа:

Стратегија одвођења и третмана отпадних вода,
Локални план управљања чврстим отпадом,
Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица,
Локални акциони план за унапређење положаја Рома у граду Краљеву
План модернизације Градске управе града Краљева,
Акциони план за запошљавање,
Локални план акције за децу, и
Стратегија социјалне политике града Краљева 2013 - 2020.

Сва стратешка документа града усаглашена су са регионалним и државним стратешким документима.

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГРАДА КРАЉЕВА

Стратегија развоја града Краљева, визија и мисија града Краљева

Визија града Краљева

Краљево је град одрживог развоја који непрекидно унапређује квалитет живота својих грађана, улаже у равномерни инфраструктурни развој, развој образовања и науке и жели да се афирмише као препознатљив културни, привредни, еколошки и туристички регионални центар.

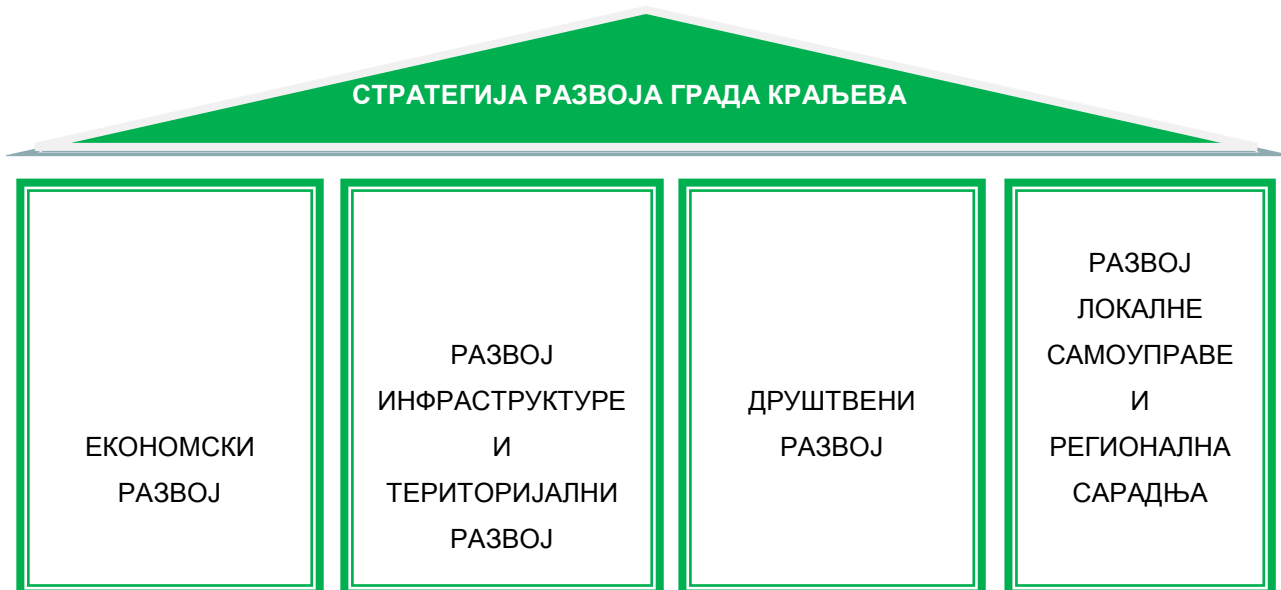
Мисија града Краљева

Мисија града Краљева је да као локална самоуправа буде истински представник политичке воље грађана, која ће поштујући принцип доброг управљања, радити на развоју локалне економије, унапређењу квалитета живота грађана, и изградње заједнице која преузима одговорност за одржив развој.

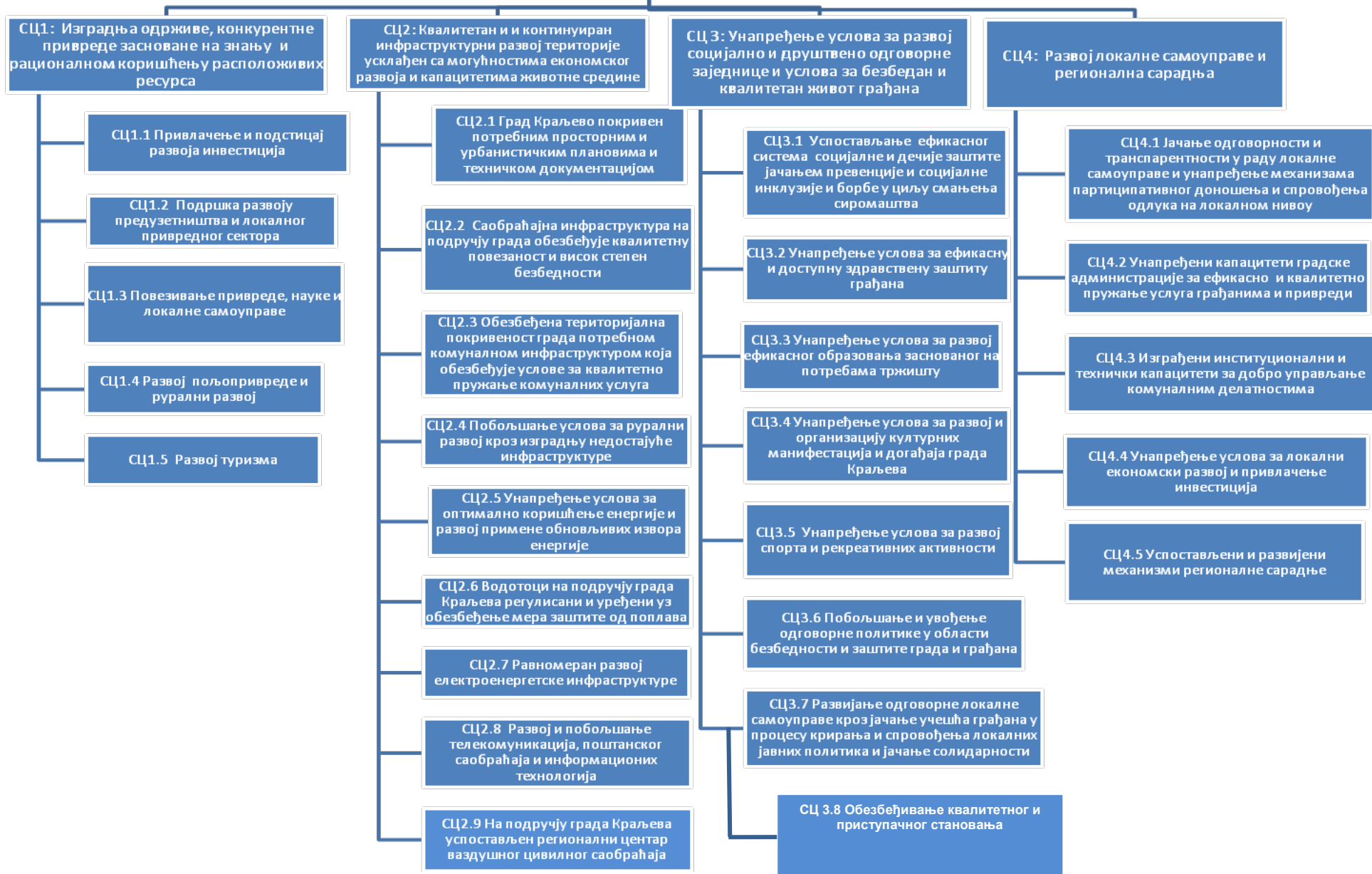
Град Краљево ће предузети мере на планирању и развоју инфраструктурних, организационих, људских и финансијских ресурса, планирању и развијању услова за повољно пословно окружење и привлачење и развој инвестиција, планирање и развој пољопривреде и туризма, развијању мреже институционалне и ванинституционалне подршке и услуга заснованих на потребама заједнице, изграђивати и стално јачати партнерство јавног, пословног, образовног и цивилног сектора, развијати транспарентност у раду и подстицати активно учешће свих заинтересованих страна у процесу планирања и имплементације Стратегије одрживог развоја.

Профил заједнице послужио је као основа за постављање четири стратешка приоритета на основу којих су дефинисани циљеви, из којих су генерисани предлози пројеката и дефинисан акциони план.

Постављени стратешки приоритети

Стратешки циљеви града Краљева

Стратешки циљ 1: Развој одрживе, конкурентне привреде засноване на знању и рационалном коришћењу расположивих ресурса

Економску ситуацију града Краљева данас карактерише висока стопа незапослености (34,15%), низак животни стандард грађана и висок степен сиромаштва. Разлог за наведено стање можемо пронаћи у следећем: лоше економско стање у земљи од периода деведесетих година, технолошка застарелост привреде, губитак тржишта локалне производње, а потом и неуспешна приватизација великих комплекса Фабрике вагона и Магнохрома, који су некада били носиоци краљевачке привреде.

Подстицај развоју привреде намеће се као један од најважнијих приоритета локалног развоја. Сагледавши реалне могућности, проблеме и потребе на основу података до којих се дошло на основу анализе социо економских података из профила града Краљева, радна група је идентификовала најзначајније привредне гране које су у граду Краљеву донекле развијене, али би у будуће могле много боље да се развијају, уколико се њихов развој подстакне.

Привреда града Краљева, сектор малих и средњих предузећа и предузетници

Према расположивим подацима представљеним у профилу града, привреду града чини 1299 привредних друштава и 3708 предузетничких радњи, што укупно чини 5007 активних привредних субјеката. У процесу приватизације до данас је приватизовано 25 краљевачких предузећа, од чега је у четири приватизације раскинут уговор, пет фирми се налази у процесу реструктурирања, а у процесу стечаја се налазе четири.

Најзначајнија привредна делатност је трговина на велико и мало са 34,20%, прерађивачка индустрија са 24,25%, затим саобраћај и складиштење са 9,25%, грађевинарство са 7,25%, стручне, научне, иновационе и техничке делатности са 7,10% и пољопривреда, шумарство и рибарство са 4,20%.

Спољно трговинска размена на територији града Краљева у 2013. години је износила 163.479.962 USD, од чега је извоз у обиму 69.105.215 милиона USD, а увоз 94.374.747 USD. Најзначајнија извозна производња је у области производње одеће и прибора за одећу, производње котлова и производње пластичних маса и производа од пластичних маса.

На подручју града Краљева налазе се значајне инфраструктурно опремљене површине намењене индустрији и привреди, а које се налазе под некадашњим индустријским комплексима, такозване "brownfield" локације. Међутим, град Краљево **нема довољно одговарајућих локација у свом власништву, као ни одговарајуће подстицајене програме које може понудити потенцијалним инвеститорима. Са друге стране локална привреда има значајне проблеме када је у питању одржавање постојећег нивоа производње и очувању постојећих радних места, због лоше економске ситуације у земљи и недостатка пласмана на инострано тржиште.**

На подручју града Краљева налази се високошколска образовна и научна установа – Факултет за машинство и грађевинарство, који треба да се постави као мотор развоја машинске и грађевинске индустрије у Краљеву, кроз боље повезивање свих актера локалног економског развоја и примене иновација и научних достигнућа у циљу унапређења конкурентности производње.

На основу социо економске анализе представљене у профилу града Краљева уочена су три кључна приоритета у овој области: **подстицај развоју домаћим и страним инвестицијама, подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора и подршка развоју привреде засноване на знању, кроз повезивање привреде, науке и локалне самоуправе.**

Туризам

Туризам је један од значајних потенцијала града Краљева јер располаже значајним туристичким ресурсима: богато културно историјско наслеђе, природни термални и термоминерални извори погодни за развој бањског туризма, очувана природна средина, значајне спортско рекреативне и културне манифестације, услови за развој сеоског туризма. Могућности са којима град располаже само су делимично искорићена.

Добрим планирањем и развојем туристичке инфраструктуре, ревитализацијом бањског комплекса Матарушке и Богутовачке Бање, подстицајем инвестиција у области туризма, дефинисањем туристичког производа града Краљева и развојем и промоцијом регионалне туристичке понуде град Краљево може постати један од важних центара континенталног туризма у Србији.

Краљевачки туризам мора бити носиоц квалитета и дугорочно је потребно мењати структуру туристичких и угоститељских објеката са висококвалитетним садржајем. Краљево је град за лежерни одмор, одмор у духу опоравка, спорских активности, традиције и културе, зачињен богатом и разноврсном кухињом.

Поред бањског туризма потребно је развијати рурални туризам кроз систематски развој сеоских насеља и мањих бањских локалитета, кроз искоришћавање компаративне предности у производњи здраве хране.

Посебно треба обратити пажњу ка развоју малих хотела, хостела, ученичких домова и смештаја у сеоском туризму, капацитета до 10 соба, са циљем запошљавања младих особа предузетничког духа и давати субвенције кроз продају и пласман здраве хране.

Пољопривреда

Пољопривредна производња и прерада свакако су веома важан потенцијал локалног економског развоја, јер постоје повољни услови који се огледају у умерено континенталној клими, добром водном режиму и значајној површини пољопривредног земљишта (474%) и значајном броју регистрованих пољопривредних газдинстава (8.251). На основу података из пописа пољопривреде посебно развијене гране пољопривреде су сточарство, воћарство и производња сточне хране. Најзначајнији проблеми који су уочени у области пољопривредне производње су уситњена пољопривредна газдинства (просечно 3,28 ha по домаћинству), неповољна старосна структура, недостатак потребне механизације, недостатак прерађивачких капацитета, недостатак инфраструктуре и инфраструктуре у циљу заштите од елементарних непогода, што доприноси неконкурентној пољопривредној производњи и недовољно развијеном нивоу економских активности на руралном подручју. У циљу подстицаја развоја пољопривреде и руралног развоја неопходно је обезбедити подршку развоју задругарства и удруживања, обезбедити услове за изградњу система за наводњавање, изградити недостајућу инфраструктуру на сеоском подручју, обезбедити подршку развоју прерађивачких капацитета, обезбедити спровођење едукативних програма за пољопривредне произвођаче, спровођење локалних програма подстицаја пољопривредне производње, спровођење програма подршке развоја производње здраве хране, спровођење мера програма заштите пољопривредног земљишта од елементарних непогода.

Може се са сигурношћу рећи да је пољопривреда веома важна и стратешка грана града Краљева у смислу производње а и продаје здраве хране али и снабдевеност пијаце свежим производиима. Посебно је важно усмеравати и подстицати произвођаче преко Дирекције за пољопривреду града Краљева и фонда за развој пољопривреде града Краљева. Производњу је неопходно максимално унапредити, искористити компаративне предности и туристе снабдевати домаћом храном.

Сечу, обраду дрвета и експлоатацију песка свести на најнужније захвате заштите простора и чишћење обала река у циљу противпожарне заштите и могућих поплавних таласа који се предвиђају у наредних десет година.

Осигурати услове и за подстицање малих и средњих гајилишта речне рибе стварајући услове формирање задруге Моравских рибара.

SWOT Анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>1. Привлачење и подстицај развоја инвестиција</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграђени "brownfield" производни капацитети и инфраструктура ✓ Одлучност локалне заједнице у циљу реализације политике развоја мале привреде ✓ Значајан хидроенергетски потенцијал ✓ Повољни терени за развој већих индустријских зона ✓ Искуство и традиција у одређеним гранама индустрије, обучена радна снага ✓ Дobar гео-стратешки положај - чвориште друмског, железничког и ваздушног саобраћаја ✓ Изграђен цивилни комплекс аеродрома "Морава" ✓ Развијена инфраструктура и добра повезаност ✓ 46,8 % површине под шумом ✓ Резерве мермера, магнезита и грађевинског камена, који представља добар грађевински материјал ✓ Необновљиви природни ресурси (резерве угља и друга рудна богатства) ✓ Постојање локалних административних капацитета <p>2. Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Постојање удружења предузетника ✓ Развијена приватна иницијатива и предузетнички дух МСПП сектора ✓ Постојање институција за подршку привредницима – Регионална привредна Комора, Регионална развојна агенција ✓ Радна снага са значајним искуством у производњи ✓ Могућност коришћења финансијских и нефинансијских мера АПЗ у сарадњи са НСЗ ✓ дуга традиција у металопрерађивачкој производњи <p>3. Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе</p>	<p>1. Привлачење и подстицај развоја инвестиција</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Непостојање аутопута ✓ Застарела индустријска опрема ✓ Неуспешне приватизације краљевачких индустријских гиганата ✓ Ниска техничко технолошка опремљеност предузећа ✓ Недостатак комуналне инфраструктуре у постојећим индустријским зонама ✓ недостатак опремљених локација за инвестирање ✓ Непостојање општинских пакета подршке за инвеститоре ✓ Недовршена приватизација великих друштвених предузећа - неискоришћеност постојећих производних погона ✓ Пад у традиционалној производњи и неискоришћеност постојеће радне снаге ✓ Неадекватна градска WEB презентација ✓ Слаб маркетинг ✓ Мали степен искоришћености истражених подземних термоминералних вода ✓ Непостојање довољно адекватних података, планова и програма газдовања шумама ✓ Мало уређених водотокова ✓ Уситњеност површина под шумама у приватном власништву ✓ Неравномеран развој града, ✓ Нелојална конкуренција – рад на црно <p>2. Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Низак ниво конкурентности локалне привреде ✓ Преовлађујућа делатност је трговина са ниском додатом вредношћу ✓ Слаба искоришћеност постојећих капацитета (посебно у индустрији) ✓ Низак ниво обучености и примена информационих технологија у предузетништву ✓ Низак ниво корпоративног управљања ✓ Недостатак повољних финансијских

- ✓ Постојање високошколске научне установе – машински и грађевински факултет
- ✓ Постојање средњих стручних школа
- ✓ постојање стручних и техничких капацитета на факултету за област машинства и грађевинарства
- ✓ Успостављен регионални центар за примену савремених технологија у области машинске производње

4. Развој пољопривреде и рурални развој

- ✓ Људски ресурси
- ✓ Потенцијал за развој пољопривреде (47,4 % пољопривредног земљишта);
- ✓ Значајан број регистрованих пољопривредних домаћинстава
- ✓ Постојање градског Фонда за развој пољопривреде
- ✓ Традиција и искуство у производњи
- ✓ Значајне површине земљишта на коме је могућа интензивна пољопривредна производња повртарских култура уз развој савремених система за наводњавање
- ✓ Значајне површине земљишта погодног за производњу сточне хране и развој сточарства
- ✓ Квалитетно земљиште и агроеколошки услови који омогућавају профитабилну производњу производа за којима расте тражња на тржишту (воће, производи у органском поступку, сточни производи)
- ✓ Образовна институција – пољопривредна школа
- ✓ Постојање саветодавне сручне службе, Ветеринарског специјалистичког института и других институција за подршку развоја пољопривреде

5. Развој туризма

- ✓ Повољан географски положај – секундарно туристичко подручје највећих туристичких центара у Србији (Врњачка Бања и Копаоник)
- ✓ гостопримљиво становништво
- ✓ традиција угоститељства
- ✓ изграђени смештајни капацитети
- ✓ постојање туристичке организације
- ✓ постојање туристичких организација у окружењу
- ✓ Природни ресурси (планинско

средстава за мала и средња предузећа (МСП)

- ✓ Расположена буџетска средства неусклађана са потребама локалне заједнице
- ✓ Нерешени имовинско правни односи на локацијама погодним за инвестирање
- ✓ Недовољна сарадња локалне самоуправе и привредника
- ✓ Недостатак кадрова специфичних профила
- ✓ Висок степен затварања предузећа у првих пар година након отварања
- ✓ Недовољно развијена активност удружења предузетника и недогољна подршка локалне самоуправе
- ✓ Недовољна обученост младих за покретање сопственог бизниса
- ✓ Недовољна повезаност привредника у циљу обједињавања понуде
- ✓ Непостојање Бизнис Инкубатор Центра
- ✓ Развој школства не прати промене на тржишту рада
- ✓ Непостојање јавно приватних партнерстава

3. Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе

- ✓ Недовољна повезаност привредних субјеката, недостатак капацитета за вишу фазу прераде, и слично
- ✓ Недовољна искоришћеност стручних и техничких капацитета Машинског и грађевинског факултета у циљу унапређења конкурентности локалне привреде

4. Развој пољопривреде и рурални развој

- ✓ Недостатак малих прерадних капацитета
- ✓ Недостатак институционалне подршке развоју пољопривреде на локалном нивоу
- ✓ Недовољно изграђена инфраструктура на сеоском подручју (саобраћајнице, вода, канализација и сл).
- ✓ Уситњен и расцепкан земљишни посед
- ✓ Велика рашчлањеност рељефа који отежава употребу механизације у пољопривреди

- подручје, термалне воде, тврђаве, бање, заштићена природна добра) од значаја за развој туризма
- ✓ Матарушка Бања која је добила статус бањског подручја
 - ✓ Површински токови погодни за риболов и изградњу пастрмских рибњака, као и за пратеће туристичке активности
 - ✓ Добри услови за развој ловног и риболовног туризма
 - ✓ Богато културно историјско наслеђе (манастири, цркве, културно историјски споменици)
 - ✓ Добри услови за развој сеоског туризма у брдско планинским руралним деловима
 - ✓ Постојећи услови за развој спортског и рекреативног туризма на планини Гоч, Рудно и Столови
 - ✓ Делимично развијена спортска инфраструктура – планинске бицикличке стазе, планинарске пешачке стазе
 - ✓ Велики број значајних туристичких, културних и спортских манифестација
 - ✓ Значајни туристички капацитет Матарушке и Богутовачке Бање у поступку приватизације

- ✓ Висок проценат напуштених и запарложених површина;
- ✓ Поларизација привредног развоја уз веома мали развој брдско планинског подручја
- ✓ Мали проценат наводњавања и коришћења расположивих водних ресурса
- ✓ Слаба заштита од елементарних непогода
- ✓ Неповољна старосна структура пољопривредних домаћинстава
- ✓ Нерешени власнички односи на пољопривредном земљишту
- ✓ Неорганизованост пољопривредних произвођача
- ✓ Недовољна конкурентност локалне пољопривреде на глобалном тржишту
- ✓ Недовољна координација републичких стручних служби и локалне самоуправе у области развоја пољопривреде

5. Развој туризма

- ✓ Неразвијена инфраструктура туристичких подручја
- ✓ запуштеност аутохтоне биљне врсте
- ✓ Недостатак туристичке сигнализације
- ✓ Недефинисана туристичка понуда
- ✓ Неискоришћени смештајни туристички капацитети природног лечилишта и одмаралишра Матарушка и Богутовачка Бања
- ✓ Недовољно развијена понуда Матарушке и Богутовачке бање (недостатак капацитета за развој spa и wellness центра)
- ✓ Недостатак комуналне инфраструктуре на подручју туристичког подручја Гоча
- ✓ недостатак спортско рекреативних терена и инфраструктуре (ски лифтови, клизалишта, спортски терени, спортских садржаја и сл)
- ✓ Недовољна повезаност институција културе и културно историјског наслеђа у креирању туристичке понуде града
- ✓ недостатак обједињене туристичке понуде града
- ✓ Неповезаност са туристичком понудом у региону
- ✓ нерешеност имовинско правних односа на туристичким локалитетима, недостатак пројеката малих предузетника из области туризма

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<p>1. Привлачење и подстицај развоја инвестиција</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Планирани коридори ауто пута Појате – Прељина и близина аеродрома омогућавају развој логистичких центара за робу, услуге и транспорт; ✓ Међународни споразуми (ЕУ, ЦЕФТА, Русија, Белорусија, Турска, Казахстан, итд.) ✓ Могућност развоја слободних индустријских зона и (интегралних) логистичких центара ✓ Активирање водног и хидроенергетског потенцијала ✓ Могућност експлоатације локалних изворишта и дубинске воде и рудних богастава ✓ Коришћење обновљивих извора енергије ✓ Будући развој аеродрома „Морава,, и карго центра ✓ Будућа изградња аутопута „Појате – Прељина ✓ Опредељеност државе за подстицај привлачењу инвестиција ✓ доступност фондова намењених развоју инфраструктуре <p>2. Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Развој предузетничких вештина захваљујући активностима општинских центара за развој предузетништва, Привредне коморе, НСЗ, Регионалне развојене агенције и постојећих факултета ✓ Рад Привредног Савета ✓ Присуство повољног предузетничког окружења (Привредна комора и друге организације у служби привреди) ✓ Формирање разних удружења и асоцијација, могућност интересног организовања, на локалном и ширем нивоу, у циљу унапређења производње, веће приступности финансијским фондовима и заједничког наступа на тржишту ✓ Резерве мермера који се може користити као декоративни материјал ✓ Регионална сарадња ✓ доступност фондова намењених финансирању пројеката у области јачања конкурентности локалне 	<p>1. Привлачење и подстицај развоја инвестиција</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Незаинтересованост страних улагача ✓ Одсуство интересовања локалних и страних улагача за инвестиционо и привредно улагање на подручју града Краљева ✓ Одлив радне снаге (образоване и стручне омладине) ✓ Недостатак услова за коришћење доступних ЕУ и других међународних средстава ✓ Законска и административна баријера на вишим нивоима власти ✓ Регионална конкуренција ✓ Нерешен статус имовине у општини <p>2. Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Сива економија ✓ Хиперпродукција кадрова и неадекватно улагање у људске ресурсе ✓ Смањење сировинске базе услед неконтролисане сече или појаве болести шума ✓ Експлоатација природних ресурса од стране ЈП „Србијашуме“ без надокнаде локалној заједници ✓ Непостојање децентрализованог система одлучивања ✓ Неповољни кредитни аранжмани (краткорочни и дугорочни) ✓ Свакодневна неизвесност у макроекономском смислу ✓ Спорост у тржишном прилагођавању ✓ Низак ниво друштвене одговорности приликом предвиђања структуре квалификационих потреба привреде ✓ Прекомерна експлоатација појединих ресурса ✓ Глобалне климатске промене <p>3. Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Постојање занимања за која постоји проблем недостајућих знања и вештина

привреде и развоју људских ресурса

3. Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе

- ✓ Развој кластера малих и средњих предузећа и инкубатор центара, нарочито у машинском, грађевинском и прерађивачком сектору
- ✓ Могућност за остваривање вишестепене међусобне унутаргранске и међугранске повезаности између различитих делатности
- ✓ Увођење наставних програма у складу са стратешким правцима развоја локалне економије (редефинисање образовних профила у складу са потребама послодаваца)
- ✓ Активирање радно способног становништва – организовање обука у циљу стицања додатних знања и вештина (обуке за познатог послодавца, обуке за тржиште рада, програм радне праксе код послодаваца)
- ✓ Примена еколошких иновација у производњи
- ✓ Регионално повезивање
- ✓ Могућност активирања неискоришћених јавних капацитета
- ✓ Могућност примене механизма ПЈП и укључивања дијаспоре

4. Развој пољопривреде и рурални развој

- ✓ Унапредити услове за квалитетнију пољопривредну производњу у циљу унапређења конкурентности и смањења увоза пољопривредних производа
- ✓ Могућност развоја економских активности на сеоском подручју;
- ✓ Могућност умрежавања стручних и образовних капацитета са локалном пољопривредом,
- ✓ Коришћење нових ЕУ и других донаторских фондова за развој економских активности на селу
- ✓ Потенцијал за развој сточарства;
- ✓ Потенцијал за развој прерађивачког сектора у пољопривреди

4. Развој пољопривреде и рурални развој

- ✓ Миграција становништва са села
- ✓ Недостатак мера и програма за повратак младих на село
- ✓ Нелојална конкуренција
- ✓ лоше стање и лош однос према екологији (коришћење хербицида, фунгицида и осталих препарата)
- ✓ Недостатак домаћег откупа

5. Развој туризма

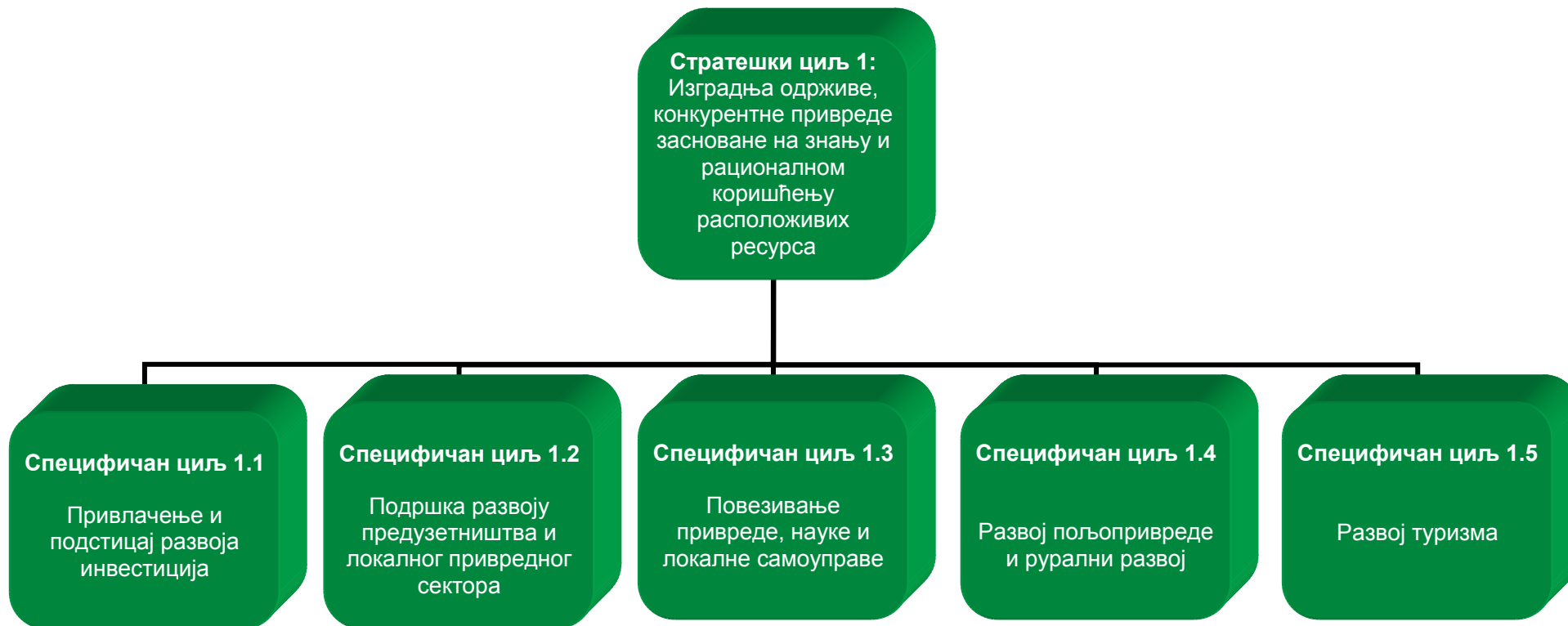
- ✓ Одсуство интересовања локалних и страних улагача за инвестиционо и улагање у туристичку понуду на подручју града Краљева
- ✓ Политичка и економска нестабилност
- ✓ Регионална конкуренција
- ✓ Нерешен статус имовине у општини
- ✓ Одлив становништва
- ✓ Непланска градња
- ✓ Низак степен услуга и незадовољство корисника

5. Развој туризма

- ✓ Искоришћење природних и културних ресурса у туристичке сврхе
- ✓ Сарадња а основним и средњим школама
- ✓ Квалитетније коришћење разноврсних природних погодности уз боље повезивање целе територије
- ✓ Могућност повезивања пољопривредне производње и туристичке понуде
- ✓ Могућност реализације пројеката и програма по моделу ПЈП
- ✓ примена примера добре праксе из окружења и ЕУ
- ✓ Шуме погодне за очување биодиверзитета и развој лова и боља искоришћеност површинских вода за риболов
- ✓ Интезивни развој привреде, као основ за пословни туризам
Доступност фондова за подстицај развоја туризма и унапређење туристичких понуда

Специфични циљеви:

1.1	Привлачење и подстицај развоја инвестиција
1.2	Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора
1.3	Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе
1.4	Развој пољопривреде и рурални развој
1.5	Развој туризма

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева:

Подциљ 1.1 Привлачење и подстицај развоја инвестиција	
Пројекат 1.1.1	Формирање управе за управљање имовином - Израда базе података јавне својине код које је корисник локална самоуправа (град, ЈП и ЈУ) и израда плана управљања јавном својином
Пројекат 1.1.2	Израда елабората за ревитлизацију „brownfield“ локација
Пројекат 1.1.3	Ревитализација "brownfield" локација (друштвених предузећа) у циљу искоришћавања постојећих капацитета и нових улагања домаћих и страних инвеститора
Пројекат 1.1.4	Инфраструктурно уређење и опремање и промоција "greenfield" и "brownfield" локација потенцијалним инвеститорима („Медијапан“, „Воћареве ливаде“, „Стари аеродром - Магнохром“, „Шеовац“, „Адрани -Јабучар“, итд.)
Пројекат 1.1.5	Планирање и инфраструктурно опремање нових локација за инвестициона привредна улагања
Пројекат 1.1.6	Спровођење процедура ради преузимања и стављања у функцију развоја привреде 80 ha пољопривредног земљишта средње пољопривредне школе
Пројекат 1.1.7	Припрема локалног пакета олакшица за домаће и стране инвеститоре (порези, таксе, процедуре, итд.)
Пројекат 1.1.8	Јачање капацитета и унапређење рада "Канцеларије за брзе одговоре"
Пројекат 1.1.9	Израда елабората о продаји или давању у закуп локација у јавној својини
Пројекат 1.1.10	Јачање стручних и техничких капацитета Градске управе и јавних предузећа и установа за планирање и реализацију пројеката из области локалног економског развоја
Пројекат 1.1.11	Квалитетна и континуирана презентација потенцијала инвеститорима: -Унапређење постојећег градског WEB сајта , -Припрема, штампа и дистрибуција нове инвеститционе брошуре града Краљева, -Промоција потенцијала града за инвестирање на домаћим и међународним сајмовима и манифестацијама
Пројекат 1.1.12	Унапређење Географско Информационог Система (ГИС) и повезивање привредних актера и локалне самоуправе у јединствен информациони систем
Подциљ 1.2 Подршка развоју предузетништва и локалног привредног сектора	
Пројекат 1.2.1	Оснивање локалног Фонда за развој предузетништва и привредног сектора

Пројекат 1.2.2	Планирање и развој пословне и комуналне инфраструктуре у складу са потребама локалног привредног сектора
Пројекат 1.2.3	Јачање улоге Привредног савета у припреми и доношењу програма и одлука од значаја за локални економски развој града
Пројекат 1.2.4	Унапређење услуга инвеститорима кроз успостављање сарадње НСЗ, РПК и града кроз формирање Бизнис сервис центра и Тренинг центра
Пројекат 1.2.5	Бизнис Инкубатор Центар у Краљеву (студија оправданости, пратећа потребна документација, оснивање и реализација пројекта Бизнис Инкубатор Центра)
Пројекат 1.2.6	Припрема студије оправданости о оснивању Иновационог Центра у Краљеву
Пројекат 1.2.7	Реализација програма подстицаја и развоја социјалног предузетништва
Пројекат 1.2.8	Спровођење едукативних програма подстицаја и програма подршке омладинског предузетништва
Пројекат 1.2.9	Припрема и спровођење програма обуке младих у приватним предузећима (свршени и не свршени средњошколци)
Пројекат 1.2.10	Информисање и едукација представника локалног привредног сектора о могућностима и начина коришћења доступних фондова и програма
Пројекат 1.2.11	Јачање капацитета представника локалног привредног сектора и локалне самоуправе за реализацију пројекта по моделу ЈПП и коришћење ЕУ фондова
Пројекат 1.2.12	Организација и спровођење менторинг програма као услуге подршке у раду предузетницима и МСП сектору
Пројекат 1.2.13	Подршка јачању конкурентности локалне привреде кроз формирање секторских / струковних удружења предузетника и привредника, као и кластерског повезивања фирми са циљем јачања позиција за заједнички наступ
Пројекат 1.2.14	Формирање зона унапређеног пословања на подручју уже зоне града
Пројекат 1.2.15	У сарадњи са НСЗ реализација основних обука за запослена и незапослена лица, реализација специјализованих обука за запослена и незапослена лица, израда програма обука (доквалификација, преквалификација) за незапослена и запослена лица, а према потребама локалне привреде
Пројекат 1.2.16	Припрема базе података дефицитарних занимања и припрема предлога за усклађивање образовних профила са потребама локалне привреде
Пројекат 1.2.17	Припрема и спровођење годишњих мера за подстицај запошљавања и организација годишњих локалних сајмова запошљавања у сарадњи

	локалне самоуправе и НСЗ
Пројекат 1.2.18	Изградња сајмишта у Краљеву
Подциљ 1.3 Повезивање привреде, науке и локалне самоуправе	
Пројекат 1.3.1	Анализа потенцијала и идентификација пројеката у циљу унапређења и развоја нових услуга високообразовних, научних и истраживачких институција локалном привредном сектору
Пројекат 1.3.2	Јачање техничких капацитета и умрежавање научних, истраживачких и образовних центара и локалних самоуправа из региона у циљу успостављања механизма подршке за унапређење конкурентности локалног привредног сектора (приближавање специјализованих услуга привредном сектору)
Пројекат 1.3.3	Промоција и даљи развој успостављеног регионалног центра за примену савремених технологија у машинској индустрији -"ИМПУЛС" центар на Машинском факултету
Пројекат 1.3.4	Техничка подршка даљем развоју успостављеног регионалног центра за енергетску ефикасност на Машинском факултету у циљу подршке, развоја и спровођења локалних пројеката енергетске ефикасности
Пројекат 1.3.5	Подшка даљем развоју научно истраживачких центара на Машинском факултету и трансфер нових технологија и знања привредном сектору
Пројекат 1.3.6	Планирање и развој нових специјалистичких студентских програма едукације у области машинства и грађевинства у складу са потребама локалне привреде, како би се обезбедила адекватна стручна високообразовна радна снага
Пројекат 1.3.7	Припрема студије оправданости о оснивању регионалног образовног центра у Краљеву – мрежа факултета (Шумарски, Музичка академија, Одељење ДИФ-а за врхунске и масовне спортове и других у складу са потребама локалне заједнице)
Пројекат 1.3.8	Успостављање Научно технолошког парка у оквиру индустријске зоне у Ратини
Пројекат 1.3.9	Формирање центара за промоцију науке
Пројекат 1.3.10	Спровођење програма едукације представника привредног сектора за примену нових иновационих технологија у производњи и развој нових производа у складу са светским стандардима и потребама тржишта
Пројекат 1.3.11	Успостављање сарадње града Краљева, средњих стручних школа и Машинског факултета у циљу формирања иновационог бизнис инкубатора за стручну и техничку подршку развоја омладинског предузетништва
Подциљ 1.4 Развој пољопривреде и рурални развој	
Пројекат 1.4.1	Формирање ЈП "Дирекција за пољопривреду и рурални развој" са

	циљем директне подршке произвођачима и Формирање Робних резерви града Краљева
Пројекат 1.4.2	Развијање прерађивачке индустрије – изградња фабрика за прераду пољопривредних производа са циљем директне подршке тржишту и произвођачима
Пројекат 1.4.3	Изградња хладњача за складиштење пољопривредних производа и прерађивачких капацитета
Пројекат 1.4.4	Стварање јаких сеоских задруга за сигуран откуп пољопривредних производа
Пројекат 1.4.5	Развијање удруживања и задругарства – ревитализација и модернизација постојећих и изградња нових пољопривредних задруга, подршка удруживању пољопривредних произвођача
Пројекат 1.4.6	Подстицај и подршка развоју органске пољопривредне производње у селима на територији града Краљева
Пројекат 1.4.7	Развијање информационих и пословно правних система ради повезивања пољопривредних субјеката (пољопривредних произвођача, служби и установа за подршку и развој пољопривреде и др), праћења производње, пласмана и залиха
Пројекат 1.4.8	Подршка развоју удружења, задруга, кластера и франшизе у пољопривреди
Пројекат 1.4.9	Подршка реализацији пројеката развоја складишних капацитета за воће и поврће
Пројекат 1.4.10	Подстицај развоја прерађивачке индустрије у области пољопривреде
Пројекат 1.4.11	Подстицај финансирања и рада породица на сеоском подручју (посебно на брдско-планинском подручју)
Пројекат 1.4.12	Припрема пројектно-техничке документације за изградњу система за наводњавање
Пројекат 1.4.13	Изградња система за наводњавање, уз максимално искоришћавање реке Ибар и Морава
Пројекат 1.4.14	Припрема студије оправданости о оснивању пољопривредног инкубатора (земљиште, инфраструктура, пластеници и едукација)
Пројекат 1.4.15	Припрема пакета олакшица и подршке локалним пољопривредним произвођачима
Пројекат 1.4.16	Анализа потенцијала за јавно приватна партнерства у пољопривреди
Пројекат 1.4.17	Подршка произвођачима меда (производња и промоција)
Пројекат 1.4.18	Подршка за индивидуалне пољопривредне произвођаче и задруге за прикупљање и прераду шумског биља и лековитих производа
Пројекат 1.4.19	Подршка у ревитализацији сточног фонда, унапређење расног састава стоке
Пројекат 1.4.20	Подстицај у циљу повећања производње и квалитета млека

Пројекат 1.4.21	Комасација пољопривредног земљишта и подстицај пољопривредних газдинстава за куповину и увећање поседа на руралном подручју.
Пројекат 1.4.22	Редовно информисање пољопривредника о постојећим субвенцијама и кредитним линијама за унапређење пољопривредне производње
Пројекат 1.4.23	Израда странице за пољопривредне произвођаче на градској интернет презентацији
Пројекат 1.4.24	Дефинисање заштићених подручја за производњу здраве хране
Пројекат 1.4.25	Припрема програма заштите земљишта од поплава
Пројекат 1.4.26	Припрема програма заштите земљишта од ерозије
Пројекат 1.4.27	Припрема програма заштите земљишта од загађења (хемијски, чврсти и течни отпад)
Пројекат 1.4.28	Израда студије о потребама локалног, регионалног и републичког тржишта за пољопривредним производима са територије општине
Пројекат 1.4.29	Унапређење сарадње са републичким хидро – метеоролошким заводом, у циљу покривања целе територије општине противградним станицама
Пројекат 1.4.30	Редовна едукација о: <ul style="list-style-type: none"> - узгоју и сакупљању лековитог биља и шумских плодова, - заштити усева - модерном говедарству – производњи млека и тову јунади - повртарству и производњи у стакленицима и пластеницима - гајењу оваца и коза - примени савремене опреме и механизације - воћарству - производњи здраве хране - производњи органске хране
Пројекат 1.4.31	Редовно спровођење програма: <ul style="list-style-type: none"> -Регресирање трошкова осигурања, вештачког осемењавања, -Субвенционисање камата за кредите у пољопривреди, -Учешће у пројектима за примарну пољопривредну производњу
Пројекат 1.4.32	Припрема подстицајних мера за развој малих и средњих гајилишта речне рибе и јачање капацитета у циљу стварања услова за формирање задруга Моравских рибара
Подциљ 1.5 Развој туризма	
Пројекат 1.5.1	Унапређење пословања Туристичке организације Краљево кроз јачање квалитета и стручности запослених, сарадњу са свим Туристичким субјектима, носиоцима смештаја, удружењима, редизајн интернет презентације, дизајнирање и штампање новог промотивног материјала и друго
Пројекат 1.5.2	Умрежавање свих туристичких институција са подручја региона

	(туристичких организација, агенција, туристичких удружења, пружаоца услуга) у циљу дефинисања туристичких производа и подршке развоја рецептивног туризма
Пројекат 1.5.3	Припрема пакета олакшица и подршке за развој сеоског туризма, старих заната и других економских активности на селу у циљу унапређења туристичке понуде града
Пројекат 1.5.4	Припрема и спровођење едукативних програма за садашње и потенцијалне пружаоце услуга у области туризма, посебно сеоског туризма, у циљу повећања смештајних капацитета и унапређења квалитета туристичке понуде
Пројекат 1.5.5	Јачање капацитета представника локалних институција и других организација за анализу, припрему и реализацију пројеката у области развоја туризма по моделу јавно цивилног и јавно приватног партнерства
Пројекат 1.5.6	Припрема детаљне анализе (студије) о туристичким потенцијалима града Краљева и региона и могућностима за њихову валоризацију уз дефинисање специфичних туристичких производа
Пројекат 1.5.7	Израда идејног решења за туристички визуелни идентитет града
Пројекат 1.5.8	Израда идејног пројекта и изградња потребне инфраструктуре у циљу развоја ловног и риболовног туризма
Пројекат 1.5.9	Израда пројектно-техничке документације и реализација пројекта формирања ботаничке баште на отвореном
Пројекат 1.5.10	Уређење градских паркова и опремање потребном инфраструктуром и мобилијаром уз обележавање стабала у парковима дрвеним таблама са латинским називом и другим специфичностима дрвећа
Пројекат 1.5.10	Припрема студије оправданости о развоју и изградњи „Краљевграда“
Пројекат 1.5.11	Реализација пројекта „ Краљевград“
Пројекат 1.5.12	Израда пројектно техничке документације и реализација пројекта ревитализације постојећих објеката и изградња недостајуће инфраструктуре (скилифтови, спортски терени, отворени и затворени базен, клизалиште, итд.) у циљу развоја спротског и зимског туризма на Гочу
Пројекат 1.5.13	Развој и унапређење туристичке понуде и потребне инфраструктуре Рудна као дела туристичке дестинације Голија, у складу са постојећим Мастер планом
Пројекат 1.5.14	Израда пројектно-техничке документације и реализација пројекта изградње саобраћајница и комуналне инфраструктуре у границама ПДР Рудно уз изградњу видиковаца на погодним локацијама
Пројекат 1.5.15	Ревитализација Матарушке и Богутовачке бање у модеран спа центар
Пројекат 1.5.16	Израда плана развоја и инфраструктурно опремање малих бањских центара на бањским извориштима Витановац и Сирча

Пројекат 1.5. 17	Дефинисање и изградња потребне инфраструктуре за развој додатних туристичких програма на подручју Гоча – планинско бициклическа понуда, културно историјска понуда (Музеј Гочка пруга, електрана на Сокољи и сл), планинарење - стазе здравља и других садржаја
Пројекат 1.5. 18	Израда пројектно техничке документације и реализаја пројекта изградња недостајуће инфраструктуре, туристичких садржаја и туристичке сигнализације у циљу развоја туристичке понуде на планини Столови
Пројекат 1.5.19	Израда пројектно техничке документације и реализаја пројекта изградња недостајуће инфраструктуре, туристичких садржаја и туристичке сигнализације у циљу развоја туристичке понуде на подручју насеља Лопатница
Пројекат 1.5.20	Припрема и уређење рафтинг стаза и уређење слалом стазе .
Пројекат 1.5.21	Пројекат доградње меморијалног центра Спомен гробље Октобар 1941. са објектом у којем би била смештена стална музејска поставка, као и ограђивање целокупног комплекса и изградња паркинг простора
Пројекат 1.5.22	Израда пројектно техничке документације и изградња аутокампа „Ибар“ (Маглич), са пратећом инфраструктуром и спортским теренима
Пројекат 1.5.23	Постављање и одржавање туристичке сигнализације
Пројекат 1.5.24	Израда студије оправданости, пројектно техничке документације и реализација пројекта ревитализације Рижине пруге и читавог система транспорта воде и дрвне грађе са Гоча
Пројекат 1.5.25	Припрема пројектно техничке документације и изградња недостајуће инфраструктуре (прилазне стазе, мост, комунална инфраструктура и остало) у циљу стављања тврђаве Маглич у функцију унапређења туристичке понуде града
Пројекат 1.5.27	Опремање тврђаве Маглич потребним садржајем и опремом у циљу организације туристичких и културних манифестација
Пројекат 1.5.28	Реконструкција Којића куће у циљу очувања и заштите културно историјског наслеђа
Пројекат 1.5.29	Стављање у пуну функцију Аутодрома на Берановцу
Пројекат 1.5.30	Анализа, рационализација и обезбеђивање квалитетних, садржајнијих и континуираних туристичких манифестација, уз поштовање традиције и угледа града и израду каталога догађаја и адекватну промоцију.
Пројекат 1.5.31	Израда промотивног материјала, обједињеног туристичког веб портала и промоција целокупне туристичке понуде града Краљева као брэнда и локалних и регионалних туристичких производа на домаћим и међународним сајмовима туризма.
Пројекат 1.5.32	Оснивање туристичког Инфо Центра у Матарушкој Бањи, Лопатници, Рудном и на Гочу
Пројекат 1.5.33	Припрема и промоција обједињене туристичке понуде региона

Пројекат 1.5.34	Израда нове туристичке понуде града кроз представљање историје машинске и авиоиндустрије и организацију панорамских летова
Пројекат 1.5.35	Успостављање континуиране сарадње са уметничком школом на изради сувенира града, обезбеђивање услова за продају сувенира у свим туристичким објектима и промоцији на регионалном и националном нивоу.
Пројекат 1.5.36	Развој и унапређење туристичке понуде и потребне инфраструктуре манастира Студеница - Испоснице Свети Сава.
Пројекат 1.5.37	Израда пројектно техничке документације и реализација пројекта изградње недостајуће инфраструктуре, туристичких садржаја и туристичке сигнализације у циљу развоја туристичке понуде на подручју Гледићких планина у захвату територије Града Краљева (села Гледић, Годачица, Раваница, Чукојевац, Стубал...)
Пројекат 1.5.38	Развијање образовног туризма у Гокчаници

Стратешки циљ 2: Квалитетан и континуиран инфраструктурни развој територије усклађен са могућностима економског развоја и капацитетима животне средине

На основу тренутног стања и постојећих проблема у граду, који су идентификовани и дефинисани у социоекономској анализи (профил града Краљева), инфраструктурни развој се препознаје као један од стратешких приоритета, од кога директно зависи развој града Краљева, а првенствено развој привреде, туризма и пољопривреде.

Сагледавши реалне могућности, проблеме и потребе на основу података до којих се дошло на основу анализе стања инфраструктуре, комуналних делатности, животне средине и социоекономских података из профила града Краљева, радна група је идентификовала најзначајније области развоја инфраструктуре.

Урбанистичко планирање развоја града

За подручје града у складу са националним и регионалним плановима урађен је Просторни план за период од 2010 – 2020 године и већи број планских докумената нижег реда који се односе углавном на уже подручје града. У овој области, један од кључних проблема који је уочен је недостатак планских докумената нижег реда, посебно за сеоска подручја, што значајно упорава услове за развој инфраструктуре и економије на сеоком подручју.

Саобраћајна инфраструктура

Друмске саобраћајнице

Потенцијали за развој друмског саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре леже у чињеници да је постојећа путна мрежа добро распоређена и да је хијерархијски веома добро повезана, а као посебно вредан потенцијал истиче се положај државних путева I и II реда у путној мрежи Града. Укупна дужина државних путева првог реда на територији града Краљева износи укупно 128 км, док укупна дужина државних путева другог реда износи 139 км.

Један од значајних недостатака, који веома много утиче на услове за привредни и економски развој региона је свакако недостатак аутопута кроз ово подручје. На националном нивоу је тај проблем истакнут као један од приоритета и у плану је изградња државног пута првог реда (аутопут) Е-761 чија дужина на територији града Краљева износи 31,534 км. Други проблеми који су уочени у области развоја саобраћајница су недостатак обилазнице, што узрокује проблем саобраћајног загушења кроз центар града и низак ниво безбедности у саобраћају. Такође, један од важних проблема је свакако и лош квалитет асфалтних застора и техничких елемената саобраћајница на локалним путевима, недостатак бициклистичких

стаза на градском и приградском подручју, недостатак и недовољна изграђеност локалних путева на сеоском подручју и недостатак пешачких стаза поред саобраћајница на сеоском подручју, недостатак паркинг места у градској зони.

О пословима одржавања улица и локалних путева стара се Дирекција за планирање и изградњу преко ЈКП Путева. С обзиром на велику дужину локалних саобраћајница, и недовољну техничку опремљеност ЈКП Путева, постоји потреба за јачањем техничких капацитета и увођење нових технологија у рад овог комуналног предузећа како би се обезбедили услови за ефикасно обављање ове делатности.

Железничка мрежа

Потенцијал за развој железничког саобраћаја огледа се пре свега у географском положају Града и обиму постојеће мреже пруга, на нивоу развијенијих европских земаља. Потенцијал представља и значај ових пруга јер спајају Косово и Метохију са централним делом РС и важне железничке комуникације: магистрална пруга Београд–Бар са међународном пругом Београд–Ниш–Софија.

Најзначајнији уочени недостаци везани за квалитетно функционисање железничког саобраћаја су: неелектрифицираност пруга, велики број укрштаја у нивоу са путним правцима (око 54), смањени ниво безбедности и пролазак магистралне пруге Лапово–Краљево–Косово Поље кроз градско средиште.

Јавни градски и приградски саобраћај

Јавни градски превоз на подручју града Краљева чини мрежа градских и приградских линија које се поверавају на спровођење ДП Аутотранспорт Краљево и приватним превозничким предузећима која испуњавају потребне услове. Градски и приградски превоз не испуњава основне критеријуме равномерног опслуживања целе површине Града, поузданост, безбедност, комфор, економичност и сл. Аутобуска стајалишта су неуређена, без аутобуских ниша и надстрешница, док је информисање путника у систему ЈГС–а потпуно занемарено. Крајње станице на линијама ЈГС–а немају адекватне окретнице. Са друге стране на подручју града је веома развијен такси превоз. Један од изражених проблема је постојање великог броја "дивљих" таксиста.

Комунална инфраструктура

Град Краљево за потребе обављања комуналних делатности и развој потребне комуналне инфраструктуре је формирао 7 јавних предузећа: ЈКП Водовод, ЈКП Чистоћа, ЈКП Путеви, ЈЕП Топлана, ЈКП Пијаца, ЈП Општинска стамбена агенција и ЈП Дирекција за планирање и изградњу Краљево.

На основу анализе података изнетих у Профилу града Краљева и на састанцима радне групе комунална инфраструктура је разматрана кроз 5 основних целина: водоводна мрежа, канализациона мрежа, инфраструктура потребна за управљање комуналним отпадом, снабдевање топлотном енергијом и остале комуналне делатности.

а) Водоводна инфраструктура

Постојећи систем водоснабдевања градског и приградског подручја града Краљева заснива се на коришћењу подземних вода у приобаљу Ибра на локацијама "Жичко поље" и "Конарево". Капацитет изворишта износи око 450 л/с и снабдева око 30.000 домаћинстава и 2.640 привредника.

Извориште "Ђериз" - 1937. године изграђено је извориште "Ђериз", на левој обали реке Ибар, у ужој зони центра града, за који догађај се везује почетак изградње данашњег модерног система водоснабдевања. Капацитет износи 15 – 20 л/с.

Извориште "Стрелиште" - 1946. године, изграђен је бунар "Стрелиште" на левој обали реке Ибар. Капацитет износи око 15-20 л/с.

Извориште "Конарево" - изграђено је у периоду од 1963 – 1965 године, и налази се на левој обали реке Ибар у Конаревском пољу. Систем захвата воду путем копаних бунара узводном натегом Б1-Б6 и низводном натегом Б7-Б12, док је копани бунар Б-VI самосталан. Тренутна издашност изворишта је око 60 – 70 л/с.

Извориште “Жичко Поље” - изграђено је у периоду од 1975-1978 године, а налази се на десној обали реке Ибар у Жичи. Првобитно је изграђено 8 бушених бунара (б1-б8). Касније су дограђена још 2 бушена бунара (б9 и б10), један копани бунар пречника 2м (БК-1) и 3 копана са хоризонталним дренажним (Б-I, Б-II, Б-III). Тренутна издашност овог изворишта је око 160 -180 л/с.

Резервоари: Водоторањ (прво изграђен за дневна изравњања) – запремине 1000 м³, Шумари (у експлоатацији) - запремине 6000 м³, Дракчићи (биће у функцији изградњом система Лопатница)– запремине 5000 м³.

Дистрибутивна мрежа: се развијала упоредо са ширењем града и повећањем броја становника, тако да данас “Водовод” пласира пијаћу воду у систем који се састоји од око 500.000 м цевовода различитих профила. Највећи профили у постојећој мрежи су у распону од 350-700 мм, а изведени су дуж главних праваца потрошње у систему. Цевовод је изграђен од АЦ, ЧЕЛИЧНОГ, ДУКТИЛ, ЛГ, ПВЦ, ПЕ материјала

Потрошачи краљевачког водовода: Потрошачи краљевачког водоводног система су лоцирани на подручју између кота 190 и 270 мпм. У систему када има довољно воде сви ови потрошачи се нормално снабдевају а у екстремним и сушним периодима редовно и непрекидно водоснабдевање се обезбеђује потрошачима до коте 235 мнм. Постоји 22 000 прикључака, односно снабдева се око 30 000 домаћинстава. Тенденција ширења мреже (окопна насеља желе да буду прикључена на систем) – те се јавља потреба за ширењем изворишта ради добијања нових количина воде. У том циљу започета је изградња још једног копаног бунара СБА са хоризонталним дренажном галеријом и лагуне , у Жичком пољу. Очекује се још нових 40-60 л/с. Сви корисници добијају водомер без обзира на грађевинску дозволу. Нередовне платише се искључују са система, или/и се врши утужба истих.

Уочени недостаци: Део магистралног цевовода је изграђен пре око 30 година претежно од АЦ цеви, па се на том делу региструју повећани губици воде, а снабдевање становништва је неуредно због честих интервенција на мрежи. У протеклом периоду ЈКП “Водовод” је преузео мере и извршио замену и реконструкцију дела магистралног цевовода као и замену секундарне мреже цевима од ТПЕ материјала. Још један битан услов успостављања квалитетног водосистема је и замена свих дотрајалих цевовода у мрежи и уградња електромоторних регулационих затварача и перманентно праћење рада система и смањења губитака.

Водовод данас: “Водовод” је начинио прве кораке у циљу успостављања савременог система коришћења и управљања водним ресурсима на тај начин што је: Израдио математички модел водоснабдевања, успоставио систем даљинског надзора и управљања на извориштима (пројекат реализован у сарадњи са МСП-ом), Снимљена и дигитализована водоводна мрежа 80% (Water GIS) што чини предуслов да се успостави и систем даљинског надзора и управљања над целокупном мрежом. Планирано је да се у наредном периоду предузму активности на уградњи водомера са даљинским системом читавања, чиме се жели постићи: прецизна контрола потрошње, смањење губитака приликом експлоатације, месечно читавање, ефикаснија наплата и бољи однос са самим потрошачима.

б) Канализациона инфраструктура

Потенцијали: За послове управљања отпадним водама на подручју града Краљева задужемо је ЈКП "Водовод". Основни потенцијал чини постојање сепаратног система за канализацију вода у градском насељу, који има могућности проширења у граду, и неким приградским насељима. Изграђен је сепаратни систем са три главна колектора и црпном станицом за препумпавање.

Град Краљево има делимично изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода, чија изградња је започела 80-тих година прошлог века, међутим, тај пројекат никада није до краја реализован, тако да није у функцији.. Постројење је лоцирано источно од Краљева, на левој обали Ибра, непосредно пре ушћа у Западну Мораву.

У међувремену, технологија пречишћавања отпадних вода је унапредовала, демографска кретања су се променила, па је потребно сагледати ново технолошко решење и по питању примењеног процеса и по питању капацитета постројења.

У циљу решавања питања управљања отпадним водама урађена је Стратегија одвођења и третмана отпадних вода на подручју града Краљева, којом су дефинисани функционални подсистеми на целој територији града Краљева. У складу са Стратегијом,

2009. године је урађен Генерални пројекат, а 2013. године је уз техничку подршку ресорног Министарства и РРФ4 програма, урађена Студија оправданости реконструкције постојеће канализационе мреже, изградње недостајуће и изградње постројења за пречишћавање отпадних вода за подручје градске и приградске зоне града Краљева – односно за подсистем 1.

Најважнији проблеми у области управљања отпадним водама су:

недостатак функционалног постројења за пречишћавање отпадних вода,
недовољна изграђеност канализационе мреже у приградским насељима и сеоским насељима,
недостатак канализационе мреже на локацијама на сеоском подручју на коме је гисто сконцентрисана прерађивачка делатност,
непостојање уређаја за пречишћавање у већини индустријских постројења,
сеоска и приградска насеља немају атмосферске канализационе системе,
отпадне воде дела градске канализације и насеља Ратина се колектором се директно упуштају у реку Ибар,
Недостатак колектора у насељу Конарево директно угрожава извориште воде Конарево.

Управљање комуналним отпадом

Услугу сакупљања комуналног отпада град Краљево обавља преко ЈКП "Чистоћа" Краљево. Овом услугом обухваћено је 25.651 домаћинства и 2400 привредника, односно 64,1 % становника и то углавном са градског и приградског подручја. Сеоска подручја (осим појединих локација) тренутно нису обухваћена услугом сакупљања комуналног отпада, услед недовољних техничких капацитета ЈКП.

Укупна годишња количина прикупљеног отпада је 36.500 тона. Смеће се тренутно одлаже на сметлишту - тзв.депонији на локацији „Кулагића - Ада" која је према Генералном плану опредељена за комуналну намену а налази се северо- источно од града непосредно уз реку Западну Мораву (удаљеност 150 - 200 м). Сметлиште је удаљено од најближе стамбене зоне око 1,5 км, а од индустријске зоне 0,5 км. На овој локацији сметлиште је формирано још 1971. године.

Одлагање смећа се врши без предходног одвајања, јер на територији наше општине није успостављен систем примарне ни секундарне селекције. Процењује се да данашња површина сметлишта заузима простор од око 8 ha и да просечна висина садашњег сметлишта износи око 15м. ЈКП Чистоћа спроводи санацију сметлишта, по фазама, према урађеном Пројекту санације, који је истекао 2008. године, а у току је израда новог пројекта санације са Радним планом затварања постројења до изградње регионалне депоније.

Град Краљево је 2012. године усвојио Локални план управљања отпадом, којим је дефинисано постепено јачање техничких и организационих капацитета ЈКП и проширење обухвата становништва, као и увођење примарне и секундарне селекције отпада. Такође, у протеклом периоду је опредељена локација и урађена пројектно техничка документација за изградњу Центра за селекцију отпада. Након укидања Фонда за заштиту животне средине, стало се са реализацијом изградње предметног Центра, упркос склопљеном уговору са Министарством о финансирању изградње.

Што се тиче регионалног решавања проблема управљања комуналним отпадом, град Краљево са општинама Трстеник, Врњачка Бања, Рашка и Параћин је приступио изради потребне планско-тендерске документације уз стручну помоћ пројектантске институције Сеигеса, чији рад финансира француска влада.

Један од важних и приоритетних проблема је свакако решавање проблема управљања отпадом, јер поред законских обавеза град жели да се одговорно понаша према својим ресурсима, као и да кроз развој рециклажне индустрије и примену нових технологија обезбеди економски развој и отварање нових радних места.

Снабдевање топлотном енергијом

„Топлана“ Краљево је јавно енергетско предузеће за даљинско грејање. Снабдева топлотном енергијом стамбени и пословни простор града Краљево. Оснивач је Општина Краљево. Снабдевање се врши из 4 топлотна извора укупне инсталисане снаге од 85.65 MW. Годишња производња топлотне енергије је 88 GWh. Као гориво природни гас је заступљен са 85%, а мазут са 15%.

Систем ЈЕП Топлане се састоји од 4 градске котларнице – **(укупне инсталисане снаге 84,95 MW од чега су две на гас и две на мазут)**, топловодне мреже укупне дужине 20 km и 425 топлотне подстанице.

Доношењем Закона о енергетици делатност ЈП „Топлана“ је сврстана у енергетску делатност, у групу производње топлотне енергије, дистрибуције, управљање дистрибутивним системом за топлотну енергију и снабдевање топлотном енергијом тарифних купаца. Овим се остварују широке могућности за будућност и развој Топлане. Свој дугорочни развој Топлана Краљево планира у складу са стратешким циљевима развоја енергетике Владе Републике Србије, постизањем циљева дефинисаних Кјото споразумом, постизењем циљева енергетске ефикасности и применом обновљивих извора енергије. Основни циљеви будућег развоја Топлане су:

- примена нових технологија у циљу развоја услуга снабдевања топлотном енергијом у локалној заједници, у сарадњи са органима локалне самоуправе, уз примену еколошких стандарда и принципа енергетске ефикасности,

- повећање обухвата корисника заједничког система даљинског грејања .

У оквиру обављања делатности ЈЕП „Топлана“ проблеми настају услед неадекватне ценовне политике (мања цена услуге од економски оправдане), тешка наплативост услед кризе и недостатка финансијских средстава код крајњих корисника, честа промена улазних инпута (гаса, електричне енергије, опреме) и других чинилаца. Међутим, чињеница је да у процесу транзиције сва јавна предузећа треба да ускладе своје пословање на конкуретном принципу, са тржишним ценама услуга. Из наведеног разлога, да би ЈЕП Топлана своје пословање унапредила и смањила трошкове производње, неопходно је применити нове технологије које обезбеђују ефикасно коришћење ресурса. У складу са правним оквиром у области енергетске политике ЈЕП „Топлана“ има обавезу да испоштује следеће принципе: конкурентност, сигурност снабдевања енергијом, одрживи развој, енергетска ефикасност, заштита животне средине и коришћење обновљивих извора енергије.

Основни изазов за ЈЕП Топлану је увођење и примена нових технологија у раду који ће довести до енергетске ефикасности, а који у крајњем циљу даје стабилност у снабдевању енергијом и могућност снижења цене грејања стамбеног и пословног простора, а то значи мањи трошкови привредних субјеката што се тиче грејања пословних простора или производних погона.

Остале комуналне делатности

1) управљање гробљима и погребне услуге

Послови управљања гробљима и сахрањивање град Краљево је поверио ЈКП Чистоћи. Чистоћа управља са три градска гробља (Старо, Ново и Рибница), док се о одржавању гробља на сеоском подручју старају Месне заједнице. Један од највећих проблема је недостатак капацитета постојећих гробља, посебно на сеоском подручју. Други важан проблем је неодговарајућа прилазнаобраћајница Новом гробљу на Барутани.

2) управљање јавним паркиралиштима

Послове одржавања паркинга и наплате паркирања на подручју града Краљево обавља ЈКП Чистоћа. Основни проблем у овој области је недостатак паркинг места и јавних гаража у ужој зони града, као и недостатак техничких капацитета за примену савремених технологија у раду паркинг сервиса.

3) обезбеђивање јавног осветљења

У складу са Одлуком о комуналном уређењу за одржавање јавне расвете задужена је Дирекција за планирање и изградњу Краљево.

У складу са модерним светским токовима у осветљењу и имајући у виду стални напредак у тој области у смислу изналажења нових светиљки и извора светла који омогућавају веће

светлосно искоришћење светилке за мању инсталисану снагу, предлажу се следећа могућа решења за уштеду електричне енергије у јавном осветљењу :

Замена светлосног извора одговарајућим ЛЕД сијалицама које значајно остварују уштеде електричне енергије

Оспособљавање полуноћно / целуноћне функције у свим ТС 10/0,4 КВ тамо где постоји, односно постављање нове команде за исто тамо где је нема. На овај начин ће се добити да јавно осветљење ради у времену од времена укључења у складу са временском зоном до 24 часа пуним капацитетом (проток возила и пешака у тим часовима је увећан), а у времену од 24 часа до времена искључења смањеним капацитетом (у погону остаје сваки трећи стуб) јер је проток возила и пешака у том временском интервалу је знатно умањен.

Даљинско командовање јавним осветљењем које изискује прављење командног центра и уградњу уређаја за жичани или бежични пренос информација у свим ТС 10/0,4 КВ, односно слободностојећим РО. Једна од предности оваквог начина је што у том случају се елиминише могућност грешке у укључењу/искључењу осветљења (прерано укључење или искључење), чиме се значајно штеди електрична енергија. Друга предност овог вида управљања је тренутна информација о месту квара и врсти квара, што даје могућност брзог и квалитетног одржавања.

Овај начин управљања представља следећу фазу у развоју јавног осветљења града Краљева , а који би омогућио скоро идеално управљање и одржавање јавног осветљења, како у техничком тако и у финансијском смислу.

4) управљање пијацама

На подручју града Краљева ЈКП Пијаца управља следећим пијацама: Пијаца у Београдској (на којој функционишу: зелена пијаца, бувља и кванташка пијаца, док петком се на истој пијаци одвија промет стоке, а недељом промет половним аутомобилима), Мала пијаца у улици Војводе Степе, Пијаца у улици Карађорђевој и пијаце у Матарушкој Бањи, Самаилима и Ушћу.

Основни проблем је уочен у неадекватној локацији сточне пијаце и постоји оправдана потреба за њеним измештањем. Такође, у циљу стварања услова за безбедан промет млечним производима ЈКП је предузела мере на уређењу и опремању млечне пијаце. Уочена је и потреба за реновирањем и опремањем пијачног простора у Матарушкој Бањи и Ушћу, како би се унапредили услови за продојау домаћих производа.

5) одржавање чистоће на површинама јавне намене и одржавање јавних зелених површина

На подручју града Краљева уочен је недостатак зелених парковских површина за одмор и рекреацију, као и потреба реконструкције и опремања постојећих паркова, као и осталих јавних површина. Јавно зеленило је веома често у неуређеном стању из разлога паркирања аутомобила на зеленим површинама, несавесног и неодговорног понашања грађана, што све урушава напоре ЈКП Чистоће за одржавање и уређење зелених површина. Веома честа је појава стварања дивљих депонија на обалама река, што не само да угрожава стање животне средине, већ и изискује велике трошкове у циљу њиховог уклањања. На сеоском подручју нема довољно уређених зелених површина, а услед проблема несакупљања комуналног отпада на сеоском подручју јавни простори су оптерећени дивљим депонијама. Једна од важних зелених површина у ужој зони града је локација градске плаже, која је недовољно уређена и оптерећена великим бројем аутомобила. Такође, један од значајних проблема у области одржавања комуналне хигијене је техничка застарелост и недовољна опремљеност ЈКП Чистоће.

6) делатност зоохигијене

У граду Краљеву за обављање делатности зоохигијене задужена је ЈКП Чистоћа. За послове хватања, збрињавања паса и мачака луталица формирана је и опремљена служба зоохигијене и изграђен објекат "азил" капацитета 150 паса. На подручју града спроводи се програм Ухвати – стерилиши – пусти, што подразумева хватање и стерилизацију паса луталица, како би се контролисала њихова популација, а потом њихово враћање на место станишта. Међутим, ово је само један од корака у решавању проблема паса луталица, јер за успешну примену овог програма, неопходно је обезбедити услове за праћење и контролу популације паса познатих власника, што је у надлежности републичких органа. Са друге стране, како би се унапредили услови за обављање делатности зоохигијене, неопходно је повећати просторне и техничке капацитете азила и опремити ординацију за стерилизацију.

Такође, потребно је обезбедити услове за едукацију власника паса и спровођење програма стерилизације паса познатих власника.

7) Гасовод

На подручју града изграђен је магистрални гасовод и делимично развијена градска и приградска гасоводна мрежа, коју треба наставити посебно у приградским подручјима града.

Инфраструктура у руралним подручјима

С обзиром да на руралном подручју града Краљева живи 47% становништва, да је пољопривреда један од значајних ресурса (регистрован велики број пољопривредних домаћинстава > 8000), да град обилује значајним природним ресурсима, као и чињенице да не постоји адекватна комунална инфраструктура, можемо закључити да постоји потреба за унапређење услова за живот и услова за развој економских активности на руралном подручју. Међутим, услови за развој сеоског подручја су значајно отежани услед недостатка саобраћајне и комуналне инфраструктуре, али и чињенице да се на основу анализе пописа представљеном у профилу града уочава значајан пад броја становника на сеоском подручју (за 3,09%, односно по попису из 2002. на сеоском подручју је живело 58.785 становника, а по попису из 2011. на сеоском подручју живи 56.732 становника) и повећање просечне старости становништва на селу. Уочен је некоординисан развој инфраструктуре на селу, што је последица недостатка стратегија развоја сеоског подручја и недостатак пројектно техничке документације за реализацију инфраструктурних пројеката.

Планска документација – за већи део подручја ван градске зоне, нема планске документације нижег реда, што отежава услове за добијање дозвола за изградњу и реконструкцију стамбених, економских и пословних објеката на сеоском подручју.

Што се тиче саобраћајне инфраструктуре на сеоском подручју исту карактерише грађење без пројектне документације, недовољна ширина коловоза без изграђених проширења за мимоилажење, појава оштећења коловозног застора, веома лоша прегледност због растиња, непостојање вертикалне сигнализације, недостатак пешачких саобраћајница и лоше одржавање канала за одвод атмосферских вода.

Водоснабдевање на сеоском подручју је једна од најприоритетнијих области комуналне уређености сеоског подручја. И поред великих водних капацитета није успостављен одржив систем управљања сеоским водоводима, што подразумева одржавање водовода и обезбеђивање испоруке хигијенски исправне воде за пиће сеоском становништву.

Проблем управљања отпадним водама на подручју града Краљева је идентификован и разрађен Стратегијом одвођења и третмана отпадних вода и Генералним пројектом. Према наведеној документацији дефинисана је изградња 6 самосталних подсистема, јер због велике разуђености подручја и самих карактеристика рељефа није могуће сву отпадну воду одвести на централно градско постројење. Међутим, други важан корак у процесу управљања отпадним водама на сеоском подручју је идентификовање пружаоца ове комуналне услуге.

Други веома значајан проблем на сеоском подручју је недостатак услуге сакупљања и одвожења комуналног отпада. Наведени проблем је идентификован и разрађен Локалним планом управљања отпадом, кроз постепено јачање техничких капацитета ЈКП Чистоће и проширење обухвата корисника ове услуге.

Сеским гробљима на сеоском подручју управљају месне заједнице. Међутим, важан проблем који се уочава је недостатак потребних капацитета.

На сеоском подручју уочава се недостатак уређених јавних простора, недовољна техничка опремљеност објеката МЗ и других јавних објеката и домова културе.

Енергетска ефикасност

На подручју града Краљева постоји значајан потенцијал за производњу "зелене" енергије:

- (90 локација предвиђених за „мини хидроелектране,, у Просторном плану града,
- значајан капацитет биомасе (46,8% територије представљају шумски ресурси)
- геотермални извори,
- могућност коришћења соларне енергија и енергије ветра.

Град Краљево, још увек нема енергетског мнаџера, али уз ангажовање стручних установа и служби, покренуте су активности на следећим пројектима енергетске ефикасности:
Започети пројекти енергетске ефикасности јавних зграда
увођење енергетске ефикасности над управљањем јавном расветом
ЈЕП Топлана припрема и спроводи програме енергетске ефикасности и примене нових технологија у раду.

Регулисање и уређење водотокова

Подручје града Краљева се налази на подручју слива река Западне Мораве, Ибра и Груже. Да би се токови Мораве и Ибра одржали у II класи квалитета неопходна је изградња нових и одржавање постојећих одбрамбених насипа и предузимање антиерозионих мера и предузимање мера за спречавање загађења и заштиту квалитета воде.

Просторним планом града Краљева поред наведеног, као други веома важан задатак дефинисана је регулација мањих водотокова са минималном употребом грубих вештачких интервенција, на бујичним водотоцима – у горњим деловима слива, заштиту обавити активним мерама ублажавања поплавних таласа, регулација водотокова у зони насеља, применом урбаних, естетских и других услова који оплемењују животну средину и побољшање механизма контроле експлоатације наноса.

На подручју Гоча, на локацији постојеће акумулације, неопходно је одредити функцију и модел управљања истом.

С обзиром на капацитет подземних вода и надземних токова, и могућност њихове примене у области планирања и развоја пољопривреде, неопходна је израда Студије оправданости коришћења водних ресурса у ове сврхе, како би се обезбедили услови за израду пројектно техничке документације и приступања изградњи исте.

Град Краљево има усвојен План одбране од поплава, који дефинише краткорочне и дугорочне мере у циљу заштите од поплава. Међутим, град Краљево нема успостављену службу која ће се бавити пословима хидротехнике и управљања водама.

Унапређење електро-енергетске мреже

Електроенергетика је једна од најважнијих области у привреди и животу једне заједнице. Основни задаци електропривреде су производња, пренос и дистрибуција електричне енергије. Сваки од ових задатака креира посебан електроенергетски подсистем, а сваки подсистем, у зависности од потреба, поседује електроенергетске објекте који својим радом треба да задовоље све већу потражњу за електричном енергијом на подручју града Краљево.

Обновљиви извори електричне енергије (хидроелектране, фотонапонски системи, ветро-генератори и остали извори) омогућавају побољшање енергетске ефикасности, оптимизацију и штедњу ел. енергије, а уједно доприносе очувању еколошког система. За њихово коришћење на територији града Краљева постоје релативно добри услови. Објекти за производњу електричне енергије, у оквиру дела електроенергетског система Краљева, су мале хидроелектране (МХЕ) са укупном номиналном снагом свих електрана нешто већом од 1 MW и једна соларна електрана (СЕ). На територији града постоје МХЕ „Студеница“ и МХЕ „Калудра“ у Студеници, војна МХЕ у Богutowцу (која није у функцији), МХЕ „Вележ“ и МХЕ „Белци“ у Јошаничкој Бањи. Такође је пуштена у рад и соларна електрана „Столови“ снаге 30 kW. Постоји и већи број МХЕ и СЕ које су у процесу изградње тако да се очекује знатно повећање производних капацитета.

Системи за пренос електричне енергије, као битни делови електроенергетског система, груписани су према напонским нивоима. На територији Краљева постоје: Напонски ниво 220 и више kV, Напонски ниво 110 kV. Укупна дужина ових водова је 26 km.

Дистрибутивни систем електричне енергије чине далеководна и спојна поља 110 kV и трафостанице 110/x kV, мрежа средњег напона (35 kV, 20 kV и 10 kV) и дистрибутивна мрежа ниског напона.

Трафостанице 110/x kV које покривају подручје Краљево су: ТС 110/35 „Краљево 1“, ТС 110/35 kV и 110/10 kV „Краљево 2“, ТС 110/10 „Краљево 5“. Укупна снага шест трансформатора који се налазе у овим трафостаницама је 166 MVA.

Мрежу средњег напона (35 kV, 20 kV и 10 kV) чине следеће трафостанице 35/10 kV: ТС „Рибница“, ТС „Фабрика вагона“, ТС „Јасен“, ТС „Лађевци“, ТС „Техногас“, ТС „Витановац“, ТС „Краљево 2“ и ТС „Ушће“ (која је под управом погона Рашка). У наведеним трафостаницама 35/10 kV се налази укупно 16 трансформатора који збирно дају 91,5 MVA снаге. Постоји и једна трафостаница 35/0,4 kV „Тавник“ са трансформатором снаге 1 MVA.

У оквиру ЕД Краљево функционише и 660 трафостаница 10/0,4 kV које у себи имају 743 трансформатора укупне снаге 230 MVA и један број ТС које опслужују потрошаче са територије града Краљево, а којима се управља из погона ЕД Рашка и ЕД Врњачка Бања.

За дистрибуцију електричне енергије унутар мреже средњег напона користе се кабловски и ваздушни водови подељени у два напонска нивоа:

Напонски ниво 35 kV - на овом напонском нивоу имамо кабловске и ваздушне водове. Укупна дужина ових водова на територији ЕД Краљево је 69 km.

Напонски ниво 10 kV – постоји велики број кабловских и ваздушних водова 10 kV. Један део ових водова је у власништву приватних лица. Укупна дужина свих 10 kV водова је 578 km.

Дистрибутивна мрежа ниског напона 0,4/0,231 kV - Укупна дужина мреже ниског напона, подземне или надземне, која је постављена да би се снабдело 54400 потрошача (број потрошача до краја 2013. године), на територији коју покрива ЕД Краљево је 1700 km. Искоришћено је и 570 km различитих типова каблова за кућне прикључке.

У највећем броју случајева присутни су у виду дизел-агрегата малих снага и својом производњом готово и не утичу на електроенергетски биланс.

На основу постојећих капацитета на подручју града је могуће инвестирати у изградњу мини хидроелектрана на рекама Ибар и Западна Морава, али и малих хидроелектрана на сливу ових река.

Такође, неопходно је обезбедити услове за развој мреже како би се комплетна територија града покрила стабилним снабдевањем електричном енергијом у складу са потребама привредних и економских активности.

Унапређење телекомуникационе мреже

Телекомуникациона и информациона инфраструктура није главни покретач економског напретка града, али јесте један од битних фактора. За привреду, информационо-комуникационе технологије су средство за модернизацију и побољшање конкурентности. Од великог значаја је посредни утицај који телекомуникације остварују на привреду и то у смислу редукације трошкова, рационализације пословања, повећање конкурентске способности, односно повећања ефикасности и ефикасности обављања пословних процеса и активности. Град Краљево се налази на чворишту оптичких каблова, транспортне мреже, што је погодност да се обезбеди покривеност целе територије фиксном ТК мрежом (комбинација кабловске и бежичне), брже него у неким другим срединама.

Телекомуникациону мрежу „Телеком Србија“ на територији Града Краљево данас чине:

транспортна мрежа базирана на оптичким кабловима;

велики број централа и мултисервисних чворова, различитих по хијерархији, типу, капацитету и другим параметрима;

кабловска канализација у свим улицама централног градског језгра и на главним правцима изласка из града према приградским насељима и према суседним градовима;

приступна телекомуникациона мрежа од од централа и мултисервисних чворова према објектима корисника, сада претежно од бакарних каблова, али се уводе и оптички каблови у складу са потребама корисника. У мањем обиму, у појединим руралним срединама постоји и бежична приступна мрежа.

Целокупна мрежа је дигитализована, и реализацији је следећи корак и развоју телекомуникационе мреже, постепен прелазак на IP раван. Тражња за класичним говорним

сервисима је задовољена. Са порастом могућности мобилне мреже у домену интернет сервиса, јавља се тенденција смањења броја прикључака у фиксној мрежи.

Оператори телекомуникационих услуга на територији Града Краљева:
у фиксној мрежи Телеком Србија, а у најави Орион, Теленор и SBB;
у мобилној мрежи Телеком Србија, Теленор и VIP;
код кабловских телевизија Телеком Србија, Телемарк и SBB,
код TV и радио система велики број.

Идентификовани проблеми у овој области су:

потреба за повећањем густине мултисервисних чворова у целој мрежи Телеком Србија на подручју Града Краљева

потреба за реконструкцијом приступне мреже у сеоским срединама

Реализацијом наведених потреба створиће се услови за равномерни развој и задовољење свих захтева из домена широкопојасног интернета и кабловских дистрибутивних система на целој територији Града Краљева.

Развој аеродрома „Морава,,

У циљу стварања услова за локално економски развој не само града Краљева, већ и целог региона покренуте су активности на конверзији војног аеродрома Морава и мешовити – цивилно војни комплекс.

До сада су спроведене активности на изradi Студије оправданости, обезбеђивању потребних сагласности Владе и извршена је изградња цивилног комплекса. Како би се обезбедило покретање рада овог аеродрома у цивилне сврхе, неопходно је предузети даље мере на успостављању механизма управљања цивилним делом аеродрома. С обзиром на локацију аеродрома, као и на потребе региона неопходно је размотрити економско техничку могућност изградње карго логистичког транспортног центра у непосредној зони аеродрома Морава.

Заштита животне средине

Питање стања животне средине све више постаје суштинско питање код избора циљева и праваца укупног развоја, јер управо затечено стање средине представља полазни ниво ка остварењу циљева складног просторног и укупног развоја.

Циљеви заштите природних вредности Града Краљево су следећи:

очување већих и значајних површина природних травњака као природних елемената;
санација и превенција од ерозије површина у контактним зонама пошумљавањем;
очување и санација мањих водних површина и специфичне вегетације у околини;
очување морфолошких и визуалних карактеристика предела руралних насеља;
санација и превенција од ерозије запуштених пољопривредних површина пошумљавањем;
санација и регулација сталних и бујичних водотока ради спречавања ерозије.

Циљеви рационалног коришћења и заштите простора су следећи:

смањивање и спречавање ненаменског коришћења природних ресурса, а посебно шума, пољопривредног земљишта високог бонитета и подземних вода;
радикално санкционисање и сузбијање бесправне изградње, посебно у подручјима очуваних природних вредности у руралним подручјима;
подстицање изградње објеката свих врста унутар грађевинских подручја насеља, с посебним нагласком на ревитализацији постојећих објеката;
афирмација економског коришћења природних ресурса у складу с начелима одрживог развоја, а посебно у домену експлоатације природних ресурса, пољопривредне производње, привредног коришћења шума и коришћења шума за посебне намене;
санација девастираних површина, посебно експлоатацијских поља и дивљих депонија променом намене у трајне облике коришћења (туризам, радне зоне, рекреација,...);
успостављање јединственог система за спречавање и уклањање штета од елементарних непогода;

успостављање сложеног система за праћење промена у простору.

Заштита природних добара

Примарни циљ је постизање оптималног квалитета живљења, уређења, коришћења и заштите планског простора, што подразумева детаљну анализу и дијагнозу стања (експертизе) на основу чега су дефинисани општи циљеви заштите природе и природних добара:

очување биолошке разноврсности, као специфичног, екосистемског и генетичког диверзитета;

очување геонаслеђа, кроз заштиту и презентацију геолошких, геоморфолошких, хидрографских и педолошких феномена;

очување одлика природних и предеоних целина;

очување старих, репрезентативних и/или значајних стабала дрвећа;

рекултивација (ремедијација) простора оштећених изградњом објеката и другим грађевинским радовима или експлоатацијом минералних сировина;

санација жаришта ексцесивне и јаке ерозије.

SWOT Анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Повољан географски положај ✓ Богатство природних ресурса (планине, подземне воде, термални и минерални извори, руде заступљеност шума, ораница, ливада, пашњака, воћњака) ✓ Богатство културно историјског наслеђа, заштићена и очувана природна и културна добра <p>1. Израда просторних и урбанистичких планова и техничке документације</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Постојећа просторно - планска документација ✓ Постојање пројектно-планске документације, којом се планира измештање транзитног саобраћаја из града ✓ Усвојен Просторни план подручја посебне намене Парка природе „Голија“ ✓ Постојање подручја посебне намене на реци Ибар (хидроцентрале) ✓ Примена и коришћење ГИС-а ✓ Започета процедура запроглашење специјалног резервата природе „Гоч – Гвоздац,, ✓ Започета процедура за издвајање специјалног резервата „Жељин,, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недовољна координација између јавних институција ✓ Поједини предели посебних одлика нису стављени под заштиту ✓ Слаби капацитети људских ресурса ✓ Велика површина (територија) града ✓ Недовољно ојачани капацитети локалне самоуправе за управљање пројектима <p>1. Израда просторних и урбанистичких планова и техничке документације</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостатак применљиве планске документације за сеоска подручја ✓ недостатак планске документације нижег реда за приградска и сеоска подручја ✓ недостатак пројектно техничке документације за инвестиционе и развојне пројекте града ✓ недовољно развијен систем централног ГИСа – недовољна увезаност статистичких и геопросторних података свих релевантних локалних и националних јавних установа

2. Развој саобраћајне инфраструктуре

- ✓ развијена мрежа локалних и регионалних саобраћајница
- ✓ функционални макрорегионални центар Србије са изузетним геостратешким положајем
- ✓ Добра повезаност са градовима у окружењу
- ✓ Добро распоређена путна и железничка мрежа
- ✓ Задовољавајућа густина локалне путне мреже (450 км градске мреже и 326 км општинских путева)
- ✓ Велика и разнолика територија града Краљева
- ✓ Постојање студије безбедности саобраћаја (2013 – 2020)
- ✓ Постојање инфраструктуре за аутодром „Берановац“

3. Развој комуналне инфраструктуре

- ✓ Развијена водоводна мрежа у граду и поједином приградским насељима
- ✓ Значајне резерве воде из водосистема Студеница – Лопатница
- ✓ Повезаност са системом за водоснабдевање града Крагујевца
- ✓ успостављен савремени систем коришћења и управљања водним ресурсима (систем даљинског управљања, математички модел, дигитализована мрежа, ГИС)
- ✓ Могућност развоја и проширења обухвата корисника воде са градског система
- ✓ Добра покривеност урбаних зона комуналном инфраструктуром – водоводна и канализациона мрежа
- ✓ Постојање генералног пројекта и студије изводљивости изградње недостајуће, реконструкција постојеће градске и приградске мреже и изградњу постројења за третман отпадних вода
- ✓ Релативно развијен сектор комуналних услуга у граду
- ✓ Топлифициран центар града
- ✓ Локални план управљања отпадом
- ✓ Стратегија управљања отпадним водама града Краљева
- ✓ постојање оквирног споразума са општинама и градовима о заједничком решавању проблема управљања комуналним отпадом

2. Развој саобраћајне инфраструктуре

- ✓ Удаљеност од мреже аутопутева
- ✓ Непостојање аутопута и алтернативног обилазног правца око градског центра и пролазак кроз насеља
- ✓ Лош квалитет асфалтних застора и техничких елемената саобраћајница на локалним путевима
- ✓ Велико саобраћајно оптерећење
- ✓ Низак ниво безбедности саобраћаја
- ✓ Неелектрифицираност пруга, укрштање у нивоу са путним правцима, пролазак кроз градско језгро
- ✓ Железничка пруга пролази директно кроз град и постоји значајан број неуређених пружних прелаза
- ✓ Непостојање јавних гаража и недостатак паркинг места у центру града
- ✓ Недостатак бициклистичких стаза на градском и приградском подручју
- ✓ недостатак и недовољна изграђеност локалних путева на сеоском подручју
- ✓ недостатак пешачких стаза поред саобраћајница на сеоском подручју
- ✓ Недовољно развијен сектор градског превоза у граду и приградским насељима

3. Развој комуналне инфраструктуре

- ✓ Недовољно локалних финансијских средстава за изградњу, развој и одржавање комуналне инфраструктуре
- ✓ недостатак Студије развоја и проширења водоснабдевања
- ✓ недостатак система за предtretман воде у изворишту Жичко поље
- ✓ недостатак заштитног насипа на изворишту Жичко поље
- ✓ део дистрибутивне мреже изграђен од неодговарајућег материјала и неодговарајућих профила
- ✓ губитци воде у систему
- ✓ недостатак система за додатну дезинфекцију воде у дистрибутивној мрежи
- ✓ недостатак документације и неизграђеност регионалног система водоснабдевања Лопатница
- ✓ Недостатак инфраструктуре за

- ✓ Постојање градских комуналних предузећа стручних за управљање и развој комуналних делатности
- ✓ припремљена пројектно техничка документација и обезбеђена локација за изградњу рециклажног центра
- ✓ Успостављен рад зоохигијеничарске
- ✓ Магистрални гасовод и делимично развијена градска и приградска гасоводна мрежаслужбе

4. Развој инфраструктуре у руралним подручјима

- ✓ повољни услови за развој економских активности на руралном подручју
- ✓ људски ресурси на руралном подручју (47% становништва живи на руралном подручју)
- ✓ регистрован велики број пољопривредних домаћинстава (> 8000)
- ✓ велики број сеоких водовода
- ✓ велики број припремљених инфраструктурних пројеката на руралном подручју
- ✓ велики број изграђених домова културе

5. Енергетска ефикасност

- ✓ Значајан потенцијал за производњу "зелене" енергије (90 локација предвиђених за „мини хидроелектране,, у Просторном плану града, биомаса, геотермалне воде, соларна енергија и енергија ветра)
- ✓ Започети пројекти енергетске ефикасности јавних зграда и јавне расвете
- ✓ постојање геотермалних извора
- ✓ ЈЕП Топлана оријентисана на спровођење програма енергетске ефикасности
- ✓ Могућност примене нових технологија у раду ЈЕП Топлане

6. Регулисање и уређење водотокова

- ✓ Хидропотенцијал реке Ибар, Западна Морава и Гружа
- ✓ регулисана лева обала реке Ибар
- ✓ Делимично регулисана корита на

одрживо управљање отпадним водама

- ✓ Неорганизовано водоснабдевање на
- ✓ Недовољна изграђеност канализационе мреже
- ✓ недостатак постројења за прчишћавање отпадних вода
- ✓ Непостојање локације и потребне документације за регионалну санитарну депонију
- ✓ Недовољно развијена еколошка свест
- ✓ Слаба покривеност услугама комуналних предузећа у руралним срединама
- ✓ Непостојање примарне и секундарне селекције отпада
- ✓ Не постојање припремљене пројектно техничке документације за инфраструктурне пројекте
- ✓ Недовољна снабдевеност пијаћом водом приградских и сеоских насеља
- ✓ Неадекватно управљање комуналним отпадом
- ✓ Недостатак уређених парковских површина
- ✓ Неуређени паркинзи у околини стамбених зграда
- ✓ недостатак простора за проширење градског гробља
- ✓ неадекватна локација сточне пијаце (сточна пијаца у самом центру града)
- ✓ проблем великог броја паса луталица
- ✓ Недовољно уређених зелених и спортско рекреативних површина
- ✓ Мала примена гаса на територији Града

4. Развој инфраструктуре у руралним подручјима

- ✓ Некоординисан развој инфраструктуре на сеоском подручју – непостојање стратегија развоја руралног подручја
- ✓ Недостатак пројектне документације за инфраструктурне пројекте
- ✓ недостатак услова за развој и управљање комуналним делатностима на сеоском подручју
- ✓ недефинисано, неорганизовано и нестручно управљање сеоским водоводима, без адекватне контроле квалитета услуге
- ✓ домови културе и објекти сеоских

сливу Ибра и Мораве

7. Унапређење електро-енергетске мреже

- ✓ Инсталисана снага постојећих TS која задовољава потребе већег дела подручја града Краљева

8. Унапређење телекомуникационе мреже

- ✓ Чвориште оптичких каблова, транспортне мреже, покривеност целе територије фиксном ТК мрежом (комбинација кабловске и бежичне), три оператера мобилне телефоније, ТВ и радио системи, интернет и више оператера за КДС
- ✓ Задовољавајући број телефонских прикључака
- ✓ Задовољавајући број TV предајника;
- ✓ развијеност поштанске мреже на целој територији града

9. Развој аеродрома „Морава“

- ✓ постојање инфраструктуре за развој цивилно војног комплекса Аеродрома „Морава“
- ✓ могућност проширења аеродромске инфраструктуре
- ✓ могућност изградње карго логистичког центра

месних заједница у руинираном и неуређеном стању

- ✓ недовољна техничка опремљеност објеката МЗ и других јавних објеката на сеоском подручју

5. Енергетска ефикасност

- ✓ Градска управа нема енергетског менаџера
- ✓ Непостојање акционог плана енергетске ефикасности
- ✓ Недовољна искоришћеност обновљивих извора енергије (биомаса, хидро потенцијал, итд.)
- ✓ Лоша енергетска ефикасност зграда и јавних објеката
- ✓ Велики број јавних објеката користи скупе енергенте (мазут, лож уље) за загревање простора
- ✓ Недостатак пројектне документације за увођење нових технологија у раду ЈЕП Топлане
- ✓ Енергетски неефикасна јавна расвета

6. Регулисање и уређење водотокова

- ✓ недостатак одбрамбених насипа на Ибру и Западној Морави
- ✓ Не регулисани бујични водотокови
- ✓ Не постојање катастра бујичних вода
- ✓ Ерозивни процеси у брдско планинским областима

7. Унапређење електро-енергетске мреже

- ✓ Развој електро-енергетског система у складу са потребама локалне средине

8. Унапређење телекомуникационе мреже

- ✓ Немогућност пружања широкопојасних услуга и брзог интернета за део домаћинства на сеоском подручју због велике удаљености од телефонских централа
- ✓ Недовољно развијен широкопојасни интернет у сеоским срединама

9. Развој аеродрома „Морава,,

- ✓ Непостојање управљачких капацитета аеродромског комплекса услед чега аеродром још није

ШАНСЕ	пуштен у функцију ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Усклађеност приоритета са приоритетима на националном, регионалном и међуопштинском нивоу ✓ Стручна и финансијска помоћ надлежних министарстава и међународних организација ✓ Развој инфраструктуре за коришћење и приступ европским фондовима ✓ Даља примена ГИС-а и формирање базе података ✓ Процес приступања ЕУ ✓ Постојање људских ресурса и могућност коришћења доступних фондова ✓ Опредељеност државе за изградњу аутопута – Моравског коридора ✓ Опредељеност државе за унапређење и модернизацију железнице ✓ Концесије (секундарни гасовод, паркинг сервис, мини-хидроелектране) ✓ Реализација пројеката по моделу ПЈП ✓ Боље искоришћење и проширење постојеће гасне инфраструктуре ✓ Решење регионалног одлагања отпада у складу са републичком стратегијом ✓ могућност примене нових технологија у циљу унапређења рада ЈКП ✓ Запошљавање младог сеоског ставништва ✓ могућност коришћења доступних фондова за рурални развој ✓ држава определена за спровођење политике равномерног регионалног развоја ✓ Будуће хидроелектране на реци Ибар, на потезу Баре-Краљево ✓ Јавно приватно партнерство у пројектима енергетске ефикасности (јавно осветљење, обновљиви извори енергије, итд.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Неравномеран регионални развој ✓ Мањак инвестиција ✓ Високи захтеви ЕУ ✓ Неуклађеност републичких и локалних прописа ✓ Климатски услови ✓ Конфигурација терена ✓ Клизишта ✓ Недостатак финансијских средстава ✓ Лимитиране надлежности општина ✓ Држава нема средстава за капиталне пројекте ✓ Предприступна средства ЕУ нису доступна ✓ Кредити нису доступни или су скупи ✓ Лоше стање железнице ✓ Разуђена села ✓ Миграције ✓ Непостојећи и/или нерегулисани законски оквир ✓ Непримењивање законске регулативе и обавеза ✓ Политичка и економска нестабилност ✓ Промена законске регулативе у области планирања и изградње ✓ Лоша и спора комуникација на релацији министарство – градска управа ✓ Непостојање стратешких определења на нивоу локалних управа ✓ Успорен процес приватизације ✓ Споро напредовање у приступању Европској унији и могућности коришћења одговарајућих фондова ✓ Недовољно ојачан капацитет градске управе у управљачком делу ✓ Нерешени имовинско - правни односи ✓ Недостатак и неусаглашеност прописа и надлежности ✓ Недостатак инвестиционих средстава

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Активирање преговарачког процеса са заинтересованим општинама за активирање водних ресурса ✓ Могућност изградње и коришћења електричне енергије и ОИЕ за локалне потребе из малих хидроелектрана; ✓ Даљи развој телекомуникација применом нових технологија, проширењем мреже оптичких каблова, повећањем густине мултисервисних чворова и повећањем густине базних станица мобилне телефоније ✓ Међуопштинска (регионална) сарадња Будући развој аеродрома „Морава,, ✓ Могућности развоја логистичког центра и слободних зона и непосредној близини аеродрома 	
--	--

Специфични циљеви:

2.1	Град Краљево покривен потребним просторним и урбанистичким плановима
2.2	Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност и висок степен безбедности
2.3	Обезбеђена територијална покривеност града потребном комуналном инфраструктуром која обезбеђује услове за квалитетно пружање комуналних услуга
2.4	Побољшање услова за рурални развој кроз изградњу недостајуће инфраструктуре
2.5	Унапређење услова за оптимално коришћење енергије и развој примене обновљивих извора енергије
2.6	Водотоци на подручју града Краљева регулисани и уређени уз обезбеђење мера заштите од поплава
2.7	Равномеран развој електроенергетске инфраструктуре
2.8	Развој и побољшање телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационих технологија
2.9	На подручју града Краљева успостављен регионални центар ваздушног цивилног саобраћаја

Стратешки циљ 2:
Квалитетан и континуиран
инфраструктурни развој
територије усклађен са
могућностима економског развоја
и капацитетима животне средине

Специфичан циљ 2.1:
Град Краљево покривен
потребним просторним и
урбанистичким
плановима

Специфичан циљ 2.3:
Обезбеђена територијална
покривеност града
потребном комуналном
инфраструктуром која
обезбеђује услове за
квалитетно пружање
комуналних услуга

Специфичан циљ 2.5:
Унапређење услова за
оптимално коришћење
енергије и развој
примене обновљивих
извора енергије

Специфичан циљ 2.7
Равномеран развој
електроенергетске
инфраструктуре

Специфичан циљ 2.9:
На подручју града
Краљева успостављен
регионални центар
ваздушног цивилног
саобраћаја

Специфичан циљ 2.2:
Саобраћајна
инфраструктура на
подручју града
обезбеђује квалитетну
повезаност и висок степен
безбедности

Специфичан циљ 2.4:
Побољшање услова за
рурални развој кроз
изградњу недостајуће
инфраструктуре

Специфичан циљ 2.6:
Водотоци на подручју
града Краљева
регулисани и уређени уз
обезбеђење мера
заштите од поплава

Специфичан циљ 2.8:
Развој и побољшање
телекомуникација,
поштанског
саобраћаја
и информационих
технологија

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева:

Подциљ 2.1 Град Краљево покривен потребним просторним и урбанистичким плановима	
Пројекат 2.1.1	ПГР Крушевица
Пројекат 2.1.2	ПГР Горњи Чибучовац
Пројекат 2.1.3	ПГР Матарушка Бања
Пројекат 2.1.4	ПГР Маглич
Пројекат 2.1.5	ПГР Рудно
Пројекат 2.1.6	ПГР Гоч
Пројекат 2.1.7	ПГР Тавник
Пројекат 2.1.8	ПДР Каменица
Пројекат 2.1.9	ПДР регулације реке Товарнице
Пројекат 2.1.10	ПДР за проширење гробља на “Барутани”
Пројекат 2.1.11	ПДР колектора фекалне канализације у Тавнику
Пројекат 2.1.12	Просторни план града Краљева (измена)
Пројекат 2.1.13	ПГР Центар – Чибучовац (измена)
Пројекат 2.1.14	ПГР Ратарско имање – Грдица (измена)
Пројекат 2.1.15	ПГР Сијаће поље (измена)
Пројекат 2.1.16	ПГР Берановац – Кованлук (измена)
Пројекат 2.1.17	ПГР Ратина (измена)
Пројекат 2.1.18	ПГР Рибница (измена)
Пројекат 2.1.19	ПДР Центар града Краљева (измена)
Пројекат 2.1.20	ППППН манастира Студеница
Пројекат 2.1.21	ППППН Лопатница за потребе водоснабдевања
Пројекат 2.1.22	ППППН за ауто-пут Е-761
Пројекат 2.1.23	ППППН Аеродром Лађевци-карго центар
Пројекат 2.1.24	ПГР Витановац
Пројекат 2.1.25	ПГР Богутовац
Пројекат 2.1.26	ПГР Самаила

Пројекат 2.1.27	ПГР Западна обилазница
Пројекат 2.1.28	ПДР за гробље на Буњачком брду
Пројекат 2.1.29	ПДР за гробље у Јарчујку
Пројекат 2.1.30	Израда просторног плана подручја посебне намене за регионални систем водоснабдевања „Лопатница,,
Пројекат 2.1.31	Израда плана генералне регулације за аеродром Морава у Лађевцима
Подциљ 2.2 Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност и висок степен безбедности	
Пројекат 2.2.1	Успостављање услова за изградњу дела аутопута Појате Прељина, на делу који пролази кроз подручје града Краљева
Пројекат 2.2.2	Израда пројектно техничке документације и изградња Северне градске обилазнице
Пројекат 2.2.3	Реконструкција саобраћајнице регионалног значаја (пута) Лађевци – Гунцати
Пројекат 2.2.4	Реконструкција саобраћајнице регионалног значаја Ушће – Студеница – Рудно –Ивањица и изградња пута Бзовик – Рудно - Студеница
Пројекат 2.2.5	Реконструкција раскрснице улица Зелена гора и Војводе Степе, код Мале пијаце,
Пројекат 2.2.6	Реконструкција раскрснице улица Војводе Путника и Димитрија Туцовића, код Ауто-мото савеза
Пројекат 2.2.7	Реконструкција раскрснице улица Војводе Путника и Београдске, према улици Милоша Великог
Пројекат 2.2.8	Постављање семафора на раскрсници магистралних путева Ибарске магистрале и улица Ђуре Ђаковића и улице 7 секретара СКОЈ-а, према Чачку
Пројекат 2.2.9	Реконструкција старог друмског моста на Ибру (код пијаце)
Пројекат 2.2.10	Изградња саобраћајнице до градског гробља Барутана
Пројекат 2.2.11	Изградња треће траке са тротоаром у улици 7 секретра СКОЈ-а, од Ибарске магистрале до војне касарне у Јарчујку
Пројекат 2.2.12	Изградња тротоара са обе стране Карађорђевог улице од Пампуле до укључења ове улице на Ибарску магистралу
Пројекат 2.2.13	Изградња тротоара у Адранској улици (део Ибарске магистрале) од бензинске пумпе у Чибуковцу до улице Ђуре Ђаковића
Пројекат 2.2.14	Реконструкција градских улица и тротоара – улица Октобарских жртава, Хајдук Вељка, Југ Богданова, Хероја Маричића, Обилићева и IV краљевачки батаљон
Пројекат 2.2.16	Изградња нове улице (тзв. Милутинове) у на Ибарском кеју

Пројекат 2.2.17	Изградња пешачког моста преко Ибра од градске терасе до Рибнице
Пројекат 2.2.18	Реконструкција, уређење и обезбеђивање 54 пружна прелаза на градском и приградском подручју
Пројекат 2.2.19	Изградња надземног пешачког прелаза преко пруге код Машинског факултета
Пројекат 2.2.20	Измештање железничког колосека Краљево-Конарево ван подручја града
Пројекат 2.2.21	Припрема техничко грађевинског решења за укидање железничке рампе у улици Војводе Степе
Пројекат 2.2.22	Израда пројектне документације и извођење радова на изградњи - санацији и реконструкцији висећих мостова
Пројекат 2.2.23	Изградња бицикличких стаза на градском и приградском подручју
Пројекат 2.2.24	Изградња пешачких стаза кроз центре насељених места
Пројекат 2.2.25	Уређење аутобуских стајалишта на градском и приградском подручју и изградња окретница за потребе градског и приградског превоза
Пројекат 2.2.26	Израда студије развоја и унапређења градског превоза
Пројекат 2.2.27	Израда пројектно техничке документације и изградња подземне паркиннг гараже у Краљеву
Пројекат 2.2.28	Израда пројектно техничке документације и изградња монтажне паркиннг гараже у Краљеву
Пројекат 2.2.29	Израда пројектно техничке документације и изградња јавне гараже код Ватрогасног дома
Пројекат 2.2.30	Изградња капацитета за примену савремених технологија у раду паркиннг сервиса
Пројекат 2.2.31	Техничко опремање ЈКП Путеви за ефикасније обављање зимског и летњег одржавања саобраћајница и примену нових технологија у раду
Пројекат 2.2.32	Израда пројектно техничке документације за изградњу западне обилазнице око Краљева
Пројекат 2.2.33	Израда пројектно техничке документације за изградњу јужне обилазнице око Краљева
Подциљ 2.3 Обезбеђена територијална покривеност града потребном комуналном инфраструктуром која обезбеђује услове за квалитетно пружање комуналних услуга	
Пројекат 2.3.1	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојеће водоводне мреже у Матарушкој бањи
Пројекат 2.3.2	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојеће водоводне мреже у Адранима

Пројекат 2.3.3	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојеће водоводне мреже у Ушћу
Пројекат 2.3.4	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојећег цевовода Гружа – Краљево
Пројекат 2.3.5	Израда пројектно техничке документације и реконструкција водоводне мреже на подручју градске зоне
Пројекат 2.3.6	Израда Студије могућности проширења градске водоводне мреже на сеоско подручје
Пројекат 2.3.7	Израда пројектно техничке документације и изградња градске водоводне мреже на сеоском подручју у складу са могућностима проширења дефинисаним Студијом
Пројекат 2.3.8	Израда пројектно техничке документације за изградњу нове водоводне мреже у приградским насељима у складу са планом проширења градског водовода
Пројекат 2.3.9	Завршетак изградње заштитног насипа за извориште “Жичко поље”
Пројекат 2.3.10	Успостављање техничких услова за даљинско читавање потрошње воде
Пројекат 2.3.11	Изградња постројења за предtretман воде са Ибра у изворишту “Жичко поље”
Пројекат 2.3.12	Израда пројектно техничке документације за изградњу фабрике воде за наливање лагуна на постојећем изворишту Жичко поље
Пројекат 2.3.13	Изградња главног фекалног колектора у Кованлуку
Пројекат 2.3.14	Израда пројектно техничке документације и изградња / реконструкција градске и приградске канализационе мреже и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода – агломерат Краљево
Пројекат 2.3.15	Израда пројектне документације и изградња канализационе мреже са ППОВ на сеоском подручју у складу са дефинисаним подсистемима Стратегијом управљања отпадним водама и Генералним пројектом
Пројекат 2.3.16	Израда пројектно техничке документације за реконструкцију и изградњу атмосферске канализације за подручје насеља Хигијенски завод у Грдичкој коси
Пројекат 2.3.17	Реконструкција фекалне канализације у Ушћу и Матарушкој бањи
Пројекат 2.3.18	Израда пројектно техничке документације за санацију постојеће депоније у Краљеву
Пројекат 2.3.19	Израда предходне студије изводљивости за изградњу регионалне санитарне депоније, израда пројектно техничке документације и изградња регионалне санитарне депоније
Пројекат 2.3.20	Израда пројектно техничке документације и изградња центра за селекцију и рециклажу отпада

Пројекат 2.3.21	Опремање насеља одговарајућим судовима за одвојено сакупљање отпада и спровођење едукативних програма о значају и начину примарне селекције отпада
Пројекат 2.3.22	Јачање техничких капацитета ЈКП Чистоће за унапредјење квалитета И проширење обухвата подручја са кога се врши организовано сакупљање комуналног отпада
Пројекат 2.3.23	Чишћење дивљих депонија у селима и приградским насељима
Пројекат 2.3.24	Изградња МРС широке потрошње "Рибница"
Пројекат 2.3.25	Изградња ПЕ гасовода ниског притиска за напајање Стамбених зграда у Рибници
Пројекат 2.3.26	Изградња МРС широке потрошње "Стара чаршија"
Пројекат 2.3.27	Изградња ПЕ гасовода ниског притиска за напајање новог дечијег вртића "Ратрска капија".
Пројекат 2.3.28	Замена преосталих прикључних топовода на подручју ЈП Топлана са новим фабрички предизолованим цевима
Пројекат 2.3.29	Изградња система за даљинско читавање и управљање на подручју котларнице "Зелена Гора" (набавка оптичких каблова, активне опреме и SCADA софтвера)
Пројекат 2.3.30	Изградња топовода са уградњом подстаница у јавним зградама у циљу прикључења на систем даљинског грејања у зони центра града
Пројекат 2.3.31	Успостављање и примена система даљинског читавања утрошка топлотне енергије
Пројекат 2.3.32	Изградња енергетски ефикасног постројења за грејање објеката на Берановцу
Пројекат 2.3.33	Инфраструктурно уређење индустриске зоне „Шеовац,, - гасификација и заштита од поплава
Пројекат 2.3.34	Уређење постојећих паркова на Пљакином шанцу, код железничке станице, код дома Друштвених организација
Пројекат 2.3.35	Уређење градске плаже и плаже у Матарушкој бањи
Пројекат 2.3.36	Уређење постојећих и изградња отворених спортских рекреативних површина
Пројекат 2.3.37	Ограђивање и уређење старог гробља
Пројекат 2.3.38	Проширење и ограђивање новог гробља на Барутани
Пројекат 2.3.39	Уређење и проширење гробља у приградским насељима - Рибница, Чибуковац, Матарушка бања и Конарево
Пројекат 2.3.40	Покривање постојеће зелене пијаце

Пројекат 2.3.41	Завршетак изградње сточне пијаце у Адранима
Пројекат 2.3.42	Реконструкција и уређење пијаце у Матарушкој бањи
Пројекат 2.3.43	Уређење Пијаце у Ушћу у еколошки центар продаје пољопривредних производа и производа домаће радиности
Пројекат 2.3.44	Формирање градског Центра за информисање грађана о стању и условима животне средине и сарадњу са удружењима грађана и невладиним сектором у области животне средине (Архус центар)
Пројекат 2.3.45	Унапређење капацитета зоохигијеничарске службе за ефикасније спровођење СМР програма
Пројекат 2.3.46	Обезбеђивање услова за спровођење програма стерилизације паса познатих власника у циљу едукације грађана и ефикасније контроле популације паса луталица
Пројекат 2.3.47	Заштита и рекултивација деградираних површина
Пројекат 2.3.48	Успостављање функционалног механизма за управљање гробљима
Пројекат 2.3.49	Изградња димњака на централној топлани

Подциљ 2.4 Побољшање услова за рурални развој кроз изградњу недостајуће инфраструктуре

Пројекат 2.4.1	Успостављање механизма функционалне координације управљања пословима инфраструктурног и комуналног развоја сеоског подручја
Пројекат 2.4.2	Израда пројектно техничке документације и изградња недостајуће саобраћајне инфраструктуре на сеоском подручју
Пројекат 2.4.3	Израда пројектно техничке документације и санација саобраћајне инфраструктуре на сеоском подручју
Пројекат 2.4.4	Повећање обухвата подручја на коме се вршио организовано сакупљање отпада, на сеоско подручје у складу са планом дефинисаним Акционим планом управљања отпадом
Пројекат 2.4.5	Израда акционог плана успостављања одрживог механизма управљања сеоским водоводима
Пројекат 2.4.6	Израда пројекта санације и извођење радова на санацији сеоских водовода у циљу добијања употребне дозволе
Пројекат 2.4.7	Поверавање послова управљања сеоским водоводима овлашћеним правним лицима
Пројекат 2.4.8	Израда пројекта и извођење радова на санацији и реконструкцији објекта МЗ и Домова културе

Пројекат 2.4.9	Опремање и уређење МЗ и Домова културе на сеоском подручју
Пројекат 2.4.10	Формирање четири инфо-интернет центра на сеоском подручју
Пројекат 2.4.11	Доношење одговарајућих одлука о начину управљања и испоруке воде на сеоском подручју са Гружанског водовода
Пројекат 2.4.12	Уређење јавних зелених и спортско рекреативних површина на сеоском подручју
Подциљ 2.5 Унапређење услова за оптимално коришћење енергије и развој примене обновљивих извора енергије	
Пројекат 2.5.1	Израда Локалног акционог плана енергетске одрживости града Краљева
Пројекат 2.5.2	Израда елабората о могућностима коришћења алтернативних извора енергије (биомаса, сунчева енергија, енергија ветра, хидропотенцијала и др)
Пројекат 2.5.3	Успостављање програма подстицајних мера за примену механизма алтернативних извора енергије и примену мера енергетске ефикасности
Пројекат 2.5.4	Израда елабората о оправданости реализације појединачних пројеката енергетске ефикасности по моделу приватно јавног партнерства
Пројекат 2.5.5	Формирање градског Фонда за енергетску ефикасност
Пројекат 2.5.6	Израда пројектнотехничке документације са студијом оправданости експлатације термалних вода
Пројекат 2.5.7	Конверзија начина загревања јавних објеката у циљу повећања енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ (Градска упрва, јавна предузећа и јавне установе, основне и средње школе)
Пројекат 2.5.8	Примена нових технологија у раду ЈЕП Топлане у циљу повећања енергетске ефикасности (процес когенерације и сл)
Пројекат 2.5.9	Изградња нове и реконструкција постојеће мреже јавног осветљења Краљеву и другим насељеним местима у циљу побољшања енергетске ефикасности, уз примену штедљиве расвете и даљинског надзора и управљања јавном расветом
Пројекат 2.5.10	Реконструкција 47 јавних зграда у циљу унапређење енергетског биланса (замена столарије, уређење фасаде и примена других мера енергетске ефикасности)
Пројекат 2.5.11	Спровођење едукативних програма у циљу информисања грађана о мерама енергетске ефикасности
Пројекат 2.5.12	Израда плана за енергетску ефикасност града Краљева
Пројекат 2.5.13	Израда 30 елабората са предлогом мера за унапређење енергетског биланса

Пројекат 2.5.14	Израда пројектно техничке документације за реконструкцију и санацију 57 јавних зграда у циљу унапређење енергетског биланса
Пројекат 2.5.15	Израда студије оправданости и техничке документације за топлификацију објеката на Берановцу
Пројекат 2.5.16	Изградња котларнице на биомасу у насељеном месту Ушће (у оквиру објекта школе) и повезивање свих јавних објеката (школа, вртић, здравствена установа) у циљу загревања простора
Подциљ 2.6 Водотоци на подручју града Краљева регулисани и уређени уз обезбеђење мера заштите од поплава	
Пројекат 2.6.1	Израда катастра бујичних вода на територији града Краљева
Пројекат 2.6.2	Припрема општег петогодишњег плана за одбрану од поплава на територији града Краљева у складу са оперативним планом одбране од поплава
Пројекат 2.6.3	Припрема оперативног једногодишњег плана за одбрану од поплава на територији града Краљева
Пројекат 2.6.4	Израда пројектно техничке документације за осигурања леве обале реке Ибар, у делу који пролази кроз град Краљево
Пројекат 2.6.5	Регулација, уредјење и прочишћавање притока на сливу Ибра
Пројекат 2.6.6	Регулација, уредјење и процисцавање притока на сливу Западне Мораве
Пројекат 2.6.7	Регулација, уредјење и процисцавање притока на сливу Груже
Пројекат 2.6.8	Чишћење и сређивање река, потока и канала на целој територији града Краљева
Пројекат 2.6.9	Измештање корита реке Западне Мораве од Поповића до ушћа Ибра према постојећем пројекту
Пројекат 2.6.10	Уређење и заштита десне обале обале Ибра низводно од старог моста до Ушћа
Пројекат 2.6.11	Уређење леве обале Ибра према Сијаћем пољу
Пројекат 2.6.12	Уређење леве обале Ибра у Матарушкој бањи до ресторана "Наница" и од плаже узводно до друмског моста на Ибру
Пројекат 2.6.13	Уређење десне обале Ибра, узводно од Кајак клуба према према Чибуковцу
Пројекат 2.6.14	Чишћење и уређење језера на Гочу
Пројекат 2.6.15	Уређење градских плажа на водоточима на подручју града Краљева
Пројекат 2.6.16	Израда пројектно-техничке документације и радови на чишћењу и уређењу водотокова другог реда
Подциљ 2.7 Равномеран развој електроенергетске инфраструктуре	

Пројекат 2.7.1	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојећих и изградња нових трафостаница, водова и далековода на приградском подручју
Пројекат 2.7.2	Израда пројектно техничке документације и реконструкција постојећих и изградња нових трафостаница, водова и далековода на сеоском подручју
Пројекат 2.7.3	Израда пројектно техничке документације и проширење електро-енергетске мреже на сеоском подручју која нису обухваћена мрежом одговарајућег квалитета
Пројекат 2.7.4	Израда пројектно техничке документације и изградња нове ТС 110/10 kV „Краљево 6“ са прикључним 110 kV водом у Рибници, не месту постојеће ТС 35/10 „Рибница“, као и изградња припадајуће 10 kV мреже
Пројекат 2.7.5	Израда пројектно техничке документације и изградња нових ТС на подручју индустријске зоне у Шеовцу, као и расплет 10 kV ваздушних и подземних водова.
Пројекат 2.7.6	Израда пројектно техничке документације за изградњу нове и реконструкцију постојеће мреже на подручју пословне зоне Берановца и Ратине.
Пројекат 2.7.7	Израда пројектно техничке документације и изградња кабловских прикључака за цивилни аеродром „Морава“ и војни аеродром „Лађевци“ у Лађевцима.
Пројекат 2.7.8	Израда пројектно техничке документације за додавање 10 kV напона у ТС „Краљево 1“, у Конареву са расплетом 10 kV мреже.
Пројекат 2.7.9	Израда пројектно техничке документације за реконструкцију 10 kV мреже на подручју Жичког и Конаревског поља
Подциљ 2.8 Развој и побољшање телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационих технологија	
Пројекат 2.8.1	Израда прилога за телекомуникације у регулационим плановима територије Града Краљева.
Пројекат 2.8.2	Повећање густине мултисервисних уређаја у граду и приградским насељима, изградњом нових, у циљу стварања услова за сервисе великих протока. Притом се врши реконструкција и доградња бакарне мреже
Пројекат 2.8.3	Изградња оптичке мреже у граду и приградски насељима за повезивање мултисервисних уређаја и бизнис корисника.
Пројекат 2.8.4	Децентрализација телекомуникационе мреже у сеоским подручјима: <ul style="list-style-type: none"> – увођењем мултисервисних уређаја; – реконструкцијом и доградњом бакарне мреже тако да се скрати претплатничка петља и да се омогући пружање сервиса већих протока; – изградња оптичких каблова за повезивање мултисервисних уређаја
Пројекат 2.8.5	Повећање густине базних станица ради повећања протока за нове сервисе

Пројекат 2.8.6	Изградња недостајућих и проширење постојећих телекомуникационих капацитета на подручју града Краљева
Пројекат 2.8.7	Израда пројектно техничке документације и изградња недостајућих и проширење постојећих ПТТ капацитета на подручју града Краљева
Пројекат 2.8.8	Повећање доступности интернета на целој територији града Краљева
Пројекат 2.8.9	Успостављање зона бесплатног интернета на централном градском и руралном подручју(посебно локацијама од значаја за развој руралног туризма)
Пројекат 2.8.10	Успостављање интернет инфо центара на подручју Месних Заједница
Подциљ 2.9 На подручју града Краљева успостављен регионални центар ваздушног цивилног саобраћаја	
Пројекат 2.9.1	Анализа и предлагање модела управљања и функционисања аеродрома Морава у Лађевцима
Пројекат 2.9.2	Израда Студије о формирању Слободне Царинске Зоне (СЦЗ)
Пројекат 2.9.3	Израда студије оправданости за изградњу карго-логистичког-транспортног центра на аеродрому Морава

Стратешки циљ 3: Унапређење услова за развој социјално и друштвено одговорне заједнице и услова за безбедан и квалитетан живот грађана

Град Краљево је 2013. године усвојио Стратегију социјалне политике града за период 2013 – 2020, којом су јасно дефинисани стратешки приоритети у овој области и који су инкорпорирани у овај документ.

Социјални профил града – Стратегија социјалне политике града 2013 - 2020

На социјалну структуру Града у великој мери утиче и укупна економска ситуација, као и број незапосленог радно способног становништва, који је повећан доласком великог броја избеглих и расељених лица, од којих су многи без могућности запошљавања. На основу података из Извештаја о раду Центра за социјални рад (ЦСР) у Краљеву за 2012. годину број корисника социјалне и породично – правне заштите је 11.166 лица, односно 5,05% у односу на укупан број становника Града, а број корисника бесплатног obroка у народној кухињи је 550.

Анализа извештаја о раду ЦСР Краљево показује да је у последње три године присутан пораст броја породица оптерећених различитим формама дисфункционалности. Померање једног броја родитеља од суштинских вредности родитељства манифестовано кроз умањену одговорност према адекватном и континуираном задовољавању потреба деце, одсуство уверења родитеља да је мирно, стабилно и предвидиво животно окружење основ за нормалан и очекиван психо-социјални развој сваког детета у породици, могу се разумети као узроци оваквог тренда у нашој средини. Функционалност породице, свакако, оптерећују и спољашњи фактори као што су: незапосленост, стамбена необезбеђеност, лоша материјална ситуација у породици. Имајући у виду далекосежне последице које одрастање у дисфункционалном окружењу оставља на пожељан развој деце, још једном се намеће став да локална заједница, кроз давања која већ обезбеђује једном броју породица и подршку у делу реализације превентивних и куративних програма намењених оснаживању породице, може допринети позитивној промени описаних негативних трендова.

Процена је да је овакав тренд последица кризе система вредности у друштву где породица, све чешће, не нуди стабилан и јасно дефинисан модел дозвољених и недозвољених форми понашања младих. Доминантна појава међу малолетним починиоцима кривичних дела јесте и одустајање од средњошколског образовања, или код једног броја отежано окончавање основне школе. Уз ово, додатно оптерећење је и околност да су родитељи деце из ове популације често незапослени, па скромне економске прилике значајно спуштају животни стандард породица. Овим се само расветљава појава, али никако не оправдава и не нормализује, јер је васпитна функција породице у домену превенције антисоцијалног понашања, кључна.

Све ово указује на неопходност реализације превентивних програма у локалној заједници који ће имати за циљ оснаживање васпитне функције породице, пружање подршке младима да преузму одговорност за своје понашање и изаберу алтернативу неприхватљивом понашању, што такође доприноси редефинисању вредносних норми младих и увођењу у добити ненасилног понашања.

Последњих година такође се уочава да је статистички значајан и пораст броја деце на породичном смештају. Најзаступљенији разлог измештања деце из биолошких породица у вези је са различитим формама занемаривања и злостављања деце од стране родитеља, када то није могло да се разреши претходним дуготрајним процесима пружања расположивих форми подршке из области редовног социјалног рада. Обзиром да је породични смештај само привремени облик подршке породици и детету, намеће се потреба да породице из којих деца одлазе добијају континуирану подршку у смислу јачања и развијања родитељских вештина које им недостају као и, по потреби, материјалну подршку, с обзиром да је већина ових породица угрожена социо-економским и стамбеним приликама, што се такође може појачати применом, тј. реализацијом различитих социо - едукативних програма у локално заједници.

У последње три године значајан број лица се обраћа за заштиту и подршку надлежним институцијама (Полицијска управа Краљево, Центар за социјални рад, Основно јавно тужилаштво Краљево, Основни суд Краљево) због проблема насиља у породици, од чега највећи број чине жене. Број деце жртава насиља, као и жртава партнерског насиља има тренд раста, мада тај пораст, статистички гледано, није висок.

Збрињавање одраслих и старих особа које су у стању социјалне потребе је отежано, првенствено због недовољног капацитета одговарајућих институција и недостатка средстава за ове намене. Посебно је тешка ситуација за смештај одраслих и старих лица са менталним поремећајима, због недостатка специјализованих установа.

Здравствена заштита

Послове здравствене заштите на подручју града Краљева обавља Општа болница „Студеница“ и Дом здравља „Краљево“. Поред ових установа на подручју града ову делатност обавља и већи број специјализованих приватних амбуланти. У складу са Законом о здравственој заштити локална самоуправа је преузела оснивачка права над здравственим установама примарне здравствене заштите.

Град Краљево је 2013. године формирао и канцеларију за заштиту права пацијената. Предност града Краљева је значајан број професионалног и обученог кадра, на 1000 становника има 2,8 лекара, што је близу ЕУ просека који износи 3,2 лекара на 1000 становника.

На подручју града Краљева фармацеутску делатност обавља „Апотека Краљево“. „Апотека Краљево“ се састоји од 30 организационих јединица: 6 апотека, 7 огранака апотеке и 17 јединица за издавање лекова. Шест апотека и 7 огранака апотеке су на градском подручју, а 17 јединица за издавање готових лекова налази се на сеоском подручју.

С обзиром на површину града Краљева, веома је важно обезбедити адекватну територијалну покривеност апотекарским и здравственим услугама.

Проблеми који су уочени у овој области се односе на слабу техничку опремљеност и застарелост потребне опреме за Општу болницу и Дом здравља и недостатак санитарских возила. Посебно у лошем стању су сеоске амбулante. Такође, један

од проблема који је истакнут је недостатак капацитета за ефикасну здравствену заштиту школске деце, јер постоји само једна здравствена установа.

На основу анализе проблема, уочено је да пажњу треба посветити социјално угроженом становништву, припадницима Ромске популације и грађанима којима је недоступна здравствена заштита.

Уочен је и проблем недовољне информисаности грађана о превентивним мерама у циљу спречавања настанка болести, као и недовољна едукованост грађана о здравом начину живота, правилној исхрани, спорту, рекреацији и др. Један од свакако важних проблема, које препознају грађани, а о коме мора да се постарају сви нивои организације државе и локалне самоуправе је појава корупције у здравству.

Неопходно је предузети мере како би се допринело унапређењу техничких услова и обезбедила ефикасна и доступна здравствена заштита грађана, уз максимално уважавање захтева пацијента и пружање задовољавајућег нивоа квалитета услуга.

Образовање

Територија града Краљева покривена је мрежом школа за основно образовање у складу са размештајем становништва, са укупно 23 матичних школа и 41 издвојених одељења. У области средњошколског образовања Краљево има 10 школа са 214 одељења, док у области високог образовања на подручју града, а у оквиру Универзитета у Крагујевцу функционише Факултет за машинство и грађевинарство. У циљу организације предшколског образовања град је основао предшколску установу.

У оквиру предшколске установе, поред тога што је у предходним годинама изграђен нов објект и даље постоји недостатак капацитета за смештај деце, као и недостатак програма који би обезбедили унапређење квалитета понуде предшколских програма и проширење обухвата територије града.

Уочени проблеми у области основног и средњег образовања су недостатак просторних и техничких капацитета у образовним установама за квалитетно извођење наставе и реализацију стручне праксе. Две средње школе немају свој простор, тако да у циљу њиховог функционисања град обезбеђује простор закупом пословног простора.

Поједини сеоски школски објекти су у прилично лошем стању, често са минимумом услова за рад. Образовне установе немају услова за примену савремених технологија у свом раду, чија примена је неопходна за спровођење наставе и обуку ученика у складу са захтевима тржишта рада.

Уочена је потреба унапређења услова за квалитетно спровођење физичког и здравственог васпитања, као ван наставних спортско рекреативних активности. Веома значајан проблем је и недостатак капацитета и услова за спровођење програма инклузивног образовања.

Други важан проблем је неусклађеност образовних профила средњих школа са потребама привреде, услед чега се школује кадар који дуго остаје незапослен, па касније улази у програме преквалификације, доквалификације и стручне обуке које спроводи Национална служба за запошљавање. Неопходно је и припремити и спровести програме предузетничких обука за младе који излазе из система образовања. Постоји недостатак и програма целоживотног образовања.

Град Краљево има задовољавајући број стручног и професионалног кадра, али је уочена потреба за формирањем центра за стручно усавршавање запослених у образовању.

Култура

На подручју града Краљева током године организују се бројне културне манифестације и догађаји. За потребе организације и обављање делатности у области културе из буџета се финансира седам установа, а финасирање се врши у домену плата запослених, сталних трошкова, програмских активности у оквиру основних делатности, текућих поправки и одржавања опреме, набавке материјала за рад, капиталних инвестиција у објекте и опрему којом установе располажу:

- ✓ Библиотека „Стефан Првовенчани“,
- ✓ Народни музеј

- ✓ Историјски архив Краљево,
- ✓ Културни центар „Рибница“,
- ✓ Завод за заштиту споменика културе,
- ✓ Краљевачко позориште ,
- ✓ Дом културе „Студеница“ у Ушћу.

Према процени представника локалне управе главни проблеми у култури су:

1. Недостатак средстава за програме,
2. Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру,
3. Недовољна стручност и бројност кадрова.

Приоритети код улагања у развој су:

1. Неговање традиције и заштита културне баштине,
2. Савремено стваралаштво,
3. Опремање установа културе.

Град нема адекватну позоришну салу (одговарајућег капацитета и са потребном техничком опремом), као ни одговарајућу концертну салу (како за вежбање ученика, тако и за организацију концерата). На подручју града постоје јавни објекти који би могли уз одговарајућу адаптацију, да се преуреде за наведену намену, међутим исти нису у власништву града.

Поред постојања бројних установа културе, уочена је њихова недовољна повезаност и недостатак заједничког културног програма, што често узрокује преклапање и некоординисана културна дешавања, а често и недовољну информисаност грађана о културним догађајима и дешавањима. Поред неповезаности међу установама културе уочена је и неповезаност са Туристичком организацијом у циљу унапређења туристичке понуде града.

С обзиром да град има уметничку и музичку школу, уочава се потреба планирања и организације манифестација које би за циљ имале промоцију локалних младих уметника. Такође, с обзиром на важност планирања и организације културних садржаја који би били прилагођени грађанима различитих старосних доба, неопходно је посебну пажњу посветити младима и успостављању једног градског центра посвећеног младима попут – Дома омладине.

Други значајан недостатак у овој области је неприлагођеност већег броја установа културе лицима са инвалидитетом, што отежава њихово активно укључивање у друштвени и културни живот града.

На подручју града Краљева постоји значајан број организација цивилног друштва која се баве културном делатношћу, неговањем и очувањем традиције и организацијом културних догађаја и манифестација. Цивилни сектор свакако обогаћује културну понуду у којима грађани у виду публике узимају учешће. Разноврстан краљевачки цивилни сектор у култури чини велики број удружења, музичких група који стварају ауторску музику и културно-уметничка друштва.

Спорт и рекреација

На основу анализе представљене у профилу града и рада радне групе за друштвени развој у области спорта идентификовани су потенцијали града за развој спортских и рекреативних активности. На подручју града регистровано је 193 спортска клуба, од којих је у највећем проценту оних који се баве фудбалом (приближно 30%), затим одбојком (приближно 7%) и кошарком (приближно 7%). Краљево је град који је познат по бројним спортистима који су постигли значајне успехе, а значајне резултате постижу и клубови који се такмиче у првој лиги и на тај начин у најлепшем светлу представљају свој град.

За управљање градским спортским објектима и теренима, као и праћење реализације програма спортских клубова који се суфинансирају из буџета града град је основао установу – СЦ „Ибар“. На подручју града изграђена је хала спортова, атлетски стадион и бројни отворени спортски терени. Постоје и повољни услови за развој екстремних спортова (параглајдинг, планински бициклизам и сл).

У области развоја спорта и рекреације уочени су следећи проблеми и недостаци:

- ✓ Лоши услови за развој рекреативних активности (недостатак отворених терена, трим стаза, зелених површина и сл),

- ✓ недостатак затвореног базена,
- ✓ велики број спортских објеката је у лошем и запушеном стању,
- ✓ због недостатка школске спортске инфраструктуре (фискултурних сала и школских терена) недовољно је развијен спорт у школама, недостатак програма подстицаја и промоције рекреативних активности

Безбедност

Безбедност грађана и имовине је једна од најважнијих потреба у локалној заједници.

За послове безбедности задужени су пре свега надлежни републички органи, међутим за успех у њиховом раду веома је важна добра координација и сарадња са локалним органима и институцијама.

Према истраживањима спроведеним на националном нивоу, разлози због којих се грађани лично осећају небезбедно су пре свега: пораст уличног криминала и насиља, лоша економска ситуација и сиромаштво, лош рад државних органа и проблеми са наркоманијом. У много мањој мери грађани се осећају небезбедно због понашања екстремних група, корупције, пораста насиља у породици, као и еколошких проблема и загађења животне средине.

Поред републичких органа који делују на локалном нивоу, важну улогу и одговорност за унапређење или старање о безбедности грађана има и локална самоуправа, кроз рад локалног савета за безбедност, надлежних инспекцијских и других градских органа.

Град Краљево је формирао Савет за безбедност саобраћаја, међутим на локалном нивоу није успостављено тело које ће се бавити унапређењем услова за безбедност на ширем аспекту – општој безбедности. Градске службе и органи у области безбедности су задужени за:

- ✓ заштиту од елементарних непогода,
- ✓ комуналну и саобраћајну уређеност и
- ✓ еколошку безбедност.

Као један од проблема уочен је недостатак повезаности у раду локалних и републичких органа, што би у многоструком допринело већој ефикасности у раду.

Како би се допринело већој безбедности неопходно је успоставити блиску сарадњу полицијских и инспекцијских органа, посебно ноћу, затим обезбедити континуалне контроле саобраћаја, уз увођење строжијих казни за починиоце прекршајних и кривичних дела, унапредити и побољшати стање јавне расвете, увести систем видео надзора (како за контролу саобраћаја, тако и по питању опште безбедности и заштите јавне имовине), локалним одлукама уредити адекватно радно време угоститељских објеката. Са друге стране неопходно је и применити мере на подизању свести грађана о безбедносној култури, посебно кроз увођење адекватних програма у школски систем, медијске кампање и слично.

У последњем периоду услед климатских промена уочава се повећана угроженост безбедности грађана услед елементарних непогода, што указује на потребу припреме локалних органа за превентивно деловање и ефикасну организацију у циљу заштите и спасавања грађана и имовине.

Такође, уочава се и недовољни стручни и технички капацитети локалне самоуправе за деловање циљу превенције и санирања еколошких ризика и удеса.

Како би се допринело унапређењу безбедности на локалном нивоу поред наведеног, веома је важно ојачати улогу локалног савета за борбу против корупције.

Учешће грађана и јачање солидарности

Према подацима из АПРа на подручју града Краљева регистровано је 274 ОЦД, од којих је око 30% активно у свом деловању и поседују потребне стручне капацитете, као и капацитете за привлачење донаторских средстава и примену међународних правила за управљање пројектима.

За једно модерно демократско друштво веома је важно активно учешће грађана у процесима доношења и спровођења локалних јавних политика. Статутом града Краљева успостављени

механизми грађанског учешћа, а Планом модернизације локалне самоуправе активно ушешће цивилног сектора је дефинисано као један од приоритета

Такође веома је значајно што постоји значајан број ОЦД формираних и активних у области унапређења услова живота и рада угроженим друштвеним групама, као и удружења младих. У овој области уочена је недовољна координација и институционална сарадња локалне самоуправе са удружењима које су активне у сфери социјалне политике, недостатак капацитета цивилног сектора за јавно заступање и управљање пројектима, недостатак искуства локалне самоуправе у примени механизма за активно укључивање цивилног сектора у припрему и спровођење локалних одлука. На подручју града постоји веома мали број ОЦД који поседују добру апсорпциону моћ. Са друге стране велики број ОЦД нема своје просторе за рад, као ни потребну опрему и стручне капацитете за организацију, припрему пројеката и њихову реализацију. Такође, уочава се Пасивност грађана у друштвено политичком животу и слаб утицај на доносиоце одлука и контролу њиховог рада.

Родна равноправност

Град Краљево је 4. маја 2012. године потписао Европску повељу о родној равноправности, којом је преузета обавеза израде Локалног акционог плана родне равноправности, редовног извештавања јавности и формирања тима за евалуацију и праћење спровођења мера родне равноправности.

Скупштина града је након тога, дана 26. децембра 2013. (број Одлуке 011-124/2013-III) усвојила ЛАП града Краљева за равноправност жена и мушкараца на локалном нивоу 2013-2017. године. Овим документом су дефинисани општи и специфични циљеви у области родне равноправности на подручју града Краљева и мере за њихово постизање, који су инкорпорирани у овај документ.

Локалним акционим планом родне равноправности препознати су следећи проблеми:

- ✓ недовољно развијен институционални оквир за примену и спровођење родне равноправности,
- ✓ недовољно учешће жена у доношењу одлука и
- ✓ недовољно развијен систем заштите жртава родно заснованог, партнерског и насиља у породици.

Права националних мањина

На основу резултата Пописа 2011. године, већину становништва у граду Краљеву чине и даље Срби којих има 120.267 (95,84% становништва).

Најбројније националне мањине су: Роми, којих има 1.266 (1,01%), потом Црногорци којих има 528 (0,42%), Македонци 224 (0,18%), Хрвати 162 (0,13%), док је бројност осталих мањина незнатна.

Република Србија је својим Уставом и низом закона уредила начин остваривања уставно гарантованих права и слобода припадника националних мањина. Њима се, поред права која су Уставом зајемчена свим грађанима, јемче и додатна, индивидуална или колективна права. Индивидуална права остварују се појединачно, а колективна у заједници са другима, у складу са Уставом, законом и међународним уговорима.

На подручју града активно је удружење Македонаца, које окупља представнике ове мањине и промовише Македонско културно стваралаштво кроз организацију традиционалних манифестација.

С обзиром да значајан број Рома припада и социјално најугроженијој друштвеној групи, град је усвојио Локални акциони план за унапређење положаја Рома, којим су дефинисани циљеви и мере у области образовања, становања, здравља и запошљавања.

SWOT Анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Постојање Саветовалишта за младе при ЗЦ ✓ Савет за родну равноправност; ✓ Постојање активних партнерстава на локалном нивоу <p>1. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Велико искуство и стручност локалних институција у области социјалне политике ✓ Велики број реализованих пројеката у области подршке породици ✓ Дobar/задовољавајући ниво квалитета, до сада развијених услуга ✓ Постојање институција за социјално збрињавање (геронтолошки центар, услуге ургентног збрињавања, СОС дечије село, саветовалиште за брачне и предбрачне породичне односе, итд.) ✓ Стратегија за социјалну политику <p>2. Здравствена заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Доступност примарне здравствене заштите на целој територији града (градска, проградска и сеоска 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Неусклађеност између обима надлежности и расположивих капацитета ✓ Негативна миграција (село – град / Краљево – други градови) ✓ Гашење великих привредних система и слаба привредна делатност ✓ Пртеоптерећеност локалних органа задужених за друштвене делатности ✓ Недовољно финансијских средстава у градском буџету за друштвене делатности ✓ Непостојање Дома Омладине и Културног центра ✓ Непостојање адекватног простора за младе ✓ Нерешени правно-имовински односи у задужбини „Богавац“ <p>1. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостатак услуге персоналних и педагошких асистената ✓ Нејасна политика града у вези субвенција угроженим породицима ✓ Недостатак Локалног центра за пружање услуга ✓ Недостатак дневних центара за инвалидна лица ✓ Недовољна координација између социјалних актера и неусклађеност активности локалних институција ✓ Постојећи проблеми и потребе ромске популације (комунална опремљеност ромских насеља, ромски камп за расељена ромска лица са Косова, запошљавање...) ✓ Недостатак напредних социјалних услуга за жртве породичног насиља (групе самопомоћи, сигурна кућа, програми економског оснаживања итд) <p>2. Здравствена заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Велики број незапослених лекара и медицинских сестара

- ✓ насеља)
- ✓ Велики број лекара и медицинских сестара
- ✓ Квалитетан и професионалан кадар у здравственим установама
- ✓ Добра комуникација здравствених установа са локалном самоуправом
- ✓ Успостављена функција у локалној самоуправи Заштитника пацијената
- ✓ Апотекарска установа

3. образовање

- ✓ Територијална покривеност града установама основног образовања
- ✓ Велики број профила средњег образовања
- ✓ Постојање једне високообразовне установе – Факултет за машинство и грађевинарство
- ✓ Постојање квалитетног наставног кадра
- ✓ Велики број образовних институција (факултет за машинство и грађевинарство, 10 средњих и 21 основна школа)

- ✓ Недостатак капацитета за ефикасну Здравствену заштиту школске деце (само једна здравствена установа)
- ✓ Слаба техничка опремљеност и застарелост постојеће опреме (ултразвучни апарат, магнетна резонанца, итд.)
- ✓ Сеоске амбуланте у руинираном стању, без одговарајуће опреме
- ✓ Недостатак санитарских возила
- ✓ Негативна миграција (село – град и Краљево – други градови)
- ✓ Велики проценат обољевања од хроничних незаразних болести
- ✓ Недоступност здравствене заштите појединим угроженим друштвеним групама (Роми)
- ✓ Недовољна едукованост грађана о значају и начину превенције болести
- ✓ Недовољна едукованост грађана о здравом начину живота (исхрана, спорт, рекреација...)
- ✓ Недовољна подршка породицама тешко оболелих болесника

3. образовање

- ✓ Недовољно високо образовних институција
- ✓ Неусклађеност образовних профила средњих школа са потребама привреде
- ✓ Непостојање Центра за стручно усавршавање запослених у образовању
- ✓ Две средње школе немају свој простор (Уметничка и Музичка школа)
- ✓ Сеоске школе у руинираном стању, без адекватне инфраструктурне опремљености
- ✓ Недовољна техничка опремљеност основних и средњих школа за унапређење квалитета наставе и прилагођавању савременим потребама
- ✓ Недостатак школских физкултурних сала и спортских терена
- ✓ Недостатак услова за практичну наставу
- ✓ Недостатак програма предузетничке обуке за младе
- ✓ Недовољно средстава из буџета локалне самоуправе за стално стручно усавршавање запослених у образовању

4. Култура

- ✓ Велики број културних институција (музеј, историјски архив, библиотека, Рибница, Студеница, Позориште, Завод за заштиту споменика културе, итд)
- ✓ Значајан број културних манифестација
- ✓ Значајан број удружења која се баве делатношћу из области културе

5. Спорт и рекреација

- ✓ Велики број спортских клубова;
- ✓ Постојање локалне институције задужене за спорт – „СЦ Ибар“
- ✓ Спортска инфраструктура (спортски терени, хала спортова)
- ✓ Повољни услови за развој екстремних спортова (параглајдинг, планински бициклизам, итд.)

- ✓ Недостатак услова и програма за спровођење програма целоживотног образовања
- ✓ Недостатак капацитета предшколске установе
- ✓ Недостатак програма раног укључивања деце са сеоског подручја у едукативне програме
- ✓ Недостатак услова за унапређење и иновацију предшколских програма
- ✓ Недостатак центра за преквалификацију, доквалификацију и обуку кадрова у складу са потребама локалне привреде

4. Култура

- ✓ Недовољна повезаност културних установа града и недостатак заједничког културног програма
- ✓ Недовољна информисаност грађана о културним догађајима и дешавањима
- ✓ Недоступност установа културе лицима са инвалидитетом
- ✓ Недостатак градских манифестација у циљу промоције локалних уметника (ученика музичке и уметничке школе и др)
- ✓ Слабо учешће грађана у програмима културе и уметности
- ✓ Недовољна повезаност туристичке и културне понуде града
- ✓ Недостатак градске концертне дворане
- ✓ Недостатак адекватног простора за позориште са потребном опремом

5. Спорт и рекреација

- ✓ Лоши услови за развој рекреативних активности (недостатак орворених терена, трим стаза, зелених површина и сл)
- ✓ Непостојање затвореног базена
- ✓ Спортски објекти у лошем и запушеном стању
- ✓ Недовољно развијен спорт у школама
- ✓ Недостатак отворених и затворених спортских терена у школама
- ✓ Недостатак програма подстицаја и промоције рекреативних активности
- ✓ Недостатак услова за спортске активности лица са инвалидитетом
- ✓ Неискоришћеност потенцијала за развој ауто мото спорта

6. Безбедност

- ✓ Савет за безбедност саобраћаја
- ✓ Постојање локалних институција и центара републичких институција задужених за безбедност
- ✓ Постојање и рад локалног фонда за саобраћај
- ✓ Локални инспекцијски органи
- ✓ Градска органи задужени за ванредне ситуације, комунално уређење и заштиту животне средине
- ✓ Постојање локалног фонда за заштиту животне средине

7. Учешће грађана и јачање солидарности

- ✓ Статутом града Краљева успостављени механизми грађанског учешћа
- ✓ План модернизације локалне самоуправе
- ✓ Значајан број локалних организација цивилног друштва, активних у области подршке младима
- ✓ Значајан број организација цивилног друштва које се баве потребама и правима лица са инвалидитетом
- ✓ Постојање активног цивилног сектора

6. Безбедност

- ✓ Непостојање Савета за општу безбедност града
- ✓ Недостатак алтернативних приступа решавању проблема у области безбедности (кроз формално и неформално образовање, културу, медије и сл.)
- ✓ Недостатак или неадекватност локалних одлука које регулишу комуналну, еколошку и безбедност од елементарних непогода
- ✓ Недостатак повезаности у раду локалних и републичких органа
- ✓ Недостатак видеонадзора на раскрсницама на подручју града
- ✓ Недостатак капацитета и обучених људских ресурса за деловање у случају елементарних непогода
- ✓ Недостатак превенције еколошких ризика и удеса
- ✓ Недовољна техничка и информатичка опремљеност локалних инспекцијских органа

7. Учешће грађана и јачање солидарности

- ✓ Недовољна координација и институционална сарадња са удружењима које су активне у сфери социјалне политике
- ✓ Неискоришћеност Дома Друштвених Организација
- ✓ недостатак капацитета цивилног сектора за јавно заступање и управљање пројектима
- ✓ Недостатак примене механизма активног учешћа у процесу креирања јавних политика
- ✓ Слаба абсорциона моћ институција и ОЦД на територији града Краљева
- ✓ Пасивност грађана у друштвено политичком животу
- ✓ Слаб утицај ОЦД на доносиоце одлука и контролу њиховог рада

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Спровођење процеса децентрализације ✓ регионално умрежавање ✓ Унапређена (неформална) сарадња и координација између већине локалних институција ✓ Спремност институција на свим нивоима, а посебно на нивоу града Краљева, да се одвоје финансијска средства за реализацију пројеката из области социјалне политике, здравства, културе, образовања, здравства, спорта, итд. ✓ Имплементација локалних и националних стратегија <p>1. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Јасно дефинисани оквири и смернице са националног нивоа у области социјалне заштите ✓ Успостављање партнерства између јавног, приватног и цивилног сектора у области социјалне заштите ✓ ЕУ фондови и пројекти ✓ Оснивање коморе за социјалну заштиту <p>2. Здравствена заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Континуирана медицинска едукација ✓ Сарадња са приватним сектором, цивилним сектором и медијима ✓ Нови партнери и донације ✓ Нове технологије и добар информациона систем ✓ Контрола потрошње ✓ Учешће у пројектима Министарства здравља, Светске банке и ЕУ ✓ Промовисање услуга из допунског рада <p>3. образовање</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Активности ученичких парламента ✓ Развој волонтеризма и вршњачких едукатора ✓ Развој високо образовних институција у Краљеву ✓ Учешће у пројектима Министарства, Светске банке и ЕУ <p>4. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Велики број бања, манастира и културно историјских споменика у окружењу; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Негативна миграција ✓ Велики број избеглица и расељених лица ✓ Гашење великих привредних система и слаба привредна делатност ✓ Утицај политике на избор и реализацију приоритетних мера и активности ✓ Приходи локалне самоуправе и реализација буџета ✓ Економска ситуација која утиче на повећање могућности повећања броја грађана у угроженим категоријама <p>1. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Погрешан приступ решавању хуманитарних проблема ✓ Непостојање система праћења ефеката и резултата пројеката у области социјалне политике и стихијска реализација пројеката ✓ Пасивност појединих социјалних актера и представника политичких структура <p>2. Здравствена заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Велики број избеглица и расељених лица ✓ Старење популације ✓ Одлазак образованог кадра ✓ Немотивисаност кадрова ✓ Лимитиране финансије ✓ Сиромаштво становништва <p>3. образовање</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Велики број функционално неписмених грађана <p>4. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Популизам насиља/агресивног понашања кроз медије и друштво, а нарочито међу младима

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Доступност ЕУ фондова у области културе ✓ Подршка Министарства културе <p>5. Спорт и рекреација</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Развој рекреативних активности у близини река и планина ✓ доступност ЕУ фондова и средстава надлежног Министарства ✓ могућност успостављања ЈПП <p>6. Безбедност</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Постављање видео надзора на битним локацијама ✓ Сарадња са градовима који имају развијене системе безбедности ✓ Сарадња са локланим институцијама и НВО у циљу дефинисања проблема и проналажења решења <p>7. Учешће грађана и јачање солидарности</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Коришћења ресурса и експертизе локалних ОЦД ✓ Спровођење програма јачања капацитета ОЦД 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Нетолеранција према другачијим културама (различитостима) ✓ Губљење „компаса“ вредности зарад профит <p>5. Спорт и рекреација</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Поклањање превише пажње професионалном спорту и дистанцирање од рекреативних програма за ширу популацију <p>6. Безбедност</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Популизам насиља/агресивног понашања кроз медије и друштво, а нарочито међу младима <p>7. Учешће грађана и јачање солидарности</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Суфицит и дефицит специфичног кадра ✓ Пасивност грађана у друштвено политичком живот
--	--

Специфични циљеви:

3.1	Успостављање ефикасног система социјалне и дечије заштите јачањем превенције и социјалне инклузије и борбе у циљу смањења сиромаштва
3.2	Унапређење услова за ефикасну и доступну здравствену заштиту грађана
3.3	Унапређење услова за развој ефикасног образовања заснованог на потребама тржишта
3.4	Унапређење услова за развој и организацију културних манифестација и догађаја града Краљева
3.5	Унапређење услова за развој спорта и рекреативних активности
3.6	Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана
3.7	Развијање одговорне локалне самоуправе кроз јачање учешћа грађана у процесу креирања и спровођења локалних јавних политика и јачање солидарности
3.8	Обезбеђивање квалитетног и приступачног становања у Краљеву, са адекватним условима живљења у заједници, кроз спровођење ефикасне стамбене политике.

**Стратешки циљ 3: Унапређење
услова за развој социјално и
друштвено одговорне
заједнице и услова за безбедан
и квалитетан живот грађана**

Специфичан циљ 3.1:
Успостављање ефикасног
система социјалне и дечије
заштите јачањем
превенције и социјалне
инклузије и борбе у циљу
смањења сиромаштва

Специфичан циљ 3.3:
Унапређење услова за
развој ефикасног
образовања заснованог на
потребама тржишта

Специфичан циљ 3.5:
Унапређење услова за
развој спорта и
рекреативних активности

Специфичан циљ 3.7:
Развијање одговорне локалне
самоуправе кроз јачање учешћа
грађана у процесу креирања и
спровођења локалних јавних
политика и јачање
солидарности

Специфичан циљ 3.2:
Унапређење услова за
ефикасну и доступну
здравствену заштиту грађана

Специфичан циљ 3.4:
Унапређење услова за развој
и организацију културних
манifestација и догађаја
града Краљева

Специфичан циљ 3.6:
Побољшање и увођење
одговорне политике у области
безбедности и заштите града
и грађана

Специфичан циљ 3.8
Обезбеђивање квалитетног
и приступачног становања у
Краљеву, са адекватним
условима живљења у
заједници, кроз спровођење
ефикасне стамбене
политике.

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева:

Подциљ 3.1 Успостављање ефикасног система социјалне и дечије заштите јачањем превенције и социјалне инклузије и борбе у циљу смањења сиромаштва	
Пројекат 3.1.1	Даљи развој услуге Дневни центар за старе Берановац
Пројекат 3.1.2	Формирање Центра локалних услуга из области социјалне заштите
Пројекат 3.1.3	Лиценцирање и спровођење свих услуга из области социјалне заштите у складу са Стратегијом социјалне политике
Пројекат 3.1.4	Унапређење стручних капацитета локалних служби и установа за реализацију активности у области социјалне политике и социјалне заштите
Пројекат 3.1.5	Успостављање модела радне активације корисника новчаних давања
Пројекат 3.1.6	Развој услуге Дневни боравак за децу и одрасле са ивалидитетом
Пројекат 3.1.7	Лиценцирање свих услуга из области социјалне заштите
Пројекат 3.1.8	Пилотирање рада мултисекторског тима за праћење примене Споразума о мултисекторској сарадњи у заштити жртава насиља у породици и жена у партнерским односима
Пројекат 3.1.9	Реализација превентивних програма намењених младима, породици и осетљивим групама (Роми, жртве насиља, трговином људима, итд.)
Пројекат 3.1.10	Ангажовање персоналних асистената у образовним институцијама
Подциљ 3.2 Унапређење услова за ефикасну и доступну здравствену заштиту грађана	
Пројекат 3.2.1.	Изградња спратног дела здравствене станице Рибница и реконструисање постојећих просторија
Пројекат 3.2.2	Реновирање просторних и проширење просторних и кадровских капацитета здравствене станице Ушће
Пројекат 3.2.3	Изградња амбуланте у Мланчи
Пројекат 3.2.4	Изградња амбуланте у Матарушкој Бањи
Пројекат 3.2.5	Планирање уписне политике средњег медицинског кадра по броју и профилу занимања између Савета за здравство локалне управе и медицинске школе у Краљеву
Пројекат 3.2.6	Здравствена едукација младих у сарадњи са Канцеларијом за младе и ОЦД
Пројекат 3.2.7	Отварање амбуланте у дневном центру за старе на Берановцу
Пројекат 3.2.8	Отварање герантолошке амбуланте у Дому пензионера
Пројекат 3.2.9	Реконструкција и опремање амбуланте на Рудном
Пројекат 3.2.10	Набавка магнетне резонанца за Дом здравља

Пројекат 3.2.11	Едукација грађана о превенцији и раном откривању болести
Пројекат 3.2.12	Припрема Програма за превенцију болести зависности
Подциљ 3.3 Унапређење услова за развој ефикасног образовања заснованог на потребама тржишта	
Пројекат 3.3.1	Анализа стања и сагледавање потреба за промену образовних профила у средњим школама
Пројекат 3.3.2	Отварање факултета (Шумарски, Факултет личних услуга, Факултет уметности и сл.)
Пројекат 3.3.3	Јачање програма неформалног образовања за младе и за одрасле
Пројекат 3.3.4	Анализа потребних кадрова и адаптација постојећег образовног система према тој анализи
Пројекат 3.3.5	Уређење дворишта (зелене површине, стазе, ограда) и набавка мобилијара у дечијим вртићима – Полетарац, Бамби, Младост и Гуливер
Пројекат 3.3.6	Унутрашње уређење објекта и простора у дечијим вртићима Младост и Бамби (подополагачки радови, столарија, молерско-фарбарски радови, итд.)
Пројекат 3.3.7	Набавка опреме за образовање у свим објектима у којима се обавља делатност Предшколске установе „Олга Јовичић Рита“
Пројекат 3.3.8	Основна школа „Свети Сава“ - изградња објекта нове школе са физкултурном салом и набавка опреме
Пројекат 3.3.9	Основна школа „Вук Караџић“ - поправка крова у матичној школи, поправка крова у издвојеном одељењу на Берановцу, санација мокрог чвора у издвојеном одељењу на Берановцу, изградња котларнице у матичној школи и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.10	Основна школа „Светозар Марковић“ - реконструкција унутрашњег простора школе (спуштање плафона, молерско фарбарски радови...) и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.11	Основна школа „Браћа Вилотијевић“ - препокривање крова на матичној школи (пројекат, радови), радови на фасади (израда пројекта за затварање светларника, извођење радова, молерско фарбарски радови), радови у унутрашњости објекта (израда пројекта и радови на реконструкцији електро мреже), санација мокрих чворова у издвојеном одељењу у Јарчујку и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу
Пројекат 3.3.12	Основна школа „Драган Ђоковић Уча“ Лађевци - израда пројекта и реконструкција физкултурне сале у матичној школи у Лађевцима и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу
Пројекат 3.3.13	Основна школа „Живан Маричић“ Жича - наставак изградње физкултурне сале и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу

Пројекат 3.3.14	Основна школа „Јован Цвијић“ Сирча - наставак реконструкције електро мреже у школи и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу
Пројекат 3.3.15	Основна школа „IV краљевачки батаљон“ - реконструкција школског дворишта (замена плоча у главном дворишту и уређење унутрашњег дворишта код физкултурне сале и постављење оgrade ка цркви Свете Тројице), санација фасаде школе и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу
Пројекат 3.3.16	Основна школа „Чибуквачки партизани“ - уређење школског дворишта (летње учионице)
Пројекат 3.3.17	Основна школа Основна музичка школа „Стеван Мокрањац“ - изградња објекта нове школе за основно и средње образовање и Уметничке школе и набавка опреме за образовање за школу и физкултурну салу
Пројекат 3.3.18	Гимназија - прекривање крова зграде, уређење таванског простора и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.19	Економско трговачка школа - прекривање крова зграде, уређење таванског простора и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.20	Пољопривредно хемијска школа „Др Ђорђе Радић“ - завршетак партерног уређења простора око нове физкултурне сале коју ће користити заједно са ОШ „Браћа Вилотијевић“ и изградња приступних саобраћајница и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.21	Шумарска школа - санација постојеће физкултурне сале која није у функцији и набавка опреме за образовање
Пројекат 3.3.22	Уређење заједничког дворишта четири средње школе: Гимназије, Економско трговачке, Електросаобраћајне и Медицинске школе
Пројекат 3.3.23	Набавка савремене опреме и учила за основне и средње школе у циљу унапређења квалитета наставе
Пројекат 3.3.24	Обезбеђивање приступачности образовним установама лицима са инвалидитетом
Пројекат 3.3.25	Изградња пешачког пружног прелаза до машинског факултета
Пројекат 3.3.26	Пројектовање и изградња физкултурне сале са теретаном О.Ш. Стефан Немања Студеница
Подциљ 3.4 Унапређење услова за развој и организацију културних манифестација и догађаја града Краљева	
Пројекат 3.4.1	Умрежавање културних установа, њихово ближе повезивање, ефикаснија и учесталија сарадња
Пројекат 3.4.2	Стварање Културног инфо-центра у општини.
Пројекат 3.4.3	Приближавање културних садржаја инвалидима (приступне рампе)
Пројекат 3.4.4	Укључивање Легата Оливере Радојковић Чоловић у културну понуду града (отварање галерије)
Пројекат 3.4.5	Изградња паркинг простора у близини Музеја, Архива, Окружног суда,

	Дома војске
Пројекат 3.4.6	Набавка аутобуса за „Библиобус,, (Покретни библиотечки огранак)
Пројекат 3.4.7	Формирање Алтернативног културног центра
Пројекат 3.4.8	Организовање радионица: стари занати, сликарске и вајарске технике, рестаурација и конзервација, израда накита, декупаж и сл. (кроз курсеве у периодима школских распуста)
Пројекат 3.4.9	Организовање јавних наступа ученика и професора музичке школе у циљу популарисања класичне музике
Пројекат 3.4.10	Стална галеријска поставка радова ученика и професора уметничке школе
Пројекат 3.4.11	Припрема програма подршке за рад градског хора
Пројекат 3.4.12	Израда пројектно техничке документације и изградња концертне дворана у оквиру зграде музичке школе
Пројекат 3.4.13	Израда пројектно техничке документације и реконструкција и опремање зграде позоришта
Пројекат 3.4.14	Формирање омладинског културног центра
Подциљ 3.5 Унапређење услова за развој спорта и рекреативних активности	
Пројекат 3.5.1	Изградња рекреативног амбијента на Ратарском имању (у „Борићима”)
Пројекат 3.5.2	Пројекат реконструкције атлетског стадиона
Пројекат 3.5.3	Изградња затвореног базена
Пројекат 3.5.4	Изградња градског фудбалског стадиона
Пројекат 3.5.5	Изградња пратећих садржаја поред спортске хала – Рибница
Пројекат 3.5.6	Реконструкција отвореног базена
Пројекат 3.5.7	Реконструкције Спортског центра „Магнохром“
Пројекат 3.5.8	Уређење Спортско-рекреативног центра на левој обали Ибра
Пројекат 3.5.9	Изградња теретане на отвореном
Пројекат 3.5.10	Уређење стаза за вожњу ролера, бицикла, скејта, итд.
Пројекат 3.5.11	Изградња рекреативног амбијента на Ратарском имању – „Борићи“
Пројекат 3.5.12	Јачање школског спорта кроз формирање школских селекција (фудбалска, кошаркашка, одбојкашка, рукометна) и промовисање базичних спортова (атлетика, гимнастика, пливање)
Пројекат 3.5.13	Изградња бициклических стаза приликом реконструкција улица

Пројекат 3.5.14	Припрема програма подршке за подстицај за унапређење рекреативног бављења спортом
Пројекат 3.5.15	Стављање у функцију Националног аутодрома Берановац
Пројекат 3.5.16	Изградња картинг стазе
Пројекат 3.5.17	Унапређење услова за развој спортског риболова
Подциљ 3.6 Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана	
Пројекат 3.6.1	Постављање безбедносних камера на кључним локацијама у граду
Пројекат 3.6.2	Припрема и спровођење пројеката 1. „Смањење малолетничке деликвенције“ и 2. „Школа без насиља“ и медијских кампања
Пројекат 3.6.3	Јачање сарадње надлежних градских служби и Полицијске управе у Краљеву кроз: 1) појачан надзор над радом угоститељских објеката у близини школа, 2) редовна контрола поштовања радног времена угоститељских објеката, 3) редовна контрола забране служења алкохолних пића малолетним лицима, 4) појачано присуство возила интервентних полицијских екипа у деловима града где се млади у највећем броју окупљају, у ноћним сатима
Пројекат 3.6.4	Формирање локалног савета за општу безбедност
Пројекат 3.6.5	Доношење недостајућих и усаглашавање постојећих локалних одлука које регулишу комуналну, еколошку и безбедност од елементарних непогода
Пројекат 3.6.6	Умрежавање и успостављање координације и сарадње републичких органа у области безбедности
Пројекат 3.6.7	Изградња капацитета и спровођење програма обуке људских ресурса за деловање у случају елементарних непогода и укључивање цивилног друштва у систем заштите и спасавања
Пројекат 3.6.8	Унапређење услова за превенцију еколошких ризика и удеса
Пројекат 3.6.9	Изградња јединственог система цивилне заштите опште намене
Пројекат 3.6.10	Успостављање регионалног центра за обуку јединица цивилне заштите опште намене и ванредне ситуације
Подциљ 3.7 Развијање одговорне локалне самоуправе кроз јачање учешћа грађана у процесу креирања и спровођења локалних јавних политика и јачање солидарности	
Пројекат 3.7.1	Изградња Цивилног ресурс центра - простор за функционисање цивилних организација
Пројекат 3.7.2	Организовање редовне годишње конференције цивилних организација и управе града Краљева
Пројекат 3.7.3	Редфинисање критеријума за финансирање пројеката ОЦД, у

	сарадњи са цивилним друштвом
Пројекат 3.7.4	Грађански буџет и учешће грађана у дефинисању буџетских приоритета
Пројекат 3.7.5	Полугодишње седнице Скупштине Града отворене за грађане, њихова питања, сугестије и предлоге
Пројекат 3.7.6	Формирање волонтерског центра у циљу подршке старима и деци
Пројекат 3.7.7	Оплемењивање градских и сеоских амбијената кроз организовање акција најуређеније двориште, цвећњак, врт, парк, балкон, тераса, итд.
Пројекат 3.7.8	Организација еколошких акције (чишћење, уређивање, садња дрвећа, украсног шибља и цвећа, рад на формуирању нових, недостајућих парковских површина; ревитализација постојећих паркова, итд.)
Подциљ 3.8 - Обезбеђивање квалитетног и приступачног становања у Краљеву, са адекватним условима живљења у заједници, кроз спровођење ефикасне стамбене политике.	
Пројекат 3.8.1	Израда акционог плана у области повећања доступности и унапређења услова становања,
Пројекат 3.8.2	Припрема и реализација пројекта урбане регенерације у насељу Доситејава,
Пројекат 3.8.3	Побољшање квалитета становања најсиромашнијих становника,
Пројекат 3.8.4	Повећање доступности стамбеног фонда лицима са нижим и средњим примањима и младим брачним паровима,
Пројекат 3.8.5	Развој и унапређење програма социјалног становања
Пројекат 3.8.6	Израда Градске стамбене стратегије
Пројекат 3.8.7	Унапређење инвестиционог одржавања постојећег стамбеног фонда вишепородичног становања
Пројекат 3.8.8	Повећање енергетске ефикасности постојећег стамбеног фонда

Стратешки циљ 4: Развој локалне самоуправе и регионална сарадња

Град Краљево је административни центар Рашког управног округа. Прама Статуту, органи града су: **Скупштина града, градоначелник, Градско веће и Градска управа.**

Градском управом руководи начелник Градске управе. У циљу унапређења ефикасности градске администрације, град Краљево је 2010. године, за период до 2015. године, усвојио План модернизације чији је **општи циљ** унапређење рада Градске управе и обезбеђивање високог квалитета услуга грађанима.

Планом су дефинисани специфични циљеви у области: Стратешког планирања и управљања Градском управом, управљања финансијама и повећање прихода у градском буџету, модернизације и институционалног развоја, управљање кадровским потенцијалима и учешћа цивилног друштва, а који су инкорпорирани у овај стратешки документ.

У оквиру процеса децентрализације, **локалне самоуправе у Србији преузимају нове улоге, одговорности и задатке и треба да покажу висок ниво учинка, поузданост и транспарентност у раду, у циљу задовољења потреба грађана.** У циљу ефикаснијег преузимања послова који проистичу из процеса децентрализације Градска управа је предузела мере на новој организацији градске администрације, регулаторној реформи, успостављен је Градски услужни центар, Канцеларија за брзе одговоре, припремају се и реализују годишњи програми обуке, планира се и спроводи примена савремених информационо комуникационих технологија у раду, део Месних Канцеларија је екстерном мрежом повезано са градском управом, дигитализоване су матичне књиге.

У циљу веће транспарентности у раду успостављене су и функције заштитника права грађана и повереник за информације од јавног значаја.

Ради обављања комуналних и других јавних делатности град је основао седам Јавних предузећа и дванаест јавних установа, која у обављању својих делатности дефинисаних локалним одлукама остварују чврсту сарадњу са надлежним одељењима и службама Градске управе.

У циљу унапређења услова за регионалну сарадњу град је као један од оснивача успоставио Регионалну агенцију за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа и у сарадњи са другим суседним општинама и градовима припремио Стратегију развоја Рашког и Моравичког округа. Град је успоставио добру сарадњу са градом Чачком и општином Врњачка Бања кроз прирему и спровођење пројеката, док на међународном нивоу билатерално сарађује са побратимљеним општинама из Француске, Пољске, Словеније, Црне Горе, Македоније и Босне и Херцеговине.

По питању информисаности град Краљево је успоставио градски web портал, а Кабинет градоначелника редовно одржава комуникацију са локалним медијима. На подручју града Краљева постоји више локалних медија који редовно информишу грађане о локалним дешавањима.

Проблеми који су идентификовани у овој области се односе на неодговарајућу кадровску и старосну структуру у градској управи, компликоване и сложене локалне административне процедуре, недовољну опремљеност и обученост за примену нових технологија у раду, недовољну информатичку опремљеност и повезаност у градској управи и јавним предузећима, недовољно запослених у Месним Канцеларијама, непостојање Центра за издавање грађевинских дозвола. Такође, уочен је и недостатак институционалне организованости за спровођење и координацију појединих послова из домена локалне самоуправе. С обзиром на процес европских интеграција постоји потреба за унапређењем локалних капацитета за примену и спровођење обавеза које проистичу из наведеног процеса. Са друге стране да би се обезбедила функционалност локалне самоуправе неопходно је унапредити и капацитете ЈКП за процес трансформације, како би своје пословање ускладили са тржишним принципима, а да би се обезбедила недостајућа средства доступна за постизање одређених стандарда неопходно је ојачати капацитете у ЈКП и Установама за припрему и управљање пројектима у складу са ЕУ стандардима, као и реализацију пројеката по моделу приватно јавног партнерства. ЈП и ЈКП имају проблема у свом раду због лоше техничке опремљености, неодговарајуће квалификационе структуре запослених.

Веома је важно ојачати капацитете локалне самоуправе за добро управљање локалном имовином и обезбедити услове за повећање градских прихода. Уочен је и веома важан проблем недостатка координације и сарадње ЈКП и Установа у обављању својих послова, што често доводи до преклапања у раду или неекономичном пословању.

По питању транспарентности и ефикасности у раду веома је важно истаћи и проблем недвољног учешћа грађана у процесима доношења и спровођења градских одлука, успостављања модела сарадње са цивилним сектором и грађанима и редовног информисања грађана о плановима и активностима локалне самоуправе. Како би се обезбедила успешна борба против корупције неопходно је унапредити капацитете Савета за борбу против корупције, али и надлежних локалних институција.

За ефикасну локалну самоуправу је веома важна регионална сарадња и партнерство у планирању, припреми и спровођењу регионалних пројеката.

SWOT Анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Град Краљево је административни центар Рашког округа ✓ Нова организација градске управе (реорганизација) ✓ Постојање градског услужног центра ✓ Започет поступак регулаторне реформе на локалном нивоу ✓ Коришћење информационо комуникационих технологија у свакодневном раду градске управе ✓ Постојање плана модернизације градске управе ✓ 13 Месних Канцеларија је екстерном мрежом повезано са градском управом ✓ Постојање градског WEB сајта ✓ Постојање географског информационог система ✓ Успостављена Канцеларија за брзе одговоре ✓ Дигитализоване матичне књиге ✓ Градска управа по службеној дужности контактира локална ЈП и ЈКП у циљу пружања квалитетне и ефикасне услуге грађанима ✓ Постоји заштитник права грађана и повереник за информације од јавног значаја ✓ Три (3) приватна локална медија ✓ Постојање Регионалне Развојне Агенције за Рашки и Моравички округ ✓ Постојање Стратегије развоја Рашког и Моравичког округа ✓ Постојање Call Centra (позивног центра) у ЈКП Водовод Краљево ✓ Започет поступак пописа локалне имовине ✓ Добра сарадња са градом Чачком и општином Врњачка Бања кроз приреду и спровођење пројеката ✓ Делимична опремљеност ИТ опремом (софтвер и хардвер) ✓ Споразуми и сарадња са побратимљеним градовима ✓ Постојање образовног и стручног кадра који може допринети унапређењу рада градске администрације ✓ Град Краљево није презадужен и има капацитета за реализацију развојних пројеката 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Неодговарајућа кадровска и старосна структура у градској управи ✓ Компликоване и сложене локалне административне процедуре ✓ Недовољна опремљеност и обученост за примену нових технологија у раду ✓ Недовољна информатичка опремљеност и повезаност у градској управи и јавним предузећима ✓ Недовољно запослених у Месним Канцеларијама (25 МК / 17 запослених) ✓ Непостојање Центра за издавање грађевинских дозвола ✓ Запослени недовољно обучени за примену и коришћење Географског информационог система ✓ Грађани недовољно учествују у процесу доношења одлука на локалном нивоу ✓ Лоша техничка опремљеност ЈП и ЈКП ✓ ЈП и ЈКП нису спремна за трансформацију ✓ ЈП и ЈКП не поседују довољно капацитета за приреду и спровођење пројеката из ЕУ ИПА фондова ✓ Непостојање пројеката и иницијатива за јавно приватна партнерства и неразумевање процеса ✓ Непостојање пакета градских услуга, подстицаја и и олакшица за инвестиције ✓ Недовољна регионална сарадња и мали број регионалних пројеката ✓ Недовољна обученост кадрова за прихватање обавеза које проистичу из Европских интеграција ✓ Неравномерна наплата локалних прихода ✓ Недовољна опремљеност и обученост за примену нових технологија у раду ✓ Недовољна информатичка опремљеност и повезаност ЈКП, установа и Градске управе ✓ недовољна финансијска средства

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Могућност реализације пројеката кроз јавно приватна партнерства ✓ Могућност примене позитивних примера из земаља које су прошле транзицију ✓ Коришћење доступних фондова за реформу администрације и унапређење информационе опреме као и едукацију кадрова ✓ Орјентисаност државе ка реформама и децентрализацији ✓ Могућност регионалне сарадње и повезивање са другим локалним самоуправама ✓ Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији као шанса за унапређење организационе структуре институција и организација за јачање регионалне сарадње ✓ Сарадња са цивилним сектором у припреми и реализацији предлога пројеката. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Политичка и економска нестабилност ✓ висок степен незапослености што узрокује партијско запошљавање ✓ Мала трансферна средства од Републике за унапређење рада ЛС ✓ Недовољна средства за пренете надлежности – здравство, образовање, социјална заштита, итд. ✓ Појачана централизација Републике ✓ Недовољан прилив средстава у буџет због целокупне економске ситуације

Специфични циљеви:

4.1	Јачање одговорности и транспарентности у раду локалне самоуправе и унапређење механизма партиципативног доношења и спровођења одлука на локалном нивоу
4.2	Унапређени капацитети градске администрације за ефикасно и квалитетно пружање услуга грађанима и привреди
4.3	Изграђени институционални и технички капацитети за добро управљање комуналним делатностима
4.4	Унапређење услова за локални економски развој и привлачење инвестиција
4.5	Успостављени и развијени механизми регионалне сарадње

**Стратешки циљ 4 –
Развој локалне
самоуправе и
регионална сарадња**

Специфичан циљ 4.1:
Јачање одговорности
и транспарентности у
раду локалне
самоуправе и
унапређење
механизма
партиципативног
доношења и
спровођења одлука на
локалном нивоу

Специфичан циљ 4.2:
Унапређени капацитети
градске администрације
за ефикасно и
квалитетно пружање
услуга грађанима и
привреди

Специфичан циљ 4.3:
Израђени
институционални и
технички капацитети за
добро управљање
комуналним
делатностима

Специфичан циљ 4.4:
Унапређење услова за
локални економски
развој и привлачење
инвестиција

Специфичан циљ 4.5:
Успостављени и
развијени механизми
регионалне сарадње

Пројекти и мере за постизање специфичних циљева:

Подциљ 4.1 Унапређење одговорности и транспарентности у раду локалне самоуправе и унапређење механизма партиципативног доношења и спровођења одлука на локалном нивоу	
Пројекат 4.1.1	Успостављен и промовисан механизам учешћа цивилног сектора у процесу креирања и спровођења локалних политика
Пројекат 4.1.2	Промоција и спровођење принципа Агенде 21
Пројекат 4.1.3	Припрема и штампа месечног градског информатора
Пројекат 4.1.4	Унапређен градски сајт и транспарентност рада свих градских органа
Пројекат 4.1.5	Унапређена техничка и информатичка опремљеност Скупштине града у циљу повећање транспарентности у раду
Пројекат 4.1.6	Сарадња са медијима у циљу редовног информисања јавности о раду градске управе и јавних предузећа и установа
Пројекат 4.1.7	Формирање тела за борбу против корупције, израда и усвајање Стратегије за борбу против корупције и усвојен Програм мера
Пројекат 4.1.8	Јачање капацитета локалног цивилног сектора за разумевање процеса доношења одлука и примену механизма за активно укључивање у процес
Подциљ 4.2 Унапређени капацитети градске администрације за ефикасно и квалитетно пружање услуга грађанима и привреди	
Пројекат 4.2.1	Израда елабората оправданости проглашења градских општина у оквиру града Краљева
Пројекат 4.2.2	Ажурирање базе података Локалне пореске администрације и циљу стварања услова за бољу наплату локалних прихода
Пројекат 4.2.3	Унапређење е-управе и web сервиса Градске управе за грађане и привреду
Пројекат 4.2.4	Јачање организационих и техничких капацитета Канцеларије за брзе одговоре
Пројекат 4.2.5	Јачање капацитета администрације за вишегодишње програмско буџетирање
Пројекат 4.2.6	Јачање капацитета администрације за преузимање обавеза које проистичу из процеса европских интеграција
Пројекат 4.2.7	Приближавање услуга градског административног сервиса грађанима са удаљених подручја (Ушће, Студеница, итд.)
Пројекат 4.2.8	Унапређење просторних и техничких капацитета за рад Месних канцеларија и Месних заједница
Пројекат 4.2.9	Изграђени капацитети Градске управе за ефикасан и транспарентан рад кроз повезивање и умрежавање са месним канцеларијама, јавним предузећима и установама у јединствену информатичку целину

Пројекат 4.2.10	Успостављен савремен систем за комуникацију и информисање грађана, у циљу решавања комуналних и других проблема на територији града,
Пројекат 4.2.11	Систематско управљање кадровима и спровођење програма обуке и професионализације
Пројекат 4.2.12	Увођење постојећег ГИС система у практичну употребу
Пројекат 4.2.13	Увођење јединственог информационог система за електронско управљање, архивирање и размену документације на нивоу Градске управе, јавних предузећа и установа
Пројекат 4.2.14	Израда Пројекта формирња градске оптичке мреже Е-МАН (Етхернет Метрополитан Ареа Нетворк) ослањајући се на постојећу оптичку инфраструктуру ЈЕП Топлана
Пројекат 4.2.15	Формирање Управе за управљање имовином - Јачање капацитета јединице за управљање имовином града Краљева
Подциљ 4.3 Изграђени институционални и технички капацитети за добро управљање комуналним делатностима	
Пројекат 4.3.1	Израда планова трансформације ЈП и ЈКП и анализа и праћење планираног
Пројекат 4.3.2	Израда акционих планова за развој комуналних предузећа и унапређење комуналних услуга
Пројекат 4.3.3	Јачање стручних капацитета ЈКП за примену нових технологија и коришћење доступних фондова
Пројекат 4.3.4	Унапређење координације рада ЈП, ЈКП и установа кроз примену нових ИКТ и формирање институционалног центра
Пројекат 4.3.5	Модернизација ЈП и ЈКП, набавка потребне опреме и примена нових технологија у раду у циљу унапређења квалитета услуга
Пројекат 4.3.6	Примена механизма енергетске ефикасности у раду ЈП, ЈКП и установа
Пројекат 4.3.7	Повећање транспарентности у раду ЈП, ЈКП и установа
Пројекат 4.3.8	Стварање услова за развој комуналних делатности и на сеоском подручју
Пројекат 4.3.9	Успостављање функције енергетског менаџера града (или канцеларије за енергетску ефикасност у оквиру Градске управе)
Подциљ 4.4 Унапређење услова за локални економски развој и привлачење инвестиција	
Пројекат 4.4.1	Формирање ЈП Дирекција за пољопривреду и рурални развој града Краљева
Пројекат 4.4.2	Припрема програма подстицаја за домаће и стране инвеститоре

Пројекат 4.4.3	Припрема програма за спровођење дугорочних и активних мера за смањење незапослености
Пројекат 4.4.4	Припрема и реализација маркетинга плана за промоцију потенцијала града
Пројекат 4.4.5	Оснивање градског гаранцијског фонда
Пројекат 4.4.6	Јачање службе за ЛЕР - повезивање и умрежавање са развојним институцијама, снажење процеса планирања, развоја, итд.
Пројекат 4.4.7	Формирање јединственог Центра за издавање грађевинских дозвола
Подциљ 4.5 Успостављени и развијени механизми регионалне сарадње	
Пројекат 4.5.1	Регионално повезивање и умрежавање туристичких организација
Пројекат 4.5.2	Институционализација међуопштинске сарадње
Пројекат 4.5.3	Израда плана међуопштинских пројеката
Пројекат 4.5.4	Успостављање међуопштинске сарадње у области управљања отпадом
Пројекат 4.5.5	Успостављање међуопштинске сарадње на припреми пројеката у области промоције и развоја туризма
Пројекат 4.5.6	Успостављање међуопштинске сарадње у области привреде
Пројекат 4.5.7	Успостављање међуопштинске мреже научно образовних установа
Пројекат 4.5.8	Е-рурал нет - креирање садржаја на општинским порталима, успостављање релевантних линкова и промоција руралних регија
Пројекат 4.5.9	Израда студије индустријског развоја Рашког округа
Пројекат 4.5.10	Унапређење сарадње са побратимљеним градовима, партнерске канцеларије

Тело за координацију процеса израде Стратегије одрживог развоја

- Томислав Илић, градоначелник града Краљева
- Милун Јовановић, заменик градоначелника града Краљева
- Владимир Павловић, члан Градског већа – област јавних предузећа и јавних установа,
- Маја Мачужић, члан Градског већа – област управљања пројектима, област регионалне и међународне сарадње,
- Драгана Бикић, члан Градског већа – област урбанизма и грађевинарства;
- Бошко Ракић, члан Градског већа,
- Гордана Стојковић, члан Градског већа – област здравствене заштите становништва, област заштите животне средине,
- Милош Ракић, члан Градског већа – област комуналних делатности,
- Миша Милосављевић, члан Градског већа – област културе, област основног и средњег образовања,
- Миљан Васиљевић, члан Градског већа – област руралног развоја,
- Миломир Шљивић, члан Градског већа – област приватног предузетништва,
- Милош Угреновић, члан Градског већа – област спорта и део послова из области Градске управе,
- Драгослав Дугалић, члан Градског већа – област туризма, део послова из области примарне здравствене заштите и старање о интезивнијем развоју подручја града.

Радна група за одрживи економски развој

- Ђорђе Павловић, саветник градоначелника за економска питања,
- Зоран Миљковић, помоћник градоначелника за културу, туризам и сарадњу локалне самоуправе са јавним установама,
- Новица Гаговић, помоћник градоначелника за област заштите животне средине и здравствене заштите становништва,
- Драган Чорбић, директор фонда за пољопривреду,
- Миломир Продановић, начелник Одељења за привреду и финансије,
- Ненад Нерић, директор Дирекције за планирање и изградњу "Краљево",
- Чланови Привредног савета,
- Драган Рајичић, директор Туристичке организације Краљево,
- Весна Благојевић, сарадник за туризам у Служби за управљање пројектима и ЛЕР,
- Сузана Вуксановић - Регионална привредна комора Краљево
- Драган Ађанчић - Регионална привредна комора Краљево
- Снежана Прелић, в.д. директора Националне службе за запошљавање,
- др. Владан Карамарковић, Машински факултет Краљево,
- Марко Богојевић, Пољопривредна стручна служба Ибар,
- Славица Тошић, Ветеринарски специјалистички институт,
- др. Љиљана Белопавловић, Ветеринарски центар Краљево,
- Стево Радоичић, Задружни савез,
- Иван Новчић, Удружење одгајивача говеда сименталске расе,
- Биљана Јакић, Удружење предузетница Краљево,
- Горан Каличанин, члан управног одбора удружења Иницијатива 2012,
- Драган Рогановић, Удружење ИДА – Асоцијација за развој Ибарске долине,
- Ивана Шљивић, одборничка група Двери,
- Владимир Јеремић, одборничка група Демократска странка,

- Саша Радуловић, одборничка група Либерално демократска партија,
- Љиљана Андријанић, одборничка група Покрет за Краљево,
- Ђорђе Балтић, одборничка група Српски покрет обнове.
- Вукосав Коњикушић, помоћник градоначелника за област управљања пројектима и локално економски развој;
- Маја Мачужић, члан Градског већа – област управљања пројектима, област регионалне и међународне сарадње;

Радна група за одрживи територијални и инфраструктурни развој

- Ненад Марковић, представник Савета за безбедност саобраћаја.
- Дејан Миловић, помоћник градоначелника за област урбанизма, грађевинарства, стамбено комуналне делатности и сарадњу локалне самоуправе са јавним предузећима,
- Драгана Бикић, члан Градског већа - област урбанизма и грађевинарства;
- Вукман Ракочевић, помоћник градоначелника за област развоја месних заједница и питања младих,
- Ненад Нерић, директор Дирекције за планирање и изградњу "Краљево"
- Марица Мијаиловић, шеф урбанистичке службе Дирекције за планирање и изградњу "Краљево".
- Звонко Ковачевић, начелник Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено комуналне делатности,
- Биљана Чоловић, представник Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено комуналне делатности,
- Божидар Студовић, представник Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено комуналне делатности, за послове саобраћаја,
- Здравко Максимовић, начелник Одељења за послове одбране и ванредне ситуације и инжењерско – геолошке и сеизмичке послове,
- Љиљана Јемуовић, шеф Одсека за заштиту животне средине,
- Јасминка Јовановић, начелник Одељења за инспекцијске послове,
- Миљана Зиндовић, директор ЈКП Чистоћа,
- Момир Михајловић, директор ЈКП Водовод,
- Драган Арсенијевић, директор ЈЕП Топлана,
- Милош Гољић, директор ЈКП Путеви,
- Јасмина Савић, Републички завод за статистику,
- Светлана Вељовић, Служба за катастар непокретности Краљево,
- Милош Батало, ЈВП „Србијаводе“,
- Првослав Пајевић, ЈП „Путеви“ Нови Пазар,
- Милорад Остраћанин, Телеком Србија,
- Драган Радивојевић, ПТТ „Србија“, РЈ поштанског саобраћаја „Краљево“,
- др. Миломир Гашић, Машински факултет Краљево,
- Чедомир Бачкуља, Завод за заштиту споменика културе,
- Небојша Димитријевић, Удружење Одрас – Центар за одрживи развој,
- Мирослав Павловић, Удружење Еколошки покрет „Ибар“,
- Мирко Јоксимовић, одборничка група Двери,
- Душан Сретовић, одборничка група Демократска странка,
- Иван Мацан, одборничка група Либерално демократска партија,
- Драгиша Спасојевић, одборничка група Покрет за Краљево,
- Мирко Вуковић, одборничка група Српски покрет обнове.
- Милан Стојановић, Електродистрибуција Краљево.

Радна група за друштвени развој

- Радомир Јовановић, помоћник градоначелника за социјалну политику, социјална питања и спорт,
- Зоран Мрвић, помоћник градоначелника за заштиту животне средине и здравствену заштиту,
- Др. Драгослав Дугалић, члан Градског већа – област туризма, део послова из области примарне здравствене заштите и старање о интезивнијем развоју подручја града,
- Биљана Ђуровић, начелник Одељења за друштвене делатности,
- Драгана Митић, Предшколска установа „Олга Јовичић Рита“,
- Светлана Дражовић, директор Центра за социјални рад,
- Светлана Радосављевић, директор Геронтолошког центра,
- Сњежана Терзић, директор Културног центра Рибница,
- Драгана Типсаревић, Народна библиотека „Стефан Првовенчани“,
- Олег Романов, Народни музеј,
- Војимир Попадић, Историјски архив Краљево,
- Никола Радевић, Канцеларија за младе,
- Жарко Милосављевић, начелник Школске управе,
- Жарко Кривокапић, Спортски центар „Ибар“,
- Милан Вујовић, директор Општинске стамбене агенције,
- Звонко Веселиновић, Здравствени центар „Студеница“,
- Љубомир Стефановић, Дом здравља,
- Мирјана Крчевинац, Дом здравља,
- Др. Верица Ђукић, Завод за јавно здравље,
- Радован Чурлић, Полицијска управа Краљево,
- Дејан Алексић, Повеља,
- Владимир Петровић, удружење Кварт,
- Наташа Ђурчић, председник удружења грађана Продор,
- Владан Сеизовић, одборничка група Двери,
- Милан Вучетић, одборничка група Демократска странка,
- Владимир Петровић, одборничка група Либерално демократска партија,
- Зоран Пешић, одборничка група Покрет за Краљево,
- Љубиша Стевановић, одборничка група Српски покрет обнове,
- Александра Кљајевић.

Радна група за развој локалне самоуправе и регионалну сарадњу

- Милош Петровић, начелник Градске управе града Краљево,
- Снежана Капларевић, начелник Одељења за општу управу,
- Мирјана Продановић, руководилац Службе за управљање пројектима и локално економски развој,
- Звонко Ковачевић, начелник Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено комуналне делатности,
- Радојка Савић, Регионална развојна агенција,
- Борјана Видојевић, начелник Одељења за скуштинске послове,
- Зоран Станишић, начелник Одељења за заједничке послове,
- Славко Весковић, Одсек за информатику,
- Славиша Николић, Рашки управни округ,

- Владан Шапоњић, одборничка група Двери,
- Мирза Јовичић, одборничка група Демократска странка,
- Милан Самарџић, одборничка група Либерално демократска партија,
- Верица Милановић, одборничка група Покрет за Краљево,
- Миломир Шљивић, одборничка група Српски покрет обнове.

Административна подршка

- Марко Живковић, Радна група за друштвени развој,
- Ивана Јанковић, Радна група за одрживи економски развој,
- Весна Благојевић, Радна група за одрживи територијални и инфраструктурни развој,
- Сања Нићић, Радна група за развој локалне самоуправе и регионалну сарадњу,
- Мирјана Продановић, координација радних група, и
- Светлана Илић, координација радних група

Стручна и техничка подршка

Агенција за међународни развој САД (USAID), кроз Пројекат одрживог локалног развоја, који у Републици Србији спроводи Chemonics International Inc

Консултант: Јовица Дамњановић